

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №601

2019 წლის 5 დეკემბერი

ქ. თბილისი

ტექნიკური რეგლამენტის – კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების თაობაზე

მუხლი 1

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტისა და პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, დამტკიცდეს თანდართული „ტექნიკური რეგლამენტი – კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა“.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ - მინისტრი

გიორგი გახარია

ტექნიკური რეგლამენტი – კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა

თავი I

შესავალი

მუხლი 1. მენეჯმენტის გეგმის მიზანი

მენეჯმენტის გეგმის ძირითად მიზანს წარმოადგენს კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის გრძელვადიანი (20-25-წლიანი) მიზნების, მენეჯმენტის გეგმის ძალაში ყოფნის პერიოდში (9 წელი) განსახორციელებელი პროგრამების, მიზნების და ინდიკატორების, ქმედებების და ღონისძიებების განსაზღვრა. პირველი 3 წლის განმავლობაში განსახორციელებელი კონკრეტული საოპერაციო გეგმის შემუშავება.

მუხლი 2. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების არეალი

წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმა, როგორც სამოქმედო და სტრატეგიული დოკუმენტი, შემუშავდა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილისთვის. მენეჯმენტის გეგმა მომზადდა „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებისა და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის №110 ბრძანების „დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სტრუქტურის, შინაარსისა და თემატური ნაწილების შემუშავების მეთოდოლოგიის მომზადების ეტაპების და პროცედურების შესახებ“ შესაბამისად, რომლის მიხედვითაც მენეჯმენტის გეგმა სავალდებულოა ყველა დაცული ტერიტორიისათვის.

მუხლი 3. დაცული ტერიტორიის მარეგულირებელი და ინსტიტუციონალური ჩარჩო

კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმას სამართლებრივ საფუძვლად დაედო: საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“, საქართველოს კანონი „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“, რამსარის „საერთაშორისო მნიშვნელობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“ კონვენცია (2007 წლის 30 მარტის საქართველოს პარლამენტის დადგენილება №4606-ის მიხედვით საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად განისაზღვრა კოლხეთის დაცული ტერიტორიების სახმელეთო საზღვრები, რომელთა მდებარეობა და ფართობი განსაზღვრულია საქართველოს კანონში „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“, აღნიშნულ საიტს ეწოდება „ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიები“) და მოქმედი კანონმდებლობა.

მუხლი 4. კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის შექმნის ძირითადი მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის დაარსების მთავარ მიზნებს წარმოადგენს:

ა) კოლხეთის დაბლობზე არსებული უნიკალური ეკოსისტემებისა და მიგრირებადი და წყალმცურავი ფრინველებისათვის საბინადრო გარემოს (ჰაბიტატების) დაცვა/აღდგენა/მოვლა, /შენარჩუნება.

ბ) ბუნებრივი პროცესების უწყვეტი განვითარების მიზნით დაცული ტერიტორიების იმ უბნების დაცვისა და აღდგენის ხელშეწყობა, რომლებიც ერთმანეთისგან გამოირჩევა

ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით, ბუნებრივი და ისტორიულ-კულტურული მახასიათებლებით;

გ) ბუნებრივ-ეკოლოგიური ჰაბიტატების, როგორცაა სფაგნუმის ტორფნარები, შემოგარენი რელიქტური ტყეები, ბუნებრივი ტბები და ტბორები, ფლორისა და ფაუნის რელიქტებისა და ენდემების, ეროვნული და გლობალური წითელი ნუსხის, გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობების გენოფონდის დაცვა, მოვლა, აღდგენა და შენარჩუნება;

დ) კოლხეთის ტორფნარებისათვის დამახასიათებელი უნიკალური ჰიდროლოგიური რეჟიმის დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება;

ე) შავი ზღვის მუქმწოვრების კონსერვაცია;

ვ) კოლხეთის ბუნებრივ-კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და ეკოტურიზმის განვითარება;

ზ) სამეცნიერო კვლევების, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის წარმოება, ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობა და საზოგადოებასთან ურთიერთობა.

თ) ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესების ერთ-ერთი ძირითადი პირობის - ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის ხელშეწყობა ეკოსისტემის მნიშვნელოვანი ფუნქციების შესანარჩუნებლად.

2. კაცობურის აღკვეთილის შექმნის საკითხი განსაზღვრულია საქართველოს კანონით „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“. კაცობურის აღკვეთილის დაარსების მიზანია კოლხური ტყეების დაცვა, აღდგენა, შენარჩუნება.

მუხლი 5. დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების პროცესი

მენეჯმენტის გეგმის მომზადების პროცესში მონაწილეობდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოს“, „კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის“, სსიპ - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, მეცნიერები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტები. 2015 წლის 30 ნოემბერს მომზადდა მენეჯმენტის გეგმის პირველადი ვერსია. 2016 წლის 20 იანვარს მომზადდა მენეჯმენტის გეგმის შუალედური ვერსია. 2016 წლის იანვარში შედგა შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების მეთოდოლოგიის მომზადების ეტაპებისა და პროცედურების შესახებ. 2016 წლის მარტს შედგა შეხვედრა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან ძველი მენეჯმენტის გეგმის შემდეგ ადმინისტრაციის მიღწევების, არსებული პრობლემების, ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზის შესახებ. 2016 წლის მაისში შედგა საერთაშორისო ექსპერტების ვიზიტი კოლხეთში. მომზადდა ანაკლია-ჭურჩის, იმნათის და პალიასტომის ტბის ლანდშაფტური ეკოლოგიის მოდელი და კოლხეთის ჭარბტენიანი ეკოსისტემების განვითარებისა და პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების გრძელვადიანი სტრატეგიული გეგმა. 2016 წლის 6 მაისს შედგა შეხვედრა ლანჩხუთის გამგეობაში. შეხვედრაში მონაწილეობდნენ უცხოელი ექსპერტები, ლანჩხუთის რაიონის გამგებელი, მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელი, ლანჩხუთის სატყეოს უფროსი და სხვა დაინტერესებული პირები. შეხვედრისას გადაწყდა, რომ აუცილებელია იმნათის ტორფნარისათვის ჰიდროლოგიური ბუფერული ზონების დაარსება, საბჭოთა პერიოდში გაყვანილი ჰიდროლოგიური არხების გაუქმება და მელიორაციის შედეგად დარღვეული ჰაბიტატის აღდგენა, მიმდებარე მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სოციალური პროექტების განხორციელების აუცილებლობა. 2016 წლის ივნისს შედგა გის-ის ექსპერტის შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრებთან და ზონირებასთან დაკავშირებით. 2016 წლის 17 ივლისს

გაიმართა შეხვედრა მენეჯმენტის გეგმის შემუშავებაზე მომუშავე ექსპერტებთან გის-ის და არქეოლოგიის დარგში. მომზადდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არსებული არქეოლოგიური უბნების რუკა. 2016 წლის 30 ივლისს შედგა შეხვედრა ხობის, აბაშის, ზუგდიდის, სენაკის, ფოთის მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან, ეროვნული პარკის მიმდებარე მოსახლეობის სოციალურ პრობლემებთან დაკავშირებით. 2016 წლის 2 აგვისტოს გაიმართა ექსპერტი სოციოლოგის შეხვედრა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებთან. მოხდა ეროვნულ პარკთან დაკავშირებული მოსახლეობის პრობლემების და მათი გადაჭრის გზების განხილვა. 2016 წელს 13 და 18 აგვისტოს მოეწყო სავლე გასვლები ტურიზმის, არქეოლოგიის და გის-ის ექსპერტების მონაწილეობით: 13 სექტემბერს ანაკლიაში მდ. ჭურიაზე, 18 სექტემბერს ფართოწყალზე და მდ. ფიჩორზე ტურისტული ბილიკებისა და ინფრასტრუქტურის დაგეგმვასთან დაკავშირებით. 2016 წლის 19 ოქტომბერს გაიმართა შეხვედრა ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, ეკოტურიზმთან დაკავშირებით და შემუშავდა მენეჯმენტის გეგმის ტურიზმის ნაწილი. 2016 წლის აგვისტოს მომზადდა და კოლხეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსია. 2017 წლის 15 აგვისტოს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში გაიმართა შეხვედრა, სადაც განხილულ იქნა მენეჯმენტის გეგმასთან დაკავშირებული შენიშვნები და კომენტარები დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, მენეჯმენტის გეგმაზე მომუშავე ჯგუფის და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან.

2017 წლის 28 დეკემბერს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მოეწყო კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის საჯარო განხილვა, ლანჩხუთის მერიის, ლანჩხუთის საკრებულოს, ოზურგეთის, ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის ადმინისტრაციის, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციების და ლანჩხუთის მოქალაქეების ჩართულობითა და მონაწილეობით. 2018 წლის 18 სექტემბერს დოკუმენტი კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის პროექტი სოციალურ ქსელში გავრცელდა საჯარო განხილვისთვის. 2018 წლის 23 ოქტომბერს კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა გაიმართა სსიპ - დაცული ტერიტორიების სააგენტოში.

მუხლი 6. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდი

მენეჯმენტის გეგმა ძალაშია მისი დამტკიცებიდან მომდევნო 9 წლის განმავლობაში, გარდა მენეჯმენტის გეგმის 42-ე, 44-ე და 45-ე მუხლებისა და მე-2 და მე-11 დანართებისა, რომლებიც ძალაშია ახალი მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებამდე.

საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.

მუხლი 7. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა და განახლება

1. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.
2. მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან არაუგვიანეს მეექვსე წლის პირველი კვარტლისა სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო დაიწყებს ახალი მენეჯმენტის გეგმის მომზადებას, რომელიც მიღებული იქნება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის აღწერა

მუხლი 8. ადგილმდებარეობა და ფართობი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, კოლხეთის დაბლობზე. განთავსებულია ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდისა და სენაკის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე და საქართველოს ორი ისტორიული მხარის, სამეგრელოსა და გურიის ნაწილია.

2. „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის თანახმად, ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44308,5 ჰა-ს, მათ შორის, სახმელეთო ტერიტორიის ფართობია 29032,5 ჰა, ხოლო მდ. რიონისა და მდ. ჭურის შესართავებს შორის მდებარე საზღვაო აკვატორიის: 15276 ჰა.

3. ეროვნული პარკი იყოფა ანაკლია-ჭურის (მდინარეების ჭურისა და ხობისწყალის ხეობების ზღვისპირა მონაკვეთებს შორის), ნაბადასა (მდინარეების ხობისწყალის და რიონის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) და იმნათის (მდინარეების რიონის და სუფსის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) ბუნებრივ-გეოგრაფიულ უბნებად. ეს უბნები ერთმანეთისგან გამიჯნულია მდინარეების: ხობისწყალისა და რიონის კალაპოტების ზღვისპირა მონაკვეთებით. გარდა აღნიშნულისა, ეროვნულ პარკში შედის მდ. რიონისა და მდ. ჭურის შესართავებს შორის მდებარე ზღვის აკვატორია.

4. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია დაყოფილია 5 უბნად:

- ა) ზუგდიდის უბნის ფართობი შეადგენს 893,7 ჰა-ს;
- ბ) ხობის უბნის ფართობი შეადგენს 8225,5 ჰა-ს;
- გ) კოლხეთის უბნის ფართობი შეადგენს 6906,1 ჰა-ს;
- დ) სენაკის უბნის ფართობი შეადგენს 3587,1 ჰა-ს;
- ე) ლანჩხუთის უბნის ფართობი შეადგენს 9420,1 ჰა-ს.

5. კაცობურის აღკვეთილი მდებარეობს აბაშის მუნიციპალიტეტში, სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, მდ. რიონის მარცხენა სანაპიროზე. მისი ჩრდილოეთის საზღვარი გასდევს მდ. რიონის სანაპიროს. დასავლეთით, აღმოსავლეთით და სამხრეთით შემოფარგლულია სოფ. კეთილარის მიწებით. აღკვეთილის მთლიანი ფართობი შეადგენს 270, 8 ჰა-ს. იგი რაიონული ცენტრიდან 18 კმ-ითა არის დაშორებული.

მუხლი 9. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის შექმნის ისტორია

1. 1947 წელს კოლხეთში დღემდე შემორჩენილი ბუნებრივი ან ნაკლებად სახეცვლილი, ჭარბტენიანი ეკოსისტემის დაცვის მიზნით, პალიასტომის ტბის ჩრდილო-აღმოსავლეთით დაარსდა კოლხეთის სახელმწიფო ნაკრძალი, რომლის ფართობი 500 ჰექტარს შეადგენდა და შედიოდა სათაფლია-კოლხეთის კომპლექსურ ნაკრძალში. ტერიტორიის სიმცირის გამო ნაკრძალმა მთლიანად ვერ მოიცვა კოლხეთის დაბლობის დასავლეთ ნაწილში შემორჩენილი ბუნებრივი, ან ბუნებრივთან მიახლოებული ჭარბტენიანი ეკოსისტემები, რომელიც ანთროპოგენური ფაქტორის გავლენით ძლიერი დეგრადაციის პირას აღმოჩნდა. 1975 წელს, პალიასტომის ტბა, როგორც უნიკალური წყალსატევი, მისი ეკოლოგიური წონასწორობის აღდგენის მიზნით, მიმდებარე ერთკილომეტრიან სანაპირო ზოლთან ერთად გამოცხადდა აღკვეთილად. 1980 წელს მას მიენიჭა რესპუბლიკური მნიშვნელობის ჰიდროლოგიური აღკვეთილის სტატუსი და აქ აიკრძალა ყოველგვარი სახის თევზჭერა, ფრინველებზე ნადირობა, სანაოსნო მიმოსვლა და ყოველგვარი მშენებლობა სპეციალური ნებართვის გარეშე. 1996 წლის 30 აპრილს საქართველო მიუერთდა რამსარის „საერთაშორისო მნიშვნელობის

ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“ კონვენციას. 1999 წელს მიღებული იქნა საქართველოს კანონი “კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ”. 1999 წლის 1 იანვარს ზუგდიდის, ხობის, სენაკის, კოლხეთის, აბაშისა და ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობების ბაზაზე შეიქმნა კოლხეთის ეროვნული პარკი, რომლის ადმინისტრაციის დაკომპლექტება დაიწყო 2000 წლის ბოლოს.

2. 1962 წლის 31 მარტს №206 და 1963 წლის 25 იანვრის №50 დადგენილებით კაცობურის სამონადირეო მეურნეობის ორგანიზაციისათვის აბაშის მუნიციპალიტეტის საკოლმეურნეო მიწების ფონდიდან სამრეწველო თევზის გამრავლების მიზნით გამოიყო 295 ჰა მიწის ფართობი.

1964 წლის 6 ნოემბრის №673 დადგენილებით დაარსდა კაცობურის სამონადირეო მეურნეობა. 1968 წელს განხორციელდა ტერიტორიის სატყეო სამონადირეო მოწყობის სამუშაოები. მომზადდა სამონადირეო მეურნეობის წარმოების პროექტი. ტერიტორია დაიყო 3 კვარტალად, რომლებიც გამიჯნული იყო საკვარტალე ბომბებით და ბუნებრივი საზღვრებით. 1989 წელს, საკავშირო გაერთიანება "ლესპროექტის" ამიერკავკასიის ტყეთმომწყობის საწარმოს მიერ ჩატარდა ტყეთმომწყობის სავსე სამუშაოები, 1997 წლიდან საქართველოს კანონის „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ თანახმად, არსებული სახელმწიფო სატყეო-სამონადირეო მეურნეობის ბაზაზე შეიქმნა კაცობურის აღკვეთილი.

მუხლი 10. დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე

1. ეროვნული და რეგიონალური მნიშვნელობა.

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკი მიეკუთვნება დაცული ტერიტორიების IUCN II კატეგორიას და იგი საქართველოში ამჟამად არსებულ 11 ეროვნული პარკიდან ერთ-ერთია;

ბ) კოლხეთის ეროვნულ პარკი ქობულეთის დაცული ტერიტორიების მსგავსად ხასაითდება ცოცხალი სფაგნუმიანი ტორფნარებით, აქ არის რელიქტური ტყეები. იგი კოლხეთის დაბლობისათვის ერთადერთ პარკს წარმოადგენს და ამიტომ მას რეგიონისათვის განსაკუთრებული ეკოლოგიური და ეკონომიკური ღირებულება გააჩნია.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობა

ა) ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები სრულიად აკმაყოფილებს რამსარის კონვენციის მიხედვით საერთაშორისო ღირებულების რამსარ საიტისათვის აუცილებელი სავალდებულო კრიტერიუმებიდან თითქმის ყველა კრიტერიუმს (The Ramsar sites Criteria გვ.1,2).

ეს კრიტერიუმებია:

ჯგუფი A - ს მიხედვით, კოლხეთის ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია მსოფლიო უნიკალური სფაგნუმიანი ტორფნარები.

ჯგუფი B - ს (განსაკუთრებული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია) მიხედვით:

ეროვნულ პარკში სახეობების კონსერვაციაზე დაფუძნებული კრიტერიუმებია:

- იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობები და მცენარეთა თანასაზოგადოებები;
- მაღალკონსერვაციული ღირებულების მქონე ფლორის სახეობების პოპულაციები;
- მცენარეთა ან/და ცხოველთა ცალკეული სახეობები ჭარბტენიან ჰაბიტატებში (მაგ. ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები) გაივლიან სასიცოხლო ციკლის მნიშვნელოვან საფეხურს. ხოლო, არახელსაყრელი გარემო პირობების დროს კი ჰაბიტატი კი მათთვის თავშესაფარს წარმოადგენს;

წყლის ფრინველებისათვის განსაკუთრებული კრიტერიუმია:

- ტერიტორია მნიშვნელოვანია წყლის ფრინველის რომელიმე სახეობის 1%-ისთვის (მაგ. ალკუნი, ძელქორი);

სპეციფიკური კრიტერიუმები თევზებისათვის:

- კოლხეთის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები საერთაშორისოდ მნიშვნელოვანია ვინაიდან, ისინი უზრუნველყოფენ (განაპირობებენ) იქ მოზინადრე თევზების ოჯახების, სახეობების, ქვესახეობების და პოპულაციების ინტერაქტიურობას (ურთიერთობებს), რაც ამ ტერიტორიების სარგებლიანობაში გამოიხატება და გლობალურ დონეზე ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიზნით განსაკუთრებული ღირებულება გააჩნია.

- ჭარბტენიანი ჰაბიტატები წარმოადგენს წყაროს თევზების საკვებისათვის, ასევე მათ საქვრითე და სამიგრაციო ჰაბიტატებს;

სხვა ტაქსონებზე დამოკიდებული კრიტერიუმი:

- ჰაბიტატები მნიშვნელოვანია ჭარბტენიან ტერიტორიაზე დამოკიდებული არაფრინველი სახეობის 1%-ისთვის (მაგ. წავი).

სწორედ ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების გამო, რამსარის „საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“ კონვენციას საქართველო შეუერთდა 1996 წლის 30 აპრილის პარლამენტის დადგენილებით, რომლის მიხედვით, საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიებად განისაზღვრა ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიები (ჭურიის, ნაბადის, ფიჩორა-პალიასტომის ტორფნარები, პალიასტომის ტბა და მათი მიმდებარე ტერიტორიები და ზღვის აკვატორია). რამსარის კონვენცია წარმოადგენს მთავრობათაშორის შეთანხმებას, რომელიც მიზნად ისახავს რამსარის კრიტერიუმების შესაბამისი ჭარბტენიანი ჰაბიტატების დაცვას, მდგრად სარგებლობას და ამისთვის საერთაშორისო თანამშრომლობის უზრუნველყოფას.

ბ) საქართველოს ტორფნარების დაახლოებით 60% მდებარეობს და დაცულია კოლხეთის ეროვნულ პარკში. მეტიც, ყველაზე მნიშვნელოვანი, უნიკალური და იშვიათი, მსოფლიოს უდიდესი და უძველესი იმნათის ტორფნარი, ჰიდროგენეტიკაზე დაყრდნობით მხოლოდ და მხოლოდ ატმოსფერული ნალექებით მოსაზრდოვე მსოფლიოში არსებული ორი პერკოლაციური ტორფნარიდან (პირველი ქობულეთის სახელმწიფო ნაკრძალი - ისპანი 2) ერთ - ერთი სწორედ კოლხეთის ეროვნულ პარკში მდებარეობს, რაც ფაქტობრივად ეროვნული პარკის შექმნის მთავარ არგუმენტს წარმოადგენს. ამ უნიკალურობის გამო კოლხეთს განსაკუთრებული ადგილი უკავია მსოფლიო ტორფნარების რუკაზე;

გ) კოლხეთის ეროვნული პარკი 2004 წლიდან პან პარკების ქსელის ოფიციალური წევრია;

დ) 2003 წლიდან პალიასტომის ტბა „ლივინგ ლეიქ“ (Living Lake) სისტემის ოფიციალური წევრია. ტბის დაცულობის მიზანს საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება, გადაწყვეტილების პროცესში მათი მონაწილეობა და საქართველოს მთელი შავი ზღვის სანაპირო ზონისათვის მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა წარმოადგენს;

ე) კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები (რელიქტური ტყეები, ტორფნარები, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სანაპირო დიუნები) და სახეობები (ოთხფოთოლა მარსილეა, მცირე ლაქაში) კმაყოფილებენ „სპეციალური კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიების“ – „ზურმუხტის ქსელია“ კონსერვაციის კრიტერიუმებს:

ე.ა) საიტი უზრუნველყოფს ბერნის კონვენციით დაცული საფრთხის წინაშე მყოფი (მათ შორის მიგრირებადი) სახეობების დაცვასა და გრძელვადიან შენარჩუნებას;

ე.ბ) ტერიტორია მნიშვნელოვანია სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, მათი გავრცელების არეალის, მრავალფეროვნების და კონკრეტული კონსერვაციული საჭიროებების თვალსაზრისით;

ე.გ) ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ჰაბიტატების/სახეობების მნიშვნელოვანი ნაწილი ქვეყნის დონეზე მათ გავრცელებასთან/ ეროვნულ პოპულაციასთან მიმართებაში;

ვ) კოლხეთის სფაგნუმთან ტორფნარები შემოგარენი რელიქტური ტყეებით სრულიად აკმაყოფილებს UNESCO-ს ძირითად IX და X კრიტერიუმებს (მსოფლიო უნიკალური ცოცხალი ეკოსისტემები, რელიქტების სიუხვე), რაც აუცილებელია მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის ნომინაციისათვის;

ზ) 2015 წლიდან კოლხეთის ეროვნული პარკი გრეიფსვალდის მსოფლიო ტორფნარების სამეცნიერო ცენტრის ოფიციალური წევრია.

მუხლი 11. კლიმატი

კოლხეთში განსაკუთრებული, უნიკალური კლიმატია. საშუალო წლიური ტემპერატურა 14,1 °C-ია. ხასიათდება ნალექების სიუხვეთ, რომლის საშუალო მაჩვენებელი წელიწადში 1531 მმ-ია, ნალექების 29% ზაფხულშია. მაღალი ფარდობითი ტენიანობაა, რომელიც წლიურად მერყეობს 70% -დან 83% -მდე. ძალზე იშვიათადაა ყინვები. დასავლეთიდან შემოჭრილი წყლის ორთქლით გაჯერებული ჰაერის მასები უხვსა და ხანგრძლივ ნალექებს იძლევა შავი ზღვის სანაპიროზე და მოსაზღვრე მთებზე. წყლის ორთქლით გაჯერებული ჰაერის მასები მთაში იძულებით ასვლასთან ერთად იცვლება, რაც აძლიერებს ნალექების გამოყოფას და ეს მასები ლიხისა და არსიანის ქედების დასავლეთ კალთაზე უხვ ნალექებს ტოვებს. წლის თბილ პერიოდში გამუდმებით ქრის დასავლეთის ქარი ზღვიდან ხმელეთისაკენ, ხოლო ცივ პერიოდში – აღმოსავლეთის ქარი ხმელეთიდან ზღვისაკენ. კავკასიონისა და ლიხის ქედებიდან დაშვების დროს ჰაერი იკუმშება, თბება. ჩვეულებრივ ჰაერი მშრალი და თბილი ქარის სახითაა, რომელსაც ფიონებს უწოდებენ. ზღვის სანაპიროზე უბერავს ბრიზი, რომელიც იცვლის მიმართულებას დღე-ღამის განმავლობაში, დღისით ქარი ქრის ზღვიდან ხმელეთისაკენ, ღამით კი - ხმელეთიდან ზღვისკენ. ზემოთ ჩამოთვლილი გარემო პირობები ხელსაყრელ პირობებს ქმნის კოლხეთის განსაკუთრებული ჰაბიტატებისა და სახეობათა უნიკალური ბიომრავალფეროვნების არსებობისათვის. სწორედ აქ ჩამოყალიბებულმა კლიმატმა - ნალექების მაქსიმალურმა რაოდენობამ და ამ ნალექების წლის განმავლობაში თვეების მიხედვით თანაბრად განაწილებამ ხელი შეუწყო ატმოსფერული ნალექებით მოსაზრდოვე პერკოლაციური ტორფნარების ჩამოყალიბებას კოლხეთში.

მუხლი 12. გეოლოგია

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია მდებარეობს ზღვის დონიდან 0-5 მ-ის სიმაღლეზე და გამოირჩევა თითქმის იდეალურად ბრტყელი, ძალზე სუსტად დანაწევრებული და უმნიშვნელოდ დახრილი ზედაპირით. რელიეფის ძირითად ფორმას ბრტყელი ზღვისპირა ვაკე წარმოადგენს, რომელიც ალაგ-ალაგ მდინარეთა კალაპოტით არის ჩაჭრილი 1-3 მ სიღრმეზე. ზოგიერთ ადგილას, მდინარეთა კალაპოტები ჭარბი აკუმულაციის შედეგად პირიქით, 1-2 მ-ით არის ამალღებული მიმდებარე ვაკის ზედაპირიდან. უშუალოდ ზღვის სანაპირო ხაზის გასწვრივ, განვითარებულია ქვიშიანი დიუნების ვიწრო (100-300 მ სიგანის) ზოლი, რომელიც საშუალოდ 1,5-2 მ-ით არის ამალღებული მასთან უშუალოდ მიმდებარე ვაკის ზედაპირიდან. დიუნების ზოლი რელიეფის რელიქტური ფორმაა, რომელიც რადიოკარბონული და არქეოლოგიური მონაცემებით, 5000 - 6000 წლის წინ არის შექმნილი ზღვის ზვირთცემის გავლენით (როცა ზღვის დონე 1-2 მ-ით მაღლა იდგა ამჟამინდელთან შედარებით). ქვიშიანი დიუნებისა და მის მიმდებარე სანაპირო ზოლის ზედაპირზე ხდება ზვირთცემის ენერჯის ჩახშობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე ქვიშიანი დიუნა და პლაჟი ტალღების ეროზიული მოქმედებისაგან იცავენ ზღვისპირა ხმელეთს. კოლხეთის დაბლობი, ხანგრძლივი გეოლოგიური დროის განმავლობაში ტექტონიკურ დამირვას განიცდიდა. დამირვის კომპენსაცია ხდებოდა დაბლობის მეზობლად აღმართული კავკასიონისა და აჭარა-

იმერეთის ქედებიდან მდინარეების მიერ გამოტანილი ნაშალი მასალის აკუმულაციის ხარჯზე. ეროვნული პარკის ტერიტორია მთელ კოლხეთის დაბლობთან ერთად, ამჟამად ინტენსიური სედიმენტაციის არეს წარმოადგენს, სადაც მიმდინარეობს სანაპირო-ზღვიური, ჭაობური, მდინარეული და ტბიური სედიმენტების აკუმულაცია. გეოლოგიური გაბურღვების მონაცემების მიხედვით ეროვნული პარკის ტერიტორია ზედაპირიდან 10-14 მ სიღრმემდე აგებულია ალუვიური (ქვიშები, თიხები, ლამი), ჭაობური (ტორფი, ჭაობის თიხები) და სანაპირო ზღვიური გენეზისის (ქვიშები და ლამი) ნალექებით. ზღვისპირა ვაკე ინტენსიურ დაჭაობებას განიცდის, რის გამოც აქ ვრცელი ტორფიანი ჭაობებია განვითარებული. ჭაობების ზედაპირი თითქმის ზღვის დონეზე მდებარეობს და მათში ტორფის ფენები ერთიან ჰორიზონტს ქმნის. ტორფის ჰორიზონტის სისქე 12 მ-ს აღწევს. თითქმის ყველა ზღვისპირა ტორფნარში ტორფის შუა და ქვედა ფენები ზღვის დონეზე დაბლაა დამირული. რადიოკარბონული და ლითოლოგიური მეთოდების გამოყენებით დადგენილია, რომ კოლხეთის ზღვისპირა ტორფნარებში ტორფის დაგროვება დაიწყო დაახლოებით 6 000 წლის წინ და დღემდე განუწყვეტლივ გრძელდება.

მუხლი 13. ნიადაგები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი:

ა) ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები. ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგებისთვის დამახასიათებელია მკვეთრად დიფერენცირებული პროფილი, ინტენსიური გაღებება, კონკრეციები მთელ სიღრმეზე, ხშირად კარგად გამოხატული ორტშტეინის ფენის არსებობა. ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები გავრცელებულია ყვითელმიწა-ეწერი ნიადაგების არეალში, უფრო ჩადაბლებულ ადგილას. განვითარების პირობებით ეს ნიადაგები მეტად ახლოს არიან ერთმანეთთან, მაგრამ ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები ყვითელმიწა-ეწერებისგან განსხვავდებიან გრუნტის და ზედაპირული ჩამონადენი წყლებით, მეტი დატენიანებით. ამჟამად ბუნებრივი მცენარეული საფარი დარღვეულია. ნიადაგები ათვისებულია, ძირითადად, სიმინდითა და სხვა ერთწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურებით.

ბ) ჭაობიანი ნიადაგები ხასიათდება მძლავრი პროფილით, მძიმე მექანიკური შედგენილობით, გაღებებით. ჭაობიანი ნიადაგები ძირითადად გავრცელებულია კოლხეთის დაბლობზე. სპორადულად გვხვდება აღმოსავლეთ და სამხრეთ საქართველოში. კოლხეთის ნიადაგების დაჭაობების ძირითად მიზეზებად ჩვეულებრივ მიიჩნევენ: ჭარბ ატმოსფერულ ნალექებს, მიმდებარე ტერიტორიებიდან ნიაღვრებისა და წყალდიდობების შედეგად მოხვედრილ წყლებს და ტერიტორიის უმეტეს ნაწილზე, ნიადაგ-გრუნტოვანი წყლების მოქმედებას. თუმცა დაჭაობების პროცესს მნიშვნელოვნად განაპირობებს ასევე ნიადაგის გრანულომეტრიული შედგენილობა, რაც აფერხებს წყლის ფილტრაციას პროფილში და რელიეფის დადაბლებული პირობები, მისი უმნიშვნელო დახრილობა, რაც დამატებით ზედაპირული წყლის მოხვედრისა და დგომის პირობებს იწვევს. ჭაობიანი ნიადაგები აერთიანებენ ორ ტიპს: მინერალურ-ჭაობიან და ორგანულ-მინერალურ ჭაობიან ნიადაგებს. მინერალურ-ჭაობიანი ნიადაგები იყოფა ორ ქვეტიპად: ლამიან-ჭაობიან და მდელოს ჭაობიან ნიადაგებად. ლამიან-ჭაობიანი ნიადაგები ფორმირდება ტყის მცენარეულობის ქვეშ, ხოლო მდელოს ჭაობიანი ნიადაგები-ნატყეურ მდელოს ცენოზების პირობებში. ორგანულ-მინერალურ ჭაობიანი ნიადაგები იყოფა ორ ქვეტიპად: სუბაქვალური-ჭაობიანი და ტორფიან-ჭაობიანი;

გ) ალუვიური ნიადაგები. ალუვიური ნიადაგებისთვის დამახასიათებელია გენეზისურ ჰორიზონტებზე სუსტი დიფერენციაცია, ცუდი გასტრუქტურება, მომატებული ხირხატიანობა და შრეობრიობა (სტრატოფიკაცია პირველ რიგში მექანიკური შედგენილობის მიხედვით). ალუვიური ნიადაგები გავრცელებულია ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, სხვადასხვა ბუნებრივ

ზონაში. საკმაოდ ჭრელია ალუვიონის მასალა, რომელზედაც წარმოიქმნებიან ეს ნიადაგები. ბუნებრივი მცენარეულობა წარმოდგენილია ჭალის მცენარეულობით. ალუვიური ნიადაგები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გვხვდება შავი ზღვისა და მდინარე რიონის სანაპიროზე. ალუვიური ნიადაგები ხასიათდება განსხვავებული შენებითა და თვისებებით, რაც განპირობებულია იმ აუზების რეჟიმითა და ბუნებით, სადაც ის წარმოიშვა;

დ) ანთროპოგენური ნიადაგები, რომლებიც განიცდიან მძლავრ სამრეწველო გავლენას. მათ დაკარგული აქვთ ბუნებრივი შენება და სულ ცოტა პროფილის ზედა ნაწილი განიცდის ანთროპოგენურ ზეგავლენას. ანთროპოგენური ნიადაგები კოლხეთის ეროვნულ პარკში მცირე რაოდენობით გვხვდება მდინარე რიონის სანაპიროზე. ეს ნიადაგები ხასიათდება მჟავე, ნეიტრალური ან ტუტე რეაქციით, ჰუმუსის მცირე ან საშუალო შემცველობით, შთანთქმის დაბალი ან საშუალო ტევადობით, სხვადასხვა მექანიკური შედგენილობით. ღარიბია ან საშუალოდ უზრუნველყოფილია საერთო აზოტით. არსებობს წყლისმიერი ან ქარისმიერი ეროზიის საშიშროება.

2. კაცობურის აღკვეთილი:

კაცობურის აღკვეთილში გავრცელებულია ალუვიური თიხნარ-ქვიშნარი ნიადაგები. მცირე ფართობებად არის ნეშომპალა თიხნარ-სილნარ ნიადაგები. ალუვიური თიხნარ-ქვიშნარი ნიადაგები ხასიათდება ნაყოფიერების სხვადასხვა ხარისხით განსხვავებული მორფოლოგიური ნიშნებით, ფიზიკური შემადგენლობით და იყოფა შემდეგ ქვეტიპებად: თხელი საშუალო სკელეტური ნიადაგები საშუალო სიღრმის სუსტად სკელეტური ნიადაგები; ღრმა არასკელეტური ნიადაგები. თხელი საშუალო სკელეტური უკარბონატო ნიადაგები წარმოშობილია მდინარე რიონის კალაპოტის შეცვლის შედეგად. მისი სიღრმე არ აღემატება 20 სმ. იგი დიდი რაოდენობით შეიცავს ღორღს. მისი ქვედა ფენა საკმაოდ გამკვრივებულია, რაც გათვალისწინებული უნდა იქნას ტყის კულტურების გაშენების დროს. საშუალო სიღრმის სუსტად სკელეტური ნიადაგები თიხნარ-ქვიშნარი შემადგენლობისაა, მისი სიღრმე 40-60 სმ-ში ცვალებადობს. ფიზიკური და ქიმიური შემადგენლობის გამო შესაძლოა გამოყენებულ იქნას ტყის კულტურების გასაშენებლად. ღრმა სკელეტური ნიადაგების განვითარების სიღრმე აღწევს 80-100 სმ-ს, მექანიკური შემადგენლობით მსუბუქ თიხნარებს წარმოადგენენ, რაც განაპირობებს მათ ვარგისიანობას რელიქტური ტყის ბუნებრივი სახით აღდგენისა და ხელოვნური ტყის გაშენებისათვის.

მუხლი 14. ჰიდროლოგია

1. ჰიდროლიგიასა და ჰიდროლოგიურ რეჟიმს კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატებისათვის განსაკუთრებული ღირებულება და სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს. ეროვნული პარკის ლანდშაფტის შემადგენელ ყველა ჭარბტენიან ჰაბიტატს ერთიანი ჰიდროლოგიური ქსელი და ჰიდროლოგიური რეჟიმი აერთიანებთ.

ა) მდინარეები. კოლხეთის ეროვნულ პარკში და მიმდებარე ტერიტორიაზე უხვნალექიანი კლიმატის შედეგად, გაედინება შერეული საზრდოობის (თოვლის, წვიმისა და მიწისქვეშა წყლების) წყალუხვი მდინარეები, მათ შორის ზოგი ტრანზიტულია (სუფსა, რიონი, ხობისწყალი, ცივი, ტეხური, ენგური), ზოგი კი ადგილობრივი ჭაობებიდან იღებს სათავეს (მალთაყვა, დედაბერა, ცია, ცივა, ჭურია და სხვა). კოლხეთის დაცული ტერიტორიების რეგიონის ზოგიერთი მცირე მდინარეების მაკრომეტრული მაჩვენებელი ასეთია: მდ. ჭურია, რომლის სიგრძე 11,0 კმ-ია და აუზის ფართობი კი - 295,0 კმ² უერთდება შავ ზღვას, მდ. ფოჩორი, რომლის სიგრძე 61,0 კმ-ია და აუზის ფართობი კი 406,0 კმ² და მდ. თხორინა 16, 0 კმ სიგრძითა და 56, 0 კმ² აუზის ფართობით უერთდება პალიასტომის ტბას, მდ. მუნჩია 39.1 კმ სიგრძისა 79,9 კმ² აუზის ფართობის მქონე უერთდება მდ. ჭურიას. 11,0 კმ სიგრძისა და 28,9 კმ²

აუზის ფართობის მქონე მდ. ცია უერთდება მდ. ცივს, ხოლო 33,0კმ სიგრძისა და 254 კმ² ფართობის აუზის მქონე მდ. ცივი კი უერთდება მდ. ხობისწყალს. უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულ გარემოებათა შედეგად (მდინარეთა უკიდურესად დაბალი სიჩქარე, ხშირი უკუდინება ზღვიდან მონაბერი ქარის გამო), კოლხეთის დაბლობის მცირე მდინარეებზე არ ხერხდება ჩამონადენზე გაზომვითი სამუშაოების ჩატარება. ამჟამად კოლხეთის დაცული ტერიტორიების რეგიონიდან ჩამონადენის დრენაჟი ხორციელდება ბუნებრივი, ხელოვნური ან კომბინირებული სადრენაჟე სისტემებიდან. წარსულში აქ შესრულებული სამელიორაციო სამუშაოების შედეგად, ზოგიერთი მდინარის დაკლავნილი კალაპოტი ხელოვნურად გასწორდა. კოლხეთის ეროვნული პარკის მდინარეებისათვის ზოგადად დამახასიათებელია თხევადი ჩამონადენის ჰიდროლოგიური სეზონურობა, მკვეთრად გამოხატული წყალმცირე პერიოდების უქონლობა, წყალდიდობების მოსალოდნელობა წლის ყველა სეზონზე. პერიოდულად ხდება კატასტროფული წყალდიდობები, განსაკუთრებით მდ. რიონზე. ლიტერატურული წყაროების მიხედვით, ეროვნული პარკისა და მიმდებარე ტერიტორიებზე დიდი წყალდიდობები დაფიქსირდა 1842, 1895, 1922, 1983 და 1987 წლებში. 1987 წლის 31 იანვარს მდ. რიონზე წყალდიდობის დროს 1-3 მ ნიაღვრების ერთიანი ფენით დაიფარა ეროვნული პარკისა და მიმდებარე უბნების დაახლოებით 300 კმ² ფართობის ზედაპირი. წყალდიდობამ დაანგრია 1600-ზე მეტი სხვადასხვა დანიშნულების სახლი, გზები, ჰიდროტექნიკური ნაგებობები;

ბ) შავი ზღვის აკვატორია. კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმდებარე შავი ზღვის სანაპირო აკვატორია მოიცავს შელფს, რომელიც სანაპირო ზოლიდან საშუალოდ 5 საზღვაო მილამდე ვრცელდება. შელფის ზედაპირი შედარებით უმნიშვნელოდ არის დახრილი. მაგალითად, 20 მ სიღრმის ნიშნული სანაპირო ხაზიდან 1300-1400 მ-მდე ვრცელდება. შავ ზღვაზე გაბატონებული ჰაერის მასების ცირკულაცია სანაპირო აკვატორიაში განაპირობებს წყლის დინების ციკლონურ ბრუნვას (საათის ისრის მოძრაობის საწინააღმდეგო მიმართულებით). დინების სიჩქარე საათში საშუალოდ 1 კმ უდრის, ძლიერი ქარების დროს კი 5-6 კმ-მდე აღწევს. საქართველოს საზღვაო აკვატორიაზე გაბატონებულია დასავლეთური რუმბის ქარები და ტალღები, ზამთრობით შეინიშნება ჩრდილო-დასავლეთის ქარის მოქმედებაც. ჭარბობს 1-3 ბალის სიმძლავრის ღელვები. აღინიშნება ძლიერი ღელვებიც. ტალღების მაქსიმალური სიმაღლე 3-6 მ-ის საზღვრებში ცვალებადობს. ძალზედ იშვიათად ტალღის სიმაღლემ შეიძლება 8 მ-ს მიაღწიოს. შავი ზღვის დონის რყევა მოქცევისა და მიქცევის გავლენით 10 სმ არ აღემატება. ღია ზღვაში ზედაპირზე წყლის მარილიანობა 17-18 პრომილს უდრის, დიდ მდინარეთა შესართავებთან 3-9 პრომილის საზღვრებში ცვალებადობს. უკანასკნელი ათწლეულების მანძილზე საქართველოს საზღვაო აკვატორიაში, კერძოდ, კოლხეთის ეროვნული პარკის სანაპირო აკვატორიაში აღინიშნება ზღვის წყლის დაბინძურების პროცესი ფენოლის, ნავთობპროდუქტების, აზოტის ნაერთებით. კოლხეთის ეროვნული პარკის გეოლოგიისა და ჰიდროგრაფიული ქსელის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია პალიასტომის ტბა და მიმდებარე იმნათის ტორფნარი;

გ) იმნათის ტორფნარში ტორფის აკუმულაციის პროცესი ჩვენს ერამდე, დაახლოებით 6000 წლის წინ დაიწყო. მანამდე კი ის წარმოადგენდა ლაგუნას, რომელიც გამოცალკევებული იყო შავი ზღვისაგან მდ. რიონის დანალექი ქანებით, სადაც თიხისა და ქვიშის სედიმენტებისაგან 3 მ-დან 12 მ-მდე ტორფის ფენები ჩამოყალიბდა. აქ ჩატარებული ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილის მიხედვით იმნათის ტორფნარის ჩამოყალიბებას ორი მთავარი ფაზა უძღოდა წინ.

პირველი ფაზა ესაა „ფენის“, ანუ - ლაგუნადან ჭაობის მცენარეებისაკენ - გარდამავალი პერიოდი. ამ მოვლენას ხელი შეუწყო იმ პერიოდში აქ გავრცელებულმა ლელმა (*Phragmites australis*), რომელიც საკვები ნივთიერებებით მდიდარ გარემოში იზრდებოდა. ტორფის

აკუმულაციის პროცესი ემთხვევა ისლის სახეობების - ლაზური ისლი (*Carex lasiocarpa*) და ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis*) ნარჩენების გახრწნის პერიოდს. სწორედ ამ დროს შეინიშნება ხერხას (*Cladium mariscus*) დომინანტობაც, რამაც შემდგომში ტორფნარში ხერხას ტორფის დაგროვება გამოიწვია. „ფენის“ ეს პერიოდი გაგრძელდა 4000 წელი, რაც უკავშირდება რეგიონში მიმდინარე ტექტონურ პროცესებს. მეორე ფაზა გაგრძელდა დაახლოებით 2000 წელს ჩვენს ერამდე, ტორფის დაგროვების პროცესმა გაასწრო ზღვის დონის აწევას. წვიმიანი პერიოდები გაიზარდა, დაიწყო სფაგნუმის გუმბათის ჩამოყალიბება. დომინანტ სახეობებს წარმოადგენდნენ სფაგნუმის სახეობები: აუსტინის, მაგელანის და ტიხრებიანი სფაგნუმი (*Sphagnum austinii*, *Sph. papillosum*, *Sph. Magellanicum*), ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis*) და ხერხა (*Cladium mariscus*).

დ) პალიასტომის ტბა. ტბის ფართობი 18.2 კმ² შეადგენს. პალიასტომის ტბის წყალშემკრები აუზის ფართობია 547 კმ². 1940 წლისათვის პალიასტომის ტბის წყალშემკრები აუზის ფართობი შეადგენდა 450 კმ². ფართობი გაზრდილია გასული საუკუნის 50-70-იან წლებში მიმდებარე ტორფნარებში ხელოვნურად გაჭრილი არხების ხარჯზე. ტბის სამხრეთით მომიჯნავე ტერიტორიებზე ტორფის მოპოვების მიზნით ადგილი ჰქონდა მრავალრიცხოვანი კარიერებისა და გამომტანი არხების გათხრას, რის შედეგადაც წარმოიქმნა ვრცელი, 5 კმ² ხელოვნური წყალსატევი, რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობა „ნათხარების“ სახელწოდებით მოიხსენიებს. აღნიშნული წყალსატევი რამდენიმე არხით დაკავშირებულია ტბასთან და დღეისათვის მისთვის ერთგვარ უბეს წარმოადგენს. აქედან გამომდინარე, დღეს პალიასტომის ტბის ფართობი 23.2 კმ² -ს შეადგენს. ტბის მაქსიმალური სიღრმე 2.6 მ-ია, საშუალო სიღრმე კი 1.3 მ (ნათხარების გამოკლებით). ტბაში ჩაედინება სამი მდინარე შავი ღელე (შავწყალა) - ჩრდილო დასავლეთით, ფიჩორი ჩრდილო-აღმოსავლეთით და თხორინა (მისი შენაკადი გურიწკა), სამხრეთით ტბიდან გამოედინება მდ. კაპარჭა. მდ. შავი ღელეს სიგრძე 4 კმ-ია, თუმცა მდ. რიონის წყალმოვარდნების დროს მისი მეშვეობით პალიასტომში აღწევს რიონის მღვრიე წყლის მასები. წყალმცირობის დროს შავი ღელეს და მისი აუზის კვება ხორციელდება პირიქით - პალიასტომის ხარჯზე. პალიასტომის კვებაში უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს მდ. ფიჩორი, რომელიც ქვედა წელში სანაოსნოა, მსგავსად შავი ღელესი, ფიჩორის მეშვეობითაც წყალმოვარდნების დროს პალიასტომში აღწევს მდ. რიონის წყალი. მდ. თხორინა სათავეს იღებს იმნათის ტორფნარში არსებული იმნათის ტბიდან. ტბიდან გაედინება მდ. კაპარჭა, რომელიც ტბის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში ფორმირდება. თავდაპირველად, კაპარჭა მიემართება ჩრდილო-დასავლეთის მიმართულებით, შემდეგ უხვევს სამხრეთ და სამხრეთ აღმოსავლეთისაკენ. მდ. კაპარჭასა და პალიასტომის ტბას შორის ფორმირებულია ქვიშიანი ისარა, რომელიც დღეისათვის დასახლებულია. ადრე, ეს ისარა ორ ადგილზე იყო გარღვეული, საიდანაც კაპარჭაში აღწევდა პალიასტომის დამატებითი წყლები და პირიქით - ამ სრუტეებით ხორციელდებოდა პალიასტომის ტბაში შედარებით მცირე რაოდენობით გამლაშებული წყლების შეღწევა. 1990-იანი წლებიდან მოყოლებული ეს ისარა ერთიანი. პალიასტომის ტბის აუზი გეომორფოლოგიური თვალსაზრისით ორი განსხვავებული ნაწილისგან შედგება. ორი მესამედი მდებარეობს კოლხეთის დაბლობზე მდ. რიონის მარცხენა ნაპირზე და ზღვის სანაპიროსთან ახლოს. პალიასტომის ტბის აღმოსავლეთი აუზი აგებულია ალუვიალურ და ალუვიალურ-პროლუვიალურ დანალექ ქანებზე (თიხა, შლამი და სხვა). ერთი მესამედი ჩრდილო და ჩრდილო-დასავლეთი ესაზღვრება ნიგოთის მთის ძირს და სამხრეთით მის დაბლობზე მდებარეობს. პალიასტომის ტბის ეს სამხრეთი აუზი - ნიგოთის მთის ფერდობის ძირი-აგებულია მესამეული პერიოდის ქვანაშალებისგან, სილიანი თიხისგან, კონგლომერატებისგან და მდინარეთა სხვა დანალექებისგან. პალიასტომის ტბის აკუმულაციური დაბლობისაგან განსხვავებით ნიგოთის მთის ფერდობები ხასიათდება

ეროზიული რელიეფით. ამ მთების ფერდობები მიმართულია კოლხეთის დაბლობისაკენ და გამოყოფილია მდინარეთა ხეობებით. ეროდირებული მიწის ფართობების სიღრმე 10-80 სმ-ია. ეს ფერდობები ზოგან ძალიან დახრილია. ნივთიის მთათა სისტემას და დაბლობს შორის მრავალი გორაკ - ბორცვია, სხვადასხვა სიმაღლის მაქსიმუმი 500 მ-ია. ეს გორაკ-ბორცვები უკვე მეოთხე ზონად განიხილება პალიასტომის ტბის აუზისათვის, პალიასტომის ტბის ლითოლოგიურმა, პალეონტოლოგიურმა და სხვა ანალიზებმა აჩვენა, რომ ტბა წარმოიქმნა ტბის დანალექებისა (თიხა საპროპელი) და ტორფის მონოლითური ფენებისგან. პალიასტომის ტბა საუკეთესო მაგალითია ერთნაირი ასაკის მქონე სხვადასხვა დანალექი ჰორიზონტებისა. ყველაზე ღრმა და უძველესი ფენა (10-11 მ) ესაა პალიასტომის ტბის ზედა ფენა. ის ფაქტი, რომ ზღვიური წარმოშობის დანალექები განვითარებულია პალიასტომის ტბის მიდამოებში და განლაგებულია ტორფისა და ტბის წარმომქმნელი თიხიანი საპროპელის ჰორიზონტების ფენების ქვეშ, მიანიშნებს იმაზე, რომ პალიასტომის ტბამ შემოგარენ ტორფნარებთან ერთად ჩამოყალიბება 5-6 ათასი წლის წინ ყოფილი ზღვის რელიქტური ლაგუნადან დაიწყო და ეს პროცესი დღესაც გრძელდება. პალიასტომის ტბის დანალექი ქანების ბიოსტრატოგრაფიულმა ჭრილებმა გვიჩვენა, რომ ტბამ ჩამოყალიბების ოთხი ფაზა გაიარა:

დ.ა) 6-8 ათასი წლის წინ პალიასტომის ტბა ზღვის უბეს წარმოადგენდა. რაზეც მეტყველებს ტორფის დანალექ ქანებში არსებული დიატომური წყალმცენარეები, ფორამინაფერები და ზღვის მოლუსკები;

დ.ბ) შემდგომ ეტაპზე ზღვის ლაგუნა გადაიქცა მტკნარწყლიან ტბად, ამის მანიშნებელია თიხიანი საპროპელის ჰორიზონტალურ ფენებში ნაპოვნი მტკნარწყლიანი რელიქტური მაკროგანამარხებული ფლორისა და ფაუნის არსებობა, მაგ., როგორცაა, წყლის კაკალი;

დ.გ) შემდგომ ეტაპზე პალიასტომის ტბამ მრავალი ცვლილება განიცადა, როგორცაა ტორფნარების ჩამოყალიბება, მოხდა 2 მ სისქის ფენის ტორფისა და საპროპელის ფენების ჰორიზონტების დაგროვება. ეს პროცესი დაახლოებით 2700-3500 წლის წინ მოხდა. ამ პერიოდს მეცნიერები „ფანაგორიული რეგრესიის ფაზას“ უწოდებენ;

დ.დ) პრეისტორიულ ეპოქაში დაწყებულმა პალიასტომის ტბის გარშემო დაჭაობების პროცესმა, გადააჭარბა ტბის სტადიას. ამაზე მიუთითებს ის ფაქტი, რომ ტორფი და ტორფი-საპროპელის ფენები განვითარდნენ ტბის ზედაპირის გასწვრივ და წარმოქმნეს 3 მ სისქის საპროპელნარევი ფენები.

2. კაცობურის ადკვეთილის ტერიტორია იზოლირებულია მდინარე რიონის დინებისაგან და აქ არსებული წყალსატევი (საგუბარი) იკვებება ატმოსფერული ნალექებით. მცენარეული საფარისათვის მნიშვნელოვანია გრუნტის წყლები, რომელთა დონე უახლოვდება მიწის ზედაპირს.

მუხლი 15. ლანდშაფტი

კავკასია მსოფლიოს ბიომრავალფეროვნების 36 ცხელ წერტილს შორისაა. კოლხეთის დაბლობი ფიტოგეოგრაფიულად უძველესი ხმელთაშუაზღვისპირეთის რეგიონს წარმოადგენს. მესამეული გამყინვარების ეპოქაში კლიმატი ჩრდილო ნახევარსფეროში თბილი და ტენიანი იყო. ლანდშაფტი კი - მდიდარი ტროპიკული და სუბტროპიკული მერქიანი მცენარეებით შექმნილი. მოგვიანებით, გლობალურმა აციებამ, რომელიც 15 მლნ წლის წინ დაიწყო, კულმინაციას მიაღწია გამყინვარების სახით და მერქიანმა მცენარეებმაც სამხრეთისაკენ მიგრირება დაიწყეს. მათი უმრავლესობა შემოინახა გარემო პირობების ცვლილებებისგან განსაკუთრებულად დაცულ ადგილას, სადაც შემორჩა თბილი და ტენიანი კლიმატი, ე.წ. რეფუგიუმი. კოლხეთის რეფუგიუმში რელიქტები მეოთხეული პერიოდის ოთხჯერად გამყინვარებას გადაურჩნენ. გამყინვარება კოლხეთში ადგილობრივი

მნიშვნელობის იყო. ზოგიერთი მცინვარი ეშვებოდა ველამდე. შემდგომ პერიოდში კი - კლიმატის დათბობის კვალდაკვალ მცინვართა უკან დახევამ გამოიწვია მრავალი მცენარის გავრცელები არეალის ცვლილება. კოლხეთის რეფუგიუმმა შემოინახა რელიქტური სახეობები, რომლებიც ფართოდ იყო გავრცელებული ევროპაში მრავალი მილიონი წლის წინ და გამცინვარების ეპოქაში გაქრა. აქედან გამომდინარე, კოლხეთის რეფუგიუმი, სადაც კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი მდებარეობს, თავშესაფარია ფლორისა და ფაუნის მრავალი კაინოზოური რელიქტური სახეობისათვის, რომლებიც ფართოდ იყო გავრცელებული ევროპაში მრავალი მილიონი წლის წინ და გამცინვარების ეპოქაში გაქრა.

მუხლი 16. ბიომრავალფეროვნება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი:

ა) ჰაბიტატები. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ლანდშაფტი საქართველოს სხვა დაცული ტერიტორიებისაგან განსხვავებით ჰაბიტატებისა და სახეობათა ბიომრავალფეროვნების მხრივ, წარმოადგენს პარადიგმის მაგალითს, რაც ფლორისა და ფაუნის სახეობათა სიმცირით, მაგრამ გლობალურად უნიკალური ჰაბიტატების არსებობაში გამოიხატება. კოლხეთის ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია: ცოცხალი პერკოლაციური სფაგნუმიანი ტორფნარები, რელიქტური ტყეები ტორფიანი საფარველით, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სანაპირო დიუნები, ტბები, ჭარბტენიანი მდელოები;

ბ) ცოცხალი სფაგნუმიანი ტორფნარები (სადაც ტორფის დაგროვების პროცესი დღესაც მიმდინარეობს);

გ) კოლხეთის ეროვნულ პარკში საჭიროა განვასხვავოთ ორი ტიპის ტორფნარი:

გ.ა) „ფენის“ (fen) ფენის ტიპის - მინეროტროფული ტიპის ტორფნარი, რომელიც იკვებება ძირითადად მინერალებით მდიდარი გრუნტის წყლებით. ის არ წარმოქმნის გუმბათს. ასეთი ტორფნარებია: ჭურია, ნაბადა და ანაკლია;

გ.ბ) „გუმბათისებრი“ (bog) - ომბროტროფული ტიპის ტორფნარი საზრდოობს მხოლოდ და მხოლოდ წვიმის წყლებით და აქვს გუმბათის ფორმა. ასეთი ტიპის ტორფნარია იმნათი, ფიჩორი და გრიგოლეთი.

გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ტორფნარებისთვის ჰიდროლოგიური ფაქტორი უმნიშვნელოვანესია, წყალი კი - გადამწყვეტი კომპონენტი, რადგან მხოლოდ წყლის სათანადო მუდმივად მაღალი დონე ქმნის ტორფის აკუმულაციის/ზრდის საშუალებას.

დ) პერკოლაციური (შედწევადი) ტიპის სფაგნუმიანი ტორფნარი. პერკოლაციურ (ლათინურიდან *percolāre*, „ფილტრაცია“ ან „ჟონვა“) ფოროვან მასალაში (მაგ., ქანიანი ნიადაგი) სითხეების (წყლის) მოძრაობა და ფილტრაციაა ჰიდროსტატიკული წნევის გავლენით. ასეთი ტორფნარის მახასიათებლებია:

დ. ა) საზრდოობს მხოლოდ ატმოსფერული ნალექებით;

დ. ბ) აქვს ამოზნექილი გუმბათის ფორმა და არ გააჩნია მკაფიო მოხაზულობა;

დ. გ) მცენარეულობა მჭავე გარემოში ვითარდება. ტორფნარისათვის დამახასიათებელია რეოტროფის ეფექტი, რომელიც გულისხმობს მცენარეთა ზრდას წყლის დინების მიმართულებით, რაც განასხვავებს პერკოლაციურ ტორფნარს „ჩვეულებრივი“ ტორფნარებისაგან;

ე) ტორფი თითქმის გაუხრწნელია საკმაოდ დიდ სიღრმეებამდე. უხვი ნალექები და წლის მიხედვით მათი თანაბარი განაწილება განაპირობებს ტორფნარში წყლის მუდმივ მაღალ დონეს. შესაბამისად, მცენარეებიც წყლიან გარემოში იმყოფებიან. წყლის მუდმივი მაღალი დონე ჟანგბადის სიმწირეს იწვევს, ტორფი არ იხრწნება. აქ განლაგებული მცენარეული ნაშთები წარმოქმნიან ფორებს. ფორიანობა კი ტორფნარს ხდის ელასტიკურს, რაც საშუალებას

ამლევს ატმოსფერული ნალექების წყალს ვერტიკალურად იდინოს და შეაღწიოს (რაც „პერკოლაციას“ ნიშნავს) მთელი ტორფნარის სიღრმეში;

ვ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე პერკოლაციური ტიპის შემდეგი ტორფნარებია: ვ.ა) იმნათის ტორფნარი. ტორფნარი პალიასტომის ტბას ესაზღვრება აღმოსავლეთით ქ. ფოთიდან 5 კმ-ის მანძილზე. იგი ყოფილი ზღვის ლაგუნაზე ჩამოყალიბდა და ყველაზე დიდი სფაგნუმის ტორფნარია კოლხეთში. მისი ფართობი 5 000 ჰა-ია, რაც საქართველოს ტორფნარების 11%-ს შეადგენს. იმნათის ტორფნარი კოლხეთის ეროვნული პარკის მკაცრი დაცვის ზონაა, რომელიც ერთმანეთისაგან იზოლირებული ორი გუმბათისგან შედგება. დეტალურადაა შესწავლილი მისი ყველაზე დიდი გუმბათი. ტორფნარში ტორფის ფენები 12 მ-ზე ღრმაა. ტროფიკული დონე - ოლიგო მეზოტროფულია. ტორფნარის მჟავე არეა - pH = 4.0. ტორფნარში ტორფი სფაგნუმისაა, დიდი და მაღალი ელასტიკურობის მქონე ფორმებით. სწორედ ტორფის მაღალი ელასტიკურობა განაპირობებს იმას, რომ აქ ხრწნა არ მიმდინარეობს. ტორფში უმაღლესი მცენარეების (ხერხა, ჩრდილოეთის ისლი) ფესვები ქმნიან ე.წ. „ჩონჩხს“ სფაგნუმისთვის. იქმნება ახალი ელასტიკური ფორები, რაც ქობულეთის დაცული ტერიტორიების - ისპანის ტორფნარების მსგავსად, იმნათის ტორფნარს პერკოლაციურს ხდის. ელასტიკურობა და ხრწნის (ჰუმიკაციის) დაბალი უნარი იწვევს ტორფნარის რხევის სუნთქვით მაღალ უნარს („Mooratmung“). ტორფნარის ზედაპირი გვალვიან პერიოდში დაბლა იწვევს, ხოლო ძლიერი წვიმებისას კი მოცულობაში მატულობს ისე, რომ ტორფსა და ზედაპირულ მცენარეულ საფარს შორის წყლის დონე მუდმივია და არასოდეს იცვლება. იმნათის ტორფნარზე დომინანტობს სფაგნუმის შემდეგი სახეობები: აუსტინის სფაგნუმი (*Sphagnum austinii*), მაგელანის სფაგნუმი (*Sphagnum magellanicum*), ტიხრებიანი სფაგნუმი (*Sphagnum papillosum*), წითელი სფაგნუმი (*Sphagnum rubellum*). იმნათის ტორფნარი შქერის (*Rhododendron ponticum*) გავრცელების უკიდურესი ჩრდილოეთი ადგილია კოლხეთის დაბლობზე. მისი რამდენიმე ეგზემპლარი გვხვდება იმნათის ტორფნარის ცენტრში ტბასთან ახლოს. იმნათის ტორფნარს განსაკუთრებულს ხდის კალციფილური ხერხას (*Cladium mariscus*) დომინანტობა ტორფნარისათვის დამახასიათებელ მჟავე ომბროტროფულ გარემოში. ჩრდილოეთის ისლის დომინანტობა და მისი დიდი ზომები ერთი მხრივ, ხელს უწყობს სფაგნუმის ტორფნარზე აორთქლებას (ევაპოტრანსპირაციას) და მეორე მხრივ იმას, რომ გვალვიან პერიოდში ტორფნარში წყალის დაკარგვას ადგილი არ აქვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში კი ადგილი ექნებოდა ტორფის გახრწნას, ფორების გაქრობასა და ტორფნარის ელასტიკურობის რღვევას;

ვ.ბ) ფიჩორის ტორფნარი. ფიჩორის ტორფნარი იმნათის ტორფნარის ჩრდილოეთით მდ. ფიჩორის მარჯვენა მხარეს მდებარეობს. მხოლოდ ამ ტორფნარზე ხარობს კოლხეთის ენდემი: ტორფის ოქროწყვეპლა (*Solidago turfosa*);

ვ.გ) გრიგოლეთის ტორფნარი. გრიგოლეთის ტორფნარი მდებარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკის გურიის ნაწილში. გრიგოლეთის ტორფნარი ე.წ. „ჩანასახოვანი“ პერკოლაციური ტიპის ტორფნარს წარმოადგენს;

ზ) პერკოლაციური ტიპის ტორფნარები ზურმუხტის ქსელით და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის (EUNIS) პოტენციურ დაცულ ჰაბიტატებს წარმოადგენენ;

თ) გრუნტის წყლებით მოსაზრდოვე „ფენის“ ტიპის მინეროტროფული, ტორფნარები

თ.ა) ჭურიის ტორფნარი. ჭურიის ტორფნარი მდებარეობს ქ. ფოთიდან ჩრდილოეთით, 10 კილომეტრის მანძილზე, ყულევის ტერმინალის ჩრდილოეთით და მდ. ხობისწყალის მარცხენა სანაპიროზე. ჭურიის ტორფნარი არის მინეროტროფული სფაგნუმის ტორფნარი, სადაც ისლის სახეობების: ჩრდილოეთის ისლის (*Molinia littoralis*), ლაზური ისლის (*Carex lasiocarpa*) მიერ შექმნილი კოლბოხებია. აქ, კოლბოხებთან ახლოს, ალაგ-ალაგ იზრდება ჭაობის ჯადვარი

(*Epipactis palustris*), ჩადანდრი (*Veronica becca-bunga*), ლიკოპუსი (*Lycopus europaeus*) და ინვაზიური ჰიდროკოტილე (*Hydrocotyle vulgaris*). ტორფნარის ცენტრალურ ნაწილში განვითარებულია მეზოტროფული მცენარეული თანასახოგადობა და ტიხრებიანი სფაგნუმის (*Sphagnum papillosum*) მიერ შექმნილი გუმბათი. გუმბათზე იზრდება: წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata*), მრგვალფოთოლა დროხერა (*Drosera rotundifolia*) და ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia littoralis*);

თ.ბ) ანაკლიის ტორფნარი. ანაკლიის მინეროტროფული ტორფნარი ჭურის ტორფნარის ჩრდილოეთით, მდ. ჭურის შესართავთან მდებარეობს. ტორფნარზე გაბატონებულია ისლის (*Carex rostrata*) მიერ შექმნილი კოლბოხები. ანაკლიის ტორფნარის მიმდებარე ჭარბტენიან ტორფნარ ჰაბიტატში ხარობს მხოლოდ ფლორის გლობალური წითელი ნუსხის სახეობა - კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos*);

თ.გ) ნაბადას ტორფნარი. ტორფნარი მდებარეობს ყულევის ტერმინალის სამხრეთით. აქ ხარობს ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris*). სფაგნუმიან ტორფნარებზე იზრდება გლობალური წითელი ნუსხის 8 სახეობა: კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos*), სამეფო გვიძრა (*Osmunda regalis*), ჯადვარი (*Spiranthes sinensis (amoena)*), თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba*), ხერხა (*Cladium mariscus*), წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata*), ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris*), მედვედევის რამფიკარპა (*Rhamphicarpa medwedewii*). ინვაზიური სახეობებიდან სფაგნუმიან ტორფნარებზე დაფიქსირებულია შემდეგი სახეობები: *Hydrocotyle vulgaris*, *Hypericum mutilum*, *Polygonum thunbergii*;

ი) რელიქტური ტყეები. კოლხეთის ეროვნულ პარკში რელიქტური კოლხური ტორფნარი ტყეები გარს აკრავს სფაგნუმიან ტორფნარებს. ტყეებში წარმოდგენილია გლობალური წითელი ნუსხის მერქნიანი სახეობები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), კოლხური ბუა (*Buxus colchica*), ბროწეული (*Punica granatum*), ლეღვი (*Ficus carica*), კავკასიის წითელი ნუსხისა და საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), კოლხური ბუა (*Buxus colchica*), კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*). ტყეები ძირითადად შემდეგი მერქნიანი სახეობებითაა წარმოდგენილი: მურყანი (თხმელა), ნეკერჩხალი (*Acer orthocampes*), ივანი (*Fraxinus excelsior*), რცხილა (*Carpinus betulus*). ქვეტყეში იზრდება: კოლხური ჭყორი (*Ilex colchica*), თაგვისარა (*Ruscus ponticus*). ლიანებიდან გვხვდება: ეკალიჯი (*Smilax excelsa*), კოლხური სურო (*Hedera colchica*), ღვედკეცი (*Periploca graeca*), ცხრატყავა (*Lonicera caprifolia*), სვია (*Humulus lupulus*) და სხვა;

კ) ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები. ბოლო წლებში, ანთროპოგენური ფაქტორის გამო მტკნარწყლიანი ტბორების, როგორც ბიომრავალფეროვნებისათვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატის დეგრადაციამ ხმელთაშუა ზღვისპირეთის ქვეყნების მეცნიერები მიიყვანა დასკვნამდე, რომ მტკნარწყლიანი ტბორები გლობალური წითელი ნუსხის (IUCN Red List) მიერ შეფასებულიყო, როგორც საფრთხის ქვეშ მყოფი ეკოსისტემები (www.iucnredlist.org). 2015 წელს მსოფლიო წითელმა ნუსხამ ხმელთაშუა ზღვისპირეთის მტკნარწყლიან ტბორებს (მოიცავს კოლხეთის დაბლობსაც) ოფიციალურად მიანიჭა გლობალური მოწყვლადი (VU) სტატუსი. ეს შეფასება განხილულია ორ შრომაში: „აღმოსავლეთ ხმელთაშუაზღვისპირეთის მტკნარწყლიანი ჰაბიტატების ბიომრავალფეროვნების გლობალური სტატუსი“ და „ხმელთაშუაზღვისპირეთის ცხელი წერტილების მტკნარწყლიანი ჰაბიტატების ბიომრავალფეროვნება“. მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორის ინდიკატორი სახეობებია: წყლის კაკალი (*Trapa colchica*), წყლის გვიძრა სალვინია (*Salvinia natans*), ბუმტოსანა (*Utricularia vulgaris*). ასეთი მცირე ზომის მტკნარწყლიანი ტბორები გვხვდება ანაკლიაში და იმნათის ტორფნარის მიმდებარედ;

ლ) სანაპირო ქვიშიანი დიუნები. ფლორისტული კომპლექსი კოლხეთის შავი ზღვის სანაპირო დიუნური მცენარეებისა ტიპური ფსამოფიტებია (ქვიშაზე დასახლებულები), როგორცაა:

ზღვის ნარი (*Eryngium maritimum*), რძიანა (*Euphorbia peplis*), ლეიმუსი (*Leymus racemosus* subsp. *sabulosus*), ამოფილა (*Ammophila arenaria*);

მ) ბუნებრივი ტბები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე რამდენიმე ტბაა: პალიასტომი, იმნათის ტორფნარზე არსებული ორი ტბა - იმნათისა და უსახელო ტბა, ფართოწყალი ნაბადაზე. მათ შორის, ყველაზე დიდი ზომისაა პალიასტომის ტბა. პალიასტომის ტბა იშვიათად იყინება, ტბა მთლიანად მხოლოდ 2008 წელს გაიყინა.

პალიასტომის ტბა, ზღვასთან სიახლოვის გამო მნიშვნელოვანი ჰაბიტატია წყალმცურავი და მიგრირებადი ფრინველებისათვის, როგორც აფრიკიდან ევრაზიის ზომიერი ზონისკენ და უკან - სამშობლოში დასაბრუნებელი გზა;

წარსულში კოლხეთის ტენიანი კლიმატიდან გამომდინარე, პალიასტომი პოზიტიურ წყლის ბალანსს ქმნიდა და მტკნარწყლიანი იყო. ამის მიზეზი კი მდ. კაპარჭინა იყო, რომელიც ასაზრდოებდა მას ჩრდილო-დასავლეთი მხრიდან და მოედინებოდა დასავლეთიდან პარალელურად, იგი იცავდა ზღვის მარილიანი წყლის შემოდინებისაგან ტბას და სწორედ ამიტომ იყო მუდამ მტკნარწყლიანი პალიასტომის ტბა. ტბა მდიდარი იყო მტკნარწყლიანი პლანქტონით, ზოოპლანქტონით და ბენტოსური ორგანიზმებით. ეს ყველაფერი ხელსაყრელ პირობებს ქმნიდა იქტიოფაუნის მრავალფეროვნებისათვის. პალიასტომის ტბა და შემოგარენი წყლები 40 სახეობის მტკნარწყლიანი თევზის არსებობისათვის რეფუგიუმს წარმოადგენდა.

ნ) ჭარბტენიანი მდელოები. სფაგნუმიან ტორფნარებსა და ტყეების განაპირას ჭარბტენიანი მდელოებია. მდელოებზე გაბატონებულ სახეობებს წარმოადგენს: ჭილი (*Juncus acutus*), ლელი (*Phragmites communis*), ლაქაში (*Typha angustifolia*), ჭაობის ზამბახი (*Iris pseudocorus*), შხაპრი (*Sparganium neglectum*);

2. კაცობურის აღკვეთილი:

ა) ტყეები:

ა.ა) რელიქტური კოლხური ტყე პატარა ფრაგმენტების სახითაა, სადაც იზრდება გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), ლელვი (*Ficus carica*). მრავლადაა მურყანი (*Alnus glutinosa* subsp. *barbata*);

ა.ბ) ხელოვნურად გაშენებული ინვაზიური მერქნიანი სახეობები, სადაც დომინანტ სახეობებს წარმოადგენს: გლედიჩია (*Gleditsia triacanthus*) და ამორფა (*Amorpha fruticosa*);

ბ) ხელოვნური ტბა, რომელიც სათევზმეურნეო ტბორს წარმოადგენდა და დღეს თავისი ფუნქცია დაკარგული აქვს.

გ) მეორადი მდელოები, სადაც ისლის სახეობები იზრდება და სამოვრებადაა გამოყენებული.

3. ზურმუხტის ქსელის და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის ჰაბიტატები: კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები, პერკოლაციური და „ფენის“ ტიპის სფაგნუმიანი ტორფნარები, რელიქტური კოლხური ტყეები, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები და სანაპირო ქვიშიანი დიუნები ზურმუხტის ქსელის და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის პოტენციურ ჰაბიტატებს წარმოადგენს.

4. ბერნის კონვენციით და გლობალური წითელი ნუსხით დაცული ჰაბიტატები და სახეობები: კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბერნის კონვენციით გლობალური წითელი ნუსხით დაცულ ჰაბიტატს წარმოადგენს ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები. ამ ჰაბიტატში ხარობს ბერნის კონვენციით დაცული სამი სახეობა: ოთხფოთოლა მარსილეა (*Marsilea quadrifolia*), სალვინია (*Salvinia natans*) და მცირე ლაქაში (*Typha minima*).

5. ფლორა:

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ფლორა 324 სახეობითაა წარმოდგენილი, რომელთაგან 24 სახეობა გლობალური წითელი ნუსხითაა დაცული: მათ შორის მერქნიანი სახეობებია: ხეები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), კოლხური ბუჩა (*Buxus colchica*), ბუჩქები: ბროწეული (*Punica*

granatum), ლეღვი (*Ficus carica*), გვიმრებიდან: სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis*), ჭაობის თელიპტერისი (*Thelypteris palustris*), სალვინია (*Salvinia natans*), ოთხფოთოლა მარსილეა (*Marsilea quadrifolia*); ბალახოვნებიდან: თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba*), ჯადვარი (*Spiranthes amoena*), ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris*), კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos*), პონტოს ტუხტი (*Hibiscus ponticus*), კოლხური წყლის კაკალი (*Trapa colchica*), მალევეის წყლის კაკალი (*Trapa maleevi*), მედვედების რამფიკარპა (*Rhamphicarpa medwedewii*), კოლხური დუმფარა (*Nymphaea colchica*), ღიმის ორი სახეობა (*Ceratophyllum demersum*, *Ceratophyllum submersum*), წყლის ვაზი (*Potamogeton natans*), ხერხა (*Cladium mariscus*), ბუმტოსანა (*Utricularia vulgaris*), წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata*), მრგვალფოთოლა დროზერა (ცვრიანა) (*Drosera rotundifolia*). გლობალური სტატუსის მქონეა სფაგნუმის ორი სახეობა: აუსტინის სფაგნუმი (*Sphagnum austinii*) და ჭაობის სფაგნუმი (*Sphagnum palustre*). კავკასიის და საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობაა: კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*), შიშველი თელადუმა (*Ulmus glabra*), ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*). უნდა აღინიშნოს, რომ ძელქვის, რამდენიმე ეგზემპლარი გვხვდება მხოლოდ იმნათის ტორფნარის სამხრეთ-დასავლეთით მიმდებარე ტყეებში;

ბ) კოლხეთის სფაგნუმისანი ტორფნარების ფლორა შემდეგნაირადაა წარმოდგენილი - ხავსისნაირები: 5 ოჯახი, 7 გვარი და 15 სახეობა; გვიმრანაირები: 4 ოჯახი, 4 გვარი და 5 სახეობა; ფარულთესლოვნები: ორლებნიანები წარმოდგენილია 23 ოჯახით, 44 გვარით და 71 სახეობით; ერთლებნიანები 4 ოჯახით, 46 გვარითა და 81 სახეობით. სულ: 38 ოჯახი, 114 გვარი, 175 სახეობა. აქედან: „ფიჩორას“ ტორფნარზე აღრიცხულია 45 სახეობის მცენარე, მათგან 4 სახეობის სფაგნუმი, 11 მერქნიანი და 26 სახეობის ბალახოვანი მცენარე, მათ შორის 9 რელიქტური, 2 ენდემური და 4 გლობალური სტატუსის მქონე სახეობა.

გ) გრიგოლეთის ტორფნარზე აღრიცხულია 55 სახეობის მერქნიანი და ბალახოვანი სახეობა, მათ შორის 6 სახეობის სფაგნუმი, 7 რელიქტური და 3 გლობალური სტატუსის მქონე სახეობა;

დ) ტყეების ფლორა შემდეგი სახითაა წარმოდგენილი: ხავსისნაირები - 2 ოჯახი, 5 გვარითა და 6 სახეობით; ხეები - 10 ოჯახით, 13 გვარითა და 16 სახეობით; ბუჩქები- 6 ოჯახით, 7 გვარითა და 7 სახეობით; ლიანები - 8 ოჯახით, 8 გვარითა და 12 სახეობით; ბალახეულობა - 25 ოჯახით, 79 გვარითა და 113 სახეობით, მარცვლოვნები- 6 ოჯახით, 46 გვარითა და 66 სახეობით. სულ რელიქტური ტყის ფლორა მოიცავს: 57 ოჯახს, 158 გვარსა და 220 სახეობას. აქ იზრდება გლობალური სტატუსის მქონე 4 სახეობა: ლეღვი (*Ficus carica*), ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), ბროწეული (*Punica granatum*), კოლხური ბუხა (*Buxus colchica*). კავკასიის წითელი ნუსხის სახეობები: კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*), შიშველი თელადუმა (*Ulmus glabra*), ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*);

ე) კოლხეთის ეროვნული პარკის მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორა წარმოდგენილია 21 ოჯახით, 33 გვარითა და 50 სახეობით. აქ ხარობს გლობალური წითელი ნუსხის 7 სახეობა: კოლხური წყლის კაკალი (*Trapa colchica*), სალვინია (*Salvinia natans*), ბუმტოსანა (*Utricularia vulgaris*), ღიმი (*Ceratophyllum demersum*), ღიმი (*Ceratophyllum submersum*), წყლის ვაზი (*Potamogeton natans*);

ვ) ჭურის სანაპირო დიუნაზე აღნუსხულია 120 სახეობის მცენარე. მათგან საფრთხის ქვეშ მყოფი და კოლხეთის ფლორის ისტორიის ანალიზის შესწავლისათვის მნიშვნელოვანი სახეობებია: ზღვისპირეთის ოთანთუსი (*Otanthus maritimus*), ევქსინის კაკილე (*Cakile mirima* subsp. *euxina*), სპარსული ხვართქლა (*Convolvulus persicus*), ციმბირული არგუზია (*Tournefortia Argusia sibirica*), მაწაქი (*Imperata cylindrica*), სატაცური (*Asparagus litoralis*), ზღვისპირეთის ფოლიო (*Scabiosa litoralis*), ზღვისპირა იონჯა (*Medicago maritime*), ზღვისპირა კრამბე (*Crambe maritime*), ყაყაჩურა (*Glaucium flaum*), ლეიმუსი (*Leymus racemosus* subsp. *subulosus*);

ზ) პალიასტომის ტბაში აღწერილია ფიტოპლანქტონის 203 სახეობის და ქვესახეობის წყალმცენარე. აქედან: დიატომეების 105 სახეობა, 49 სახეობის მწვანე წყალმცენარე, ლურჯმწვანე მცენარეების 21 სახეობა, პიროფიტოვენების 15 სახეობა, 11 სახეობის ევგლენასნაირები, 1 სახეობა ოქროსფერი წყალმცენარისა. ჰალოფიტური (სიმლაშისადმი დამოკიდებულების) წყალმცენარეების სახეობრივი შემადგენლობა შემდეგია: პოლიჰალინური სახეობების 51 სახეობა, მეზოჰალინური - 28 სახეობა და 115 ოლიგოჰალინური სახეობებისა.

თ) საქართველოს წითელი ნუსხის მცენარეებიდან კოლხეთის ეროვნულ პარკსა და კაცობურის ადკვეთილში გავრცელებულია საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობები: კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana* Stev.), შიშველი თელადუმა (*Ulmus glabra* Hunds.), ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*) და კოლხური ბუა (*Buxus colchica*);

ი) ფლორის ენდემური სახეობებიდან კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის ადკვეთილის ტერიტორიაზე იზრდება 4 ენდემური სახეობა, მათ შორის: კოლხეთის ენდემი კოლხური ბუა (*Buxus colchica*), კავკასიის ენდემი - კავკასიის რინქოსპორა (*Rhynchospora caucasica*), კოლხური დუმფარა (*Nymphaea colchica*), ტორფნარის ოქროწყებლა (*Solidago turfosa*);

კ) ფლორის რელიქტური სახეობებიდან რელიქტურია სფაგნუმის ტორფნარები და აქ გავრცელებული ფლორის სახეობები: მრგვალფოთოლა დროხერა (*Drosera rotundifolia*), ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis*), თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba*), სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis*), წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata*), მანანა ჩვეულებრივი (*Calluna vulgaris*), ხერხა (*Cladium mariscus*), იმბრიკატუმის სფაგნუმი (*Sphagnum imbricatum*), ტიხრებიანი სფაგნუმი (*Sphagnum papillosum*), წითელი სფაგნუმი (*Sphagnum rubellum*), მაგელანის სფაგნუმი (*Sphagnum magellanicum*), ჭაობის სფაგნუმი (*Sphagnum palustre*), ჯადვარი (*Spiranthes amoena*), პონტოს შქერი (*Rhododendron ponticum*), იელი (*Rhododendron luteum*), მოცვი (*Vaccinium arctostaphyllum*), ისლი (*Carex lasiocarpa*);

ლ) გლობალური წითელი ნუსხის სახეობებიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატებში გავრცელებულია გლობალური წითელი ნუსხის 24 სახეობა, მათ შორის: სფაგნუმის ტორფნარებზე იზრდება 8 სახეობის მცენარე: კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos* (*Hibiscus pentacarpos*)), სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis*), ჯადვარი (*Spiranthes sinensis* (*amoena*)), თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba*), ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris*), ხერხა (*Cladium mariscus*), წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata*), მედევედვის რამფიკარპა (*Rhaphicarpa medwedewii*).

რელიქტურ კოლხურ ტყეებში იზრდება 4 სახეობის მერქიანი მცენარე: ლეღვი (*Ficus carica*), ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), ბროწეული (*Punica granatum*), კოლხური ბუა (*Buxus colchica*).

ბუნებრივ მტკნაწყლიან ტბორებში იზრდება 8 სახეობის მცენარე: წყლის კაკალი (*Trapa natans*), კოლხური წყლის კაკალი (*Trapa colchica*), წყლის გვიმრა (*Salvinia natans*), ოთხფოთოლა მარსილეა (*Marsilea quadrifolia*), ბუმტოსანა (*Utricularia vulgaris*), ღიმის ორი სახეობა (*Ceratophyllum demersum*, *Ceratophyllum submersum*), წყლის ვაზი (*Potamogeton natans*).

დაცულობის გლობალური სტატუსი აქვს მინიჭებული კოლხეთის ტორფნარებზე გაბატონებული სფაგნუმის ორ სახეობას: აუსტინის სფაგნუმს (*Sphagnum austinii*), რომელიც ევროპაში გამქრალია და ჭაობის სფაგნუმს (*Sphagnum palustre*). კოლხეთი ამ სახეობების გავრცელების უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ რეგიონს წარმოადგენს.

6. ფაუნა: კოლხეთის ეროვნული პარკი, ფლორის იშვიათ სახეობებთან ერთად, ველური ფაუნის მთელი რიგი სახეობებისათვის უმნიშვნელოვანესი თავშესაფარია. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ეროვნული პარკის და მასთან მიმდებარე ტერიტორიების გარეულ ცხოველთა სამყარო შედარებით ღარიბია. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბინადრობს ძუძუმწოვრების 35 სახეობა. მტაცებლების რიგიდან ეროვნულ პარკში და მასთან მიმდებარე ტერიტორიაზე აღრიცხულია 8 სახეობა. ყურადღებას იპყრობს წავი, რომელიც

ანთროპოგენური ფაქტორების ზეგავლენით ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გადაშენების პირას აღმოჩნდა. ეს სახეობა საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. ერთადერთ მრავალრიცხოვან სახეობას წარმოადგენს ტურა. ვემაპისნაირთა რიგიდან ეროვნული პარკთან მიმდებარე ზღვის აკვატორიას საბინადროდ იყენებს აფალინა, თეთრგვერდა დელფინი და ზღვის ღორი. წყვილჩლიქოსნების რიგიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბინადრობს შველი.

ა) წვრილი ძუძუმწოვრებიდან არსებული მონაცემებით დღეისათვის ეროვნულ პარკში 16 ენდემური წვრილი ძუძუმწოვარი ბინადრობს, მათგან აღსანიშნავია: აღმოსავლეთ ევროპული ზღარბი (*Erinaceus concolor*), კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica*), მცირე ტყის თაგვი (*Sylvanus uralensis*), კავკასიური ტყის თაგვი (*Sylvaemus fulvipectus*). მწერიჭამიების რიგიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულია კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica*), გრძელკუდა კბილთეთრა (*Crociodura russula*) და რადეს ბიგა (*Sorex raddei*). რადეს ბიგა გადაშენების პირას მყოფი სახეობაა და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. ეს სახეობა აღწერილია ეროვნული პარკის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში. ეროვნული პარკის დანარჩენ უბნებზე მისი ადგილსამყოფელი უცნობია. ასევე გასარკვევია ამ ცხოველის ბინადრობის ადგილის ეკოლოგიური პირობები, რაც სათანადო გამოკვლევას მოითხოვს. ხელფრთიანების რიგიდან გლობალური სტატუსითაა დაცული ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული მეჭელის ცხვირნალა (*Rhynolophus mehelyi*), გრძელყურა მლამიობი (*Myotis bechsteinii*). გვხვდება ასევე გრძელფრთიანი ღამურა და მცირე მეღამურა, რომლებიც იშვიათ სახეობებს განეკუთვნებიან.

კოლხეთის ეროვნული პარკი, როგორც რამსარის კონვენციით დაცული ჭარბტენიანი ჰაბიტატები, მდიდარია წყალმცურავი, მოზუდარი, მოზამთრე და მიგრირებადი სახეობებით;

ბ) პალიასტომის ტბასა და მის მიმდებარედ ისვენებს, ბუდობს და ბინადრობს 275 სახეობის ფრინველი. ბოლო წლების კვლევების მიხედვით კოლხეთის ეროვნულ პარკში აღრიცხულია 54 სახეობის წყალმცურავი და 63 სახეობის მოზუდარი ფრინველი. მათ შორის გლობალური სტატუსით მოწყვლადია 5 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus*), წითელთავა ყვინთია (*Aythya ferina*), გარიელი (*Melanitta fusca*), ხმელთაშუაზღვისპირული ქარიშხალა (*Puffinus yelkouan*), ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus*); 46 სახეობა კი საჭიროებს ზრუნვას. საქართველოს მასშტაბით მოწყვლადია ორი სახეობა: წითელი იხვი (*Tadorna ferruginea*), ვარდისფერი ვარხვი (*Pelecanus onocrotalus*), საფრთხის ქვეშ მყოფია 3 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus*), გარიელი (*Melanitta fusca*), ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus*). რაც შეეხება ზღვის სანაპირო ზოლს, აქ ძირითად სახეობას დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus*), გარეული იხვი (*Anas platyrhynchos*), დიდი ჩვამა (*Phalacrocorax carbo*) და ტბის თოლია (*Croicocephalus ridibundus*) წარმოადგენს. აღნიშნული სახეობები ასევე შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში;

გ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიან ჰაბიტატებში 2014 წლის ილის უნვერსიტეტის კვლევების მიხედვით, იზამთრებს 40 სხვადასხვა სახეობის 368 000 ინდივიდი ფრინველი. მათ შორის, რამდენიმე ინდივიდი იქნა აღრიცხული ვარდისფერი ვარხვი (*Pelecanus onocrotalus*) და 50-100 ინდივიდი გლობალურად მოწყვლადი ქოჩორა (ხუჭუჭა) ვარხვი (*Pelecanus crispus*). ასევე 20-30 ინდივიდი გლობალური წითელი ნუსხის საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობა - თეთრთავა იხვი (*Oxyura leucocephala*) და დაახლოებით 10 ინდივიდი საფრთხის ქვეშ მყოფი ბატი (*Anser erythropus*). ეს ტერიტორია მნიშვნელოვანია პან-ევროპული სახეობებისათვის, მაგ., როგორცაა: დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus*);

დ) კაცობურის აღკვეთილში აღრიცხულია მოზუდარი ფრინველების 27 სახეობა.

7. ქვეწარმავლები. საქართველოში დღევანდელი მონაცემებით აღრიცხული 26 სახეობის გველიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებულია 4 სახეობა: ესკულაპის მცურავი (*Elaphe longissima*), ჩვეულებრივი ანკარა (*Natrix natrix*), წყლის ანკარა (*Natrix tessellata*), სპილენძა (*Coronella austriaca*). საქართველოში გავრცელებული 27 სახეობის ხვლიკიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებული არის 5 სახეობა. გველხოვერა (*Pseudopus apodus*), ბობმეჭა (*Anguis colchica*), მარდი ხვლიკი (*Lacerta agilis*), ართვინის ხვლიკი (*Darevskia derjugini*), ზოლიანი ხვლიკი (*Lacerta strigata*). საქართველოს ტერიტორიაზე კუს 3 სახეობაა აღწერილი, ამ სამი სახეობიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებულია ერთი სახეობა: ჭაობის კუ (*Emys orbicularis*) საერთაშორისო წითელ ნუსხაში მინიჭებული აქვს - დაბალი რისკი. ეროვნულ წითელ ნუსხაში კი - საფრთხე არ ემუქრება.

8. ამფიბები. საქართველოს ტერიტორიაზე აღწერილია ამფიბების 12 სახეობა, აქედან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გვხვდება 5 სახეობა. ჩვეულებრივი ვასაკა (*Hyla orientalis*), მწვანე გომბემო (*Bufo viridis*), ტბორის ბაყაყი (*Rana macronemi*), ჩვეულებრივი ტრიტონი (*Lissotriton vulgaris*), მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton ophryticus*).

9. იქტიოფაუნა. ეროვნული პარკის მდინარეები, პალიასტომის ტბა და მიმდებარე ზღვის აკვატორია იქტიოფაუნის სახეობათა საკმაოდ რაოდენობით გამოირჩევა. აქ აღრიცხულია ხრტილოვანი თევზების 7 სახეობა და ძვლოვანი თევზების 81 სახეობა. მათ შორის 44 სახეობა შავი ზღვის მობინადრეა, 21 სახეობა - მტკნარი წყლის, ხოლო 23 სახეობა - გამსვლელი თევზია. ძვლოვანი თევზებიდან აღსანიშნავია შავი ზღვის ორაგული (*Salmo fario (truta)*), ქაშაყი (*Alosa caspia paleostomi*), ლობანი (*Mugil cephalus*), ოქროსფერი კეფალი (*Mugil auratus*), ფარგა (*Stizostedion lucioperca*) და სხვა. ხრტილოვანი თევზებიდან აღსანიშნავია ატლანტური ზუთხი (*Acipinse sturio*).

მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია თევზების 6 სახეობა: სვია (*Huso huso*), ფორონჯი (ატლანტური ზუთხი) (*Acipinse sturio*), ტარადანა (*Acipinse stellatus*), რუსული ზუთხი (*Acipenser gueldenstaedti*), სპარსული ზუთხი (*Acipenser persicus*), შავი ზღვის ორაგული (*Salmo truta labrax Pallas*).

10. უხერხემლოები. პალიასტომის ტბის, მდინარეებსა და ზღვის სანაპიროზე გამოვლენილია ნემსიყლაპიების 26 სახეობა, მათგან ყველაზე მრავალრიცხოვანია 2 სახეობა: *Crocothemis erytrea* და *Otrhetrum albistylum*. საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობას მიეკუთვნება *Erythromma linden*. საქართველოს ენდემური და ძალიან იშვიათი სახეობაა - *Calopteryx mingrelica*, რომელიც ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მდ. ფიჩორის ნაპირებზე გვხვდება. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ხეშემფრთიანების-ხოჭოების (*Coleptera*) რიგის მრავალი სახეობაა გავრცელებული და ისინი თითქმის ყველა ჰაბიტატში ბინადრობენ, ესენია: ფუნაგორიები, ცხვირგრძელა ხოჭოები, ბზუალა ხოჭოები, ცილაჭამიები, პეწიანები, ჭიამაიები, ციცინათელები, მალულჭამიები, შავტანები, სტაფილინიდები, ტკაცუნები, ტყავიჭამიები, ხარაბუზები, ირემახოჭოები, ბუგრები, ღრაჭები, ბრინჯაოლები, ფოთოლხვევიები და სხვ. მათი უმრავლესობა ტყის მავნებლები არიან. საქართველოში აღწერილი ჭიანჭველას 142 სახეობიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 17 სახეობაა გავრცელებული.

11. პეპლები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ქერცლფრთიანების შესახებ არსებული მასალები ძალიან მწირია. აღსანიშნავია, რომ სახეობრივი მრავალფეროვნებით ყველაზე მრავალრიცხოვანია მზომელების ოჯახი (*Geometridae*), რომელიც 62 სახეობითაა წარმოდგენილი. დღის პეპლები მრავალფეროვან სპექტრს ქმნიან კოლხეთში, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი ერთეული სახეობებით არიან წარმოდგენილნი. აქ გვხვდება შემდეგი

ოჯახების წარმომადგენლები: მსხვითავების (*Hesperidae*) 4 სახეობა, თეთრულების (*Pieridae*) 8 სახეობა, ხავერდულების (*Satyridae*) 3 სახეობა, სადაფების (*Nymphalidae*) 8 სახეობა, ცისფერების (*Lycaenidae*) 8 სახეობა, აფროსნების (*Papilionidae*) 2 სახეობა. გვხვდება ასევე: წმინდად მახვიარები (*Hepialidae*), დატალღული ფარშავანგთვალები (*Brahmaeidae*), სფინქსები (*Sphingidae*), ქოჩორები (*Notodontidae*). კოლხეთის ეროვნულ პარკში ისეთი პეპლებიცაა გავრცელებული, რომლებიც დღისითაც აქტიურები არიან და ღამითაც, მაგალითად, დათუნელების (*Arctiidae*) ოჯახის 2 სახეობა. იშვიათი, რელიქტური და ენდემური სახეობების ზუსტი რაოდენობა არ არის ცნობილი, თუმცა მათ შორის სავარაუდოდ შესაძლებელია შემდეგი სახეობები შეგვხვდეს: შამილის წმინდადმახვიარა (*Phasus schamyl*), ლედერერის (კოლხური) ბრამეა (*Brahmea ledereri*), დაწინწკლული დათუნელა (*Utetheisa pulchella*), მღვიმის ამიერკავკასიური დათუნელა (*Axiopoenia maura*), ოლეანდრის სფინქსი (*Deilephila nerii*), პოდარილი (*Iphiclides podarilius*), კავკასიური ზერინთია (*Allancastris caucasica*), არიონი (*Maculinea arion*) და სხვ. სამეგრელოს ტურფა (*Calopteryx mingrelica* Selys) მოწყვლადია საქართველოს მასშტაბით, შამილის წმინდადმახვიარა (*Phasus schamyl*) - მესამეული პერიოდის რელიქტი და კავკასიის იშვიათი ენდემია. ის საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი, როგორც გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი (EN) პეპელა. ლედერერის (კოლხური) ბრამეა (*Brahmea ledereri*) - მესამეული პერიოდის რელიქტი და კოლხეთის ენდემია, იგი ასევე საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი, როგორც გადაშენებული სახეობის (RE) სტატუსის მქონე. კოლხეთის დაბლობზე ბინადრობს იშვიათი სახეობა კოლხური დაწინწკლული დათუნელა (*Utetheisa pulchella*). კავკასია ამ სახეობის გავრცელების ჩრდილოეთ საზღვარს წარმოადგენს.

12. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიან ჰაბიტატებში წარმოდგენილია 8 ოჯახის, 24 გვარის 28 სახეობით ობობასნაირები. ობობასნაირთა ენდემური ფორმებიდან აღსანიშნავია მეგრული მორიელი (*Euscapius mingrelicus*). ეროვნული პარკის ეკოსისტემებში მობინადრე ამფიბიებსა და ფრინველებში აღრიცხულია პარაზიტული უმარტივესების 26 სახეობა. ამფიბიებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში დადგენილია ბრტყელი ჭიების 76 სახეობა. ამფიბიებში, ქვეწარმავლებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში აღრიცხულია ცესტოდების 44 სახეობა. კოლხეთის პარკის ტერიტორიის ნიადაგებში (ყულევი: მურყნარი და ტყისპირა მდელო) აღრიცხულია ფიტო და თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდების 24 ფორმა, რომელთაგან სახეობამდე გარკვეულია 7 სახეობა. გარდა თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდებისა კოლხეთის ეროვნული პარკის ბინადარ ამფიბიებში აღრიცხულია პარაზიტული ნემატოდების 7 სახეობა. რეპტილიებში რეგისტრირებულია ნემატოდების 11 სახეობა, წყლისა და ხმელეთის რგოლიანი ჭიების 21 სახეობა, წყლის 6 და ხმელეთის მოლუსკების 22 სახეობა, აღრიცხულია ორიბატიდების 73 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხულია ჯავშნიანი ტკიპების 143 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებული უმაღლესი კიბოსნაირებიდან აღსანიშნავია კოლხური ფართოფეხა კიბო (*Astacus colchicus*), რომელიც ძალიან იშვიათი სახეობაა და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. შიდა წყალსაცავებში რეგისტრირებულია დატოტვილულვაშიანი კიბოსნაირების (*Cladocera*) 42 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკში აღწერილია ნიჩაბფეხიანი (*Copepoda*) კიბოსნაირების 13 სახეობა. კოლხეთის ეროვნულ პარკში რეგისტრირებულია ცრუმორიელების მხოლოდ ერთი სახეობა. პალიასტომის ზოოპლანქტონში ფიქსირდება 33 ფორმა, მათგან: ციბრუტელების - 13 სახეობა, ნიჩაბფეხიანების - 5 სახეობა, ულვაშტოტიანების - 8 სახეობა, ნაწლავდრუიანების - 1 სახეობა. პალიასტომის ტბის ბენტოფაუნა შედგება 3 ძირითადი კომპონენტისაგან: პონტო-კასპიური რელიქტები, შავი ზღვის ფორმები და მტკნარი წყლის ფორმები, რომლებსაც სიმლაშის ატანა

შეუძლიათ. ბენთოსში მნიშვნელოვანი რაოდენობითაა წარმოდგენილი მუცელფეხიანი და ორსაგდულიანი მოლუსკები, რომლებსაც ტბაში ფაქტიურად არ ჰყავთ მომხმარებელი. მოლუსკები 27 სახეობითაა წარმოდგენილი. ინვაზიური სახეობებიდან უნდა აღინიშნოს 1932 წელს კოლხეთში ინტროდუცირებული ნუტრია (*Myocastor coypus*). სხვა უცხო სახეობებიდან აღსანიშნავია თევზი გამბუზია (*Gambusia affinis*), რომელიც ინტროდუცირებული იქნა მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის პროგრამით.

13. გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები:

ა) ზღვის ძუძუმწოვრების სახეობებიდან მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია ზღვის ღორი (*Phocoena phocoena*), საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობაა აფალინა (*Tursiops truncatus Montagu*).

ბ) გლობალური სტატუსით მოწყვლადი სახეობებია: წავი (*Lutra lutra*) და მეჭელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*).

გ) ფრინველები. მსოფლიო მასშტაბით გლობალურად მოწყვლადია 6 სახეობის ფრინველი: დიდი მყივანი არწივი (*Aquila clanga*), ბექობის არწივი (*Aquila heliaca*), თეთრთვალა იხვი (*Oxyura leucocephala*), მარმარილოსებრი იხვი (*Marmaronetta angustirostris Menetries*), პატარა ღერღეტი (*Anser erythropus*), ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus*). გლობალური სტატუსით მოწყვლადია 5 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus*), წითელთავა ყვინთია (*Aythya ferina*), გარიელი (*Melanitta fusca*), ხმელთაშუაზღვისპირული ქარიშხალა (*Puffinus yelkouan*), ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus*); ხოლო 46 სახეობა კი - საჭიროებს ზრუნვას.

დ) ხელფრთიანების რიგიდან გლობალური სტატუსითაა დაცული ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული მეჭელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*), გრძელყურა მღამიობი (*Myotis bechsteinii*).

ე) ამფიბიებიდან ჭარბტენიან მდელოებზე არსებულ მცირე ზომის ტბორებში ბინადრობს: ჩვეულებრივი ტრიტონი (*Lissotriton vulgaris*), მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton vitanus*).

ვ) გლობალური სტატუსისაა მწერიჭამიების რიგიდან რადეს ბიგა (*Sorex raddei*).

ზ) მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია თევზების 5 სახეობა: სვია (*Huso huso*), ფორონჯი (ატლანტური ზუთხი) (*Acipenser sturio*), ტარადანა (*Acipenser stellatus*), რუსული ზუთხი (*Acipenser gueldenstaedti*), სპარსული ზუთხი (*Acipenser persicus*), შავი ზღვის ორაგული (*Salmo trutta labrax Pallas*).

14. საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობების ფრინველებიდან საქართველოს მასშტაბით მოწყვლადია ორი სახეობა: წითელი იხვი (*Tadorna ferruginea*), ვარდისფერი ვარხვი (*Pelecanus onocrotalus*), საფრთხის ქვეშ მყოფია 3 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus*), გარიელი (*Melanitta fusca*), ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus*). რაც შეეხება ზღვის სანაპირო ზოლს, აქ ძირითადი სახეობებია: დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus*), გარეული იხვი (*Anas platyrhynchos*), დიდი ჩვამა (*Phalacrocorax carbo*), ტბის თოლია (*Croicocephalus ridibundus*), გარიელი (*Melanitta fusca*), მურტალა (*Podiceps grisegaena*), ვარდისფერი ვარხვი (*Pelecanus onocrotalus*), ლაკლაკი (*Ciconia ciconia*), ყარყატი (*Ciconia nigra*), წითელი იხვი (*Tadorna ferruginea*), რუხი წერო (*Grus grus*), ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*).

15. კაცობურის აღკვეთილში აღრიცხულია 51 სახეობის მცენარე, მათ შორის ერთი საქართველოს და გლობალური წითელი ნუსხის სახეობა: ლაფანი (*Pterocarya fraxiniifolia*). აღკვეთილში დღეისათვის ძირითადად ინვაზიური მერქნიანი სახეობები ბატონობენ, როგორცაა: გლედიჩია (*Gleditsia tracanthus*) და ამორფა (*Amorpha fruticosa*). მობუდარი და გადამფრენი ფრინველების 203 სახეობა, 29 სახეობის ძუძუმწოვარი, ამფიბიების ოთხი და ქვეწარმავლების ხუთი სახეობაა.

მუხლი 17. დაცული ტერიტორიის მიწათსარგებლობა

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის საზღვრებს შიგნით არსებული მიწა სახელმწიფო საკუთრებაა. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიებზე მიწათსარგებლობის ფორმები რეგულირდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 18. ტრადიციული საქმიანობა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობა

არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული გამოკვლევებით, უძველესი მოსახლეობა ეროვნულ პარკსა და მის მიმდებარე ტერიტორიას ძირითადად საქონლის საძოვრებად, თევზჭერისა და ნადირობის მიზნით იყენებდა. უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ კოლხეთის დაბლობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების უდიდესი ნაწილი შუა საუკუნეებში ეკუთვნოდა ეკლესიას ან საერო ფეოდალებს. აღნიშნულ ტერიტორიაზე ნადირობა და თევზაობა ნაწილობრივ შეზღუდული იყო და გარკვეულ წესებს ექვემდებარებოდა. არსებული დოკუმენტაციის მიხედვით მდინარეების - ჭურისა და ცივას შორის მდებარე ჭარბტენიანი მიწების დიდი ნაწილი ეკუთვნოდა ხობის მონასტერს, რომელიც საკმაოდ მკაცრად ზღუდავდა ამ ტერიტორიებზე ნადირობასა და თევზჭერას. ასევე გარკვეულ წესს ექვემდებარებოდა თევზჭერა, კერძოდ, მათის დასაწყისიდან, როცა ზუთხი ქვირითის დასაყრელად ზღვიდან მდინარეებში შესვლას იწყებდა, მასზე თევზაობა გარკვეული დროის მანძილზე იკრძალებოდა. შავ ზღვაში, პალიასტომის ტბაში თევზჭერა ძირითადად საჭიროების მიხედვით ხდებოდა. თევზჭერა ექვემდებარებოდა სეზონურ რეგულირებას. თევზს არ იჭერდნენ ტოფობისას. ხალხური სათევზაო საშუალებანი შედარებით დამზოგავი იყო (ფაცერი, ხელბადე, ანკესი, ხელაობა და სხვა). ნადირობა ატარებდა სეზონურ ხასიათს. ნადირობის ერთ-ერთი ძირითადი ფორმა იყო ბაზიერობა, ანუ გაწვრთნილი მტაცებელი ფრინველებით ნადირობა. გურიაში დღემდე შემორჩენილია მიმინოს გაწვრთნის წესი. ნადირობა წარმოებდა ბუნების დამზოგავი დამხმარე საშუალებებით (ბადე, მახე, კაკანათი და სხვა). განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო ველური მცენარეების (წყავი, ქაცვი, უსურვაზი და სხვ.) საკარმიდამო ნაკვეთებზე გადმორგვა-გაკულტურების ტრადიცია, რომელიც დღემდე შემორჩა. ტექნიკური კულტურებიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე განსაკუთრებული ადგილი ეჭირა კოლხურ სელს. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კოლხეთი ძველად განთქმული იყო მაღალხარისხოვანი სელის ქსოვილების დამზადებით. ასევე უნდა აღინიშნოს ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis*). ამ მცენარის კონებად შეკრული ღეროები გამოიყენებოდა საყოფაცხოვრებო ნაგებობათა გადასახურავად. ასეთი სახურავი 20 წელიწადზე მეტ ხანს ძლებდა. ეროვნულ პარკთან მიმდებარე ტერიტორიაზე დღემდე შემორჩენილია ძირძველი ტრადიციული ჩვევები.

მუხლი 19. დაცული ტერიტორიის ისტორიულ-კულტურული ღირებულება

1. არქეოლოგიური და ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მასალების მიხედვით, კოლხეთის დაბლობი მიმდებარე გორაკ-ბორცვიან ზოლთან ერთად, ადამიანის მიერ უკვე ათვისებული იყო ახალი ქვის ხანაში (ნეოლითში). ძვ.წ.ად. III ათასწლეულში კოლხეთში და, კერძოდ, მის დასავლეთ ნაწილში შექმნილი იყო მაღალგანვითარებული ცივილიზაცია, რომელიც ადგილობრივი მოსახლეობის - კოლხების სახელთან იყო დაკავშირებული. ამ ცივილიზაციის შესახებ მოგვითხრობენ ძველი ბერძნული და ქართული მითები არგონავტების და პრომეთეს შესახებ. არქეოლოგიური გამოკვლევები მოწმობენ, რომ კოლხეთის დაბლობზე მდინარეების სანაპიროები მეტნაკლებად იყო დასახლებული ბრინჯაოს ხანაში და მომდევნო ეპოქებში. კერძოდ, მდ. რიონის ორივე ნაპირის გასწვრივ სოფ. ჭალადიდთან შესწავლილია ძველი ნამოსახლარები - ზურგა და სიმარე, რომელთა მიხედვითაც ამ ტერიტორიებზე ადამიანს განუწყვეტლივ უცხოვრია ძვ.წ.ად. II ათასწლეულის შუა ხანებიდან ფეოდალური ეპოქის

ჩათვლით. კოლხეთის ეროვნულ პარკში და მასთან უშუალოდ მიმდებარე ტერიტორიაზე გვიანი ბრინჯაოსა და ანტიკური პერიოდის რამდენიმე ნამოსახლარია აღმოჩენილი, რომლებიც დღემდე სათანადოდ არ არის შესწავლილი. ეს ძეგლები განლაგებულია მდინარეების რიონსა და ფიჩორას შორის მდებარე ტერიტორიაზე. მათ შორის აღსანიშნავია: გულიკარის ნაოხვამუ, ნამარნუს ნაოხვამუ, სირიაჭყონის ნაოხვამუ, საგვიჩიოს ზურგანიში, საჯოლიოს ნადმიპიჯი, ნედართუ და სხვა. მდ. ხობისწყლის შესართავის რაიონში აღმოჩენილია ყულევის გვიანი ანტიკური ხანის ნამოსახლარი, რომელიც დეტალურად იქნა შესწავლილი ყულევის ტერმინალის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროცესში. მდ. ჭურის შესართავთან აღმოჩენილია ძვ. წ. III ათასწლეულის დასასრულის ჭურის ტორფქვემა ნამოსახლარი.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მრავალი მნიშვნელოვანი არქეოლოგიური ძეგლია:

ა) იმნათის უბანი. "ნამარნუს" ნამოსახლარი - ადგილმდებარეობა ნამარნუში (ელინისტური ხანა, ბრინჯაოს ხანა-ადრეფეოდალური პერიოდი); „ნადართუს“ ნამოსახლარი - ადგილმდებარეობა „ნადართუსთან“ (ადრე ანტიკური ხანა); „ნანდუს“ ნამოსახლარი, ადგილმდებარეობა ნანდუსთან (გვიან ბრინჯაოდან ელინისტურ ხანამდე); „მალთაყვის“ ნამოსახლარი, მალთაყვაში პალიასტომის ნაპირზე (ადრე შუასაუკუნეები);

ბ) ნაბადას უბანი. ყულევის ნამოსახლარი, მდ. ცივის შესართავიდან 1,5 კმ-ზე (გვიანი ანტიკური ხანა);

გ) ანაკლია-ჭურის უბანი. „ჭურის“ ნამოსახლარები, ჭურის შესართავთან და ჭურის შესართავიდან 2 კმ. დაშორებით (ძვ. წ. III ათასწლეული და I ათასწლეულის I ნახ.).

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონაში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ძველი წელთაღრიცხვის III-I ათასწლეულებით დათარიღებული, ეროვნული და საერთაშორისო მნიშვნელობის, ათეულობით არქეოლოგიური ძეგლია. მცირე ნაწილი შესწავლილია და მსოფლიოს სამეცნიერო წრეებისათვის უკვე კარგადაა ცნობილი (ანაკლიის ნამოსახლარი ბორცვები, ე.წ. დიხა-გუმუბა, ერგეტის სამაროვნები და ნამოსახლარები, ონწყომიას ტორფქვემა ნამოსახლარი ზუგდიდის რაიონში, ანტიკური ხანის დასახლება „სიმაგრე“ სოფ. საქორქიოში, ყულევის ნაქალაქარი და სამოსახლოები ხობის რაიონში, პალიასტომის წყალქვეშა დასახლება და სხვ.). უმეტესი მათგანი ამჟამად ხშირი ტყითა და მცენარეული საფარითაა დაფარული ან სასოფლო-სამეურნეო სავარგულადაა გამოყენებული.

მუხლი 20. ეკოტურისტული და რეკრეაციული ღირებულება

1. ტერიტორიის ტურისტულ და რეკრეაციულ პოტენციალს განსაზღვრავს მიმზიდველი ბუნებრივი გარემო: მდინარეები, ველური ბუნება და ზღვის ლანდშაფტები, ტორფნარები, გადამფრენი ფრინველები, მდიდარი ისტორიული და კულტურული ღირებულებები.

2. განსაკუთრებულ ტურისტულ ობიექტს წარმოადგენს პალიასტომის ტბა. ვიზიტორებს საშუალება აქვთ დატკბნენ კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ლანდშაფტის მაღალი ეკოლოგიური და ესთეტიკური ღირებულებით, ასევე გააცნობიერონ, თუ რაოდენ ღირებულია ეს ობიექტი.

3. კოლხეთის ეროვნულ პარკს, როგორც ევრაზია-აფრიკის გასაყარზე ფრინველთა მიგრაციის მნიშვნელოვან რამსარ საიტს, გააჩნია უდიდესი პოტენციალი ორნითოლოგების, ფრინველებზე დაკვირვების (ე.წ. Birdwatcher-ების) და თევზაობის მოყვარულთათვის. ასევე დაცულ ტერიტორიას აქვს მრავალფეროვანი ტურისტული პროდუქტის განვითარების პოტენციალი: სანაოსნო, სათევზაო (სამოყვარულო თევზჭერა), ფრინველებზე დაკვირვება,

კულტურულ-ისტორიული, საგანმანათლებლო, სამეცნიერო-კვლევითი და სოფლის ტურიზმი.

4. ტერიტორიაზე შენარჩუნებულია ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა.

5. ტერიტორიის ტურისტული პოტენციალის გამდიდრებას ხელს უწყობს მეორე რამსარ საიტთან - ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებთან და მნიშვნელოვან არქეოლოგიურ ძეგლთან - „ნოქალაქევთან“ სიახლოვე. ასევე, აღსანიშნავია აჭარის და სამეგრელოს რეგიონების დაცული ტერიტორიების და დიდ ქალაქებთან (ანაკლია, ქუთაისი, ბათუმი, ზუგდიდი, სენაკი) სიახლოვე.

მუხლი 21. ეროვნული პარკის მნიშვნელობა მეცნიერებისა და განათლებისათვის

პირველი მეცნიერული კვლევები კოლხეთის ტორფნარებზე ბოტანიკური და გეოლოგიური მიმართულებით ფლეროვისა და დოქტუროვსკის მიერ 1929 და 1936 წელს განხორციელდა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები სამეცნიერო კვლევების უშრეტ წყაროს წარმოადგენს. განსაკუთრებულია დაინტერესება რამსარის კონვენციის, „ვეთლენდს ინტერნაციონალის“ (Wetlands International), მსოფლიო ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფის (IMCG), მსოფლიო ტორფნარების საზოგადოების (IPS) და კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის წარმომადგენლებისათვის. მსოფლიო უნიკალური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მქონე პერკოლაციური ტიპის ტორფნარები მნიშვნელოვანი სამეცნიერო კვლევის ობიექტია ჰიდროლოგებისათვის. კოლხეთის რეფუგიუმი - კაინოზოური (რელიქტური) ფლორისა და ფაუნის თავშესაფარი - განსაკუთრებულ სამეცნიერო ადგილს წარმოადგენს ზოოლოგიური და ბოტანიკური კვლევებისათვის. კოლხეთის პერკოლაციური ტორფნარები მნიშვნელოვან სამეცნიერო კვლევის ობიექტს წარმოადგენს პალინოლოგების, კლიმატოლოგების, არქეოლოგების, გეოლოგებისა და ისტორიკოსებისათვის. როგორც მნიშვნელოვანი ჭარბტენიანი ჰაბიტატი მიგრირებადი, მოზუდარი, წყალმცურავი და გადამფრენი ფრინველებისათვის, საინტერესო ადგილია ორნითოლოგიური კვლევებისათვის. კოლხეთის ტორფნარებისათვის დამახასიათებელი გაუზრწნელი ტორფი და სფაგნუმის სახეობები სამეცნიერო კვლევების ობიექტს წარმოადგენს ფარმაციისა და მედიცინის სხვადასხვა სფეროს მეცნიერებისათვის. რელიქტური ტყეები ფიტოპათოლოგიური და ენტომოლოგიური კვლევების საწარმოებლად მნიშვნელოვანი ობიექტია.

მუხლი 22. ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

კოლხეთის ეროვნულ პარკს, როგორც რამსარის კონვენციით დაცულ და მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის პოტენციური უბანს, თავისი განუმეორებელი, მსოფლიო უნიკალური სფაგნუმისანი ტორფნარების, ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების, მტკნარწყლიანი ტბორების, გლობალური სტატუსის მქონე სახეობების არსებობის გამო, განსაკუთრებული ადგილი ენიჭება ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობების და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით. კოლხეთის ეროვნული პარკი უნიკალურ შესაძლებლობებს იძლევა (კანონმდებლობით დადგენილი წესების ფარგლებში) ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიული და უმაღლესი დაწესებულებებისთვის ეკოლოგიის, ლანდშაფტების, ჭარბტენიანი ეკოსისტემების ადგილზე შესწავლისა და სავლე კვლევების განხორციელებისთვის წლის ნებისმიერ დროს. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის უნიკალური ღირებულებისა და მისი სასიცოცხლო მნიშვნელობის შესახებ ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირება, ცნობიერების ამაღლება და სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება, ხელს უწყობს ადგილობრივ მოსახლეობასა და გარემოს შორის ჰარმონიულ თანაარსებობის ჩამოყალიბებას.

მუხლი 23. სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დასახლებები არ არის. სამეურნეო საქმიანობები ძირითადად პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მიმდინარეობს. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრების პერიმეტრზე მდებარეობს სამ ათეულზე მეტი სოფელი (ხიდმაღალა, გრიგოლეთი, სუფსა, საგვიჩიო, საჭოჭუო, ყულევი, გაღმა ქარიატა, დღვაბა, ცვანე, ერგეტა და სხვა), აგრეთვე მუნიციპალიტეტები: ფოთი, სენაკი, ხობი, აბაშა, ზუგდიდი, ლანჩხუთი. ზემოთ აღნიშნული დასახლებული პუნქტები თავის მხრივ გავლენას ახდენენ ეროვნულ პარკზე. პალიასტომის ტბა და მისი შემოგარენის ჰაბიტატები ადგილობრივი მოსახლეობისთვის განსაკუთრებული ეკოლოგიური და ეკონომიკური ღირებულების მქონე ობიექტს წარმოადგენს. პალიასტომის ტბის, როგორც „ლივინგ ლეიქ“ სისტემის წევრი ტბისათვის მთვარე აქტივობებს წარმოადგენს ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სოციალური პროექტების განხორციელება. ზრუნვა ბიოლოგიური რესურსების (თევზჭერა, ნადირობა, ტყის ჭრა და მოვება) მდგრად გამოყენებაზე. ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე თევზის რეწვა ხდება ძირითადად პალიასტომის ტბასა და შავი ზღვის აკვატორიაში. ახლო წარსულში პალიასტომის ტბა, საქართველოს შიდა წყალსატევებისაგან გამოირჩეოდა, როგორც დაჭერილი თევზების საერთო მოცულობით, ასევე რეწვის მაღალი პროდუქტიულობითა და რენტაბელობით. პალიასტომის ტბის სარეწაო თევზპროდუქტიულობა XX საუკუნის 30 -იან წლებში აღწევდა 100კგ/ჰა. კიდევ უფრო მაღალი იყო თევზპროდუქტიულობის მაჩვენებელი XIX საუკუნის ბოლოს და XX საუკუნის დასაწყისში, როდესაც ტბაში კეფალის მოპოვება აღწევდა 300 კგ-ზე მეტს. XX საუკუნის 30-იანი წლებიდან მოყოლებული ტბის თევზპროდუქტიულობა მკვეთრად შემცირდა. დღევანდელი მონაცემების მიხედვით ტბის იქტიოფაუნაში კეფალს, კარჩხანას და ფარგას გაბატონებული ადგილი უჭირავს. ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია ის უბნები/სავარგულები, რომლებსაც ადგილობრივი მოსახლეობა იყენებს ან შეუძლია გამოიყენოს სხვადასხვა მიზნებისათვის, როგორცაა: სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, ტყე, მდელოები, ტბები, მდინარეები და ზღვის აკვატორია. თუმცა აღნიშნული სავარგულების რესურსული პოტენციალი სრულად არ არის შესწავლილი. ეროვნული პარკის ბუნებრივი რესურსების (მიწის, ტყის, ტორფის, და სხვა) ათვისება საბჭოთა პერიოდში საკმაოდ უსისტემო იყო, ძირითადად სოფლის და სატყეო მეურნეობა, წარმოებდა თევზჭერა, რომელსაც სამრეწველო ექსპლოატაციის სახე ჰქონდა. მოსახლეობა ოდითგანვე საკვებად და სამკურნალოდ იყენებს ზოგიერთი მერქნულ და არამერქნულ რუსერსს. საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ იძლევა მხოლოდ უფლებას, მაგრამ არა ვალდებულებას, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტომ ითანამშრომლოს ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაცული ტერიტორიების მართვის საკითხებში. კანონმდებლობა არ განსაზღვრავს თანამშრომლობის კონკრეტულ მექანიზმებსა და პროცედურებს. ზოგიერთ დაცულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე ორიენტირებული პროექტები. სასურველია ასეთი სოციალური პროექტების ფართოდ გამოყენება კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ადგილობრივი მოსახლეობის პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებისა და ჩართულობის წახალისების მიზნით.

მუხლი 24. ეკოსისტემური სერვისები

1. მომმარაგებელი სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატების მომმარაგებელ სერვისებს წარმოადგენს: საკვები რესურსები (მცენარე, ხილი, კენკრა, თევზი, ფრინველი და სხვ.) ადამიანისა და ცხოველებისათვის. ადგილობრივი მოსახლეობის სასმელი

წყლით და ხე-ტყით (როგორც სათბობი და სამშენებლო მასალა) მომარაგება. სამკურნალო დანიშნულების მქონე გენეტიკური რესურსები და მედიცინაში გამოყენება.

2. მარეგულირებელი სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები მნიშვნელოვან გარემოსდაცვითი ღირებულების მქონე ეკოსისტემურ სერვისებს აყალიბებენ, როგორცაა: კლიმატისა და ჰიდროლოგიური რეჟიმის რეგულაცია, ბუნებრივი საფრთხეების (დატბორვა) თავიდან აცილება, წყლის გამწმენდი ფუნქცია.

ტორფნარებს, იმ უნიკალური თვისების გამო, რომელიც გამოიხატება ნახშირბადის აკუმულაციაში, განსაკუთრებული როლი ენიჭება როგორც კლიმატის ცვლილების შემარბილებელ ეკოსისტემებს. ტორფნარების კონსერვაცია ეკონომიკურად ეფექტურია სათბური გაზების ემისიის შესამცირებლად. გამოთვლილია, რომ ბუნებრივი სახით ტორფნარების კონსერვაცია და აღდგენა შეამცირებს ოთხიდან 1.5 ტონამდე ნახშირორჟანგის ემისიას წელიწადში ჰექტარზე. რამსარის კონვენცია ხაზგასმით აღიარებს ტორფნარების მნიშვნელობას სათბური გაზების რეგულაციაში. რამსარის კონვენციით დაცული საერთაშორისო ღირებულების მქონე ჭარბტენიანი ჰაბიტატების საუკეთესო მენეჯმენტი მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს სათბური გაზების რეგულაციაში.

კლიმატსა და ტორფნარებს შორის ორმხრივი დამოკიდებულებაა: კოლხეთის კლიმატი რეაგირებს ტორფნარებზე და თვით ტორფნარები კი ხელს უწყობენ კოლხეთის კლიმატის რეგულაციას. ტორფნარებში დაგროვილი წყლის დიდი რაოდენობა კოლხეთის კლიმატს აბალანსებს. თბილ და მშრალ ამინდში წყლის მუდმივი აორთქლების გამო სფაგნუმიანი ტორფნარები ერთგვარ გამაგრილებელ მოწყობილობას წარმოადგენენ.

3. კოლხეთის ტორფნარებისა და ტყეების კლიმატის მარეგულირებელი ფუნქცია მიწათსარგებლობასთანაა დაკავშირებული. განსაკუთრებით, დრენაჟი და სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობები, რომლებიც პირდაპირ ზემოქმედებენ ნახშირბადის ბალანსსა და ემისიაზე. ტორფნარების მიმდებარე ტერიტორიების მიწათსარგებლობა არა მხოლოდ ტორფნარების ტიპით განისაზღვრება, არამედ მიგვითითებს, თუ როგორი უნდა იყოს მიწათსარგებლობა, რომელიც მკაცრად იქნება დამოკიდებული კლიმატზე. გასულ საუკუნეში კოლხეთის სფაგნუმიანი ტორფნარებიდან ტორფის მოპოვებამ და ტორფნარი ტყეების გაჩეხვამ უარყოფითად იმოქმედა კოლხეთის ეკონომიკასა და კლიმატზე, ხელი შეუწყო ნახშირბადის ემისიას კოლხეთში. კოლხეთის სფაგნუმიან ტორფნარებს დამახასიათებელი მცენარეულობისა და ფაშარი ღრუბლისებური აგებულებისა გამო უნარი აქვთ ტორფში წყლის დიდი რაოდენობის შეწოვისა და შენახვისა. ტორფნარებზე დომინანტ სფაგნუმის სახეობებს თავის წონასთან შედარებით 25-ჯერ მეტი რაოდენობის წყლის შეწოვის უნარი გააჩნიათ. წყლის გაცემა კი თანდათანობით ხდება ტორფის ზედა ფენების ზეწოლის შედეგად, რაც წყლის რეზერვუარის ეფექტს იძლევა. ამ თვისებიდან გამომდინარე, ტორფნარებს უდიდესი როლი მიუძღვით კოლხეთის დაბლობის ჰიდროლოგიური რეჟიმის რეგულაციაში და მიმდებარე ტერიტორიების დატბორვის თავიდან აცილებაში.

4. სფაგნუმიან ტორფნარებს უნარი აქვთ როგორც ზედაპირული, ისე გრუნტული წყლებიდან შეისრუტონ ჭარბი საკვები ნივთიერებები და დამაჭუჭყიანებლები, შეინახონ და მუდმივად განათავსონ ისინი განამარხებული ტორფის ფენებში. ამით ისინი შესანიშნავ ფილტრატორებს წარმოადგენენ. ეს ნივთიერებები გროვდება ტორფის დანალექ მზარდ ფენებში არა მხოლოდ ნახშირბადის, არამედ სხვა საკვები ნივთიერებების სახით, როგორცაა აზოტისა და ფოსფორის ნაერთები, მიკროელემენტები, ტყვია, მარგანეცი და სხვა დამზინებლები. ამ ბუნებრივი თვისებების გამო ტორფნარები არეგულირებენ საკვები ნივთიერებების ბალანსს და უზრუნველყოფენ წყლის ხარისხის სისუფთავეს. ამიტომ მას „ლანდშაფტის თირკმლებს“

უწოდებენ. დამბინძურებლებს იტოვებენ ტორფის ფენებში და სუფთა წყალი ჩაედინება ზღვაში, ტბებში და მდინარეებში.

5. წლების განმავლობაში იმნათის სფაგნუმიანი ტორფნარი და შემოგარენი ტყე პალიასტომის ტბისათვის ბუნებრივ ფილტრს წარმოადგენდა. ისინი იკავებდნენ ჭარბი რაოდენობით წყალს და წყლის დრენაჟის ბუნებრივი რეჟიმი მიმდინარეობდა. ამიტომაც წყალდიდობების რისკი და ზედაპირის ეროზიული პროცესები არ მიმდინარეობდა, ან ძალიან სუსტად იყო გამოხატული. პალიასტომის ტბა დაცული იყო მავნე ბიოლოგიური და ქიმიური ნივთიერებების ზემოქმედებისგან. შემოგარენი ტყის და ტორფნარის ფილტრაციული უნარის გამო, იგი იკვებებოდა სუფთა წყლით. გასულ საუკუნეში ტყის ჩეხვამ და ტორფის მოპოვებამ ტყესა და ტორფნარს ფილტრატორის უნარი წაართვა. ამიტომაც მდინარეებმა და თვით პალიასტომმა მიიღო უკვე ბიოლოგიურად და ქიმიურად დაბინძურებული წყალი. მტკნარი წყლის რეგულაცია. ეროვნული პარკში არსებული ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები მტკნარი წყლის მარაგს წარმოადგენს.

6. ჰაბიტატის სერვისები. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს სერვისები, რომელიც ჰაბიტატისა და სახეობათა მრავალფეროვნების ველური სახით შენარჩუნებას გულისხმობს. კოლხეთის ეროვნულ პარკში ბუნებრივი, ხელუხლებელი ჰაბიტატების კონსერვაციით დაცული და შენარჩუნებულია:

ა) კოლხეთის რეფუგიუმისათვის დამახასიათებელი ფლორისა და ფაუნის რელიქტური (კაინოზიური) და ენდემური სახეობები;

ბ) რამსარის კონვენციის, როგორც წყალმცურავი და მიგრირებადი ფრინველებისათვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატები. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, როგორც ჰაბიტატი, რომელსაც გადამწყვეტი როლი უჭირავს ფაუნის მრავალი სახეობისათვის, სადაც ისინი სასიცოცხლო ციკლის მნიშვნელოვან ნაწილს გადიან.

7. კულტურული სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის მსოფლიო უნიკალურ ეკოსისტემებს განსაკუთრებული სამეცნიერო და საგანმანათლებლო ღირებულებები გააჩნია. არქეოლოგიური და ეკოტურისტული სერვისების მხრივ ხაზგასმით უნდა გამოიყოს ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არსებული ანტიკური და ბრინჯაოს ხანის არქეოლოგიური ძეგლები, ეკოტურიზმის ისეთი სახეები, როგორცაა: სამეცნიერო ტურიზმი, ფრინველებზე დაკვირვება, სამოყვარულეო თევზჭერა, ნავით გასეირნება.

თავი III

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის გრძელვადიანი მიზნები

მუხლი 25. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ჰაბიტატებისათვის დამახასიათებელი ეკოსისტემური სერვისების შენარჩუნებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი ბუნებრივად, ადამიანის უმნიშვნელო ჩარევით ვითარდება. აღდგენილია წლების წინ გაჩეხილი რელიქტური კოლხური ტყეები.

2. შენარჩუნებულია კოლხეთის ჭარბტენიანი ჰაბიტატებისათვის დამახასიათებელი ყველა ეკოსისტემური სერვისი.

მუხლი 26. ჰაბიტატების და საფრთხის წინაშე მყოფი ფლორისა და ფაუნის მრავალფეროვნების კონსერვაციასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის გლობალური ღირებულის მქონე ჰაბიტატები: ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სფაგნუმიანი ტორფნარები და რელიქტური ტყეები ფლორისა და ფაუნის გლობალური სტატუსის მქონე, კავკასიისა და საქართველოს წითელი ნუსხის, რელიქტური და ენდემური სახეობები მკაცრად არის დაცული და შენარჩუნებული.
2. მკაცრად არის დაცული რამსარის კონვენციის ჭარბტენიანი ტერიტორიები.
3. წლების წინ დარღვეული ჰიდროლოგიური რეჟიმი და დეგრადირებული ჰაბიტატები - ტყე და ტორფნარი აღდგენილია და მიახლოებულია მათ ბუნებრივ მდგომარეობას.
4. ინვაზიური და მავნებელი სახეობების რიცხოვნობა მნიშვნელოვნად შემცირებულია.

მუხლი 27. კაცობურის აღკვეთილში სამონადირეო და სათევზე მეურნეობასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კაცობურის აღკვეთილში მიმდინარეობს კოლხეთის დაბლობის ბუნებრივი და/ან სახეცვლილი ჭარბტენიანი რელიქტური ტყეების, ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს, განსაკუთრებით საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება.
2. კაცობურის აღკვეთილში გაბატონებული მერქნიანი ინვაზიური სახეობები - გლედიჩია და ამორფა ჩანაცვლებულია კოლხეთის ტყეებისათვის დამახასიათებელი მერქნიანი სახეობებით: კოლხური მუხა, ლაფანი, კოლხური ბუა, რცხილა, ნეკერჩხალი, შიშველი თელადუმა და სხვა.
3. აღდგენილია თევზმეურნეობისათვის ტბორი.
4. კაცობურის აღკვეთილის მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით პირადი მოხმარებისათვის სარგებლობს ტყის არამერქნული და მერქნული რესურსებით, შესაძლებელია ძოვება, თიბვა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის გადარეკვა და სამოყვარულო თევზჭერა.

მუხლი 28. პალიასტომის ტბის აღდგენა/გაჯანსაღებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. შემუშავებულია პალიასტომის ტბის აღდგენა-გაჯანსაღების გრძელვადიანი გეგმა.
2. გაუმჯობესებულია პალიასტომის ტბის ეკოლოგიური მდგომარეობა, რაც ტბაში წყლის დონის მომატებასა და ევტროფიკაციის შემცირებაში გამოიხატება.

მუხლი 29. ბუნებრივი რესურსების მდგრად სარგებლობასთან დაკავშირებული მიზნები

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ განხორციელებული პროექტების საფუძველზე შემცირებულია მოთხოვნა ბუნებრივი რესურსების გამოყენებაზე. ეროვნული პარკი ხელს უწყობს მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის კეთილდღეობას, მათთვის უზრუნველყოფილია ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა.

მუხლი 30. სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. ადგილობრივი მოსახლეობა აცნობიერებს დაცული ტერიტორიების ჭარბტენიან ჰაბიტატებთან დაკავშირებულ ყველა ეკოსისტემურ სერვისს;
2. განვითარებულია ჭარბწყლიან გარემოსთან ადაპტირებული სოფლის მეურნეობა და მიმდინარეობს კომბინირებული კონსერვაციული, სოციალური და ეკონომიკური პროექტები და გაუმჯობესებულია ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა.

მუხლი 31. ეკოგანათლებასა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი მნიშვნელოვან ეკოსაგანმანათლებლო არეალს წარმოადგენს.
2. ადგილობრივი მოსახლეობა აცნობიერებს კოლხეთის ეროვნული პარკის მნიშვნელობას ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეზე. გაზრდილია საზოგადოების პასუხისმგებლობა და შეცვლილია დამოკიდებულება დადებითისკენ, ზრუნავს მის დაცვა/შენარჩუნებაზე.

მუხლი 32. მეცნიერებასა და განათლებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. მჭიდრო თანამშრომლობაა დამყარებული ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო სამეცნიერო დაწესებულებებთან და უმაღლეს სასწავლებლებთან.
2. შექმნილია ბიომრავალფეროვნების და სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზა.
3. საკვანძო და ქოლგა სახეობებზე მიმდინარეობს უწყვეტი კვლევა-მონიტორინგი თანამედროვე მეთოდებით.

მუხლი 33. ეკოტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ინტეგრირებულია ბუნებრივ-კულტურული მემკვიდრეობა, როგორც ტურისტული პროდუქტი.
2. კოლხეთის ეროვნული პარკი წარმოადგენს ადგილს, სადაც ვიზიტორებს შეუძლიათ დატკბნენ შთამბეჭდავი ჭარბტენიანი ლანდშაფტით, ველური ბუნებით. ვიზიტორებისთვის უზრუნველყოფილია სუფთა და უსაფრთხო გარემო.
3. წარმატებით ვითარდება ბუნების დაცვაზე ორიენტირებული მდგრადი ტურიზმი. დაცული ტერიტორია ქმნის შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროს როგორც ადგილობრივი მოსახლეობისათვის, ასევე ეროვნული პარკისათვის.
4. მჭიდრო თანამშრომლობაა დამყარებული ტურიზმის სექტორში ჩართულ ორგანიზაციებთან.

მუხლი 34. ადმინისტრაციის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. ადმინისტრაცია უზრუნველყოფილია კვალიფიციური პერსონალით, ფინანსური და ტექნიკური რესურსით, რაც საშუალებას იძლევა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ეფექტური მართვისთვის.
2. ტერიტორიულ ადმინისტრაციასა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებს შორის მიღწეულია მჭიდრო თანამშრომლობა, რაც ხელს უწყობს დაცული ტერიტორიების თანამმართველობაში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობას, დაცული ტერიტორიების ეფექტურ მმართველობას და მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისა და დაცული ტერიტორიების ჰარმონიულ თანაარსებობას.

თავი IV

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის სიტუაციური ანალიზი

მუხლი 35. ბუნებრივი რესურსების კონსერვაცია და მდგრადი სარგებლობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი მოიცავს ლანჩხუთის, სენაკის, ხობის, აბაშისა და ზუგდიდის უბნებს. მიმდებარე მოსახლეობა სარგებლობს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ბუნებრივი რესურსებით. ტერიტორიის ასეთი განფენილობა და დანაწევრიანება პრობლემებს ქმნის ბუნებრივი რესურსების დაცვის მხრივ. მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა, კოლხეთის

ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას ბუნებრივი რესურსების დაცვასთან დაკავშირებით აქვს ძლიერი მხარეები და გააჩნია შემდეგი მიღწევები ბოლო 5 წლის განმავლობაში:

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის დაცვის განყოფილებას ხელმძღვანელობს დაცვის განყოფილების უფროსი. სამტატო ერთეულით გათვალისწინებულია 6 უფროსი რეინჯერი, 32 რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების მართვის 2 უფროსი სპეციალისტი;

ბ) ადმინისტრაცია აღჭურვილია 4 პიკაპის ტიპის, 3 Suzuki Jimney 4x4-ის ტიპის მანქანით, 5 საპატრულო კატერიტა და 15 ერთეული ველოსიპედით, ასევე 4 ცხენით;

გ) ადმინისტრაციას გააჩნია 4 მცირე ზომის მოტორიანი ნავი, 3 პანტონი, 1 სკუტერი, 1 კატამარანი;

დ) დამონტაჟებულია წყლის 7 ხერგილი მდ. ფიჩორზე (2 ცალი), მდ. ჭურიაზე (2 ცალი), პატარა პალიასტომისა და მდ. გურინკას შესართავებზე (2 ცალი), ციას არხზე (1). სახმელეთო 6 ხერგილი - ხობის უბანში (3 ცალი) და კოლხეთის უბანში (3 ცალი);

ე) დამონტაჟებულია რკინის კონსტრუქციის 40 ერთეული საზღვრის მანიშნებელი;

ვ) რეინჯერთა საგუშაგოები (სულ 5) განთავსებულია ხობის, კოლხეთის, სენაკისა და კაცობურის უბნებში;

ზ) რეინჯერები აღჭურვილი არიან სათანადო ინვენტარით (ცეცხლსასროლი იარაღი, დანა, ფანარი, ფოტოაპარატი, საველე ზურგჩანთა, ჭოგრიტი, GPS, უნიფორმა, და სხვა);

თ) ადმინისტრაციის თანამშრომლებმა აიმაღლეს კვალიფიკაცია სხვადასხვა მიმართულებით;

ი) დაცულ ტერიტორიაზე მუდმივად მიმდინარეობს:

ი.ა) ფოტოხაფანგებით ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი;

ი.ბ) პატრულირება.

3. ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და ბიომრავალფეროვნებაზე არსებული საფრთხეები კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიის ჰაბიტატებისა და სახეობათა ბიომრავალფეროვნებაზე მოქმედ საფრთხეებს წარმოადგენს:

ა) დეგრადირებული კოლხური ტყე - წარსულში ტყის არასწორმა მართვამ, დრენაჟმა და მელიორაციულმა პროცესებმა, რომელსაც დაერთო მოსახლეობის ძალზე მძიმე სოციალ-ეკონომიკური პირობები, თითქმის გაანადგურა კოლხური ტყის შემქმნელი მერქნიანი სახეობები: კოლხური მუხა, ლაფანი, ნეკერჩხალი, რცხილა, ლეღვი და ა.შ., რომლებიც დღეისათვის მხოლოდ მცირე კორომების სახით გვხვდება ეროვნული პარკის გარკვეულ მონაკვეთებზე. ამ სახეობათა ბუნებრივი განახლება აღარ მიმდინარეობს. არასოდეს შემუშავებულა *ex-situ* კონსერვაციული ღონისძიებები. დღეს მათ ადგილს იკავებს პიონერი მცენარე მურყანი (*Alnus glutinosa* subsp. *barbata*), რომელიც, მონოდომინანტურ დაჯგუფებას ქმნის ერთ დროს ფართოდ გავრცელებული კოლხეთის დაბლობის პოლიდომინანტური ტყის ადგილზე. ამჟამად არსებული ტყე არ მოიცავს მაღალ, ასაკოვან ხეებს. წარმოდგენილია ახალგაზრდა მურყნართ, შესაბამისად, შემცირებულია ფრინველთა იმ სახეობების რაოდენობა, რომელთა ბუდობისათვისაც აუცილებელია მაღალი ხეების არსებობა, ასეთია მაგალითად, მცირე მყივანა არწივი.

ბ) ალტერნატიული საწვავის არარსებობის გამო მაღალია მოთხოვნა საშუალო მერქნაზე, რაც ქმნის კონფლიქტურ სიტუაციებს, განსაკუთრებით კი იმნათის უბანზე გურიის მხარეს, სადაც, ეროვნულ პარკს ესაზღვრება შემდეგი სოფლები: სუფსა, გრიგოლეთი, ხიდმაღალა, ტაბანეთი, ახალსოფელი, ნიგვზიანი, ჯურუყვეთი, ლესა, ჩიბათი, ეწერი, გვიმბალაური, ასევე თვით ქ. ლანჩხუთის ტერიტორია. თითოეულ სოფელს ესაჭიროება ყოველწლიურად 2500 მ³ შებ. ადგილობრივ მოსახლეობას სათბობის, საკვებისა თუ ფინანსური სარგებელის გამო უწევს

ბუნებრივი რესურსების გამოყენება. ბუნებრივი რესურსების მოხმარებიდან გამოწვეული პრობლემების გამო ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია დაარსებიდანვე ვერ ახერხებს იმნათის უბნის მართვას. უკანონო ჭრების ფაქტები გამოვლენილია ეროვნული პარკის სხვა უბნებზეც;

გ) სამელიორაციო სამუშაოები ეროვნული პარკის იმნათის ტორფნარის მიმდებარე ტერიტორიებზე - რაც მიზნად ისახავს სოფლის მეურნეობისთვის ვარგისი არელების დრენაჟს. სადრენაჟე არხების სიახლოვე და ბუფერული ზონების არარსებობა უარყოფით ზეგავლენას მოახდენს მსოფლიოს მეორე პერკოლაციური ტიპის - იმნათის ტორფნარზე. წყლის დონის ცვლილებები გამოიწვევს ტორფნარში მცენარეთა სხვა სახეობების გავრცელებას, რასაც სხვა ტიპის ტორფის ზრდა და აკუმულაცია მოყვება. ასეთი ტორფი შესაძლოა განსხვავებული ფორიანობით, გამჭოლუნარიანობითა და წყლის შეკავების განსხვავებული კოეფიციენტით ხასიათდებოდეს, რაც თავის მხრივ, ზემოქმედებას მოახდენს ტორფნარის ჰიდროლოგიურ მახასიათებლებზე. ამის შედეგად შესაძლებელია, სულ სხვა ტიპის და არა პერკოლაციური ტიპის ტორფნარი ჩამოყალიბდეს;

დ) ფლორის ინვაზიური სახეობები - კოლხეთის კლიმატიდან გამომდინარე, გაჩეხილი ტყეები და ჩამოყალიბებული მეორადი მდელოები ხელსაყრელი აღმოჩნდა ინვაზიური მცენარეების გამრავლებისათვის. ინვაზიური სახეობები კოლხეთის დაბლობზე 400-ზე მეტ სახეობას მოიცავს, რომელთა 90 % აღმოსავლეთაზიურია. ამ მხრივ განსაკუთრებულ საფრთხეს წარმოადგენს აგრესიული ინვაზიური სახეობები - ამორფა და გლედიჩია, ბოლო წლებში მონოპოლია შექმნა კანადურმა ოქროწყვლამ. ინვაზიური სახეობების (ამორფა და გლედიჩია) დომინანტობითა და ამ სახეობების ეროვნული პარკის სხვა ტერიტორიებზე პოტენციური გავრცელების საფრთხის საშიშროებით გამოირჩევა კაცობურის აღკვეთილი;

ე) მავნებელი მწერები და სოკოები. წლების განმავლობაში ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად შეიცვალა კოლხეთის კლიმატი. ის კონტრასტული გახდა, მაღალია ტემპერატურის მერყეობა დღე-ღამის განმავლობაში. ეს განსაკუთრებით ზაფხულობით, ივლის-აგვისტოში შეინიშნება, რის გამოც, კოლხეთის ტყეს ბოლო წლებში კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული ენტომო- და ფიტომავნებლები დაემატა, რამაც ტყეს კიდევ უფრო მეტი ზიანი მიაყენა. მავნებელი მწერებიდან აღსანიშნავია: მურყნის ფოთოლჭამია (*Agelastica alni*), ხეხილის წითელი ტკიპა (*Metateranychus ulmi*). მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (*Tischeria complanella*), მუხის ფოთლის რწყილი (*Haltica saliceti*), ამერიკული თეთრი პეპელა (*Hypantrea cunea*), ბზის ალურა (*Cydalima perspectalis*), ამ უკანასკნელმა საბოლოოდ გაანადგურა ბზის კორომები. კოლხური ბზა, როგორც კოლხეთის ენდემი და მესამეული პერიოდის რელიქტი 5-6 წლის წინ კომპაქტურად იყო გავრცელებული კოლხეთისა (სამცველო №2-3) და სენაკის (სამცველო 1,2,3) უბნებში. ბზით დაფარული ქვეტყის ფართობი შეადგენდა დაახლოებით 40 ჰა-ს. დღეს, კოლხური ბზის კორომები სრულიად განადგურებულია. 2017 წელს ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების შედეგად ტყეებში გამოვლინდა: ზამთრის მზომელა, ოქროკუდა, არაფარდა პარკიხვევია, განსაკუთრებული საფრთხე შეუქმნა კოლხეთის ტყეებს ერთ-ერთმა საშიშმა მავნებელმა - აზიურმა ფაროსანამ (*Halyomorpha halys*);

ვ) სოკოვანი დაავადებები - კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილში დაფიქსირებულია შემდეგი სოკოვანი დაავადებები: ბზის ხმობის პროცესის დაავადების გამომწვევია სოკო *Cylindrocladium buxicola*, რომელიც იწვევს ბზის გამანადგურებელ დაავადებას „ბზის სიღამწვრეს“. 2016 წელს პრობლემა შეექმნა ლაფანსაც. ლაფანის კორომების 90%-ზე დაფიქსირდა სოკოვანი დაავადება ანთრაქნოსი, რომლის გამომწვევია სოკო *Gnomonia sp.*, მურყანზე გვხვდება ცრუ აბედა სოკო (*Phellinus igniarius*), რცხილაზე კი - მუხის აბედა სოკო (*Phellinus robustus*).

4. ხანძრები - სფაგნუმიან ტორფნარებზე გვიანი შემოდგომიდან ადრე გაზაფხულამდე (მაშინ, როდესაც ისლის მიწისზედა ნაწილები ხმელია) პერიოდული ხანძრები უარყოფით ზეგავლენას ახდენენ მცენარეულ საფარზე, მოზუდარ ფრინველებზე, ძუძუმწოვრებზე, ამფიბიებსა და ქვეწარმავლებზე.

5. ბრაკონიერობა და ნადირობა - განსაკუთრებულ საფრთხეს წარმოადგენს ბიომრავალფეროვნებისათვის, განსაკუთრებით კი ფრინველთა მიგრაციის პერიოდში.

6. პალიასტომის ტბა წყლით საზრდოობს მის აუზში არსებული იმნათის ტორფნარიდან და შემოგარენი რელიქტური ტყეებიდან. ტბის აუზში არსებულ ჭარბტენიან ჰაბიტატებზე ანთროპოგენური ფაქტორის უარყოფით გავლენას ძალზე მძიმე შედეგი მოაქვს პალიასტომის ტბისათვის. ამას ემატება შავი ზღვის მარილიანი წყლის შეჭრა ტბაში მალთაყვის არხით, რამაც გამოიწვია ადრე მტკნარი ტბის საკმაოდ ძლიერი გამარილიანება და შესაბამისად, ტბის მტკნარწყლიანი ეკოსისტემის ძლიერი დეგრადაცია. პალიასტომის ტბის წყლის ზღვასთან არხით დაკავშირებამ (ძლიერი ზვირთცემის დროს, ზღვის წყლის ტბაში შედინების გამო), გამოიწვია პერიოდული დამლაშება 1-დან 14 პრომილამდე, დაიკლო პალიასტომის ტბის წყლის დონემ, გაძლიერებულია ევტროფიკაციის პროცესი. ამ ყველაფერმა გამოიწვია თევზების დაავადებები და ბოლო 3-4 წლის მანძილზე გამოვლინდა პალიასტომის თევზების მასიური სიკვდილიანობის ფაქტები. შეცვლილია იქთიოფაუნის სახეობრივი შემადგენლობა.

7. ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტები - 1997 წლიდან დღემდე შავი ზღვის სანაპიროზე მშენებარე და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების გამო რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიების საზღვარმა რამდენჯერმე ცვლილება განიცადა. თავდაპირველად რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიის საერთო ფართობი 55,5 ათასი ჰა-ს შეადგენდა. 2001 წ. 20 ივნისის საქართველოს პარლამენტის დადგენილება N 1039 მიხედვით, რამსარ საიტს გამოაკლდა ყულევის მშენებლობისათვის გამოყოფილი 96.43 ჰა მიწის ნაკვეთი. ამ დადგენილებით გათვალისწინებული იყო ყულევის მშენებლობისათვის ამორიცხული მიწის ნაკვეთის საკომპენსაციო ფართობის შერჩევა.

8. პოტენციური საფრთხეები - პერიოდულად მუსირებს ტორფის მოპოვებაზე ნებართვის გაცემის მოთხოვნები კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ტერიტორიებსა და მის ფარგლებში. ადგილობრივი მესვეურებისა და უცხოელი ინვესტორების დაინტერესების სფეროში მოექცა იმნათის უნიკალური ტორფნარის ცენტრალური ნაწილი. აღნიშნული ტორფნარის დამუშავება ტორფის მოპოვების მიზნით გაანადგურებს არა მარტო ამ მსოფლიო მეორე პერკოლაციური ტორფნარს, არამედ გამოიწვევს პალიასტომის ტბის აუზში მდებარე ჭარბტენიანი ტერიტორიების ეკოლოგიური მახასიათებლების ცვლილებებს.

დისკუსიას აღარ ექვემდებარება ის, რომ საფრთხეები კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემებისადმი მომდინარეობდა და შეიძლება კვლავაც ინტენსიურად მომდინარეობდეს ადამიანის საქმიანობით ეროვნული პარკის საზღვრებს გარეთ. შესაბამისად, საქმიანობები დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ და მათი პოტენციური ზემოქმედებები დაცულ ტერიტორიებზე მუდმივად უნდა ფიქსირდებოდეს და ფასდებოდეს შესაბამისად, განიხილებოდეს მენეჯმენტის გეგმით განსაზღვრულ საქმიანობებად. კერძოდ, ამჟამად ეროვნული პარკის საზღვრებთან არ არსებობს ჰიდროლოგიური ბუფერული ზონები და შესაბამისად არ არსებობს შესაბამისი რეგულაციები. ამდენად, აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნეს კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემების გრძელვადიანი კონსერვაცია დაცული ტერიტორიების საზღვრებს "გარეთ" მიმდინარე საქმიანობებთან მიმართებაში.

მუხლი 36. ეკოტურიზმი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი ვიზიტორებს ტურისტულ მომსახურებას 2006 წლიდან სთავაზობს. 2006 წელს გაიხსნა ვიზიტორთა ცენტრი, რომელშიც განთავსებულია საკონფერენციო და საგამოფენო დარბაზები, 5 სასტუმრო ნომერი და კაფეტერია. ვიზიტორთა ცენტრი აღჭურვილია საინტერპრეტაციო დაფებით, რუკებითა და სარეკლამო-საინფორმაციო მასალით. ასევე ფუნქციონირებს ანაკლიის ტურისტული თავშესაფარი, რომელსაც გააჩნია 3 სასტუმრო ნომერი (12 ადგილით) და კაფეტერია.

2. ძირითადი ტურისტული სეზონი: მაისიდან - ოქტომბრამდეა. ადმინისტრაცია ვიზიტორებს სანაოსნო ტურებს სთავაზობს ტბა პალისტომზე, მდ. ფიჩორსა და მდ. ჭურიაზე. ძირითადი ტურისტული მარშრუტებია: „პალიასტომის ტბა“, „პალიასტომი - ფიჩორი“ და „ჭურია“. ასევე შესაძლებელია სამოყვარულო თევზჭერა, ფრინველებზე დაკვირვება, ნავით და კაიკებით გასეირნება ოქროს ტბაზე და მდ. ჭურიაზე.

3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ 2007 წლიდან დაიწყო ეკოტურების ორგანიზება. 2007-2017 წლის მონაცემებზე დაყრდნობით კოლხეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა 90% - ქართველია. ვიზიტორთა ოთხი წლის სტატისტიკა ასე გამოიყურება: 2014 წელს ეროვნულ პარკს სტუმრობდა 17699 ვიზიტორი; 2015 წელს -13747 ვიზიტორი; 2016 წელს - 26816; კოლხეთის ეროვნულ პარკს 2017 წლის განმავლობაში 29 523 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 10%-ით არის გაზრდილი. აქედან, ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა შეადგენს საერთო რაოდენობის 90%-ს (26 655 ვიზიტორი), ხოლო უცხოელი ვიზიტორების - 10%-ს (2 868 ვიზიტორი). 2017 წლის განმავლობაში ქართველ ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 6%-ით, უცხოელ ვიზიტორთა რაოდენობა - 73%-ით.

კოლხეთის ეროვნულ პარკს 2017 წლის განმავლობაში ყველაზე მეტი უცხოელი ვიზიტორი ეწვია: რუსეთიდან - 22% (638 ვიზიტორი), გერმანიიდან - 14% (391 ვიზიტორი), აშშ-დან - 9% (250 ვიზიტორი), პოლონეთიდან - 6% (183 ვიზიტორი) ნიდერლანდებიდან - 6% (175 ვიზიტორი), სხვა ქვეყნებიდან - 43% (1231 ვიზიტორი). ტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების სტატისტიკა კი ასე გამოიყურება: 2014 წელს - 8 745 ლარი; 2015 წელს 24 705,5 ლარი, 2016 წელს 43 825,6 ლარი; 2017 წელს 52971,9 ლარი. 2017 წლის აგვისტოდან კოლხეთის ეროვნული პარკის მრავალფეროვან და საინტერესო მომსახურებებს ახალი შემოთავაზება დაემატა - „საკემპინგე ადგილი ავტომობილისთვის“. აღნიშნული სერვისის ღირებულება 15 ლარია. ფასი ვრცელდება ერთ (1) მანქანაზე ერთი (1) ღამის განმავლობაში ერთ (1) პერსონაზე, ხოლო ყოველ დამატებით ადამიანზე ღირებულებას ემატება ხუთი (5) ლარი.

4. 2012 წლიდან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მხარდაჭერით დაიწყო სხვადასხვა ტიპის ინფრასტრუქტურის მოწყობა. 2014 წლიდან მნიშვნელოვანი ინვესტიცია ჩაიდო ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის და ვიზიტორთა ცენტრის განვითარების კუთხით. რემონტი ჩაუტარდა ადმინისტრაციულ შენობას, გაუმჯობესდა საველე ინფრასტრუქტურა - ყველა უბანში აშენდა სარეინჯეროები (სულ 5 ერთეული), განახლდა საოფისე ტექნიკა, შეძენილ იქნა ავტომანქანები, განახლდა ანაკლიის ტურისტული თავშესაფარი, რეინჯერებისთვის შეძენილი იქნა საველე აღჭურვილობა (დანები, ფანრები, ჭოგრეტები, ფოტოაპარატები, უნიფორმები, ველოსიპედები, ზურგჩანთები);

5. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების მიერ ყოველწლიურად ხორციელდება ეროვნული პარკის შესახებ საინფორმაციო მასალების გავრცელება სხვადასხვა ორგანიზაციებში: ტურისტულ სააგენტოებში, საინფორმაციო ცენტრებში, აჭარის რეგიონის სასტუმროებში, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში და ა.შ.

6. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მიერ ყოველწლიურად აწარმოებს ტურისტების გამოკითხვას სპეციალური კითხვარების საშუალებით. რომლის მიხედვითაც, გამოკითხულ ვიზიტორთა ძირითად მოთხოვნებს წარმოადგენს: საპიკნიკე ადგილების კეთილმოწყობა მდ.ფიჩორის ხეობაში, საკარვე ადგილების გამოყოფა და კეთილმოწყობა, გამართული წყალმცურავი სატრანსპორტო საშუალებები, საფეხმავლო ტურები ტორფნარებზე და მრავალფეროვანი სანაოსნო ტურები.

7. ეკოტურიზმსა და ვიზიტორთა მომსახურებასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზი და შესაძლებლობები:

ა) ტურისტული მარშრუტების და წყალმცურავი სატრანსპორტო საშუალებების სიმცირე. ამ ეტაპზე ყველაზე ხშირად ტურები ხორციელდება პალიასტომის ტბაზე, მდ.ფიჩორსა და ჭურიაზე. დღის განმავლობაში ეროვნულ პარკს შეუძლია მიიღოს მაქსიმუმ 100 ვიზიტორი. ინფრასტრუქტურის დამატების (ნაგები, კატერები, პანტონი, წყლის ველოსიპედები, ტივები და სხვა) და ტურისტული მარშრუტების გამრავალფეროვნების შემთხვევაში შესაძლებელია ვიზიტორთა რაოდენობის ზრდა.

ბ) ალტერნატიული ტურების არარსებობა. ძლიერი ქარის შემთხვევაში, მზიან ამინდშიც კი, ტურის განხორციელება პალიასტომის ტბაზე შეუძლებელია. არ არსებობს ალტერნატიული ტურები.

გ) კადრების სიმცირე და უცხოენოვანი გიდების არარსებობა. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია ვიზიტორთა სერვისების განვითარებასა და მართვაზე. ეროვნულ პარკს არ გააჩნია გიდების სერვისი. რეინჯერები წყალმცურავი საშუალებების მართვასთან ერთად პარალელურად ითავსებენ გიდის ფუნქციებს. საჭიროა უცხოენოვანი ადგილობრივი გიდების გადამზადება, ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ვიზიტორთა კმაყოფილების დონის და მომსახურების სერვისის ასამაღლებლად. დამატებით შესაძლებელია სეზონური გიდების აყვანაც.

დ) სასტუმრო ნომრების არასაკმარისი რაოდენობა. სასურველია დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობის ჩართვა ტურისტულ საქმიანობაში, რაც ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური სარგებლის ზრდას.

ე) დაჯავშნის სისტემის არარსებობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას არ გააჩნია სასტუმრო ოთახების ელექტრონული დაჯავშნის სისტემა. ამჟამად დაჯავშნა ხორციელდება ტელეფონის ან ელფოსტის საშუალებით. მიზანშეწონილია ელექტრონული დაჯავშნის სისტემის დანერგვა.

ვ) არასაკმარისი ცნობადობა. საჭიროა ეროვნული პარკის და სერვისების რეკლამირების კონკრეტული გეგმის შემუშავება, საინფორმაციო მასალების განახლება, აქტიური თანამშრომლობა საქართველოში არსებულ ტურისტულ სააგენტოებთან და ტუროპერატორებთან.

ზ) დამატებითი სერვისების არარსებობა. საჭიროა ეროვნული პარკის მარშრუტების გამრავალფეროვნება და ინდივიდუალური მარშრუტების თემატური რუკების შემუშავება, მარშრუტებზე დამატებითი სერვისების დანერგვა, როგორცაა, მაგალითად, აუდიოგიდებით სარგებლობის სერვისი, კომბინირებული ველომარშრუტი ჭურიაზე და სხვა. უნდა მოხდეს მარშრუტების მარკირება და საინფორმაციო დაფებისა და მანიშნებლების განთავსება.

თ) ნიშნულების და საინფორმაციო დაფების სიმცირე. საჭიროა ქალაქის ცენტრში და მთავარ ქუჩებზე (სადგურებთან) საინფორმაციო ნიშნულების განთავსება როგორც ფოთის ვიზიტორთა ცენტრის, ასევე ანაკლია-ჭურის მიმართულებით.

ი) დამატებითი ტურისტული პროდუქტების არარსებობა. ეროვნული პარკის შემოსავლების გასაზრდელად საჭიროა ეროვნული პარკის, კოლხეთის, არგონავტების თემატიკით სუვენირების შექმნა და რეალიზაცია (მაგ. საფოსტო ბარათები, ჭილის კალათები, ჩანთები და სხვა)

კ) ვინაიდან კოლხეთის დაბლობს დიდი ისტორიული წარსული აქვს, საჭიროა მომზადდეს თემატური ტურები და მარშრუტები, რომელიც ინტეგრირებული იქნება კოლხეთის კულტურულ-ისტორიულ მემკვიდრეობასთან.

მუხლი 37. სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საქმიანობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას სამეცნიერო კვლევა - მონიტორინგი წარმოადგენს. ადმინისტრაცია მჭიდროდ თანამშრომლობს უმაღლეს სასწავლებლებთან და სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტებთან და ორგანიზაციებთან (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას უნივერსიტეტი, ჯავახიშვილის უნივერსიტეტი, გერმანიის გრეიფსვალდის უნივერსიტეტი, ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფი და სხვ.) როგორც ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზე. 2005 წლიდან კოლხეთის ტორფნარებზე მრავალი საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო შრომა შესრულდა როგორც ქართველი, ისე უცხოელი მკვლევარების მიერ, როგორცაა: კვლევები იმნათის ტორფნარზე; „კოლხეთის დაბლობის ცოცხალი სფაგნუმის ტორფნარების მცენარეული საფარის შესწავლა“; „სფაგნუმი, როგორც განახლებადი რესურსი - სფაგნუმის მოშენების პერსპექტივები კოლხეთში“, „გრიგოლეთის ტორფნარის მცენარეულობა“, „კოლხეთის როგორც დაბლობის, ასევე მაღალმთის ტორფნარების ტორფიანი პელოიდების კვლევა“, „კოლხეთის დაბლობის სფაგნუმის სახეობების სისტემატიკა, მორფოლოგია, ეკოლოგიური მახასიათებლები და მედიცინაში გამოყენების პერსპექტივები“; „ცენტრალური და სამხრეთ კოლხეთის სანაპირო ქვიშიანი დიუნების და მტკნარწყლიანი ტბორების მცენარეული საფარი და კონსერვაცია“, „კოლხეთის დაბლობის რელიქტური კოლხური ტორფნარი ტყეების მცენარეული საფარი და აღდგენის პროექტების განხორციელების შესაძლებლობები“.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის დაფინანსებით კვლევა და მონიტორინგის მხრივ მრავალი პროექტი განხორციელდა, მათ შორის:

ა) კოლხეთის დაცულ ტერიტორიებზე ზუთხის პოპულაციის შეფასება. შემუშავდა ზუთხისებრთა თევზების აღდგენის კონკრეტული რეკომენდაციები და განსახორციელებელი დროული კონსერვაციული ქმედებები.

ბ) მოზუდარი ფრინველების აღრიცხვა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. დადგინდა საკვანძო ფრინველთა სახეობების სტატუსი, მომზადდა საფუძველი კონსერვაციის პროექტების შედგენისა და დანერგვისათვის.

გ) ყულევის ტერმინალის მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული ფლორის შეფასება და ბოტანიკური ობიექტების კონსერვაციის გეგმის შემუშავება. გამოვლინდა მაღალი საკონსერვაციო ღირებულებების ცენოზების შემქმნელი სახეობები და მათი პოპულაციები. განხორციელდა მოწყვლადი და წითელი ნუსხის სახეობების რუკაზე დატანა.

დ) ცხოველთა სამყაროს (იქთიოლოგია) მონიტორინგის პროგრამა. ამ მიზნით კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაყენებულ იქნა 11 მონიტორინგის სადგური. გამოვლინდა თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების ინდიკატორი სახეობები: მუცელფეხიანები, კიბოსნაირები, თევზები. მონიტორინგის პროგრამაში მოცემულია თევზების და სხვა

ჰიდრობიონტების ჰაბიტატების ძირითადი ჰიდროფიზიკური და ჰიდროქიმიური პარამეტრები და მასალების აღებისა და დამუშავების მეთოდოლოგია: ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის, ბენტოფაუნის, იქთიოფაუნის ცალ-ცალკე კვლევის და მონიტორინგის წარმოების სიხშირე.

ე) შავი ზღვის ვეშაპისნაირთა მონიტორინგის პროგრამა. სახეობის მიხედვით დადგინდა მიგრაციის ადგილები, ვადები და მათი დინამიკა. შემუშავდება სახეობებისა და მათი ჰაბიტატების ეფექტური კონსერვაციული სტრატეგია. მოცემულია რეკომენდაციები ვეშაპისნაირთა თვალთვალის განვითარებისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე შავი ზღვის აკვატორიაში.

ვ) პალიასტომის ტბის იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური კვლევა. იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური კვლევა მოიცავდა ყველა ჰიდრობიოლოგიურ ფრაქციას: მტკნარი წლის თევზების, მომლამო წყლის და ზღვიურ ფორმებს, ბენტოფაუნას, ფიტოპლანქტონს, ზოოპლანქტონს, მაკროფიტებსა და მიკროფლორას. გაანალიზდა თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების ძირითადი ჰიდროფიზიკური და ჰიდროქიმიური პარამეტრები.

ზ) კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მცენარეული საფარის (მათ შორის მერქნიანი მცენარეების) აღდგენა-გაშენების შესაძლებლობების შესწავლა და დეგრადირებული უბნების აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება და სამოქმედო გეგმის შემუშავება. გარკვეული იქნა ანთროპოგენური თუ სტიქიური ფაქტორების მოქმედებით გამოწვეული დესტრუქციული პროცესები. შემუშავდა შესაბამისი სარეაბილიტაციო ღონისძიებები მცენარეთა აღდგენა-შენარჩუნებისათვის.

თ) ძუძუმწოვრების მონიტორინგის პროგრამა კოლხეთის ეროვნული პარკისთვის. მოცემულია რეკომენდაციები კოლხეთის ეროვნულ პარკში გავრცელებული ძუძუმწოვრების: ევრაზიული წავის, შველის, ნუტრიის პოპულაციებისა და რიცხოვნობის მონიტორინგი. ასევე ადამიანი-მტაცებლის კონფლიქტის კვლევა/მონიტორინგის რეკომენდაციები.

ი) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტები რეინჯერებთან ერთად ყოველწლიურად ამუშავებენ „ბუნების მატთანეს“. ადმინისტრაციის მიერ მულტიმედია მიმდინარეობს მსხვილი ძუძუმწოვრების, გადამფრენი და მოზუდარი ფრინველების აღრიცხვა, არასისტემური მოვლენების (წყალდიდობები, ხანძრები და სხვ.) აღწერა და მონიტორინგი.

მუხლი 38. ბუნებრივი რესურსების გამოყენება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყეები მოსახლეობისათვის საშემე მერქანზე მოთხოვნილების დაკმაყოფილების ერთ-ერთი წყაროა. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია ტრადიციული გამოყენების ზონაში აღრიცხული მთლიანი ტყის მარაგიდან გამომდინარე განსაზღვრავს მოცულობას, თუ სად უნდა გამოიყოს ტყეკაფები და რა რაოდენობით უნდა მოიჭრას ხე-ტყე ყოველწლიურად. ეროვნული პარკის მიმდებარე 33 სოფლის მოსახლეობა სათბობი შემთხვევაში მარაგდება ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონიდან და მის მიმდებარე სატყეო უბნების ტერიტორიებიდან. ძირითადად სათბობი შემთხვევაში მოპოვება ხდებოდა მდინარეების, არხების და სოფლებთან ახლოს მდებარე ტყის უბნებში. ერთ კომლზე საშუალოდ გაიცემა 5მ³ საშემე მერქანი. 1მ³ ღირებულება 5 ლარს შეადგენს: 3 ლარი ბუნებრივი რესურსის მოსაკრებელი საბოლოოდ მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტზე აისახება, 2 ლარი მომსახურების მოსაკრებელი კი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საკუთარ შემოსავლებში. საჭიროა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების და უპირველეს ყოვლისა მომხმარებლის მიერ დაცულ იქნეს "საქართველოს ტყის კოდექსის", "ტყეთსარგებლობის წესის" და სხვა ნორმატიული აქტების მოთხოვნები, რათა თავიდან იქნეს

აცილებული უკანონო ჭრები. მოსახლეობაზე ბოლო 3 წლის მანძილზე გაცემული მერქნითი რესურსიდან შემოსავალმა 47690 ლარი შეადგინა. 2016 წელს ჩატარდა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტყის ინვენტარიზაცია. 2017 წლის ტყის ინვენტარიზაციის მასალების მიხედვით ტყის ფონდს უკავია ეროვნული პარკის ტერიტორიის 32,4% (29032,5 ჰა), მათ შორის ზუგდიდი - 894 ჰა, ლანჩხუთი - 9420, 5 ჰა, სენაკი - 3587 ჰა, კოლხეთი - 6906 ჰა, ხობი - 8226 ჰა. ტყეკაფების გამოყოფა და საშეშე მერქანის გაცემა წლების მიხედვით ასე ნაწილდება: 2011 წელს გაიცა - 3576 მ³; 2012 წელს - 3796 მ³; 2013 წელს - 3875 მ³; 2014 წელს - 3020 მ³; 2015 წელს - 4182 მ³; 2016 წელს - 2336 მ³; 2017 წელს - 1568 მ³

2. სხვადასხვა ბუნებრივი რესურსების მოპოვება ხდება ტყიდან, მათ შორისაა ტყის სამკურნალო მცენარეები, კენკროვანი საკვები მცენარეები, როგორცაა მაცვალი. მსგავსი მოპოვება დასაშვებია ტრადიციული გამოყენების ზონაში.

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხულია 8 მწყემსი, მათგან 6 კოლხეთის უბანზეა, ხოლო 2 კი სენაკის უბანზე. თითოეულ მწყემსს ჰყავს 30-35 მდე მსხილფეხა რქოსანი პირუტყვი. მიმდებარე 500 მ ბუფერულ ზონაში აღრიცხულია 25 მწყემსი. თითოეულ მათგანს გააჩნია საცხოვრებელი კარავი, პირუტყვის სადგომი, 50-60-მდე მსხილფეხა რქოსანი პირუტყვი. რეინჯერების მიერ მწყემსები გაფრთხილებულნი არიან, რომ ტყით დაფარულ ტერიტორიაზე პირუტყვის მოვება აკრძალულია და რაიმე კანონდარღვევის შემთხვევაში მათ მიმართ გატარდება სამართალდარღვევის შესაბამისად კანონით გათვალისწინებული ქმედებები.

4. ადგილობრივი მოსახლეობა ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონაში სარგებლობს თევზის რესურსით (გარდა წითელი ნუსხის სახეობებისა).

5. ტრადიციული გამოყენების ზონაში განვითარებულია მეფუტკრეობა.

6. რეინჯერები აღრიცხავენ ნადირის მიერ შინაური პირუტყვის დაზიანებისა და დაღუპვის ფაქტებს. მგლის მიერ პირუტყვის დაზიანება ძირითადად ბუფერული ზონის სოფლებში ხდება. 2017 წლის მდგომარეობით 153 შემთხვევა დაფიქსირდა, გასული წლის ამავე პერიოდთან შედარებით ყველგან საგრძნობლად გაიზარდა მგლის რიცხოვნობა (35-მდე ინდივიდი აღრიცხა უშუალოდ პარკის ტერიტორიაზე).

7. სტიქიური უბედურებები, დატბორვა, ხანძრები. ძლიერი წყალდიდობების დროს ხდება მდ. რიონის მარცხენა ნაპირის ლოკალურ უბნებზე დამბების გარეცხვა, რის შედეგადაც ნიაღვრები გადადის კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე და ტბორავს მდინარეების - რიონისა და ფიჩორის კალაპოტებს შორის არსებული ჭარბტენიანი ტყის მასივებს და ფიჩორის ტორფნარს. მდ. რიონის ორივე სანაპიროს და სოფლების - სირიაჩკონის, ზემო ჭალადიდის (მუხური), საგვიჩიოს, საღვამიჩაოს, საჭოჭუოს, საქორქიოს და შავლელეს მიმდებარე ნაპირების გასწვრივ, ხელოვნური დამბები და ბუნებრივი კალაპოტისპირა ზვინულები ლოკალურ უბნებზე სხვადასხვა ტემპით გარეცხვას განიცდის საშუალო სიძლიერის წყალდიდობის დროსაც კი. ამჟამად, განსაკუთრებით კრიტიკული ჰიდრომორფოლოგიური ვითარება შეიქმნა მდ. რიონის მარცხენა ნაპირზე _ სოფ. სირიაჩკონის მიდამოებში.

მუხლი 39. ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი დღევანდელი და მომავალი თაობებისათვის მნიშვნელოვან ეკოსაგანმანათლებლო რესურსს წარმოადგენს. ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის მართვაზე პასუხისმგებელია ბუნებრივი რესურსების მართვის სპეციალისტი. ქმედებები, რომლებიც უკავშირდება ეკოგანათლებასა და საზოგადოებასთან ურთიერთობას, თანხმდება დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან.

სააგენტოს მიზანს სხვადასხვა ასაკის მიზნობრივი ჯგუფებისთვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება წარმოადგენს.

2. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამის მიზანია:

ა) საზოგადოების სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფის მიერ კოლხეთის ეროვნული პარკის მნიშვნელობისა და როლის გაცნობიერება, ქვეყნის, დღევანდელი და მომავალი თაობების კეთილდღეობისათვის; ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვის იდეის მხარდაჭერა;

ბ) საზოგადოების ფართო ფენებში ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება;

გ) საზოგადოების ჩართულობის გაზრდა გარემოსდაცვითი პრობლემების გადაწყვეტაში;

დ) საზოგადოების ფართო ფენების თანადგომა დაცულ ტერიტორიებზე ეკოლოგიური პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობის მიზნით;

ველური ბუნების, ჰაბიტატების და ეკოსისტემური სერვისების სრული გაგებისთვის ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამა ინტერპრეტაციის სხვადასხვა ფორმას ითვალისწინებს. ხაზს უსვამს რა კოლხეთის ეროვნული პარკის როლსა და მნიშვნელობას ბიომრავალფეროვნების დაცვის საქმიანობაში, პროგრამა მხარს უჭერს სკოლებში, უმაღლეს სასწავლებლებში მიმდინარე საგანმანათლებლო პროგრამებს გარემოს დაცვის შესახებ, ასევე მიზნობრივ და საინტერესო ინფორმაციის გავრცელებას ვიზიტორთა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის;

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიღწევები და ძლიერი მხარეები ეკოსაგანმანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის საქმეში შემდეგია:

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია ადგილობრივ სკოლებთან და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ურთიერთთანამშრომლობის გზით უზრუნველყოფს ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელებას საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და მათი დამოკიდებულების ცვლილების მიზნით.

ბ) ყოველწლიურად აქტიურად იმართება ღონისძიებები ეროვნული პარკის მიმდებარედ სკოლებთან, სხვადასხვა სახის ეკოლოგიური პრობლემის თემატიკით, როგორცაა ბიომრავალფეროვნებაზე მოქმედი საფრთხეები, დაბინძურება, ბრაკონიერობა, ხე-ტყის უკანონო ჭრა და ა.შ.;

გ) წლების განმავლობაში გაიზარდა მოსახლეობის ინფორმირებულობა კოლხეთის ეროვნული პარკის, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების შესახებ;

დ) გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია ყოველწლიურად აწყობს ღონისძიებებს ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით;

ე) ქ. ფოთსა და კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე სოფლის საჯარო და კერძო სკოლებში ბოლო ოთხი წლის მანძილზე ჩატარებული ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები: 2014 წელს 52 ლექცია სემინარი და პრეზენტაცია, 16 ეკოაქცია, 13 ეკოტური; 2015 წელს 66 ლექცია სემინარი და პრეზენტაცია, 15 ეკოაქცია, 20 ეკოტური; 2016 წელს ჩატარდა 91 ლექცია-სემინარი და პრეზენტაცია, 24 ეკოაქცია (დასუფთავება და მწვანე კალენდარი), 12 ეკოტური; 2017 წლის მონაცემების მიხედვით: 6 სავლე პრაქტიკული გაკვეთილი, 53 ლექცია-სემინარი და პრეზენტაცია, 22 ეკოაქცია (დასუფთავება და მწვანე კალენდარი), 20 ეკოტური. მოეწყო ოთხი ეკობანაკი.

ვ) ადმინისტრაცია მასპინძლობს სტუდენტურ ჯგუფებს და თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან. 2014-2017 წლებში კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებულ ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილე სკოლის მოსწავლეთა, პედაგოგთა და სტუდენტთა სტატისტიკა ასეთია: 2014 წელს - 9341 ადამიანი, 2015 წელს - 7037, 2016 წელს - 5590, ხოლო 2017 წლის 12 თვის მონაცემების მიხედვით სულ 2017 წლის 12 თვის

განმავლობაში ეროვნული პარკის მიერ ჩატარებულ ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 5820-მა მონაწილემ, მათ შორის პედაგოგი-150, მოსწავლე-4250, სტუდენტი-320, ადგილობრივი მოსახლე -1100.

ზ) ადმინისტრაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან მჭიდრო თანამშრომლობით აწყობს საინფორმაციო შეხვედრებს, რათა გააცნოს მათ ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საქმიანობა, წესები და რეგულაციები.

თ) კოლხეთის ეროვნულ პარკს გააჩნია შესაფერისი ინფრასტრუქტურა მაღალი დონის ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობებისათვის. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას აქვს საინფორმაციო ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, კეთილმოწყობილი ეზო. ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობები წლის ყველა დროსაა შესაძლებელი. ეს ყველაფერი იდეალურ ბაზას ქმნის როგორც კამერალური, ისე ღია ცის ქვეშ სწავლებისთვის.

4. საზოგადოებასთან ურთიერთობა:

ა) საზოგადოებასთან ურთიერთობა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციისთვის მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს, რაც ხელს უწყობს ეროვნული პარკის დადებითი იმიჯის ჩამოყალიბებას, ზრდის საზოგადოების ინფორმირებულობას და ცნობიერებას ეროვნულ პარკთან დაკავშირებით, რაც განაპირობებს საზოგადოების ჩართულობას დაცული ტერიტორიების განვითარებაში და ზრდის ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტურობას;

ბ) საზოგადოებასთან ურთიერთობას ახორციელებს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ჩართულობით;

გ) საზოგადოებასთან ურთიერთობა ხორციელდება შემდეგი რესურსებით: საინფორმაციო მასალებით, დაცული ტერიტორიების ვებგვერდის www.apa.gov.ge, სოციალური ქსელის Facebook-ის, Instagram-ის, Twitter-ის და ასევე youtube-ის მეშვეობით;

დ) ადმინისტრაცია მჭიდროდ თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან; ეროვნული პარკისადმი არამეგობრულად განწყობილი მოსახლეობა აცნობიერებს კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნებრივ და კულტურულ ღირებულებებს.

ე) ცენტრალურ მედიასაშუალებებთან თანამშრომლობს დაცული ტერიტორიების სააგენტო. მჭიდრო თანამშრომლობაა რეგიონულ ტელეკომპანიებთან;

ვ) ძირითად მიზნობრივ ჯგუფებს წარმოადგენს მასმედია, ტუროპერატორები, ახალგაზრდები (სტუდენტების, მოსწავლეები), 25-60 წლამდე საშუალო სოციალური ფენის წარმომადგენლები, ადგილობრივი მოსახლეობა.

ზ) 2016 წელს შეიქმნა კოლხეთის ეროვნული პარკის „მეგობართა ასოციაცია“, რომელიც აქტიურად თანამშრომლობს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან, უმაღლეს საგანმანათლებლო სასწავლებლებთან. ახორციელებს გარემოსდაცვით პროექტებს საზოგადოების ცნობიერების დონის ამაღლებისა და მოსახლეობის ჩართულობის მიზნით. მიზნით. 2017 წელს ასოციაციამ დაიწყო პროექტი „ნორჩი რეინჯერი“. პროექტის მიზანია მომავალი თაობების უფრო მეტად დაახლოება ბუნებასთან და პრაქტიკულ საქმიანობაში მათი ჩართვა. პროექტის საბოლოო შედეგი საინტერპრეტაციო-საგანმანათლებლო საქმიანობებში რეინჯერთა გადამზადებას და მათ ჩართვას წარმოადგენს. სამომავლოდ სოციალური პროექტების განხორციელებაც იგეგმება.

მუხლი 40. სოციალ-ეკონომიკური ასპექტები

XX საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისიდან ქვეყანაში შექმნილი მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის გამო მრეწველობის განვითარების დონე კოლხეთში შედარებით დაბალია. ახლო წარსულში მრეწველობის წარმმართველი დარგები მანქანათმშენებლობა (ფოთის გემთშემკეთებელი და ჰიდრომექანიზმების ქარხნები და სხვ.), მსუბუქი მრეწველობა (ფოთის სამკერვალო და ტრიკოტაჟის ფაბრიკები, სენაკის ხალიჩების საქსოვი ფაბრიკა და სხვ.) და კვების მრეწველობა (ფოთის წისქვილკომბინატი, ხორცის კომბინატი და სხვ.) იყო. მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა დაბალია, მათი უმეტესი ნაწილი იმყოფება უკიდურეს გაჭირვებაში და ამავდროულად მათ ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის უფლება არ აქვთ.

მუხლი 41. ადმინისტრაციის მდგომარეობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას აქვს ძლიერი მხარეები და გააჩნია სერიოზული მიღწევები და წარმატებები. ძლიერი მხარეები. კოლხეთის ეროვნულ პარკს გააჩნია საკუთარი შემოსავლები ეკოტურისტული სერვისებიდან, რომელიც იმართება ცენტრალიზებულად დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის ყოველდღიური საქმიანობების მართვაზე პასუხისმგებელია ადმინისტრაციის დირექტორი.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მოიცავს ორ განყოფილებას: დაცვისა და ადმინისტრაციულ განყოფილებას:

ა) დაცვის განყოფილების თანამშრომლების ძირითადი მოვალეობებია: ტერიტორიის ფიზიკური დაცვა, პატრულირება და კანონდარღვევა ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ფარგლებში; კოლხეთის ეროვნული პარკის ფარგლებში არსებული ბუნებრივი რესურსების გამოყენების მონიტორინგი; ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგსა და კონსერვაციულ ღონისძიებებში მონაწილეობა.

ბ) ადმინისტრაციული განყოფილების ვალდებულებებში შედის: კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მუშაობის მატერიალურ-ტექნიკური და ორგანიზაციული უზრუნველყოფა, ვიზიტორთა მომსახურება. ადმინისტრაციის პერსონალის თითოეულ წევრს გააჩნია შესაბამისი გამოცდილება და უნარები თავისი ძირითადი მოვალეობების სრულყოფილად შესრულებისათვის, მაგრამ კადრების შენარჩუნებისა და კვალიფიკაციის ასამაღლებლად აუცილებელია მუდმივი ტრენინგები და სამუშაო პირობების გაუმჯობესება. ადმინისტრაციის ძირითადი ბიუჯეტი ფინანსდება სახელმწიფოს მიერ. ადმინისტრაციის ძირითადი მატერიალურ-ტექნიკური დაფინანსება საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მიერ ხორციელდება. ადმინისტრაცია აქტიურად მუშაობს ეროვნული პარკის მართვის ყველა მიმართულებით, როგორცაა: დაცვა და პატრულირება, ბიომრავალფეროვნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და მონიტორინგი, დეგრადირებული ჰაბიტატების აღდენა, ეკოტურიზმი და რეკრეაცია, ეკოგანათლება, ცნობიერების ამაღლება და სოციალური კვლევები. ადმინისტრაცია აქტიურად თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან და დაინტერესებულ მხარეებთან.

3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას გააჩნია შემდეგი მიღწევები:

ა) გაუმჯობესდა ინფრასტრუქტურა - განახლდა ადმინისტრაციული შენობა, ყველა უბანში აშენდა სარეინჯეროები (სულ 5 უბანი-5 სარეინჯერო);

ბ) განახლდა საოფისე ტექნიკა; შეძენილ იქნა კომპიუტერები, პრინტერები;

გ) შეძენილ იქნა ავტომანქანები;

დ) ჩატარდა ხელახალი დემარკაცია;

ე) გარემონტდა ტურისტული თავშესაფარი ჭურიაზე;

ვ) რეინჯერები აღიჭურვნენ საველე ეკიპირებით, მათ გადაეცათ საველე დანები, ფარნები, ჭოგრიტები, ფოტოაპარატები და უნიფორმები;

ზ) კაცობურის ალკვეთილისათვის დამზადდა 16 ერთეული ნიშნული.

ბოლო 5 წლის მონაცემების მიხედვით ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სტატისტიკა ასე გამოიყურება: 2013 წელს დაფიქსირებულია 94 სამართალდარღვევის ფაქტი, 2014 წელს - 38, 2015 წელს - 28, 2016 წელს - 62, 2017 წელს კი დაფიქსირებულია 64 სამართალდარღვევის ფაქტი.

თავი V

კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ზონირება, კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის ალკვეთილის საზღვრებში დაშვებული საქმიანობები

მუხლი 42. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრები, ფართობი და შიდა ზონირება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრები და ფართობი დადგენილია „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლით.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის საერთო ფართობია 44 308,5 ჰა.

3. გარემოსდაცვითი ძირითადი მიზნების, რესურსებით სარგებლობისა და „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის გათვალისწინებით, კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოყოფილია შემდეგი ზონები:

ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა - 28 035 ჰა;

ბ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონა - 961 ჰა;

გ) ტრადიციული გამოყენების ზონა - 15 313 ჰა.

4. თითოეული ზონის საზღვრების გეოგრაფიული კოორდინატები მოცემულია დანართ № 14-ში, ხოლო ზონების რუკა - დანართ 2-ში.

მუხლი 43. კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ზონირების მიზანი და დასაბუთება

1. ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა - ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის შექმნის მიზანია მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრებში ბუნებრივი ან ბუნებრივთან მიახლოებული სფაგნუმიანი ტორფნარების, ბუნებრივი ტბორების, რელიქტური ტყეების, ფლორისა და ფაუნის რელიქტური, ენდემური და გლობალური წითელი ნუსხის სახეობების დაცვა და მათი *in-situ* კონსერვაცია. ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა წარმოადგენს მოზამთრე, მოზუდარი და გადამფრენი ფრინველების ბუდობის, გამოზამთრებისა და დასვენების მნიშვნელოვან ტერიტორიას. ზონის ფართობი ჰაბიტატების თვითრეგულირებადი განვითარების და არსებული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების საშუალებას იძლევა.

2. ბუნების მართვადი დაცვის ზონა - ბუნების მართვადი დაცვის ზონის შექმნის მიზანია ნაწილობრივ დარღვეული და სახეცვლილი ეკოსისტემების, ცალკეული ცენოზების ფუნქციონირების უნარის შენარჩუნება და მათი სახეობრივი მრავალფეროვნების აღდგენა ბუნებრივი პროცესების მეცნიერულად დასაბუთებული მართვის მეთოდების (მანიპულაციების) გამოყენებით. ამ ეკოსისტემების თვითრეგულირებად მდგომარეობაში ბუნებრივად განვითარების უნარის შენარჩუნებისათვის საჭიროა მათი დაცვა და მოვლა-პატრონობა. დეგრადირებული ეკოსისტემების აღდგენა, აქ მოზინადრე სახეობათა ოპტიმალური საარსებო პირობების შექმნა, მიგრირებადი ფრინველების გზების უწყვეტობის

შენარჩუნება. ძლიერი ანთროპოგენური დატვირთვის შედეგად დეგრადირებული ჰაბიტატების ბუნებრივთან მიახლოებული სახით აღდგენა, რაც შესაძლებელია მკაცრი დაცვის რეჟიმის განხორციელებით. ეკოლოგიური პირობების გაუმჯობესება მოხდება როგორც ბუნებრივი გზით, ისე სხვადასხვა ერთჯერადი პრაქტიკული ქმედებების განხორციელებით.

3. ტრადიციული გამოყენების ზონა - ტრადიციული გამოყენების ზონის შექმნის მიზანია განახლებადი ბუნებრივი რესურსებით კონტროლირებადი და მდგრადი სარგებლობა ეკოსისტემების დაცვისა და მონიტორინგის აუცილებელი განხორციელებით. ტრადიციული გამოყენების ზონა მოიცავს ეროვნული პარკის იმ ნაწილებს, რომლებიც ტრადიციულად გამოიყენება პარკის მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის მიერ განახლებადი ბუნებრივი რესურსების მოსაპოვებლად.

მუხლი 44. კოლხეთის ეროვნული პარკის თითოეულ ზონაში დაშვებული საქმიანობების ჩამონათვალი

კოლხეთის ეროვნული პარკის:

ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ა.ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;

ა.ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

ა.გ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფისა და საგანგებო მდგომარეობის დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის პერსონალის ავტომობილო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;

ა.დ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოებისა;

ა.ე) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელებისა;

ა.ვ) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარებისა, მათ შორის, დაცვის საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და მოწყობისა;

ა.ზ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;

ბ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ბ.ა) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევებისა;

ბ.ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

ბ.გ) ეკოტურიზმისა;

ბ.დ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელებისა;

ბ.ე) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, ავტომობილო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;

ბ.ვ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოებისა;

ბ.ზ) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელებისა;

ბ.თ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარებისა;

ბ.ი) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;

ბ.კ) დაცვისა და ეკოტურიზმისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა.

გ) ტრადიციული გამოყენების ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

გ.ა) ტერიტორიაზე ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნებისა;

- გ.ბ) ტერიტორიაზე არსებული ეკოსისტემებისა და მის ფარგლებში გავრცელებული ფლორისა და ფაუნის დაცვის, მოვლისა და აღდგენისა;
 - გ.გ) ტერიტორიის ჰიდროლოგიური სისტემის დაცვისა და მონიტორინგისა;
 - გ.დ) ტყის ეკოსისტემების დაცვისა და აღდგენისა;
 - გ.ე) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;
 - გ.ვ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;
 - გ.ზ) ეკოტურიზმისა;
 - გ.თ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელებისა;
 - გ.ი) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით, ავტომოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;
 - გ.კ) მონიტორინგის სამუშაოთა წარმოებისა;
 - გ.ლ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელებისა;
 - გ.მ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;
 - გ.ნ) ვიზიტორთა ყოფნისა და გადაადგილებისა, მათ შორის, „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 49-ე მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული შემთხვევებისა;
 - გ.ო) მეფუტკრეობისა და სკების განთავსებისა;
 - გ.პ) დაცვის და ტურისტული საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და მოწყობისა;
 - გ.ჟ) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობისა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობისა, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულების ჭრის შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობისა (არსებული რესურსის გათვალისწინებით, გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა 7მ³-მდე საშუალო მერქანი), მოვებისა/თიბვისა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის სატრანზიტო გადარეკვისა, თევზჭერისა (გარდა ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართ 11-ის „დ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე, სადაც დაშვებულია მხოლოდ სპორტული და სამოყვარულო თევზჭერა), საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების მე-60 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ბ“, „დ“, „ე“ და „ვ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისა, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.
- საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.*

მუხლი 45. კაცობურის აღკვეთილის სტატუსი, ფართობი, დაშვებული და აკრძალული საქმიანობები

1. კაცობურის აღკვეთილის საზღვრები, ფართობი და სტატუსი დადგენილია „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლით.
2. კაცობურის აღკვეთილის ფართობი შეადგენს 270,8 ჰა-ს.
3. კაცობურის აღკვეთილის შექმნის მიზანია, ანთროპოგენური ფაქტორის ზეწოლის შემდეგ ჯერ კიდევ შემორჩენილი, ბუნებრივი მემკვიდრეობის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ცენოზების - რელიქტური კოლხური ტყეების დაცვა, აღდგენა, კონსერვაცია, ეკოტურიზმის განვითარების მიზნით წარსულში არსებული სატბორე მეურნეობების აღდგენა. აღდგენის

ზონის ტერიტორიაზე, „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, შესაძლებელია ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების (თევზჭერა, მოვება, საშემე მერქნის დამზადება) გათვალისწინებით რესურსების ტრადიციული და კონტროლირებადი გამოყენება.

4. კაცობურის აღკვეთილში დაშვებულია მხოლოდ:

ა) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევა;

ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობა;

გ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელება;

დ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოება;

ე) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელება;

ვ) კაცობურის აღკვეთილის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება (კაცობურის აღკვეთილის ფიზიკური დაცვა);

ზ) მეფუტკრეობა და სკების განთავსება;

თ) სანერგის მოწყობა;

ი) ადგილობრივი თევზის სახეობების გათვალისწინებით სატბორე მეურნეობის აღდგენა;

კ) სამოყვარულო და სპორტული თევზჭერა;

ლ) მკაცრი კონტროლის პირობებში ცალკეული განახლებადი რესურსის მოხმარება;

მ) დაცვის და ტურისტული საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნა და მოწყობა;

ნ) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობა, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულებისა და სხვა ჭრების შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობა (არსებული რესურსის გათვალისწინებით, გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა 5მ³-მდე საშემე მერქანი), მოვება/თიბვა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის სატრანზიტო გადარეკვა, „ტყითსარგებლობის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების მე-60 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ბ“, „დ“, „ე“ და „ვ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობა.

საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.

თავი VI

მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მუხლი 46. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამების განხორციელებაზე პასუხისმგებლობა

1. დაცული ტერიტორიების სააგენტო და კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებებისა და ქმედებების ორგანიზებაზე, მისი განხორციელების მონიტორინგსა და დასახული მიზნების მიღწევაზე.

2. სააგენტო უზრუნველყოფს მენეჯმენტის გეგმის გარკვეული ღონისძიებების განხორციელების პროცესში სხვა ორგანიზაციებისა და ექსპერტების ჩართულობას ან მათთან თანამშრომლობას.

3. მენეჯმენტის გეგმის განხორციელება საოპერაციო გეგმის საშუალებით ხორციელდება. საოპერაციო გეგმა შემუშავებულია სამწლიანი პერიოდისათვის, რომელიც განახლდება საჭიროებისამებრ და მოიცავს დეტალურ განსახორციელებელ ქმედებებს ყოველი ცალკეული წლის ქმედებებიდან გამომდინარე შემუშავებული ბიუჯეტის ჩათვლით.

მუხლი 47. მენეჯმენტის პროგრამები

1. სიტუაციური ანალიზისას გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი მიმართულებები, რომელთა განვითარებაც უზრუნველყოფს მენეჯმენტის გეგმის მიზნების, აქტივობებისა და ღონისძიებათა პროგრამულ სტრუქტურას:

- ა) დაცვა, პატრულირება და კანონდღრულება;
- ბ) ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა და კონსერვაცია;
- გ) კვლევა და მონიტორინგი;
- დ) ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა;
- ე) ეკოტურიზმი;
- ვ) ადმინისტრაციის თანამშრომლებისა და ტექნიკური შესაძლებლობების განვითარება.

2. მენეჯმენტის გეგმის მომდევნო მუხლებში განსაზღვრულია მენეჯმენტის ცალკეული პროგრამის მიზნები და საოპერაციო გეგმის ფარგლებში ყოველწლიური დაგეგმვისათვის განსახორციელებელი დეტალური ქმედებები და ინდიკატორები.

მუხლი 48. მენეჯმენტის პროგრამა: დაცვა, პატრულირება და კანონდღრულება

1. დაცვას, პატრულირებასა და კანონდღრულებასთან დაკავშირებით სიტუაციური ანალიზის დროს შემდეგი ძირითადი პრობლემები გამოიკვეთა:

- ა) დაცული ტერიტორიის მომიჯნავედ მიმდინარე და დაგეგმილი საქმიანობები (ინფრასტრუქტურული და მელიორაციული პროექტები, დრენაჟი, ტყის ჭრა, საქონლის მოვება და სხვა), რომელიც შესაძლო ნეგატიურ ზემოქმედებას შესაძლებელია ახდენდეს თავად ეროვნული პარკის ეკოსისტემებზე ვერ კონტროლდება ადმინისტრაციის მიერ;
- ბ) ხერგილების რაოდენობა არასაკმარისია;
- გ) დაცვის, პატრულირების და კანონდღრულების ხარისხიანად წარმართვისთვის არასაკმარისია აღჭურვილობა (რაცია, ღამის ხედვის მოწყობილობები, სპეციალური წყალგაუმტარი ტანსაცმელი და სხვა) და ტრანსპორტი (კვადროციკლი, პიკაპის ტიპის ავტომანქანა);
- დ) სათანადო სამუშაო პირობების არქონა, სამსახურებრივი მიღწევებისა და წარმატებების შემთხვევაში „წახალისება/ჯილდოს“ სისტემის არარსებობა.

2. დაცვას, პატრულირებას და კანონდღრულებასთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: დაცვის განყოფილების ადამიანური რესურსების გაძლიერება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>1.1. უკანონო ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიზნით არსებული პატრულირების სისტემის გადახედვა/დახვეწა და საჭიროების შემთხვევაში კორექტირება;</p> <p>1.2. ახალი სამანქანო-საპატრულო-საწყალოსნო მარშრუტების შექმნა, პატრულირების ჯგუფების განსაზღვრა და შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვა</p>	<p>1.1. პატრულირების სიტემა გეგმა განახლებულია და დამტკიცებულია შესაბამისი ბრძანებით;</p> <p>1.2. ჩამოყალიბებული სამანქანო - საპატრულო-საწყალოსნო მარშრუტი და შესაბამისი საპატრულო ჯგუფი და დამტკიცებულია ბრძანებით;</p>	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 2: აუცილებელი აღჭურვილობისა და აპარატურის შესყიდვა, პერიოდული განახლება და ტექნიკური მომსახურება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>2.1. დაცვისა და პატრულირებისათვის აუცილებელი აღჭურვილობის შეძენა/განახლება</p>	<p>2.1. დაცვისა და პატრულირებისათვის შეძენილია მინიმუმ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 ერთეული კვადროციკლი; - 28 ერთეული სამკერდე კამერა; - 7 ერთეული ღამის ხედვის მოწყობილობა; - 15 ერთეული ტყვიისგან დამცავი ჟილეტი; - 15 ერთეული წყალგაუმტარი სპეც. ტანსაცმელი; - 20 ერთეული ცეცხლგამძლე სპეც. ფორმა და ცეცხლმაქრი (წყლის ზურგჩანთა); 	სააგენტოს დაფინანსებით ან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	რაოდენობები დაზუსტდება არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე

	- განახლებული 3 საპატრულო ავტომანქანა; 2.2. რეინჯერები აღჭურვილია: ცეცხლსასროლი იარაღი (24 ერთეული), უნიფორმა (41 ერთეული), რადიო კავშირგაბმულობის დანადგარ-გამამლიერებელი (5 ერთეული), რაცის (38 ერთეული), ჭოგრეტები (14 ერთეული), ვიდეო რეგისტრატორები (2 ერთეული) და სხვა აუცილებელი აპარატურა		
მიზანი 3: კოლხეთის ეროვნული პარკის სასაზღვრო ნიშნულების განთავსება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1 პარკის საზღვრების, ტერიტორიულ - ფუნქციონალური ზონირების განმსაზღვრელი ნიშნულების განთავსება	3.1. კაცობურის, სენაკის, ხობის, ზუგდიდის, ლანჩხუთის, სუფსის, კოლხეთის უბნებზე განთავსებული ზონის აღმნიშვნელი 150 ცალი ნიშნული; - მკაცრი დაცვის, მართვად და ტრადიციულ ზონებში შესაბამისი ზონირების აღმნიშვნელი - 100 ნიშნული;	სააგენტოს დაფინანსებით ან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	რაოდენობები დაზუსტდება არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე
მიზანი 4: ხერგილების დამონტაჟება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ყველა ძირითად, როგორც სახმელეთო, ისე	4.1. ეროვნული პარკისა და კაცობურის ალკვეთილის კრიტიკულ,	სააგენტოს დაფინანსებით ან	რაოდენობები დაზუსტდება

საწყალოსნო შესასვლელში ხერგილების დამონტაჟება	ანთროპოგენური ზემოქმედების მქონე ადგილებში დამონტაჟებული 12 ახალი ხერგილი: ზუგდიდში - 2, ხობში - 3, კაცობურში - 1, ლანჩხუთში - 3 და სუფსაში - 3 ხერგილი	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე
მიზანი 5: "ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან" დარეგულირება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. „ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან“ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	5.1. შემუშავებულია "ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან" სამოქმედო გეგმა	შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტების ჩართულობა, ადგილობრივი მოსახლეობა	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება
მიზანი 6: ტყეკაფების გამოყოფისა და ათვისების ანალიზი			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. გამოსაყოფი ტყეკაფების ადგილების იდენტიფიცირება კვარტლების მიხედვით მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისობით	6.1. დადგენილია და გაანგარიშებულია საშემე ხე-ტყის მარაგი და ადგილობრივი მოსახლეობა ყოველწლიურად უზრუნველყოფილია სათბობი შეშით;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	ხე-ტყის მარაგის არსებობის შემთხვევაში
მიზანი 7: ანაკლის, ნაზადას და იმნათის ტორფნარებზე ხანძრების შემცირება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

<p>7.1. შესაბამისი ტექნიკისა და აღჭურვილობის შემოწმება ვარგისიანობისა და მდგომარეობის შესახებ. მისი გამართულ მდგომარეობაში მოყვანა;</p> <p>7.2. ხანძარსაშიშ პერიოდში ხანძრების რისკების მინიმუმამდე დაყვანა, გავრცელების კერების დროული აღმოჩენა და მყისიერი რეაგირება</p>	<p>7.1. შესაბამისი სახანძრო აღჭურვილობა გამართულ მდგომარეობაშია;</p> <p>7.2. ტორფნარებზე 20 % -ით შემცირებული ხანძრები</p>	<p>ბუფერული ზონის მოსახლეობა, საგანგებო სიტუაციების მართვის დეპარტამენტი, საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი</p>	
--	--	--	--

მიზანი 8: ბრაკონიერობასთან ბრძოლა

ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>8.1. სისტემატური პატრულირება ადგილზე და მონადირეებთან შეხვედრები ცნობიერების ამაღლების, ბრაკონიერობისა და სხვა უკანონო საქმიანობის შემცირებისა და აღმოფხვრის მიზნით</p>	<p>8.1. 10-15 % - ით შემცირებული სამართალდარღვევათა ფაქტების რაოდენობა</p>	<p>ადგილობრივი მოსახლეობა, პოლიცია, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი</p>	<p>არ არის</p>

მიზანი 9. კოლხეთის ეროვნული პარკის მომიჯნავე ტერიტორიაზე, მომდინარე ქმედებებიდან შესაძლო საფრთხეების აღრიცხვა და მონიტორინგი

ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>9.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის მომიჯნავედ ყველა ანთროპოგენური ფაქტორის (ინფრასტრუქტურული პროექტები, სამელიორაციო სამუშაოები, ინერტული მასის ამოღება, დაჭუჭყიანება, სასოფლო-სამეურნეო</p>	<p>9.1. შეგროვებულია ინფორმაცია საფრთხეების შესახებ</p>		

სავარგულებში შხამ-ქიმიკატების გამოყენება და სხვა) აღრიცხვა და შესაბამისი რეაგირება			
--	--	--	--

მუხლი 49. მენეჯმენტის პროგრამა: ბუნებრივი რესურსების კონსერვაცია და მდგრადი სარგებლობა

1. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასა და ბუნებრივი რესურსების მდგრად სარგებლობასთან დაკავშირებით სიტუაციური ანალიზის დროს შემდეგი პრობლემური საკითხები გამოიკვეთა:

- ა) წარსულში ტყის არასწორი მენეჯმენტის გამო დეგრადირებულია რელიქტური ტყეები და ჩამოყალიბებულია მეორადი მდელოები. რელიქტური ტყის ბუნებრივი სახით განახლება ძალიან ცუდად ან არ მიმდინარეობს;
- ბ) ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტყეებში გაბატონებულია ინვაზიური სახეობები. განსაკუთრებულ საფრთხეს გლედიჩიას, ამორფას და კანადური ოქროწყვლას დომინანტობა და მათ მიერ რელიქტური ენდემური სახეობების გამოდევნა წარმოადგენს;
- გ) პალიასტომის ტბაში წყლის დონის საკმაოდ შემცირება და ძლიერი ევტროფიკაცია;
- დ) რამსარის კონვენციის ტერიტორიების მნიშვნელოვანი მოდიფიკაცია;
- ე) არ არსებობს ინფორმაცია კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ჰაბიტატების ეკოსისტემური სერვისების შესახებ.

2. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის და კონსერვაციის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: ეროვნული პარკში რელიქტური ტყის იშვიათი კორომების დაცვის გაძლიერება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. ეროვნულ პარკში მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების გამოვლენა;	1.1. შექმნილია რუკა და მონაცემთა ბაზა, პარკში გავრცელებული მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების შესახებ;	ეროვნული სატყეო სააგენტო, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები,	საჭიროა დონორის მხაედაჭერა
1.2. მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების დაცვა და მონიტორინგი	1.2. დაცულია მაღალკონსერვაციული კორომები და წარმოებს მუდმივი მონიტორინგი	კოლხეთის ეროვნული პარკის განვითარების და სხვა ფონდები,	

		შესაბამისი ქართველი და უცხოელი ექსპერტები	
მიზანი 2: კაცობურის აღკვეთილში ინვაზიური გლედირიასა და ამორფას ჩანაცვლება კოლხეთის ფლორის მერქნიანი სახეობებით			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>2.1. კაცობურის აღკვეთილში დროებითი სანერგის მოწყობა რელიქტური მერქნიანი სახეობების აღდგენა/გამრავლებისათვის;</p> <p>2.2. ექსპერტების ჩართულობით ამორფასა და გლედირიასთან ბრძოლის სამოქმედო გეგმის ჩამოყალიბება</p>	<p>2.1. კაცობურის აღკვეთილში მოწყობილი სანერგე კოლხეთის რელიქტური მერქნიანი სახეობების აღდგენა-გამრავლების მიზნით;</p> <p>2.2. ამორფასა და გლედირიას შემცირების მიზნით შემუშავებული სამოქმედო გეგმა</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სოფლების: ნორიოს, სუჯუნის, წყალიკარის მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, კომპეტენტური ქართველი და უცხოელი ექსპერტები</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი ან დონორი ორგანიზაციები</p>
მიზანი 3: დეგრადირებული რელიქტური კოლხური ტყის აღდგენა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>3.1. დეგრადირებული კოლხური ტყის აღდგენის კომბინირებულ - კონსერვაციული და სოციალური პროექტების შემუშავება</p>	<p>3.1. ტყის მართვის გეგმის მიხედვით, განსაზღვრული აღდგენითი ღონისძიებები</p>	<p>ეროვნული სატყეო სააგენტო, ზუგდიდის, ხობის, სენაკის,</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების</p>

/განხორციელება	განხორციელებულია მინიმუმ 2,6 ჰა-ზე (კოლხური მუხის გაშენება)	ლანჩხუთის, აბაშის მუნიციპალიტეტების მერია, ადგილობრივი მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო ფონდები და დონორი ორგანიზაციების კომპეტენტური ექსპერტები	განვითარების ფონდი
----------------	---	---	--------------------

მიზანი 4: პალიასტომის ტბის ეკოლოგიური მდგომარეობის აღდგენა-გაჯანსაღება

ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების მიზნით შესაბამისი კვლევის განხორციელება, გრძელვადიანი პროგრამის შემუშავება ეტაპობრივად განსახორციელებელი ღონისძიებების მიხედვით	4.1. ჩატარებული კვლევების შედეგად დადგენილი პალიასტომის ტბის ევტროფიკაციის გამომწვევი ძირითადი მიზეზების შესახებ მომზადებული ანგარიში; 2020 წლიდან: 4.2. მიმდინარეობს პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების გრძელვადიანი პროგრამა; 4.3. ყოველწლიურად მცირდება ევტროფიკაცია	ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი, ადგილობრივი მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო ფონდები და დონორი ორგანიზაციები, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები, კომპეტენტური უცხოელი და ქართველი ექსპერტები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა

მიზანი 5: “ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან” დარეგულირება

ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
---------------------------	--------------	------------------------	------------

5.1. სამკურნალო მცენარეთა მონაცემის ბაზის შექმნა	5.1.პარკში გავრცელებული სამკურნალო მცენარეების გავრცელების რუკები და მონაცემთა ბაზა; 5.2. დაბეჭდილი და გავრცელებული ბროშურა: „ კოლხეთის ეროვნული პარკის სამკურნალო მცენარეები“	არასამთავრობო ორგანიზაციები, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, ადგილობრივი მოსახლეობა, ფარმაცევტული კომპანიები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი
--	---	--	--

მიზანი 6: პალიასტომის ტბაზე თევზჭერის დარეგულირება

ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. პოტენციური მეთევზეების - თევზით მოსარგებლეების განსაზღვრა, რომლების თევზჭერას ახორციელებენ პალიასტომის ტბაში და ყოველწლიურად დაჭერილი თევზის ოდენობის განსაზღვრა	6.1. განსაზღვრულია მეთევზეთა რაოდენობა და დადგენილია ყოველწლიურად დაჭერილი თევზის რაოდენობა 6.2. დადგენილია კვოტები 6.3. დარეგულირებულია თევზჭერა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, რეგიონული არასამთავრობო ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, და კომპეტენტური იქტიოლოგები	

მიზანი 7: ეროვნული პარკისა და კაცობურის ადკვეთილის მომიჯნავე ტერიტორიის მოსახლეობასთან კონფლიქტის აღმოფხვრა

ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. ეროვნული პარკის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის უკმაყოფილების დონის შემცირების და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით	7.1. დაცული ტერიტორიების სააგეტოსა და დონორი ორგანიზაციების თანამშრომლობის ფარგლებში, მიმდებარე	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სახელმწიფო	შესაბამისი დაფინანსების მოძიება დონორებისგან

სოციალური ღონისძიებების შემუშავება და განხორციელება	მოსახლეობის სოციალურ - ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სხვადასხვა ტიპის პროექტები (სატბორე და სამონადირეო მეურნეობა, მეფუტკრეობა, სასათბურე მეურნეობები, მოსახლეობა მომარაგდა ალტერნატიული საწვავით და სხვა);	სოციალური პროგრამები, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი	
მიზანი 8: მომთაბარე მწყემსებთან ურთიერთობების დარეგულირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
8.1. ტრადიციული გამოყენების ზონაში საძოვრებით მოსარგებლე დაინტერესებულ მხარეებთან ურთიერთობის გაუმჯობესება	8.1. საქონლის ძოვების კრიტიკული ადგილების აღმნიშვნელი რუკა, ასევე იდენტიფიცირებულია საძოვრები და მოსარგებლე პირები	ადგილობრივი მოსახლეობა, ზუგდიდის, ხობის, სენაკის, აბაშის, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტები, მომთაბარე მწყემსები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტი	დამატებითი დაფინანსება ექსპერტის დასაქირავებლად

მუხლი 50. მენეჯმენტის პროგრამა: სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1.სიტუაციური ანალიზის დროს სამეცნიერო კვლევამონიტორინგში გამოიკვეთა შემდეგი პრობლემები, რომელთა გადაჭრაც აუცილებელია:

- ა) მონიტორინგისთვის მნიშვნელოვანი საკვანძო ჰაბიტატებისა და ფლორისა და ფაუნის სახეობათა ნუსხა არასრულყოფილია;
- ბ) მონიტორინგის მეთოდოლოგიები საჭიროებს დახვეწას;
- გ) არ მიმდინარეობს იმნათის პერკოლაციური სფაგნუმის ტორფნარებისათვის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგი;

- დ) კოლხური მუხის კონსერვაციისათვის აუცილებელია სახეობის აღდგენის გეგმის შემუშავება;
- ე) საზღვაო სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას წარმოქმნილი მაღალი ინტენსივობის ხმაურისა და ბგერითი დაბინძურების გამო გახშირებულია დელფინების გამორიყვის ფაქტები;
- ვ) შესრულებული სამეცნიერო კვლევები, შეგროვებული მონაცემები და ინფორმაციები საჭიროებს დაარქივებას და ელექტრონული მონაცემთა ბაზის შექმნას.
2. კვლევა და მონიტორინგის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზის შექმნა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. ეროვნულ პარკში წლების განმავლობაში განხორციელებული პროექტების და ჩატარებული სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზის შექმნა	1.1. შექმნილია ეროვნულ პარკში წლების წინ განხორციელებული სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზა	სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციები, დონორი და პარტნიორი ორგანიზაციები	
მიზანი 2: ადგილობრივ, ეროვნულ, საერთაშორისო გარემოსდაცვით და სამეცნიერო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გაფართოება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

<p>2.1. ჰაბიტატებისა და სახეობათა კონსერვაციის მიზნით თანამშრომლობა ადგილობრივ, ეროვნულ და საერთაშორისო გარემოსდაცვით სამეცნიერო ორგანიზაციებთან</p>	<p>2.1. თანამშრომლობა ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფთან და მიმდინარე ერთობლივი სამეცნიერო პროექტები;</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული და უცხოეთის სამეცნიერო-კვლევითი და გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები (IUCN, UNESCO, IMCG, WWF და სხვა), რუსთაველის სამეცნიერო ფონდი</p>	<p>მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი</p>
<p>მიზანი 3: ტორფნარებისათვის ცალ-ცალკე ჰიდროლოგიური ლანდშაფტის ეკოლოგიის კონცეპტუალური მოდელის შექმნა</p>			
<p>ლონისძიებები და ქმედებები</p>	<p>ინდიკატორები</p>	<p>პარტნიორების ჩართულობა</p>	<p>წინაპირობა</p>
<p>3.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ყველა ტორფნარისათვის ცალ-ცალკე (იმნათი, ფიჩორა, გრიგოლეთი, ნაბადა, ანაკლია, ჭურია) ჰიდროლოგიის ლანდშაფტის ეკოლოგიური</p>	<p>3.1. ეროვნული პარკის (ექვსი) ტორფნარებისათვის ცალ-ცალკე ლანდშაფტის ეკოლოგიის</p>	<p>სამეცნიერო-კვლევითი ორგანიზაციები, საერთაშორისო</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების</p>

<p>მოდელის შექმნა, ეკოსისტემის ფუნქციონირების მდგრადობის შენარჩუნებისათვის;</p> <p>3.2. იმნათის ტორფნარის პერკოლაციური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგისათვის შესაბამისი აღჭურვილობის შექმნა;</p> <p>3.3. იმნათის პერკოლაციური ტორფნარის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგი</p>	<p>კონცეპტუალური მოდელი;</p> <p>3.2. ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტები და რეინჯერები აღჭურვილია ტორფნარის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგისათვის აუცილებელი ყველა ხელსაწყოთი: pH - მზომი (სამი ცალი), ტორფნარში წყლის დინების საზომი ხელსაწყო Logger (ერთი ცალი), წყლის თერმომეტრი (სამი ცალი);</p> <p>3.3. ტერიტორიის მართვის გასაუმჯობესებლად</p> <p>იმნათის ტორფნარის პერკოლაციური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მუდმივი მონიტორინგის შედეგად მიღებული საჭირო ინფორმაცია/მონაცემები</p>	<p>კომპეტენტური ექსპერტ/ჰიდროლოგი</p>	<p>ფონდი</p>
<p>მიზანი 4: უხერხემლო ცხოველების მონაცემთა ბაზის შექმნა</p>			
<p>ღონისძიებები და ქმედებები</p>	<p>ინდიკატორები</p>	<p>პარტნიორების ჩართულობა</p>	<p>წინაპირობა</p>
<p>4.1. უხერხემლო ცხოველების მონაცემთა ბაზის შექმნა;</p>	<p>4.1. შემუშავებული მონაცემთა ბაზა უხერხემლო ცხოველების შესახებ;</p>	<p>რუსთაველის სამეცნიერო ფონდი,</p>	<p>საქართველოს დაცული</p>

4.2. საფრთხის წინაშე მყოფი უხერხემლო ცხოველების სახეობების გამოვლენა, გავრცელების რუკის შექმნა	4.2 შემუშავებული რუკა საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების გავრცელების შესახებ	კომპეტენტური ექსპერტის მოწვევა	ტერიტორიების განვითარების ფონდი
მიზანი 5: კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყეებში ფიტო - და ენტომოდაავადებების შესწავლა და ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. კოლხეთის ეროვნულ პარკის ტყის მუდმივი ფიტოსანიტარული მონიტორინგი	5.1. შექმნილი მონაცემთა ბაზა და რუკა და პარკში მავნე ორგანიზმების გავრცელების შესახებ: 5.2. მავნებლებთან წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების წლიური ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ანგარიშები, ფოტომასალა	სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები, დონორი ორგანიზაციები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი
მიზანი 6: პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის მონიტორინგი და მონაცემთა ბაზის შექმნა	6.1. შემუშავებული მონაცემთა ბაზა პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის შესახებ; 6.2. მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

	და ანგარიშები	ფონდი	
მიზანი 7: კოლხური ხობზის კონსერვაცია			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. კოლხური ხობზის პოპულაციის აღდგენა/კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/იმპლემენტაცია	7.1. შემუშავებული კოლხური ხობზის პოპულაციის აღდგენა/კონსერვაციის პროგრამა; 7.2. 5 % - ით გაზრდილი კოლხური ხობზის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული საშენი მეურნეობა, არასამთავრობო ორგანიზაციები	საჭიროა სახობზის საშენის მოწყობა
მიზანი 8: წავის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
8.1. წავის კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/იმპლემენტაცია/მონიტორინგი	8.1. შემუშავებული კონსერვაციის პროგრამა წავის ჰაბიტატის დაცვის შესახებ; 8.2. სახეობის მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიშები; 8.3. 5-10 % -ით გაზრდილი წავის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

მიზანი 9: ზღვის ძუძუმწოვრების მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
9.1. ძუძუმწოვრების (ზღვის ღორი, აფალინა) კონსერვაციის პროგრამის დანერგვის ხელშეწყობა	9.1. გლობალური სტატუსის მქონე ზღვის ძუძუმწოვრების (ზღვის ღორი და აფალინა) კონსერვაციის პროგრამა შემუშავებულია და მიმდინარეობს მონიტორინგი;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 10: შველის ჰაბიტატის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
10.1. შველის ჰაბიტატის მონიტორინგი	10.1. მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიში; 10.2. 15 %-ით გაზრდილი შველის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 11: თეთრკუდა არწივის კონსერვაცია/მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
11.1. თეთრკუდა არწივის კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/ იმპლემენტაცია/მონიტორინგი	11.1. შემუშავებული პროგრამა თეთრკუდა არწივის კონსერვაციის შესახებ;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი,	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

	11.2. 5 % -თ გაზრდილი თეთრკუდა არწივის პოპულაცია	არასამთავრობო ორგანიზაციები	
მიზანი 12: გადამფრენი, მოზუდარი და წყალმცურავი ფრინველების მონიტორინგი			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
12.1. გადამფრენი, მოზუდარი და წყალმცურავი ფრინველების მონიტორინგი	12.1. შექმნილი მონაცემთა ბაზა და სტატისტიკური მონაცემები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი ორგანიზაციები	

მიზანი 13: პალიასტომის ტბაში გაშვებული კობრის მონიტორინგი და კონტროლი			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
13.1. პალიასტომის ტბაში გაშვებული კობრის მონიტორინგი	13.1. კობრის მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიში	არ არის	არ არის
მიზანი 14: კოლხური მუხის სახეობის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
14.1. კოლხური მუხის	14.1. შემუშავებული კოლხური მუხის	საქართველოს დაცული	საჭიროა შესაბამისი (გარე)

კონსერვაციის გეგმის შემუშავება და მისი მონიტორინგი	კონსერვაციის გეგმა; 14.2. კოლხური მუხის მონიტორინგის ანგარიში	ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, ადგილობრივი მოსახლეობა, არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტი	ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 15: ზურმუხტის ქსელის პოტენციური ჰაბიტატების მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
15.1. ზურმუხტის ქსელის პოტენციური ჰაბიტატების მონიტორინგისათვის სავსე კვლევის მეთოდოლოგიის შემუშავება და გზამკვლევის მომზადება	15.1. შემუშავებული მეთოდოლოგიის სახელმძღვანელო და გზამკვლევი ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების და სახეობების (სფაგუმიანი ტორფნარები: Sphagnum imbricatum+Sph. papillosum+Sph.rubellum+Sph. magellanicum; ტყე: Pterocarya fraxinifolia + Quercus hartwissiana + Carpinus betulus; ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები: Salvinia natans, Trapa natans, Trapa colchica, Ceratophyllum demersum, Ceratophyllum submersum, Utricularia minor; სანაპირო დიუნები: Medicago marina, Pancratium maritimum, Eringium maritimum) მონიტორინგის შესახებ;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

მუხლი 51. მენეჯმენტის პროგრამა: ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1.სიტუაციური ანალიზის დროს ეკო-საგანმანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის მიმართულებით შემდეგი პრობლემები გამოიკვეთა:

- ა) საგანმანათლებლო მასალების არასაკმარისი რაოდენობა;
- ბ) სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების არარსებობა;
- გ) დაცული ტერიტორიების შესახებ ფლორისა და ფაუნის ამსახველი ბუკლეტების და საინფორმაციო მასალის არარსებობა;
- დ) კერძო კომპანიებთან და ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის ნაკლებობა;
- ე) ღონისძიებების ჩატარებისთვის საჭირო ფინანსების არარსებობა;
- ვ) საველე აღჭურვილობის ნაკლებობა;
- ზ) ფილმების, ვიდეორგოლების სიმწირე;
- თ) ნაკლებია მასმედიის ჩართულობა.

2. ეკოსაგანმანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და შეფასების ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: თანამშრომლობა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებთან, საველე ღია გაკვეთილების ჩატარების ორგანიზება და საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობისათვის სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფების იდენტიფიცირება, ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება და განხორციელება ცალკეული ჯგუფისათვის; 1.2. ეკოსაგანმანათლებლო პუბლიკაციების და ფლაიერების ბეჭდვა	1.1 დაბეჭდილი და გავრცელებული ბროშურა (მინიმუმ 1000 ცალი) : „კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები და ფლორის იშვიათი სახეობები“ ; 1.2. დაბეჭდილი და გავრცელებული სხვადასხვა თემატიკის ფლაიერები (თითოეული მინიმუმ 2000 ცალი) ; 1.3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზოში) ორგანიზებული ეკო საგანმანათლებლო და შემეცნებითი (მწვანე კალენდრის დღეების	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები	

	აღნიშვნა, სხვადასხვა სახის კონკურსების ორგანიზება, შავი ზღვის დაცვის დღესთან დაკავშირებული ხატვის კონკურსი, კედელზე ხატვა და სხვა.) ღონისძიებების (წელიწადში მინიმუმ 7) ამსახველი ფოტოები; 1.4. გარემოსდაცვით ღონისძიებებში 5 %-ით გაზრდილი მონაწილეთა რაოდენობა		
მიზანი 2: სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისთვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამის შემუშავება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ფონდების მოძიება და პარტნიორობა საელჩოებთან, კერძო კომპანიებთან სკოლამდელი ასაკის ბავშვების გარემოსდაცვითი პროგრამების შემუშავებისათვის; 2.2. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საგამოფენო დარბაზში და სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზო) სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისათვის ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების მოწყობა	2.1. დონორ და პარტნიორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით განხორციელებული პროექტები, წელიწადში მინიმუმ ერთი; 2.2. ადმინისტრაციის საგამოფენო დარბაზში და სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზო) ჩატარებული ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები (წელიწადში მინიმუმ 5 ღონისძიება)	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი და სხვა დონორი ორგანიზაციები და ფონდები („კვიტას ჯეორჯია“, იაპონიის საელჩო)	
მიზანი 3: ანაკლის ტურისტულ თავშესაფარში ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების განხორციელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. სხვადასხვა აქტივობების: ეკობანაკების, საზაფხულო სკოლების და სხვა ღონისძიებების ორგანიზება;	3.1. ჩატარებული ღონისძიებების (წელიწადში მინიმუმ 2 ღონისძიება) ამსახველი ფოტოები;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების	

3.2.ექსპერტების ჩართულობა და ფრინველთა დარგოლვის ღონისძიებების ჩატარება	3.2. სკოლამდელი ასაკისა და სკოლის მოსწავლეების მონაწილეობით განხორციელებული ფრინველთა დარგოლვის, მინიმუმ 2 ღონისძიება და ღონისზიებების ამსახველი ფოტოები და ანგარიშები;	განვითარების ფონდი, დონორი ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	
მიზანი 4: კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე მცხოვრებ მოსახლეობასთან კომუნიკაციის გაუმჯობესება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1.დაინტერესებული მხარეების ინფორმირებულობა და ცნობიერების გაზრდა; 4.2.მოსახლეობის ჩართვა დაცული ტერიტორიების მართვის საკითხებში;	4.1. ყოველწლიურად, ღონისძიებებში 5%-ით გაზრდილი მონაწილეთა რაოდენობა;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	
მიზანი 5: კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

<p>5.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება</p>	<p>5.1. დაბეჭდილი და გავრცელებული ფლაიერები (2000 ცალი) კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ;</p> <p>5.2. მოსახლეობაში 50 % -ით ამაღლებული ცნობიერება ეროვნული პარკის ეკოსისტემურ სერვისების ღირებულებების შესახებ;</p> <p>5.3. 30%-ით შემცირებული კონფლიქტური სიტუაციები</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული და უცხოეთის სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები და ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტის ჩართულობა</p>	<p>დამატებითი დაფინანსება შესაბამისი ექსპერტის დასაფინანსებლად</p>
---	---	--	--

მუხლი 52. მენეჯმენტის პროგრამა: ეკოტურიზმი

1. სიტუაციური ანალიზისას ეკოტურიზმთან დაკავშირებით გამოიკვეთა ძირითადი პრობლემები:
 - ა) არსებული ტურისტული ინფრასტრუქტურა არასაკმარისია ვიზიტორთა მომსახურებისათვის;
 - ბ) საჭიროა ახალი ბილიკების და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობას;
 - გ) ადმინისტრაციაში ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები მცირეა, საჭიროა დამატებითი სერვისების დანერგვა და ტურისტული ინვენტარის განახლება;
 - დ) ვიზიტორების საინფორმაციო მასალა საჭიროებს განახლებას;
 - ე) სხვადასხვა მიზნობრივ სეგმენტზე მორგებული ტურისტული შეთავაზებების ნაკლებობა.
2. ეკოტურიზმთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1. ბუნებრივ და ეკოლოგიურ გარემოსთან შეხამებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>1.1. ძირითადი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა; კოლხეთის (არგონავტების) თემატიკის ელემენტების გამოყენება და შერწყმა თანამედროვე ინფრასტრუქტურასთან;</p> <p>1.2. არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლისა და შენახვის გეგმის შემუშავება;</p>	<p>1.1. მოწყობილია ძირითადი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ადმინისტრაციის ეზოში და ანაკლიის ტურისტულ თავშესაფარში შშმ პირებისათვის მოწყობილი ინფრასტრუქტურა; - მდ. ჭურიაზე და იმნათის ტბაზე სპორტული სამოყვარულო თევზჭერისათვის მოწყობილი პირსები (4 პირსი); - იმნათის ტბასთან მოწყობილი სანაოსნო მარშრუტი; - იმნათის ტორფნარზე (კოშკიდან ტორფნარის სიღრმეში) აგებული 300 მ სიგრძის ეკოსაგანამანათლებლო საფეხმავლო ხის ბილიკი; - მდ. ფიჩორზე საპიკნიკესთან ტყეში კოლხურ მუხამდე აგებული 300 მ სიგრძის ხის ბილიკი; - მდ. ფიჩორსა და ჭურიაზე სამოყვარული თევზჭერის მარშრუტებზე მოწყობილი ხის თავშესაფარი მეთევზეთათვის (მინიმუმ 2 თავშესაფარი); - სუფსის, ლანჩხუთის (იმნათის ტორფნართან) და ხობის უბანზე (ფართოწყალი) გაკეთებული ფრინველებზე დაკვირვების კომპურები (მინიმუმ 2 კომპურა); - პალიასტომის ტბის სანაპიროზე სარეინჯეროსთან, ე.წ. „8 მარტის“ ხიდან, სოფ. ცვანეს დასახლებაში, 	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი</p>	<p>მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი, კომპეტენტური ექსპერტების ჩართულობა</p>

	<p>სოფ. შავდელესთან, ზემო ჭალადიდთან, ყულევში მდ. ხობისწყალთან, მდ. ჭურის სანაპიროზე, ციას არხთან დამზადებული და განთავსებული მიმართულების მანიშნებელი დაფები (მინიმუმ 8 მანიშნებელი);</p> <ul style="list-style-type: none"> - მდ. ჭურიაზე, იმნათის ტბასთან და სუფსის უბანზე ე.წ. “თხორინას“ არხთან გაკეთებული ნავმისადგომები; - პალიასტომის ტბის სანაპიროზე -სარეინჯეროსთან აშენებული საპირფარეო; - დამზადებული და განთავსებული 5 საინტერპრეტაციო - საინფორმაციო დაფა ეროვნული პარკის საერთაშორისო მნიშვნელობის შესახებ (იმნათი, ანაკლია, ჭურია, გრიგოლეთი, ფიჩორი); <p>1.2. ყოველწლიურად, 10-15% - ით გაზრდილი ვიზიტორთა რაოდენობა;</p> <p>1.3. შემუშავებული გეგმა ინფრასტრუქტურის მოვლისა და შენახვის შესახებ</p>		
მიზანი 2. ადმინისტრაციის უზრუნველყოფა ვიზიტორებისათვის საჭირო ინვენტარით და შემოსავლების ზრდა			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ადმინისტრაციის უზრუნველყოფა ვიზიტორებისათვის საჭირო ინვენტარით;	2.1. ვიზიტორებისათვის შექმნილი მრავალფეროვანი ტურისტული პროდუქტი: პანტომზე დამონტაჟებული აუდიოგიდები; ვიზიტორების მომსახურებისათვის შექმნილი: სანაოსნო ტურებისთვის საჭირო - კატერები (2	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი

<p>2.2. შემოსავლის წყაროების განსაზღვრა</p>	<p>კატერი), წყლის ველოსიპედები (მინიმუმ 4 ველოსიპედი), წყალზე სასიარულო ბურთი (მინიმუმ 4 ბურთი); ჭოგრიტი (მინიმუმ 5 ჭოგრიტი), სფაგნუმზე სასიარულო თხილამურები (მინიმუმ 10 წყვლი თხილამური); 2.2. შემოსავლების გაზრდილი წყაროები: სათევზაო აღჭურვილობის და ჭოგრიტების გაქირავება, სუვენირების გაყიდვა, მაღალი ხარისხის საინფორმაციო მასალების გაყიდვა, ტურისტული ინფრასტრუქტურის იჯარით გაცემა და ა.შ. 2.3. ყოველწლიურად, არანაკლებ 10 % - ით გაზრდილი ტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები</p>		
---	--	--	--

მიზანი 3. ეკოტურისტული პროდუქტების დივერსიფიკაცია და ახალი პროდუქტების შექმნა

<p>ღონისძიებები და ქმედებები</p>	<p>ინდიკატორები</p>	<p>პარტნიორების ჩართულობა</p>	<p>წინაპირობა</p>
<p>3.1.სხვადასხვა ხანგრძლივობის და თემატიკის ტურების მომზადება; 3.2.ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე სეზონური გამოფენების, პრეზენტაციების, ფოტოკონკურსების, სხვა თემატური ღონისძიებების ორგანიზება; 3.3.ეროვნული პარკის საიმიჯო ბრენდირებული სუვენირების და პროდუქციის შექმნა</p>	<p>3.1. ჩატარებული ღონისძიებების და ტურების (წელიწადში მინიმუმ 2) 3.2. ბრენდირებული სუვენირები (ქუდები, მაისურები, ჩანთები და სხვა) და პარკის სიმბოლიკიანი სარეალიზაციო აქსესუარები</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი</p>	<p>მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი</p>

მიზანი 4. კომუნიკაციის, მარკეტინგის და რეკლამირების გეგმის შემუშავება

ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>4.1. გამოფენებში, კონფერენციებში და სემინარებში მონაწილეობის მიღება;</p> <p>4.2. საინფორმაციო და პრესტურების ორგანიზება მეცნიერებისთვის, ტურისტული სააგენტოებისთვის, მასმედიისთვის და სხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის;</p> <p>4.3. პერიოდული PR და სარეკლამო აქტივობების განხორციელება;</p> <p>4.4. თანამშრომლობა საქართველოში არსებულ ტურისტულ სააგენტოებთან და ტუროპერატორებთან</p>	<p>4.1. ჩატარებულია ყოველწლიურად მინიმუმ ერთი გამოფენა, კონფერენცია, სემინარი და წარმოდგენილია ფოტოები;</p> <p>4.2. ჩატარებულია მინიმუმ 2 საინფორმაციო პრესტური და წარმოდგენილია ფოტომასალა;</p> <p>4.3. განხორციელებულია ყოველწლიურად მინიმუმ ერთი ინფოტურები, PR და სარეკლამო აქტივობა</p> <p>4.4. ტურისტულ სააგენტოებთან გამართულია ყოველწლიურად მინიმუმ 5 შეხვედრა).</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი</p>	<p>მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი</p>

მიზანი 5. საინფორმაციო მასალების, რუკების ბეჭდვა

ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>5.1. ეროვნული პარკის შესახებ საინფორმაციო მასალის შექმნა;</p>	<p>5.1. დაბეჭდილი და გავრცელებული: 1000 ეგზემპლარი - ორენოვანი</p>	<p>საქართველოს დაცული ტერიტორიების</p>	<p>მიმდინარე დაფინანსება</p>

<p>5.2. მარშრუტების რუკების და თემატური ბროშურების დამზადება და ბეჭდვა</p>	<p>გზამკვლევი - „კოლხეთის ეროვნული პარკის იშვიათი ფლორა“;</p> <p>- 5000 ცალი ფლაიერი „კოლხეთის ბუნებრივ - კულტურული მემკვიდრეობა“ ;</p> <p>- 5000 ცალი ბროშურა: „იმნათი - მსოფლიოს მეორე პერკოლაციური ტორფნარი“;</p> <p>5.2. ყოველწლიურად დაბეჭდილი 5000 ცალი ტურისტული მარშრუტის ამსახველი რუკა.</p>	<p>განვითარების ფონდი</p>	<p>სახელმწიფო ბიუჯეტი</p>
--	---	---------------------------	---------------------------

მიზანი 6. ადგილობრივი მოსახლეობის დაინტერესება და ეკოტურიზმიდან მიღებული სარგებლის ზრდა

ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
<p>6.1. კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმდებარე სოფლების/დასახლებების კვლევა და ტურისტულ საქმიანობაში ჩასართავი სამიზნე სოფლების/დასახლებების იდენტიფიკაცია;</p> <p>6.2. სპეციალური კომბინირებული ტურისტული მარშრუტების შემუშავება, რომელშიც შეყვანილი იქნება ვიზიტი ოჯახში, კულინარიის, ფოლკლორის და ტრადიციული საქმიანობის გაცნობა</p>	<p>6.1. ეროვნული პარკის მიმდებარე სოფლების საოჯახო სასტუმრო სახლების შესახებ შექმნილი მონაცემთა ბაზა;</p> <p>6.2. ტრადიციულ საქმიანობასთან დაკავშირებით შემუშავებული კომბინირებული 2 ტურისტული მარშრუტი (ყულევი და სირიაჩკონი).</p>	<p>ადგილობრივი მოსახლეობა</p>	<p>დონორი და პარტნიორი ორგანიზაციების ჩართულობა</p>

მიზანი 7. ტურისტული მომსახურების ხარისხის ამაღლება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. ეკოტურისტული მომსახურების ხარისხის კვლევა; 7.2. ეროვნული პარკის სერვისების ელექტრონულად დაჯავშნის და სერვისების შეძენის შესაძლებლობა.	7.1. მომსახურების ხარისხის კვლევის შედეგები 7.2. ელექტრონული დაჯავშნის სერვისის არსებობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	

მუხლი 53. მენეჯმენტის პროგრამა: ადმინისტრაციის გაძლიერება

1. სიტუაციური ანალიზის დროს გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი პრობლემა:

ა) ტრენინგების ნაკლებობა კოლხეთის ეროვნული პარკის თანამშრომლებისთვის;

ბ) ეროვნული და უცხოეთის მსგავსი დაცული ტერიტორიების და რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიების გამოცდილების გაზიარების არარსებობა.

2. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის გაძლიერებასთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და შეფასების ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: ადამიანური და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების მობილიზება და გაუმჯობესება			
ლონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. მოცემული მენეჯმენტის გეგმის განხორციელებისათვის საკმარისი ადამიანური და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების უზრუნველყოფა არსებული დაფინანსების მაქსიმალურად ეფექტურად გამოყენების გზით	1.1. შენარჩუნებული კვალიფიციური პროფესიონალი კადრები, დაგეგმილი ლონისძიებების 90% წარმატებით ხორციელდება	დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება

მიზანი 2: თანამშრომელთა უნარ - ჩვევების და კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის ტრენინგების ჩატარება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ტრენინგის საჭიროებათა ანალიზის შედეგად მიმართულებების მიხედვით შესაბამისი ტრენინგების განხორციელება	2.1. ადმინისტრაციის პერსონალის 70 % გადამზადებულია; 2.2. განხორციელებული ტრენინგების და ტრენინგში მონაწილეთა რაოდენობა, ანგარიშები;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი; რეგიონული, ეროვნული და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება
მიზანი 3: გამოცდილების გაზიარება ეროვნულ და საერთაშორისო დაცულ ტერიტორიებზე			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. ეკოტურიზმისა და მენეჯმენტის სფეროში გამოცდილების გაზიარების მიზნით ვიზიტი საქართველოს და საერთაშორისო დაცულ ტერიტორიებზე	3.1. სასწავლო ტურების რაოდენობა, სასწავლო ტურებში მონაწილეთა რაოდენობა და მონაწილეობის ამსახველი ფოტოები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	დამოკიდებულია დაფინანსებაზე
მიზანი 4: ადამიანური რესურსის გაზრდა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების	წინაპირობა

		ჩართულობა	
4.1. ადამიანური რესურსის დამატება ლანჩხუთის უბანზე	4.1. ლანჩხუთის და სუფსის უბანზე დამატებული 10 თანამშრომელი - ორი უფროსი რეინჯერი და 8 რეინჯერი	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 5: არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობა	5.1. მოვლილი და შენარჩუნებული ადმინისტრაციის დაქმედებარებაში არსებული ინფრასტრუქტურა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 6: ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტურობის შეფასება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტიანობის შეფასება	6.1. ადმინისტრაციის მენეჯმენტის მართვის ეფექტიანობა შეფასებულია Management Effectiveness Tracking Tool (METT) მეშვეობით	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება

თავი VII

მენეჯმენტის გეგმის შესრულების მონიტორინგი

მუხლი 54. დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის შესრულების მონიტორინგი

1. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგი მიზნად ისახავს კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციისათვის ინფორმაციის მიწოდებას მართვის უწყვეტად ადაპტირების ხელშეწყობის მიზნით. მართვის უწყვეტად ადაპტირება წარმოადგენს გამოცდილებისა და ახლად მიღებული ინფორმაციიდან გამომდინარე მართვის ქმედებებისა და აქტივობების შეცვლა-ადაპტირების პროცესს.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაცია მონიტორინგს სამ ეტაპად განახორციელებს:

ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ივნისის თვეში ადმინისტრაცია მოამზადებს გასული წელს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებით. აღნიშნული ანგარიში წარმოადგენს 3-წლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;

ბ) მენეჯმენტის ეფექტიანობის 3-წლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-3 და მე-6 წლების ბოლოს ადმინისტრაცია, მენეჯმენტის ეფექტიანობის შეფასების (Management Effectiveness Tracking Tool (METT)) მეშვეობით, განახორციელებს მართვის ეფექტიანობის შეფასებას. მიღებული შედეგების შედარების გზით ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებებისა და ღონისძიებების ადაპტირება;

გ) ძირეული განხილვა: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-9 წელს ადმინისტრაცია განახორციელებს ძირეულ, განახლებულ სიტუაციურ ანალიზსა და მიზნებისა და ქმედებების განხილვას. განახლებული სიტუაციური ანალიზისა და მიზნებისა და ქმედებების განხილვის შედეგები წარმოადგენს ახალი, მომდევნო 9-წლიანი მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების საფუძველს.

დანართები:

დანართი 1

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადგილმდებარეობის რუკა

დანართი 2

ზონირების რუკა

დანართი 3

კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები

დანართი 4

ფლორა

დანართი 5

ფაუნა

დანართი 6

ტურისტული ბილიკები

დანართი 7

კოლხეთის ეროვნული პარკის კლიმატოდიაგრამა

დანართი 8

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტორფნარების სტრატეგრაფიული ჭრილები

დანართი 9

წყლის დონის ფლუქტუაცია (მერყეობა) იმნათის ტორფნარში

დანართი 10

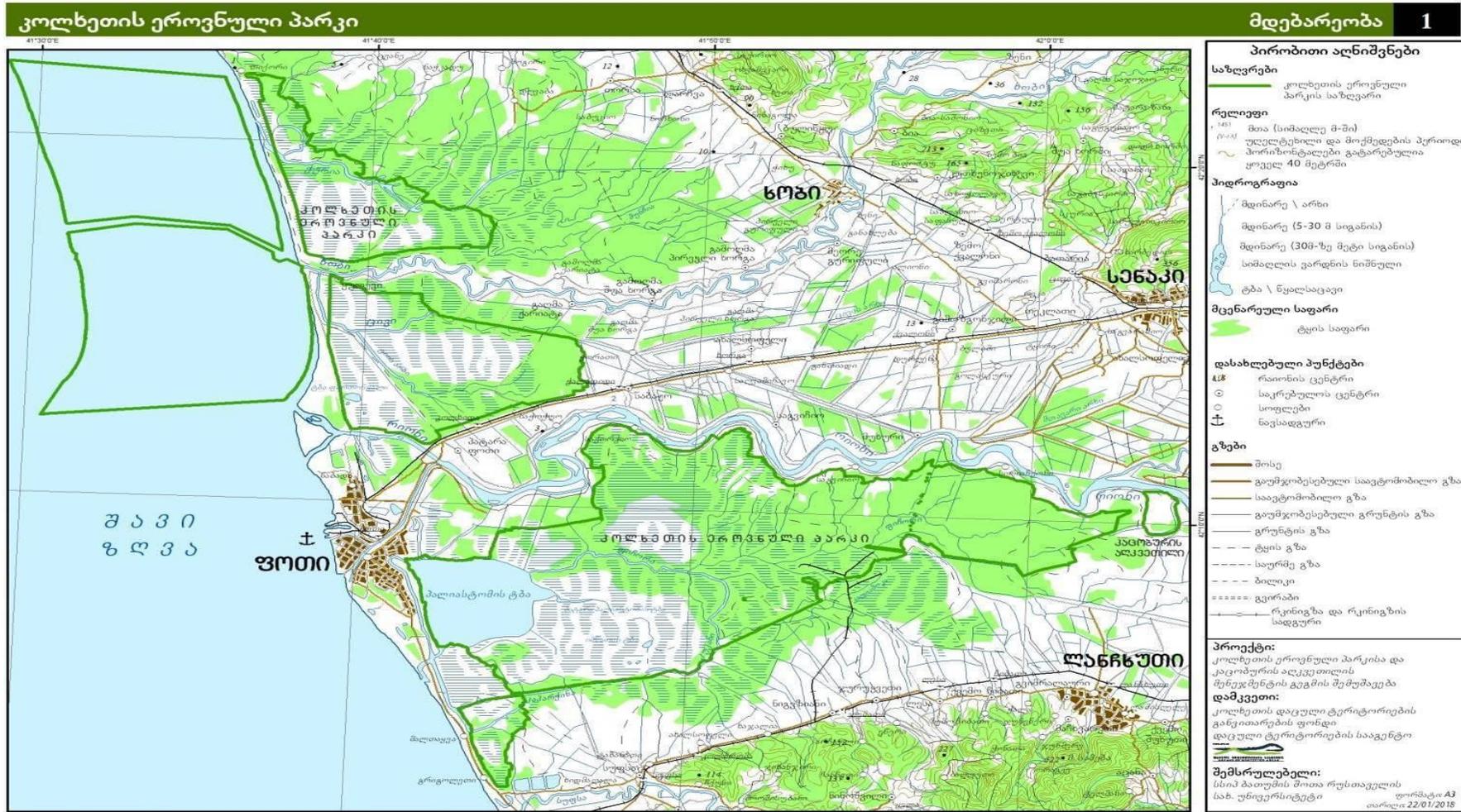
არქეოლოგიური უბნები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე

დანართი 11

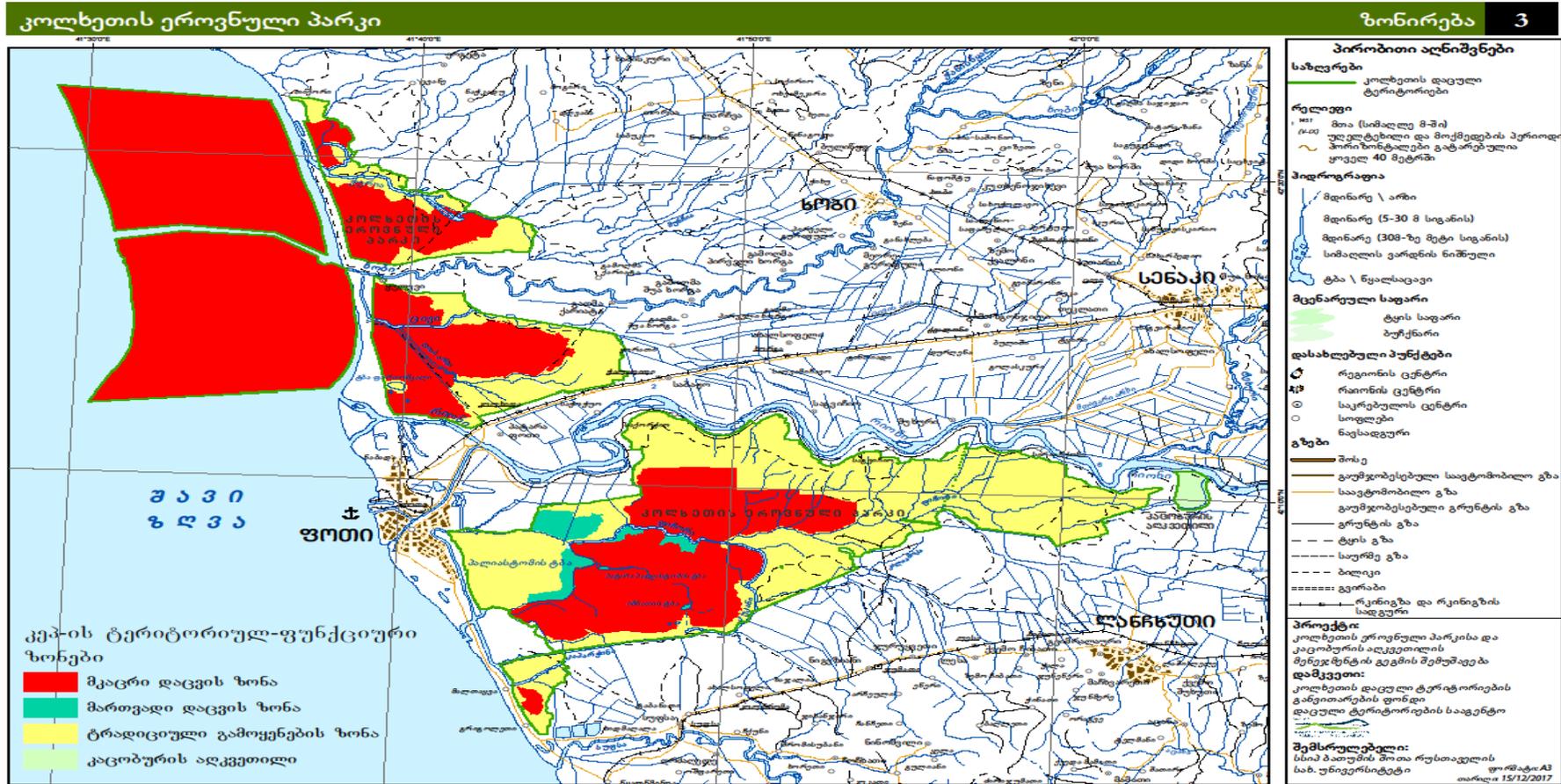
კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ტერიტორიულფუნქციური ზონების საზღვრების კოორდინატები

დანართი 1

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის ალკეეთილის ადგილმდებარეობის რუკა

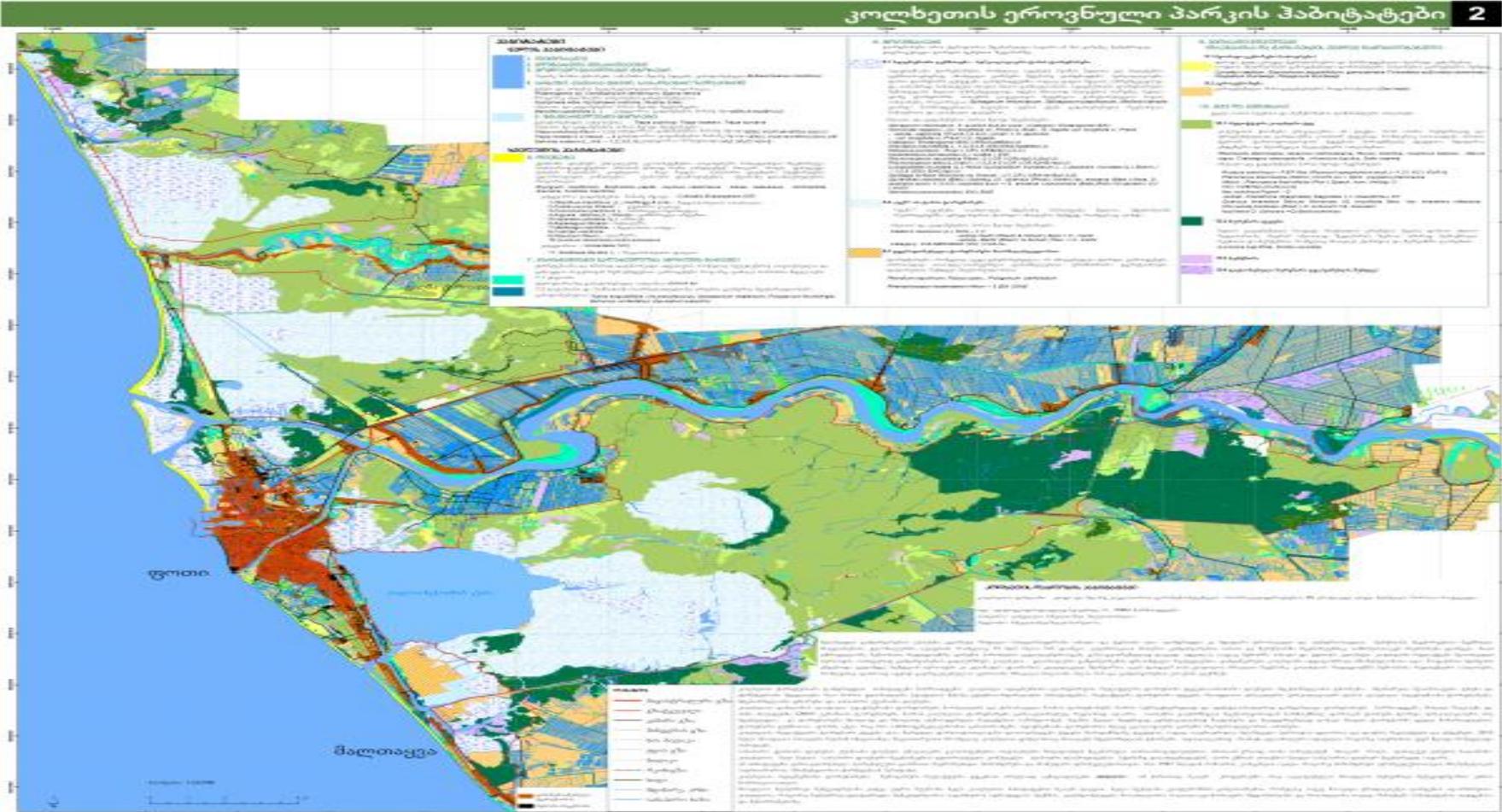

ზონირების რუკა

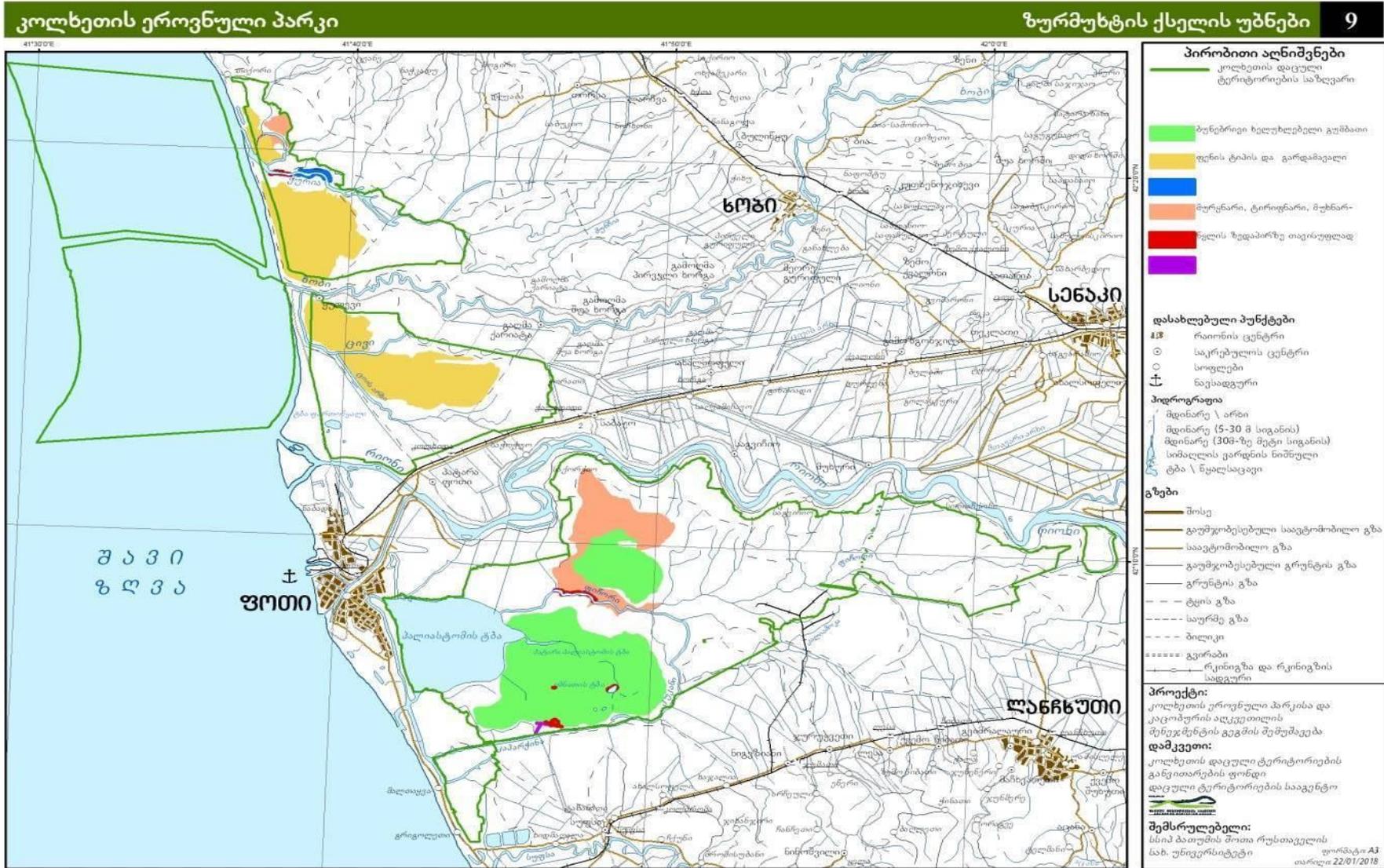

დანართი 3.

3.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები

3.2 ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატები კოლხეთის ეროვნულ პარკში

დანართი 4.

4.1. ფლორა

4.1.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ფლორა

	ოჯახი, გვარი, სახეობა
	ხავსისნაირები
	<i>Aulacomniaceae</i>
1	<i>Aulacomnium palustre</i> (Hedw) Schwagr
	<i>Geocalycaceae</i>
2	<i>Lophocolea bidentata</i> L.
3	<i>Hypnum cupressiforme</i> Hedw.
	<i>Polytrichaceae</i> Schwagr.
4	<i>Polytrichum strictum</i> Menzies ex Brid.
	<i>Amblystegiaceae</i>
5	<i>Amblystegium kochii</i> Schimp.
6	<i>Atrichum undulatum</i> (Hedw.) P. Beauv.
	<i>Sphagnaceae</i>
7	<i>Sphagnum austini</i> Sull. (<i>Sphagnum imbricatum</i> ssp. <i>Austinii</i>) ხავსი
8	<i>S. capillifolium</i> (Ehrh.) Hedw. ხავსი
9	<i>S. cuspidatum</i> Ehrh. ex Hoffm. ხავსი
10	<i>S. denticulatum</i> Brid. ხავსი
11	<i>S. fallax</i> H. Klinggr. ხავსი
12	<i>S. magellanicum</i> Brid. ხავსი
13	<i>S. palustre</i> L. ხავსი
14	<i>S. papillosum</i> Lindb. ხავსი
15	<i>S. rubellum</i> Wilson ხავსი
	გვიმრანაირები (P T E R I D O P H Y T A)
	<i>Equisetaceae</i>
16	<i>Equisetum fluviatile</i> L. მდინარის შვიტა
17	<i>Equisetum palustre</i> L. ჭაობის შვიტა
	<i>Lycopodiaceae</i> Beauv. ex Mirb.
18	<i>Lycopodiella inundata</i> (L.) Holub ჩადირული ლიკოპოდიელა
	<i>Osmundaceae</i>
19	<i>Osmunda regalis</i> L. სამეფო გვიმრა
	<i>Thelypteridaceae</i>
20	<i>Thelypteris palustris</i> Schott ჭაობის ტელიპტერისი
	შიშველთესლოვნები G Y M N O S P E

	R M A E
	Pinaceae
21	<i>Pinus pinaster</i> Aiton ზღვისპირა ფიჭვი
	ფარულთესლოვნები A N G I O S P E R M A E
	ორლებნიანები (D I C O T Y L E D O N E A)
	<i>Asclepiadaceae</i> R.Br.
22	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i> L.. ბაიასებრი ჰიდროკოტილე
23	<i>H. ramiflora</i> Maxim.
24	<i>H. vulgaris</i> L.
25	<i>Oenanthe aquatica</i> (L.) Poir.
	<i>Asteraceae</i> Dumort. (Compositae Giseke.)
26	<i>Biderns cernua</i> L. ორკბილა
27	<i>B. tripartita</i> L. (B.orientalis Velen.) ორკბილა
28	<i>Carpesium abrotanoides</i> L. ოჩოპინდრე
29	<i>Pulicaria dysenterica</i> (L.) Gaertn. დიზენტერიული პულიკარია
30	<i>Crassocephalum crepidioides</i> (Benth.) S.Moore.; <i>Gynura crepioides</i> Bernth. კრასოცეფალუმი
31	<i>Dichrocephala integrifolia</i> (L.f.) Kuntze
32	<i>Echinops colchicus</i> Sosn. კოლხური თავკომბალა
33	<i>Eupatoriumcannabinum</i> L. ვარდკანაფა
34	<i>Galinsoga ciliata</i> (Rafin) Blake წამწამისებრი გალინზოგა
35	<i>G. parviflora</i> Cav. პატარაყვავილა გალინზოგა
36	<i>Santolina chamaecyparissus</i> L. სანტოლინა
37	<i>Sigesbeckia orientalis</i> L. ბირკალუა
38	<i>Silybum marianum</i> (L.) Gaertn. ბაყაყურა
39	<i>Sonchus arvensis</i> L. ლიჭა
40	<i>Solidago Canadensis</i> L. ყვავილწვრილა
41	<i>S. turfosa</i> Woronow ex Grossh.
42	<i>S. virgaurea</i> L. (S.armena Kem.-Nath. ex

	Grossh.)
43	<i>Tagetes minuta</i> L. ხავერდა
	Boraginaceae
44	<i>Myosotis palustris</i> (L.) Nathh. კესანე
45	<i>Rorippa palustris</i> (L.) Besser ჭაობის რორიპა
46	<i>Succisa inflexa</i> Schur ლამაზა (სუკცისა)
47	<i>Succisa pratensis</i> Moench მინდვრის სუკცისა
	Caryophyllaceae
49	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill. (<i>Alsinula media</i> (L.) Dostal, comb.invalid.) ჟუნჟრუკი
	Convolvulaceae
50	<i>Calystegia sepium</i> (L.) R.Br. ხვართქლა
51	<i>C. soldanella</i> (L.) R. Br.
52	<i>Convolvulus arvensis</i> L.
	Droseraceae
53	<i>Drosera rotundifolia</i> L. მრგვალოთოლა დროზერა , ცვრიანა
	Ericaceae
54	<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull მანანა ჩვეულეზრივი
55	<i>R. luteum</i> Sweet. იელი
56	<i>R. ponticum</i> L. შქერი
	Fabaceae (Leguminosae)
57	<i>Amoria ambigua</i> (Bieb.) Sojak (<i>Trifolium</i> <i>ambiguum</i> Bieb.)
58	<i>Lotus corniculatus</i> L. კურდლისფერხილა
59	<i>L. tenuis</i> Waldst. & Kit. ex Willd. (<i>L. corniculatus</i> L. subsp. <i>tenuis</i> Briq ex Rech.fil.)
60	<i>L. palustris</i> Willd.
	Gentianaceae
61	<i>Centaureum erythraea</i> Rafn
62	<i>Gentiana pneumonanthe</i> L. ნაღველა
	Geraniaceae
63	<i>Geranium palustre</i> L. ნემსიწვერა
	Hypericaceae
64	<i>Hypericum mutilum</i> L. კრაზანა
	Lamiaceae (Labiatae)
65	<i>C. japonica</i> Thunb.

66	<i>Galeopsis tetrahit</i> L.
67	<i>Lamium album</i> L. ჯინჭრის დედა
68	<i>Lycopus europaeus</i> L. ევროპული ლიკოპუსი
69	<i>Mentha pulegium</i> L. ომბალო
70	<i>Perilla nankinensis</i> Wender. პერილა
71	<i>Stachys palustris</i> L. ჭაობის დედაფუტკარა
	Lythraceae
72	<i>Lythrum salicaria</i> L. ცოცხმაგარა
	Malvaceae
73	<i>Hibiscus ponticus</i> Rupr. პონტოს ტუხტი
74	<i>Kosteletzkya pentacarpos</i> (L.) Ledeb. (<i>Hibiscus pentacarpos</i> L.) კოსტელეტსკია
	Menianthaceae
75	<i>Menyanthes trifoliata</i> L. წყლის სამყურა
	Onagraceae
76	<i>Epilobium palustre</i> L. ჭაობის წყალნაწყენი
77	<i>Ludwigia palustris</i> (L.) Elliott ჭაობის ლუდვიგია
	Polygonaceae
78	<i>Persicaria amphibia</i> (L.) Delarbree (<i>Polygonum amphibium</i> L. წყლის დვალურა
79	<i>P. hydropiper</i> (L.) Spach (<i>Polygonum</i> <i>hydropiper</i> L.) წალიკა
80	<i>P. aviculare</i> L. ჩვეულეზრივი მათიტელა
81	<i>Polygonum perfoliatum</i> L. მათიტელა
82	<i>P. posumbu</i> Buch.-Ham. ex D. Don მატიტელა
83	<i>P. thunbergii</i> Siebold & Zucc. ტუნბერგის მათიტელა
84	<i>Rumex acetosella</i> L. მჟავე მჟაუნა
	Primulaceae
85	<i>Samolus valerandii</i> L.
86	<i>Lysimachia vulgaris</i> L.
	Rosaceae
87	<i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch. ოთხფურცელა მარწყვაბალახი
88	<i>P. reptans</i> L. მარწყვაბალახი

	Rubiaceae
89	<i>Galium palustre</i> L. ენდრონიკა
90	<i>G. tricornutum</i> Dandy ენდრონიკა
	Scrophulariaceae
91	<i>Rhamphicarpa medwedewii</i> Albov მედვედევის რამფიკარპა
	Solanaceae
92	<i>Solanum pseudocapsicum</i> L. ძალყურძენა
	Vacciniaceae
93	<i>Vaccinium arctostaphylos</i> L. მაღალი მოცვი
	Violaceae .
94	<i>Viola arvensis</i> Murr. მინდვრის ია
	MONOCOTILEDONEAE
	Cyperaceae
95	<i>Bulbostylis tenerrima</i> Fisch. & C.A.Mey. ex Ledeb.) Palla
96	<i>Carex elata</i> All. ზეაღმართული ისლი
97	<i>C. hirta</i> L.
98	<i>C. latifrons</i> V.Krecz. ფართომუხლა ისლი
99	<i>C. pallescens</i> L.
100	<i>C. panicea</i> Burge ex Boott.
101	<i>C. acutiformis</i> Ehrh.
102	<i>C. lasiocarpa</i> Ehrh. გაპობილწყაფა ისლი
103	<i>C. riparia</i> Curt. ნაპირის ისლი
104	<i>C. rostrata</i> Stokes
105	<i>C. vesicaria</i> L. ბუმტისებრი ისლი
106	<i>Cyperus badius</i> Poir. წაბლისფერი წამალწვრილი
107	<i>C. difformis</i> L. არაერთფეროვანი თავნასკვა
108	<i>C. rotundus</i> L. მრგვალი თავნასკვა
109	<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roem. & Schult. ელეოქარისი
110	<i>Fimbristylis annua</i> (All.) Roem. et Schult.
111	<i>Juncellus serotinus</i> (Rottb.) C.B. Clarke
112	<i>Kyllinga gracillima</i> Miq.
113	<i>Pycneus korshinskyi</i> (Meinsh.) V.I.Krecz.
114	<i>Rhynchospora alba</i> (L.) Vahl თეთრი რინქოსპორა

115	<i>R. caucasica</i> Palla კავკასიური რინქოსპორა
116	<i>Scirpus triqueter</i> Godr. (<i>Schoenoplectus</i> <i>litoralis</i> (Schrad.) Palla) ტბის წყლის წაბლი
117	<i>Schoenoplectus juncooides</i> (Roxb.) Palla კოკოზა
118	<i>S. lacustris</i> (L.) Palla კოკოზა
119	<i>S. mucronatus</i> (L.) Palla კოკოზა
120	<i>S. triqueter</i> (L.) Palla
	Juncaceae
121	<i>Juncus acutus</i> L. ჭილი
122	<i>J. bufonius</i> L.
123	<i>J. effusus</i> L. ტოტებგამლილი ჭილი
124	<i>J. lampocarpus</i> Ehrh. ex Hoffm. (<i>Juncus</i> <i>articulatus</i> L.)
	Orchidaceae
125	<i>Spiranthes amoena</i> (M.Bieb.) Spreng. (<i>Spiranthes sinensis</i> (Pers.) Ames) მშვენიერი სპირანტესი
126	<i>Epipactis palustris</i> L. ჭაობის ჯადვარი
	Poaceae
127	<i>Aegilops cylindrica</i> Host
128	<i>Agropyron caninum</i> (L.) P.Beauv. ელიმუსი
129	<i>Agrostis alba</i> L. <i>Poa nemoralis</i> L. თეთრი ნამიკრეფია
130	<i>A. gigantea</i> Roth. [<i>A. alba</i> subsp. <i>gigantea</i> (Roth.) Jir.] დიდი ნამიკრეფია
131	<i>Aira elegans</i> Willd. ex Gaudin. (<i>A. capillaris</i> Host.) მოხდენილი აირა
132	<i>Andropogon virginicus</i> L. წნელის მელაკუდა
133	<i>Anthoxanthum amarum</i> Brot .ყვითელთავთავა
134	<i>A. odoratum</i> L.
135	<i>Arthraxon hispidus</i> (Thunb.) Makino
136	<i>Bromus japonicas</i> Thunb. იაპონური შვრიელა
137	<i>B. tectorum</i> L.
138	<i>Calamagrostis epigejos</i> (L.) Roth
139	<i>C. epigeios</i> (L.) Roth.

140	<i>Catabrosa aquatica</i> (L.) Beauv. (<i>Aira aquatica</i> L.)
141	<i>Cladium mariscus</i> (L.) Pohl ხერხა
142	<i>Echinochloa crusgalli</i> (L.) Beauv.s.l. ბურჩხა
143	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.
144	<i>E. tristachya</i> (Lam.) Lam.
145	<i>Elymus caninus</i> (L.) L. (<i>Agriopyrum caninum</i> (L.) Pall. ex Hegi)
146	<i>Eragrostis minor</i> Host.
147	<i>E. pilosa</i> (L.) P.Beauv.
148	<i>Erianthus ravennae</i> (L.) P.Beauv. (<i>Saccharum ravennae</i> (L.) L.) რავენას ერიანტუსი
149	<i>Holcus lanatus</i> L. ბეწვიანი თავთეთრა
150	<i>H. mollis</i> L.თავთეთრა
151	<i>H. leporinum</i> Link
152	<i>Koeleria phleoides</i> (Vill.) Pers.
153	<i>Leersia oryzoides</i> (L.) Sw.
154	<i>Lolium loliaceum</i> (Bory & Chaub.) Hand.-Mazz. კონდარი
155	<i>Microstegium japonicum</i> (Miq.) Koidz. იაპონური მიკროსტეგიუმი
156	<i>Miscanthus sinensis</i> Andersson ჩინური მისკანტუსი (ეულალია)
157	<i>Molinia litoralis</i> Host სანაპიროს იმერული ისლი
158	<i>Panicum dichotomiflorum</i> Michx.

159	<i>P. lanuginosum</i> Elliott (<i>Panicum acuminatum</i> Sw.)
160	<i>Paspalum dilatatum</i> Poir.ლაკარტია
161	<i>P. paspalodes</i> (Michx.) Scribn. (<i>Paspalum distichum</i> L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
162	<i>P. thunbergii</i> Kunth ex Steud. თუნბერგის პასპალუმი
163	<i>Phalaroides arundinacea</i> (L.) Rauschert (<i>Phalaris arundinacea</i> L.)
164	<i>Phleum paniculatum</i> Huds.
165	<i>Ph. phleoides</i> (L.)Karst. (<i>P.boehmeri</i> .Wib.; <i>Phalaris phleoides</i> L.) .
166	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud. სამხრეთის ლელი
167	<i>Poa annua</i> L. თივაქსრა ერთწლოვანი
168	<i>P. bulbosa</i> L.; <i>P.crispa</i> Thuill. [<i>P.bulbosa</i> subsp. <i>vivipara</i> (Koel.) Arcang.]
169	<i>P. compressa</i> L. თივაქსრა
170	<i>P.trivialis</i> L.
171	<i>Polypogon semiverticillatus</i> (Forssk.) Hyl. (<i>Polypogon viridis</i> (Gouan) Breistr.)
172	<i>Scleropoa rigida</i> (L.) Griseb.
173	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers. შალაფა
174	<i>Tragus racemosus</i> (L.) All. ხავერდა

4.1.2. რელიქტური კოლხური ტყეების ფლორა

	ხავსისნაირები ნBryophyta
1	<i>Philonotismarchica</i> (Hedw.) Brid.
	CephaloziaceaeMig.
2	<i>Cephaloziacconnivens</i> (Dicks.) Lindb
3	<i>Odontoschismadenudatum</i> (Nees) Dumort.
	DicranaceaeSchimp.
4	<i>Campylopuspyriformis</i> (Schultz) Brid.
5	<i>C. fragilis</i> (Brid.) Bruch &Schimp.
6	<i>Paraleucobryum longifolium</i> (Ehrh. ex Hedw.) Loeske
	ხეები
	Fagaceae

7	<i>Quercus hartwissiana</i> კოლხური მუხა
	Betulaceae
8	<i>Alnus glutinosa</i> ssp. <i>Barbata</i> მურყანი ჩვეულებრივი
9	<i>Carpinus betulus</i> რცხილა
	Aceraceae
10	<i>Acer pseuomapestre</i> მთის ბოკვი
	Ulmaceae
11	<i>Ulmus glabra</i> Huds შიშველი თელადუმა
	JuglandaceaeA.Rich.exKunth
12	<i>Pterocaria fraxinifolia</i> (<i>pterocarpa</i>) (Michx.)Kunth ex J.Jljinsk. ლავანი
	Moraceae
13	<i>Ficus carica</i> ლეღვი
14	<i>Morus nigra</i> შავი თუთა

15	<i>Morus alba</i> თეთრი თუთა
	Rhamnaceae
16	<i>Rhamnus frangula</i> ხეჭრელი
	Salicaceae Mirb.
17	<i>Populus nigra</i> L. ოფი
18	<i>Salix alba</i> L.; <i>S. micans</i> Anderss. [<i>A. alba</i> subsp. <i>micans</i> (Anderss.) Reich. fil.] წნორი
19	<i>S. cinerea</i> L. წნორი
20	<i>S. caprea</i> L. მდგნალი
	Rhamnaceae Juss.
21	<i>Frangula alnus</i> Mill. ხეჭრელი
	Fabaceae
22	<i>Gleditsia triacanthus</i> გლედისია
	ბუჩქები
	Rosaceae
23	<i>Malus sylvatica</i> ვამლი
24	<i>Crataegus microphylla</i> წითელი კუნელი
	Caprifoliaceae
25	<i>Viburnum opulus</i> მახველი
	Cornaceae
26	<i>Cornus mas</i> შინდი
	Ruscaceae
27	<i>Ruscus ponticus</i> თავვისარა
	Aquifoliaceae
28	<i>Ilex colchica</i> ბამგი
	Buxaceae
29	<i>Buxus colchica</i> L. კოლხური ბუა
	ლიანები
	Cannabaceae
30	<i>Humulus lupulus</i> სვია
	Apocynaceae
31	<i>Periploca graeca</i> ღვედკეცი
	Smilacaceae
32	<i>Smilax exelsa</i> ეკალიჯი
	Vitaceae
33	<i>Vitis sylvestris</i> C.C. Gmel. უსურვაზი
	Ranunculaceae
34	<i>Clematis vitalba</i> კატაბარდა
	Rosaceae
35	<i>Rubus anatolicus</i> Focke მაყვალი
36	<i>R. discolor</i> Boiss.
37	<i>R. hirtus</i> Waldst. & Kit.

	Araliaceae Juss.
38	<i>Hedera colchica</i> (C. Koch) C. Koch. კოლხური სურო
39	<i>H. helix</i> L. (<i>H. caucasigena</i> Pojark.) სურო
	Caprifoliaceae Juss.
40	<i>Lonicera caprifolium</i> L. ჯიქა
41	<i>L. japonica</i> Thunb. იაპონური ცხრატყავა
	ბალახოვნები (ორლებნიანები)
	Apiaceae Lindl. (Umbelliferae Juss.)
42	<i>Daucus carota</i> L. ფერისცვალა
43	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i> L.f. ზაიასებრიჰიდროკოტილე
44	<i>H. ramiflora</i> Maxim. ჰიდროკოტილე
45	<i>H. vulgaris</i> L. ჰიდროკოტილე
46	<i>Oenanthe aquatica</i> (L.) Poir. წყლის არხისპირა
	Asteraceae Dumort. (Compositae Giseke.)
47	<i>Achillea beibersteinii</i> Afan.
48	<i>A. filipendulina</i> Lam.
49	<i>A. nobilis</i> L.
50	<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. ავშანისფოთოლა ამბროზია
51	<i>Antennaria caucasica</i> Boiss.
52	<i>A. absinthium</i> L.
53	<i>A. vulgaris</i> L.
54	<i>Aster salicifolius</i> Lam. ასტრა
55	<i>Bidens cernua</i> L. ორკბილა
56	<i>B. tripartita</i> L. (<i>B. orientalis</i> Velen.) ორკბილა
57	<i>Carpesium abrotanoides</i> L. ოზოპენტრე
58	<i>C. cernuum</i> L. ოზოპენტრე
59	<i>Pulicaria dysenterica</i> (L.) Gaertn. დიზენტერიული პულიკარია
60	<i>Cirsium incanum</i> (S.G. Gmel.) Fisch. თეთრი ნარი
61	<i>Conyzanthus graminifolius</i> (Spreng) Tamamsch.
62	<i>Dichrocephala integrifolia</i> (L.f.) Kuntze მეჭეჭა
63	<i>Echinops colchicus</i> Sosn. კოლხური თავკომბალა
64	<i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers. (<i>Stenactis annua</i> (L.) Cass. ერთწლიანი ერიგერონი

65	<i>E. canadensis</i> L. ცხენისკუდა
66	<i>Filago gallica</i> (L.) L. ნაცარა
67	<i>Galinsoga ciliata</i> (Rafin) Blake წამწამისებრი გალინზოგა
68	<i>G. parviflora</i> Cav. პატარაყვავილა გალინზოგა
69	<i>Gnaphalium affine</i> D.Don. ხახვის თავთავა
70	<i>G. luteoalbum</i> L.
71	<i>Grossheimia polyphylla</i> (Ledeb.) Holub. (<i>G. ossica</i> (C.Koch) Sosn. & Takht.)
72	<i>Gymnaster savatieri</i> (Makino) Kitam.
73	<i>Helianthus tuberosus</i> L. მიწავაშლა
74	<i>Leontodon danubialis</i> Jacq. დუნაის ლომისკბილა
75	<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.; (<i>L. vulgare</i> <i>Lam. subsp. multicaule</i> A. Khokhr.)
76	<i>Otanthus maritimus</i> (L.) Hoffmanns. & Link ზღვისპირა ოთნთუსი
77	<i>Santolina chamaecyparissus</i> L. სანტოლინა
78	<i>Senecio erraticus</i> Bertol. (<i>Jacobae aerratica</i> (Bertol.) Fourr.) თავყვითელა
79	<i>S. sylvaticus</i> L.
80	<i>S. vernalis</i> Waldst. & Kit. გაზაფხულის თავყვითელა
81	<i>S. vulgaris</i> L.
82	<i>Sigesbeckia orientalis</i> L. ბირკალუა
83	<i>Silybum marianum</i> (L.) Gaertn. ბაყაყურა
84	<i>Sonchu sarvensis</i> L. ღიჭა
85	<i>Solidago canadensis</i> L. ყვავილწვრილა
86	<i>Tagetes minuta</i> L. ხავერდა
	Boraginaceae Juss.
87	<i>Myosoti palustris</i> (L.) Nathh. კესანე
88	<i>Cardamine hirsuta</i> L. ტყის წიწმატი
89	<i>Rorippa palustris</i> (L.) Besser ჭაობის რორიპა
	Caryophyllaceae Juss.
90	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill. (<i>Alsinula media</i> (L.) Dostal, comb. invalid.) უხუერუკი
	Convolvulaceae Juss.
91	<i>Calystegia sepium</i> (L.) R.Br. ხვართელა
92	<i>C. soldanella</i> (L.) R. Br. ხვართელა

93	<i>Convolvulus arvensis</i> L. ხვართელა
	Euphorbiaceae Juss.
94	<i>Euphorbia palustris</i> L. რძიანა
	Fabaceae Lindl. (Leguminosae)
95	<i>Amoria ambigua</i> (Bieb.) Sojak (<i>Trifolium</i> <i>ambiguum</i> Bieb.)
96	<i>L. palustris</i> Willd.
97	<i>Medicago arabica</i> (L.) Huds. არაბული იონჯა
98	<i>M. denticulata</i> Willd. იონჯა
99	<i>Ononis arvensis</i> L. ფშნის ეკალი
100	<i>Psoralea acaulis</i> Stev. დათვიმარწყვა
101	<i>Securigera varia</i> (L.) Lassen (<i>Coronillavaria</i> L.)
102	<i>Trifolium campestre</i> Schreb. სამყურა
103	<i>T. fragiferum</i> L. მარწყვასამყურა
104	<i>T. resupinatum</i> L. შაბთარი
105	<i>T. subterraneum</i> L. სამყურა
106	<i>T. tumens</i> M. Bieb. სამყურა
107	<i>Vicia sativa</i> L. ჩვეულებრივი ცერცველა
	Geraniaceae
108	<i>Geranium palustre</i> L. ჭაობის ნემსიწვერა
109	<i>G. rotundifolium</i> L. ნემსიწვერა
	Hypericaceae
110	<i>H. perforatum</i> L. კრაზანა
	Lamiaceae (Labiatae)
111	<i>Galeopsis tetrahit</i> L.
112	<i>Glechoma hederacea</i> L. ოშოშა
113	<i>Lamium album</i> L. ჯინჭრის დედა
114	<i>Lycopus europaeus</i> L. ევროპული ლიკოპუსი
115	<i>Mentha pulegium</i> L. ომბალო
116	<i>Perilla nankinensis</i> Wender. პერილა
	Lythraceae
117	<i>Lythrum salicaria</i> L. ცოცხმაგარა
	Malvaceae
118	<i>Hibiscus sponticus</i> Rupr. პონტოს კენავი
119	<i>Kosteletzkya pentacarpos</i> (L.) Ledeb. (<i>Hibiscus pentacarpos</i> L.) კოსტელეტსკია
	Onagraceae
120	<i>Epilobium palustre</i> L. ჭაობის წყალნაწყენი
121	<i>Ludwigia palustris</i> (L.) Elliott ჭაობის

	ლუდვიგია
	Oxalidaceae
122	<i>Oxalis acetosella</i> L. მჟაველა
123	<i>Xanthoxalis corniculata</i> (L.) Small (<i>Oxalis corniculata</i> L.)
	Phytolaccaceae
124	<i>Phytolaca americana</i> L. ამერიკული ჭიაფერა
	Plantaginaceae
125	<i>Plantago lanceolata</i> L. ლანცეტა მრავალმარღვა
126	<i>P.major</i> L. მრავალმარღვა
	Polygonaceae
127	<i>Persicaria amphibian</i> (L.) Delarbre (<i>Polygonum amphibium</i> L. წელის დვალურა
128	<i>P. hydropiper</i> (L.) Spach (<i>Polygonum hydropiper</i> L.) წალიკა
129	<i>P.aviculare</i> L. ჩვეულებრივი მათიტელა
130	<i>Polygonum perfoliatum</i> L. მათიტელა
131	<i>P. posumbu</i> Buch.-Ham. ex D. Don მათიტელა
132	<i>P. thunbergii</i> Siebold&Zucc. ტუნბერგის მათიტელა
133	<i>Rumex acetosella</i> L. მჟავე მჟაუნა
	Primulaceae
134	<i>Lysimachia vulgaris</i> L. ხახვთესლა
	Ranunculaceae
135	<i>Ficaria calthifolia</i> Reichenb. ჩაწყობილა ზაია
136	<i>Ranunculus bulbosus</i> L. ზაია
137	<i>R. muricatus</i> L. ზაია
138	<i>R. oreophilus</i> Bieb. (<i>R. acutilobus</i> Ledeb., <i>R. makaschwili</i> Kem.-Nath.) ზაია
139	<i>R. sceleratus</i> L. ზაია
140	<i>R. trachycarpus</i> Fisch. &C.A.Mey. (<i>Ranunculus marginatus</i> d'Urv.)
	Rosaceae
141	<i>Duchesnea indica</i> (Andr.) Focke გველისმარწყვი
142	<i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch. ოთხფურცელა მარწყვაბალახი

143	<i>P. reptans</i> L. მარწყვაბალახი
144	<i>P. supina</i> L.
145	<i>Rubu sanaticus</i> Focke მაცვალი
146	<i>R. discolor</i> Boiss. მაცვალი
147	<i>R. hirtus</i> Waldst.& Kit. მაცვალი
	Rubiaceae
148	<i>Galium palustre</i> L. ენდრონიკა
149	<i>G. tricornutum</i> Dandy ენდრონიკა
	Sambucaceae
150	<i>Sambucus ebulus</i> L. ანწლი
	Solanaceae
151	<i>Datura stramonium</i> L. ლემა
152	<i>Solanum pseudocapsicum</i> L. მაღლყურძენა
	Urticaceae
153	<i>Urtica dioica</i> L.
	Violaceae
154	<i>Viola arvensis</i> Murr. ყანის ია
	ერთლებნიანები
	Amaryllidaceae
155	<i>Leucojum aestivum</i> L. ცხენისკბილა
	Commelinaceae
156	<i>Commelina communis</i> L. ტყის ჭორტანა
157	<i>Tradescantia virginiana</i> L. ჭორტანა
	Cyperaceae
158	<i>Bulbostylis tenerrima</i> (Fisch. &C.A.Mey. exLedeb.) Palla
159	<i>Carex pendula</i> L. დაკიდებული ისლი
160	<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roem. &Schult.
161	<i>Fimbristylis annua</i> (All.)Roem.et Schult.
162	<i>Juncellu sserotinus</i> (Rottb.) C.B.Clarke
163	<i>Kyllinga gracillima</i> Miq.
164	<i>Pycnus korshinskyi</i> (Meinsh.) V.I.Krecz.
165	<i>Scirpus triqueter</i> Godr. (<i>Schoenoplectus litoralis</i> (Schrad.) Palla) სამგვერდა წელის წაბლი
166	<i>Iris pseudocorus</i> L. წელის ზამბახი
167	<i>Sisyrinchium angustifolium</i> Mill. სიზირინხიუმი
	Juncaceae
168	<i>Juncus acutus</i> L. ჭილი
169	<i>J. bufonius</i> L. ჭილი
170	<i>J. effusus</i> L. ტოტებგამლილი ჭილი

171	<i>J. lampocarpus</i> Ehrh. ex Hoffm. (<i>Juncus articulatus</i> L.) ჭილი
172	<i>Luzula forsteri</i> (Smith) DC. (<i>Juncus forsteri</i> Smith) ფორსტერის ისლურა
	Poaceae
173	<i>Aegilops cylindrica</i> Host
174	<i>Agropyron caninum</i> (L.) P.Beauv.
175	<i>Agrostis alba</i> L. <i>Poanemoralis</i> L. ნამიკრეფია
176	<i>A. gigantea</i> Roth. (<i>A.albasubsp.gigantea</i> (Roth.))
177	<i>Aira elegans</i> Willd. Ex Gaudin. (<i>A.capillaris</i> Host.)
178	<i>Andropogon virginicus</i> L. წნელის მელაკუდა
179	<i>Anthoxanthum amarum</i> Brot. ყვითელთავთავა
180	<i>A. odoratum</i> L.
181	<i>Arthraxon hispidus</i> (Thunb.) Makino
182	<i>Bromus japonicas</i> Thunb. შვრიელა იაპონური
183	<i>B. tectorum</i> L. შვრიელა
184	<i>Calamagrostis arundinacea</i> (L.) Roth. ლერწმისებრი ბრძამი
185	<i>C.epigeios</i> (L.) Roth.
186	<i>Catabrosa aquatica</i> (L.) Beauv. (<i>Aira aquatica</i> L.)
187	<i>Digitaria sanguinalis</i> (L.) Scop. [<i>D.vulgaris</i> (Schrad.) Bess.] მწყერფება
188	<i>D. ciliaris</i> (Retz.) Koeler მწყერფება
189	<i>D. ischaemum</i> (Schreb.) Muhl. მწყერფება
190	<i>D.violascens</i> Link [<i>D.chinensis</i> (Retz.) A.Camus <i>Paspalum chinense</i> Nees] მწყერფება
191	<i>Echinochloa crusgalli</i> (L.) Beauv.s.l. ბურჩხა
192	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.
193	<i>E. tristachya</i> (Lam.) Lam.
194	<i>Eragrostis minor</i> Host.
195	<i>E. pilosa</i> (L.) P.Beauv.

196	<i>Erianthus ravennae</i> (L.) P.Beauv. (<i>Saccharum ravennae</i> (L.) L.)
197	<i>Leersia oryzoides</i> (L.) Sw.
198	<i>Leymus racemosus</i> (Lam.) Tzvelev
199	<i>Lolium loliaceum</i> (Bory&Chaub.) Hand.-Mazz. კოინდარი
200	<i>Panicum dichotomiflorum</i> Michx.
201	<i>P. lanuginosum</i> Elliott (<i>Panicum acuminatum</i> Sw.)
202	<i>Paspalum dilatatum</i> Poir. ლაკარტია
203	<i>P. paspalodes</i> (Michx.) Scribn. (<i>Paspalum distichum</i> L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
204	<i>P. thunbergii</i> Kunth ex Steud. ტუნბერგის პასპალუმი
205	<i>Phalaroides arundinacea</i> (L.) Rauschert (<i>Phalaris arundinacea</i> L.)
206	<i>Phleum paniculatum</i> Huds.
207	<i>Ph. phleoides</i> (L.)Karst. (<i>P.boehmeri</i> .Wib.; <i>Phalaris phleoides</i> L.) .
208	<i>Poa annua</i> L. თივაქასრა ერთწლოვანი
209	<i>P. bulbosa</i> L.; <i>P.crispa</i> Thuill. [<i>P.bulbosubsp.vivipara</i> (Koel.) Arcang.] თივაქასრა
210	<i>P. compressa</i> L. ჩაჭყლეტილი თივაქასრა
211	<i>P.trivialis</i> L. თივაქასრა
212	<i>Polypogon semiverticillatus</i> (Forssk.) Hyl. (<i>Polypogon viridis</i> (Gouan) Breistr.)
213	<i>Rostraria cristata</i> (L.) Tzvel. (<i>Koeler ia phleoides</i> (Vill.) Pers.)
214	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers. შალავა
215	<i>Sporobolus fertilis</i> (Steud.) Clayton
216	<i>Tragus racemosus</i> (L.) All.
217	<i>Vulpia myuros</i> (L.) C.C.Gmel.
	Thyphaceae.
218	<i>Sparganium neglectum</i> Beeby (<i>Sparganium erectum</i> subsp. <i>neglectum</i> (Beeby) K.Richt.) შხაპრი
219	<i>Typha angustifolia</i> L. წვრილფოთოლა ლაქაში
220	<i>T. latifolia</i> L. ფართოფოთოლა ლაქაში

4.1.3.

მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორა

გვიმრანაირები PTERIDOPHYTA	
	Marsileaceae
1	<i>Marsilea quadrifolia</i> L. მარსილია ოთხფოთოლა
	Osmundaceae
2	<i>Osmunda regalis</i> L. სამეფო გვიმრა
	Salviniaceae
3	<i>Salvinia natans</i> (L.) All. სალვინია მაფისებრი
ფარულთესლოვნები ANGIOSPERMAE ორლებნიანები (DICOTYLEDONEA)	
	Haloragaceae
4	<i>Myriophyllum spicatum</i> L. თავთავაფრთაფოთოლა
5	<i>M. verticillatum</i> L. საგველასებრიფრთაფოთოლა
	Lentibulariaceae
6	<i>Utricularia .vulgaris</i> L. ბუმბოსანა
	Orobanchaceae
7	<i>Rhamphicarpa medwedewii</i> Albov. მედედევის რამფიკარპა
	Nymphaeaceae
8	<i>Nymphaea alba</i> L. თეთრი დუმფარა
9	<i>N. candida</i> C.Presl დუმფარა
10	<i>N. colchica</i> (Woronow ex Grossh.) Kem.- Nath. კოლხური დუმფარა
11	<i>Nupharlutea</i> (L.) Sm. ყვითელი დუმფარა
	Plantaginaceae
12	<i>Callitriche palustris</i> L. ვარსკვლავა ჭაობის
13	<i>C. stagnalis</i> Scop. ვარსკვლავა
	Polygonaceae
14	<i>Polygonum.thunbergii</i> Siebold & Zucc. თუნბერგის მათიტელა
	Ranunculaceae
15	<i>Ranunculus muricatus</i> L. დუგუმი, ბაია
16	<i>R. sceleratus</i> L.-ბაია

	Trapaceae
17	<i>Trapa colchica</i> Albov კოლხური წყლის კაკალი
18	<i>Trapa maleevii</i> V.N.Vassil. მალეევის წყლის კაკალი
	ერთლებნიანები MONOCOTILEDONEAE
	Alismataceae
19	<i>Alisma plantago-aquatica</i> L. წყლის მრავალმარღვა
20	<i>Sagittaria platyphylla</i> (Engelm.) J.G.Sm.ისარა
	Araceae
21	<i>Acorus calamus</i> L. კოთხუჯი
22	<i>Spirodela polyrrhiza</i> (L.) Schleid.
	Butomaceae
23	<i>Butomus umbellatus</i> L. ჩალაყვავილა
	Ceratophyllaceae
24	<i>Ceratophyllum demersum</i> L. რქაფოთოლა
25	<i>C. submersum</i> L. რქაფოთოლა
	Cyperaceae
26	<i>Bulbostyli stenerima</i> (Fisch. &C.A.Mey. exLedeb.) Palla
27	<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roem. &Schult. ელეოქარისი
28	<i>Pycneus korshinskyi</i> (Meinsh.) V.I.Krecz.
29	<i>Scirpus triqueter</i> Godr. (<i>Schoenoplectus</i> <i>litoralis</i> (Schrad.) Palla) სამგვერდა წყლის წაბლი
30	<i>Schoenoplectus juncoides</i> (Roxb.) Palla კოკოზა
31	<i>S. lacustris</i> (L.) Palla კოკოზა
32	<i>S. mucronatus</i> (L.) Palla კოკოზა
33	<i>S.triqueter</i> (L.) Palla კოკოზა
	Hydrocharitaceae
34	<i>Egeria densa</i> Planch. ეგერია
35	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i> L. წყლის სურო
	Juncaceae

36	<i>Juncus lampocarpus</i> Ehrh. Ex Hoffm. (<i>Juncus articulatus</i> L.) ჭილი
37	<i>Luzula forsteri</i> (Smith) DC. (<i>Juncus forsteri</i> Smith) ფორსტერის ისლურა
	Poaceae
38	<i>Calamagrostis arundinacea</i> (L.) Roth. ქასრა
39	<i>C. epigeus</i> (L.) Roth. ქასრა
40	<i>Paspalum paspalodes</i> (Michx.) Scribn. (<i>Paspalum distichum</i> L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
41	<i>P. thunbergii</i> Kunth ex Steud. თუნბერგის პასპალუმი
42	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud. სამხრეთის ლელი

	Potamogetonaceae
43	<i>Potamogeton filiformis</i> Pers. (<i>Stuckenia filiformis</i> (Pers.) Börner)
44	<i>P. natans</i> L.
45	<i>P. pectinatus</i> L. (<i>Stuckenia pectinata</i> (L.) Börner)
	Thyphaceae
46	<i>Sparganium neglectum</i> Beeby (<i>Sparganium erectum</i> subsp. <i>Neglectum</i> (Beeby) K.Richt.) შხაპრი
47	<i>Typha angustifolia</i> L. წვრილფოთოლა ლაქაში
48	<i>T. latifolia</i> L. ფართოფოთოლა ლაქაში
49	<i>T. minima</i> Hoffm. (<i>Typha laxmannii</i> Lepech.) ლაქაში

4.1.4 სანაპირო კვიშიანი დიუნების ფლორა

	Equisetacea
1	<i>E. arvensis</i> L. შვიტა
2	<i>E. ramosissimus</i> Derf შვიტა
3	<i>Potentilla supina</i> L. უკან გადაღუნული მარწყვა ბალახი
4	<i>Potentilla reptans</i> L. მარწყვაბალახი
5	<i>Geum urbanum</i> L.
	Leguminosae
6	<i>Sophora alopecuroides</i> L. სოფორა
7	<i>Ononis arvensis</i> L. ფშნის ეკალი
8	<i>Medicago maritima</i> L. ზღვის იონჯა
9	<i>M. minima</i> (L.) ბირკიანი იონჯა
10	<i>M. rigidule</i> Deuc. იონჯა
11	<i>M. lupulina</i> L. სვისებრი იონჯა
12	<i>M. falcata</i> L. ყვითელი იონჯა
13	<i>Trifolium subterraeum</i> L. სამყურა
15	<i>T. resupinatum</i> L. შაბთარი
16	<i>T. tunius</i> Stev. სამყურა
17	<i>T. repens</i> L. თეთრი სამყურა
18	<i>T. hybridum</i> L. შვედური სამყურა
19	<i>T. micranthum</i> Viv. სამყურა
20	<i>T. campestre</i> Schreb. სამყურა
21	<i>T. striatum</i> L. სამყურა
22	<i>T. scabrum</i> L. სამყურა
23	<i>T. arvense</i> L. ბურტყლა სამყურა
24	<i>Dorycnium intermedium</i> Led/ D.

	herbaceum ხუთყურა
25	<i>Lotus tenuis</i> Kit კურდღლის ფრჩხილა
26	<i>L. angustissimus</i> L. კურდღლის ფრჩხილა
27	<i>L. corniculatus</i> L. კურდღლის ფრჩხილა
28	<i>Gallega officinalis</i> L. ხბომუბლა
29	<i>Astragalus galegiformis</i> L. გლერმა
30	<i>Ornithopus compressus</i> L. ჩიტოფეხა
31	<i>Coronilla varia</i> L. ყავისფრჩხილა
32	<i>Lathyrus tuberosus</i> L. თერო
33	<i>L. pratensis</i> L. მდელოს მატკვარცანა
34	<i>L. hirsutus</i> L.
	Linaceae
35	<i>Linum bienne</i> Miller. სელი
	Oxalidaceae
36	<i>Oxalis corniculata</i> L. მყაველი
	Zygophyllaceae
37	<i>Tribulus terrestris</i> L. კუროსთავი
	Euphorbiaceae
38	<i>Euphorbia nutans</i> Lag. რძიანა
39	<i>E. maculata</i> L. რძიანა
40	<i>E. stricta</i> L. რძიანა
41	<i>E. peplus</i> L. რძიანა
42	<i>E. paralias</i> რძიანა
43	<i>E. pubescens</i> Vahl. რძიანა

	Eleagnaceae
44	<i>Hipophae rhamnoides</i> L. ქაცვი
	Umbeliferae Apiacea
45	<i>Eryngium maritimum</i> L. ზღვის ნარი
46	<i>E. biebrsteinianum</i> Nevski ბიბერმტეინის ნარი
	Rubaceae
47	<i>Asperulatumifusa</i> (bieb.) Bess. ფხუწა
48	<i>Galium tricorinitum</i> Dandy ხოვერა
	Valerianaceae
49	<i>Valernanellalocusta</i> (L.)
	Asclepiadaceae
50	<i>Gomphocarpus fruticosus</i> L. ბამბაცა
51	<i>Periplica graeca</i> L. ღვედკეცი
52	<i>Cynanchum acutum</i> L. მლაშე ხვართელა
	Convolvulaceae
53	<i>Calystegia soldanella</i> (L.) R.BR. სოლდანელასებრი დიდი ხვართელა
54	<i>Convolvulus arvensis</i> L. ხვართელა
55	<i>C. cantabrica</i> L. ხვართელა
	Boraginaceae
56	<i>Tournefortia sibirica</i> L. არგუზია ციმბირული
57	<i>Heliotropium ellipticum</i> Led. ჰელიოტროპი
	Solanaceae ძაღლყურძენასებრნი
58	<i>Physalis alkegeni</i> ონტკოვა
59	<i>Ph. Ixocarpa</i> Brot. Et Hornemm ონტკოვა
60	<i>Ph. peruviana</i> L. პერუს ონტკოვა
	Scrophulariaceae Juss
61	<i>Verbascum thapsus</i> L.
62	<i>V. sessiliflorum</i> Murb.
63	<i>V. gnaphalodes</i> V. Arvensis
64	<i>Celsia heterophylla</i> Desf.
65	<i>Lindernia procumbens</i> (Krocker) barb.
66	<i>Veronica didima</i> Ten
67	<i>Parentucella latifolia</i> (L.) Careul.
	Verbeneceae
68	<i>Vitex rotundifolia</i> L. მრგვალფოთოლა ხეპილპილა
69	<i>Stachys maritima</i> L. დედაფუტკარა

70	<i>Salvia verticillata</i> L. სალბი
	Papaveraceae
72	<i>Claucium flavum</i> Grantz. ყაყაჩურა
73	<i>Fumariacapeolata</i> L. შავთარა
	Cruciferae
74	<i>Lepidium texanum</i> Buckley. წიწმატი
75	<i>Coronopus procumbens</i> Gilib.
76	<i>Coronopus didymus</i> (L.) Smith.
77	<i>Cakile euxina</i> Pobed. ზღვისპირა კაკილე
78	<i>Raphanus maritimus</i> Smith ზღვის ბოლოცი
	Compositae რთულყვავილოვნები
79	<i>Filago eriocephala</i> Guss. ნაცარა
80	<i>Tagetes minuta</i> L. ხავერდა
81	<i>Achilea biebersteinii</i> G.Afan. ბიბერსტეინის ფარსმანდუცი
82	<i>Otantus maritimus</i> L. ზღვისპირა ოთანთუსი
83	<i>Matricaria chamonilla</i> var. <i>recutitita</i> L. სამკურნალო მატრიკარია
84	<i>Echinops colchicus</i> D.Sosn. თავკომბალა
85	<i>Silybum marianum</i> (L.)
86	<i>Scolymus hispanicum</i> L.
	Caryophyllaceae
87	<i>Spergula arvensis</i>
88	<i>Spergularia marginata</i> DC
89	<i>Polycarpon tetraphyllum</i> L.
90	<i>Silene anglica</i> L. ქოთანა
91	<i>S. iberica</i> Bieb ქოთანა
92	<i>Tunica saxifraga</i> (L.) ციმციმა
	Chenopodiaceae ნაცარქათამასებრნი
93	<i>Atriplex patula</i> თათაბო
94	<i>Chenopodium botrys</i> ნაცარქათამა
95	<i>Ch. ambrosoides</i> L. მექსიკური ჩაი
96	<i>Salsola tragus</i> L.
	Amaranthasceae
97	<i>Amaranthus deflexus</i> ჯიჯლაყა
	Moraceae
98	<i>Ficus carica</i> ლეღვი
	Polygonaceae
99	<i>Polygonum litoralis</i> Meissn.

	პოლიგონუმი
	Liliaceae
100	<i>Muscari armeniacum baker</i> ყაზახა
	Amarylidaceae
101	<i>Pancratium maritimum L.</i> ზღვის შროშანი
	Cyperaceae
102	<i>Cyperus longus L.</i> თაენასკვა ჩალა
103	<i>C. badius Desf.</i> წაბლისფერი წამალწვრილი
104	<i>Pycurus flavescens L.</i>
105	<i>P. globosus All.</i>
106	<i>P. korshinsky (Moeinsh.) Kuk.</i>
107	<i>Holoschoenus romanus L.</i>
108	<i>Carex cuspidata Host.</i> ისლი
	Poaceae
109	<i>Imperata cylindica (L.) Beauv.</i> იმერული მაწაქი
110	<i>Digitaria violascens Link.</i> მწყერფება
111	<i>D. ciliaris (Retz) Koel.</i>

112	<i>Aira elegans Willd ex Gaudin</i>
113	<i>Cynodon dactylon (L.) Pers.</i> გლერტა
114	<i>Eleusine tristachia Kunth</i> დაგუსა
115	<i>E. indica (L.) Gaertn</i>
116	<i>Sieglingia decumbens (L.) Betrnh.</i>
117	<i>Koeleria phleoides (Vill.) Pers</i> კეწეწურა
118	<i>Poa compressa L.</i> თივაქასრა
119	<i>Festuca heterophylla Lam.</i> წივანა
120	<i>Vulpia myuros (L.) C.C Gmel.</i>
121	<i>Bromus japonicus L.</i> შვრიელა
122	<i>Lolium rigidum Gaud.</i>
123	<i>L. loliaceum (Bory et chaub.) (hand-mazz.</i>
124	<i>Leymus racemosus lam</i>
	Cuscutaceae
125	<i>Cuscuta cesartiana</i> აბრეშუმა

4.1.5 ფლორის რელიქტური სახეობები

N	სახელწოდება ლათინურად	სახელწოდება ქართულად	გავრცელება
1	<i>Drosera rotundifolia</i>	მწერიჭამია დროხერა	იმნათი, ჭურია
2	<i>Molinia litoralis</i>	ჩრდილოეთის ისლი	იმნათი, ჭურია, ფიჩორა
3	<i>Rhynchospora alba</i>	თეთრი რინხოსპორა	იმნათი
4	<i>Osmunda regalis</i>	სამეფო გვიმრა	იმნათი, ჭურია
5	<i>Menyanthes trifoliata</i>	წყლის სამეყრა	იმნათი
7	<i>Cladium mariscus</i>	ხერხა	იმნათი
8	<i>Sphagnum imbricatum</i>	იმბრიკატუმის სფაგნუმი	იმნათი
9	<i>Sphagnum papillosum</i>	ტიხრებიანი სფაგნუმი	იმნათი
10	<i>Sphagnum rubellum</i>	წითელი სფაგნუმი	იმნათი
11	<i>Sphagnum palustre</i>	ჭაობის სფაგნუმი	იმნათი, ჭურია
12	<i>Spiranthes amoena</i>	ჯადვარი	იმნათი
13	<i>Carex lasiocarpa</i>	ლაზური ისლი	იმნათი

4.1.6 ფლორის ენდემები

	სახეობა		კავკასიის	კოლხეთი	გავრცელება
1	<i>Rhynchospora caucasica</i>	კავკასიის რინხოსპორა	+		იმნათი

2	<i>Nymphaea colchica</i>	კოლხური დუმფარა		+	იმნათის არხები, ტბები
3	<i>Quercus hartwissiana</i>	კოლხური მუხა		+	ფიჩორი, ანაკლია
4	<i>Hibiscus ponticus</i>	პონტოური ტუხტი			ანაკლია, ფიჩორა
5	<i>Carex colchica</i>	კოლხური ისლი			
6	<i>Trapa colchica</i>	კოლხური წყლის კაკალი		+	ანაკლია, იმნათი
7	<i>Solidago turfosa</i>	ტორფნარის ოქროწყვეპლა		+	ფიჩორა
8	<i>Rhynchospora caucasica</i>	კავკასიის რინქოსპორა	+		იმნათი

4.1.7. ფლორის გლობალური წითელი ნუსხის IUCN სახეობები

1. *Kosteletzkya pentacarpos* (*Hibiscus pentacarpos*) - კოსტელეტსკია - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC) -

2. *Rhamphicarpa medwedwiii* - მედვედევის რამფიკარპა - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

3. *Thelypteris palustris* - ჭაობის თელიპტერისი -- IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

4. *Nymphaea colchica* კოლხური დუმფარა - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

5. *Osmunda regalis* - სამეფო გვიმრა - IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

6. *Spiranthes sinensis (amoena)* - ჯადვარი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

7. *Rhynchospora alba* - თეთრი რინქოსპორა - IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

8. *Epipactis palustris* - ჭაობის ჯადვარი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

9. *Cladium mariscus* - ხერხა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

10. *Menyanthes trifoliata* - წყლის სამყურა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

11. *Ficus carica* - ლეღვი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

12. *Pterocarya fraxinifolia* - ლაფანი- IUCN კატეგორია - მოწყვლადი (VU)

13. *Punica granatum* - ბროწეული- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

14. *Buxus colchica* - კოლხური ბუჩქი- IUCN კატეგორია - საფრთხის ქვეშ მყოფი (CR)

15. *Quercus robur*.subsp. *imeretina* - იმერული მუხა - IUCN კატეგორია - მოწყვლადი (VU)

16. *Trapa natans* - წყლის კაკალი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

17. *Trapa colchica* - კოლხური წყლის კაკალი- IUCN კატეგორია CR

18. *Salvinia natans* - წყლის გვიმრა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

19. *Marsilea quadrifolia* ოთხფოთოლა მარსილეა. IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

20. *Utricularia minor* - ბუმბუტოსანა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

21. *Ceratophyllum demersum* - ღიმი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

22. *Ceratophyllum submersum* - ღიმი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

23. *Potamogeton natans* - წყლის ვაზი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

24. *Drosera rotundifolia* - ცვრიანი, მრგვალოფოთოლა დროშერა - IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

კავკასიის წითელი ნუსხის სახეობები

Solidago turfosa - ტორფის ოქროწყვეპლა - IUCN კატეგორია VU

Hibiscus ponticus -პონტოს ტუხტი -IUCN
კატეგორია VU

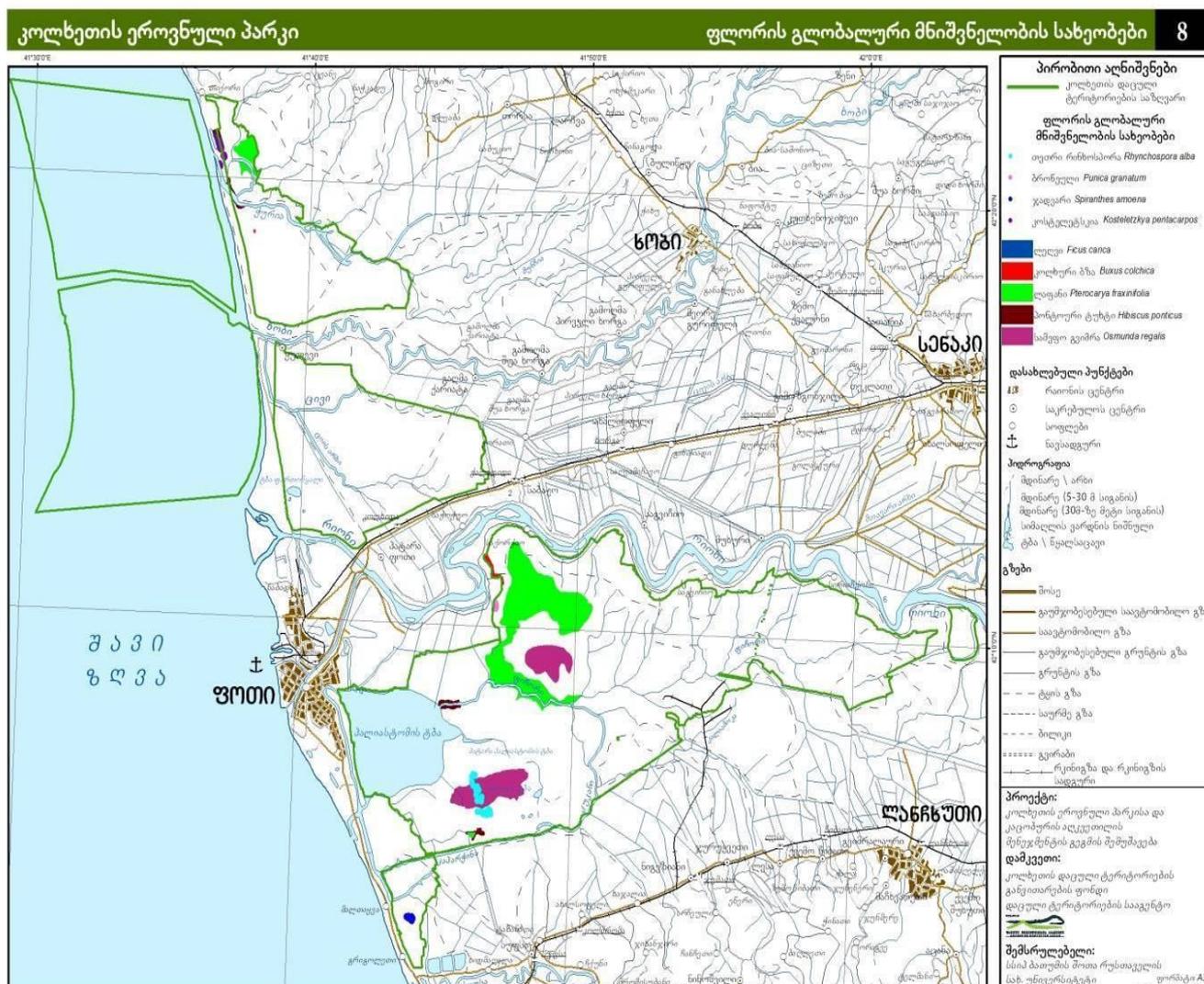
საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობა –
Ulmus glabra - შიშველი თელადუმა - IUCN
კატეგორია EN

დანართი 4.2 კაცობურის ადკვეთილის ფლორა

ხეების და ბუჩქების დასახელება		
#	ქართული	ლათინური
1	ჩვეულებრივი მურყანი	<i>Alnus glutinosa subsp. Barbata</i>
2	რცხილა	<i>Carpinus betulus</i>
3	თეთრი თუთა	<i>Morus alba</i>
4	შავი თუთა	<i>Morus nigra</i>
5	ლეღვი	<i>Ficus carica</i>
6	კოლხური მუხა	<i>Quercus hartwissiana</i>
7	ვერხვი(ოფი)	<i>Populus nigra</i>
8	ლაფანი	<i>Pterocarya fraxinifolia</i>
9	იფანი	<i>Fraxinus excelsior</i>
10	გლედიჩია	<i>Gledichia triacanthus</i>
11	კაკვასიური ხურმა	<i>Diospyros lotus</i>
12	მდგნალი	<i>Salix caprea</i>
13	წნორი	<i>Salix alba</i>
14	ხეჭრელი	<i>Rhamnus frangula</i>
15	ვერხვი	<i>Populus tremula</i>
16	შიშველი თელადუმა	<i>Ulmus glabra</i>
17	პანტა	<i>Pyrus caucasica</i>
18	ძელქვა	<i>Zelkovia carpinifolia</i>
19	კოლხური ჭყორი	<i>Ilex colchica</i>
20	ძახველი	<i>Viburnum opulus</i>
21	ამორფა	<i>Amorpha truticosa</i>
22	მაყვალი	<i>Rubus sp.</i>
23	დიდგულა	<i>Sambucus nigra</i>
24	წყავი	<i>Prunus laurocerasus</i>
ლიანები		
25	კოლხური სურო	<i>Hedera colchica</i>
26	ეკალიჯი	<i>Smilax escelsa</i>
27	ღვედკეცი	<i>Periploca graeca</i>
28	სვია	<i>Humulus lupulus</i>
29	ველური ვაზი	<i>Vitis sylvestris</i>
30	ღვედკეცი	<i>Periploca graeca</i>
ბალახოვნები		
31	ნაპირის ისლი	<i>Carex riparia</i>

32	ნისკარტიანი ისლი	<i>Carex rostrate</i>
33	ბასრისმაგვარი ისლი	<i>Carex acutiformes</i>
34	ზეაღმართული ისლი	<i>Carex elata</i>
35	გაპობილნაყოფა ისლი	<i>Carex lasiocarpa</i>
36	ევროპული ლიკოპუსი	<i>Lycopus europaeus</i>
37	არხისპირა	<i>Oenanthe peucedanifolia</i>
38	ჩვეულებრივი ჰიდროცოტილე	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>
39	ოთხფრთიანი კრაზანა	<i>Hypericum tetrapterum</i>
40	წყლის პიტნა, ტენცო	<i>Mentha aquatic</i>
41	მდინარის შვიტა	<i>Equisetum fluviatile</i>
42	ჭაობის გალინზოგა	<i>Galium palustre</i>
43	ქასრა	<i>Calamagrostis epigeus</i>
44	ხახვთესლა	<i>Lysimachia vulgaris</i>
45	ტოტებგაშლილი ჭილი	<i>Juncus effuses</i>
46	ოთხფურცელა მარწყვა ბალახი	<i>Potentilla erecta</i>
47	ლეღი	<i>Phragmites australis</i>
48	თავთეთრა	<i>Holcus lanatus</i>
49	დიდი ხვართქლა	<i>Calystegia sepium</i>
50	ბალის მაყვალი	<i>Rubus hirsute</i>
51	თუნბერგის მატიტელა	<i>Polygonum thunbergii</i>

დანართი 4.3.

5.1. იქტიოფაუნა

5.1.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის იქტიოფაუნა

1	სალამურა	<i>Lampetra mariae</i>
2	ქიცვიანი ზვიგენი	<i>Squalus acanthias</i>
3	ზღვის მელა	<i>Raja clavata</i>
4	ზღვის კატა	<i>Dasyatis pastinaca</i>
5	სვია	<i>Huso huso</i>
6	ჯარღალა	<i>Acipenser nudiventris</i>
7	რუსული ზუთხი	<i>Acipenser güldenstädti</i>
8	ატლანტური ზუთხი	<i>Acipenser sturio</i>
9	ტარაღანა	<i>Acipenser stellatus</i>
10	კოლხური ზუთხი	<i>Acipenser persicus colchicus</i>
11	შავი ზღვის ქარსალა	<i>Sprattus sprattus phalericus</i>
12		<i>Clupeonella cultri ventris cultriventris</i>
13	პალიასტომის ღიპა ქაშაყი	<i>Alosa caspia palaeostomi</i>
14	შავი ზღვის ქაშაყი	<i>Alosa kessleri pontica</i>
15	მცირე ქაშაყი	<i>Alosa caspia tanaica</i>
16	შავი ზღვის ქაფშია	<i>Engraulis encrasicolus ponticus</i>
17	შავი ზღვის ორაგული	<i>Salmo labrax</i>
18	ნაკადულის კალმახი	<i>Salmo labrax fario</i>
19	წერი, ქარიელაპია	<i>Esox lucius</i>

20	კოლხური ნაფოტა	<i>Rutilus rutilus</i>
21	მორევის ნაფოტა	<i>Rutilus frisii</i>
22	კავკასიური ქაშაპი	<i>Squalius cephalus</i>
23	ჯუჯა ქაშაპი	<i>Leuciscus boristenicus</i>
24	ფარფლწითელა	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>
25	თეთრი ამური	<i>Ctenopharyngodon idella</i>
26	გუნუ, ლოქორა	<i>Tinca tinca</i>
27	კოლხური ტობი	<i>Chondrostoma colchicum</i>
28	მდინარის კავკასიური ღორჯო	<i>Gobio gobio lepidolaemus natio caucasicus</i>
29	კოლხური ხრამული	<i>Capoeta sieboldi</i> (Steindachner)
30	მცირეაზიური ხრამული	<i>Capoeta tinca</i> Heckel
31	კოლხური წვერა	<i>Barbus escherichi</i> Steindachner
32	კოლხური შამაია	<i>Chalcalburnus chalcoides derjugini</i>
33	თაღლითა	<i>Alburnus alburnus</i>
34	სამხრეთის ფრიტა	<i>Alburnoides bipunctatus fasciatus</i>
35	ჩვეულებრივი	<i>Blicca</i>

	ბლიკა	<i>bjoerkna</i>
36	კაპარჭინა	<i>Abramis brama</i>
37	მცირე ვიმბა	<i>Vimba vimba tenella</i>
38	ტაფელა	<i>Rhodeus sericeus</i>
39	კოლხური ტაფელა	<i>Rodeus colchicus</i>
40	კოლხური კვირჩხილა	<i>Phoxinus phoxinus cilchicus</i>
41	კოლხური ხრამული	<i>Capoeta sieboldi</i>
42	ვერცხლისფერი კარჩხანა	<i>Carassius auratus gibelio</i>
43	ცისარტყელა კალმახი	<i>Salmo mikis</i>
44	ჩვეულებრივი კარჩხანა	<i>Carassius carassius</i>
45	კობრი	<i>Cyprinus carpio</i>
46	ჭრელი სქელშუბლა	<i>Aristichthys nobilis</i>
47	თეთრი სქელშუბლა	<i>Hypophthalm ichthys molitrix</i>
48	წინაკავკასიური გველანა	<i>Cobitis satunini</i>
49	ევროპული ლოქო	<i>Silurus glanis</i>
50	მდინარის გველთევზა	<i>Anquilla anquilla</i>
51	სარღანი	<i>Belone belone euxini</i>
52	ხმელთაშუაზღვის ღლაბუტა	<i>Gaidropsarus mediterraneu s</i>
53	ფინია ინკოგნიტო	<i>Parablennius incognitus</i>
54	გველისებური ნემსთევზა	<i>Nerophis ophidion</i>
55	ნემსთევზა	<i>Syngnathus abaster</i>

56	ჰიპოკამპუსი	<i>Hippocampus guttulatus microstephan us</i>
57	გამბუზია	<i>Gambusia affinis</i>
58	ლობანი	<i>Mugil cephalus</i>
59	პილენგასი	<i>Mugil soiuj</i>
60	სინლილი, ოქროსფერი კევალი	<i>Liza (Liza) aurata</i>
61	მახვილცხვირა კევალი	<i>Liza (Protomugil) saliens</i>
62	ათერინა	<i>Atherina boyeri</i>
63	კევალი რამადა	<i>Liza ramada</i>
64	ლავრაკი	<i>Dicentrarchu s labrax</i>
65	ქვის ქორჭილა	<i>Serranus scriba</i>
66	ფარგა	<i>Stizostedion (=Lucioperca) lucioperca</i>
67	ქორჭილა	<i>Perca fluviatilis</i>
68	ლუფარი	<i>Pomatomus saltator</i>
69	სტავრიდა	<i>Trachurus mediterraneu s ponticus</i>
70	მუქი კუზანა	<i>Sciaena umbra</i>
71	ნათელი, ბაცი კუზანა	<i>Umbrina cirrosa</i>
72	ზღვის კარჩხანა ლასკირი	<i>Diplodus annularis</i>
73	პუნტაზო	<i>Puntazzo puntazzo</i>
74	სმარისი	<i>Spicara smaris</i>
75	ხონთქარა	<i>Mullus barbatus</i>

		<i>ponticus</i>
76	მწვანულა	<i>Symphodus tinca</i>
77	სღვის დრაკონი	<i>Trachinus draco</i>
78	ვარსკვლავთმრიცხველი	<i>Uranoscopus scaber</i>
80	ოფიდონი	<i>Ophidion rochei</i>
81	ლიპოფრი პავო	<i>Lipophrys pavo</i>
82	თევზთაგვა	<i>Callionymus risso</i>
83	თაგვთევზა ლირა	<i>Callionymus pusillus</i>
84	ზღვის ძალი ლირა	<i>Callionymus lyra</i>
85	თავდიდა ღორჯო	<i>Gobius xanthocephalus</i>
86	სკუმბრია	<i>Scomber scombrus</i>
87	კავკასიური ღორჯო	<i>Pomatoschistus caucasicus</i>
88	მარმარილოსებრი ღორჯო	<i>Proterorhinus marmoratus</i>
89	კნიპოვიჩია	<i>Knipowitschia georghievi</i>
90	ღორჯო მდევარი	<i>Neogobius</i>

		<i>gymnotrachelus</i>
91	შავპირა ღორჯო	<i>Neogobius melanostomus</i>
92	ღორჯო რატანი	<i>Neogobius ratan</i>
93	სირმანის ღორჯო	<i>Neogobius syrman</i>
94	წითურა ღორჯო	<i>Neogobius cephalarges</i>
95	ღორჯო მექვიშია	<i>Neogobius fluviatilis</i>
96	მრგვალი ღორჯო	<i>Mesogobius batrachocephalus</i>
97	შავი ღორჯო	<i>Gobius niger</i>
98	მილერის ღორჯო	<i>Pomatoschistus bathi</i>
99	ზღვის ჩიქვი	<i>Scorpaena porcus</i>
100	ზღვის მამალი	<i>Trigla lucerna</i>
103	შავი ზღვის კამბალა	<i>Psetta maxima maeotica</i>
104	მდინარის კამბალა	<i>Platichthys flesus luscus</i>
105	ზღვის ენა	<i>Solea nasuta</i>

5.1.2. პალეასტომის ტბისა და მიმდებარე წყალსატევების იქტიოფაუნა

N	თევზების სახეობები		წლები					
			1940	1974	1985	1998	2006	2016
1	<i>Acipenser nudiiventris</i>	ჯარღალა	+	-	-	-	+	-
2	<i>Acipenser guldentadi</i>	რუსული ზუთხი	+	-	-	-	+	-
3	<i>Acipenser persicus colchicus</i>	კოლხური ზუთხი		+	+	+	+	-
4	<i>Acipenser sturio</i>	ფორეჯი	+	+	+	-	-	-

5	<i>Acipenser stellatus</i>	ტარაღანა	+	-	+	+	+	-
6	<i>Dasyatis pastinaca</i>	ზღვის კატა	+	-	-	-	-	+
7	<i>Alosa caspia palaeostomi</i>	პალიასტომის ღიპა ქაშაყი	+	+	+	-	+	+
8	<i>Alosa immaculata</i>	შავი ზღვის ქაშაყი	+	+	+	+	+	+
9	<i>Esox lucius</i>	წერი						+
10	<i>Engraulis encrasicolus</i>	ქაფშია შავი ზღვის	+	+	+	-	-	+
11	<i>Rutilus rutilus</i>	ნაფოტა	+	+	+	-	+	-
12	<i>Rutilus frisii</i>	მორევის ნაფოტა	+	-	-	+	+	-
13	<i>Squalius cephalus</i>	კავკასიური ქაშაპი	+	+	+	+	+	-
14	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	ფარფლწითელა	+	+	+	+	+	+
15	<i>Aspius aspius</i>	ჭერეხი	+	-	-	+	+	-
16	<i>Tinca tinca</i>	გუწუ (ლოქორა)	+	-	-	-	+	-
17	<i>Alburnus derjugini</i>	კოლხური შემაია						+
18	<i>Alburnuho henakeri</i>	დასავლეთ ამიერკავკასიური თაღლითა	+	+	+	+	+	-
19	<i>Alburnoides bipunctatus fasciatus</i>	სამხრეთის ფრიტა	+	-	+	+	+	+
20	<i>Blicca bjoerknatrans caucasica</i>	ამიერკავკასიური ბლიკა	+	+	-	-	+	-
21	<i>Abramis brama</i>	კაპარჭინა	+	+	+	-	+	-
22	<i>Vimba vimba tenella</i>	მცირე ვიმბა	+	+	+	+	+	+
23	<i>Rhodeus colchicus</i>	კოლხური ტაფელა	+	-	+	-	+	-
24	<i>Cyprinus carpio</i>	კობრი	+	+	+	-	-	-
25		ვერცხლისფერი კარასი						+
26	<i>Cobitis satunin</i>	ამიერკავკასიური გველანა	+	-	-	-	+	-
27	<i>Silurus glanis</i>	ლოქო	+	-	-	-	+	-

28	<i>Anguilla anguilla</i>	მდინარის გველთევზა	+	+	+	-	+	-
29		სამეკალა	+	-	+	-	-	-
30	<i>Syngnathus abaster</i>	ნემსთევზა	+	+	+	+	+	+
31	<i>Hippocampus ramulosus</i>	ცხენთევზა	-	+	+	-	+	+
32	<i>Gambusia affinisholbrockii</i>	აღმოსავლეთის გამბუზია	-	+	+	-	+	+
33	<i>Mugil soij</i>	პილენგასი	-	-	-	+	+	+
34	<i>Lisa (Lisa) aurata</i>	ოქროსფერი კევალი	+	+	+	+	+	+
35	<i>Liza (Protomugil) saliens</i>	მახვილცხვირა კევალი	+	+	+	+	+	+
36	<i>Liza aurata</i>	ოქროსფერი კევალი						+
37	<i>Liza ramada</i> Risso	კევალი	+			+	+	+
38	<i>Atherina boyeri</i> Risso	ათერინა	+	+	+	-	+	+
39	<i>Dicentrarchus labrax</i>	ლავრაკი	+	-	-	-	+	-
40.	<i>Stizostedion (lucioperca) lucioperca</i>	ფარგა	+	+	+	+	+	-
41	<i>Peca fluviatilis</i>	ქორჭილა	+	+	+	+	+	+
42	<i>Trachurus mediterraneus ponticus</i>	შავი ზღვის სტავრიდა	-	+	+	+	+	+
43	<i>Diplodus annularis</i>	ზღვის კარჩხანა	-	-	-	+	+	+
44	<i>Sciaea umbra</i>	მუქი ნაგვერდალა						-
45	<i>Umbrina cirrosa</i>	ღია ნაგვერდალა						+
46	<i>Merlangus merlangus euxinus</i>	მერლანგი	-	+	-	-	-	+
47	<i>Mullus barbatus ponticus</i>	ხონთქარა	-	+	-	-	+	+
48	<i>Pomatoschistu scaucasicus</i>	კავკასიური ღორჯო	-	+	+	-	+	-
49	<i>Knipowitschia</i>	გრძელკუდა	-	+	+	-	+	-

	<i>georghie</i>	ღორჯო						
50	<i>Knipowitschia longicaudata</i>	კაჭკაჭა ღორჯო						-
51	<i>Babka gymnotrachelus</i>	ყელტიტველა ღორჯო						+
52	<i>Gobius niger</i> Linne	შავი ღორჯო					+	+
53	<i>Neogobius melanostomus</i>	შავპირა ღორჯო						-
54	<i>Neogobius kessleri</i>	ღორჯო დიდთავა	-	-	-	-	+	+
55.	<i>Neogobius fluviatilis</i>	ღორჯო მექვიშია	+	+	-	+	-	+
56	<i>Psetta maxima maotica</i>	კამბალა კალკანი	-	+	-	+	-	+
57	<i>Platichthus fles usluscus</i>	კამბალა-გლოსა	+	+	+	-	+	+
58	<i>Solea nasuta</i>	ზღვის ენა	-	+	-	-	+	+
	სულ:		39	32	26	17	16	30

5.1.3. გლობალური სტატუსის მქონე ხრტილოვანი თევზები

N ^o	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	IUCN
1	<i>Huso huso</i>	სვია	EN IUCN საფრთხის ქვეშ მყოფია მსოფლიო მასშტაბით
2	<i>Acipenser sturio</i>	ფორონჯი	CR IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
3	<i>Acipenser stellatus</i>	ტარაღანა	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
4	<i>Acipenser gueldenstaedti</i>	რუსული ზუთხი	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
5	<i>Acipenser persicus</i>	სპარსული ზუთხი	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით

5.2. ფრინველები

5.2.1. წითელი ნუსხის ფრინველები

N ^o	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება	IUCN
1	წითელყელა კოკონა (მურტალა)	<i>Podiceps grisegaena</i>	LC-საჭიროებს ზრუნვას
2	ვარდისფერი ვარხვი	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	LC-საჭიროებს ზრუნვას
3	ქოჩორა ვარხვი	<i>Pelecanus crispus</i>	VU მოწყვლადი

4	თეთრი ყარყატი (ლაკლაკი)	<i>Ciconia ciconia</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას
5	შავი ყარყატი	<i>Ciconia nigra</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას
6	პატარა ღერღეტი	<i>Anser erythropus</i>	VU მოწყვლადი
7	წითელი იხვი	<i>Tadorna ferruginea</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას
8	მარმარილოსებრი იხვი	<i>Marmaronetta angustirostris</i>	VU მოწყვლადი
9	თეთრფრთიანი გარიელა	<i>Melanitta fusca</i>	VU მოწყვლადი
10	თეთრთვალა იხვი	<i>Oxyura leucocephala</i>	EN გლობალურად მოწყვლადი
11	ქორცვიტა	<i>Accipiter brevipes</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას
12	ველის კაკაჩა	<i>Buteo rufinus</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას
13	ბეჟობის არწივი	<i>Aquila heliaca</i>	VU მოწყვლადი
14	დიდი მყივანი არწივი	<i>Aquila clanga</i>	VU მოწყვლადი
15	ფასკუნჯი	<i>Neophron percnopterus</i>	EN გლობალურად მოწყვლადი
16	რუხი წერო	<i>Grus grus</i>	LC საჭიროებს ზრუნვას

5.2.2. მოზამთრე წყალმცურავი ფრინველების სრული რიცხოვნობა ქართული დასახელებითა და კონსერვაციული სტატუსით

	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	IUCN-ის კონსერვაციული სტატუსი	საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობა
1	ყვეითელნისკარტა გედი	<i>Cygnus cygnus</i>	LC	
2	წითელნისკარტა გედი	<i>Cygnus olor</i>	LC	
3	მცირე თეთრშუბლა ბატი	<i>Anser erythropus</i>	VU	EN
4	დიდი თეთრშუბლა ბატი	<i>Anser albifrons</i>	LC	
5	ამლავი იხვი	<i>Tadorna tadorna</i>	LC	
6	წითელი იხვი	<i>Tadorna ferruginea</i>		VU
7	გარეული იხვი	<i>Anas platyrhynchos</i>	LC	
8	რუხი იხვი	<i>Anas strepera</i>	LC	
9	კუდსადგისა იხვი	<i>Anas acuta</i>	LC	
10	განიერნისკარტა იხვი	<i>Anas clypeata</i>	LC	
11	თეთრშუბლა იხვი	<i>Anas penelope</i>	LC	
12	სტვენია იხვი	<i>Anas crecca</i>	LC	
13	ზღვის ყვინთია	<i>Aythya marila</i>	LC	

14	წითელთავა ყვინთია	<i>Aythya ferina</i>	VU	
15	წითელნისკარტა ყვინთია	<i>Netta rufina</i>	LC	
16	ქოჩორა ყვინთია	<i>Aythya fuligula</i>	LC	
17	თეთრთვალა ყვინთია	<i>Aythya nyroca</i>	NT	
18	გარიელი	<i>Melanitta fusca</i>	VU	EN
19	ამაყა	<i>Bucephala clangula</i>	LC	
20	წითელჩიხახვა ღორიხვა	<i>Gavia stellata</i>	LC	
21	შავჩიხახვა ღორიხვა	<i>Gavia arctica</i>	LC	
22	მცირე ბატასინი	<i>Mergellus albellus</i>	LC	
23	დიდი ბატასინი	<i>Mergus merganser</i>	LC	
24	წვრილნისკარტა ბატასინი	<i>Mergus serrator</i>	LC	
25	შავყელა კოკონა	<i>Podiceps nigricollis</i>	LC	
26	მცირე კოკონა	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	LC	
27	დიდი კოკონა	<i>Podiceps cristatus</i>	LC	
28	ხმელთაშუაზღვის- პირული ქარიშხალა	<i>Puffinus yelkouan</i>	VU	
29	ვარდისფერი ვარხვი	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	LC	VU
30	ქოჩორა ვარხვი	<i>Pelecanus crispus</i>	VU	EN
31	დიდი ჩვამა	<i>Phalacrocorax carbo</i>	LC	
32	ღამის ყანჩა	<i>Nycticorax nycticorax</i>	LC	
33	მცირე თეთრი ყანჩა	<i>Egretta garzetta</i>	LC	
34	დიდი თეთრი ყანჩა	<i>Casmerodius albus</i>	LC	
35	რუხი ყანჩა	<i>Ardea cinerea</i>	LC	
36	წყლის ქათამი	<i>Gallinula Chloropus</i>	LC	
37	მელოტა	<i>Fulica atra</i>	LC	
38	ნისკარტსადგისა	<i>Recurvirostra avosetta</i>	LC	
39	მექვიშია	<i>Calidris alpina</i>	LC	
40	შავი ჭოვილო	<i>Tringa ochropus</i>	LC	
41	მებორნე	<i>Actitis hypoleucos</i>	LC	
42	წითელფეხება ჭოვილო	<i>Tringa erythropus</i>	LC	
43	ვიწროკუდა თოლია-მეკობრე	<i>Stercorarius parasiticus</i>	LC	
	ტბის თოლია	<i>Larus ridibundus</i>	LC	
45	წვრილნისკარტა თოლია	<i>Larus genei</i>	LC	
46	ვეჟანი თოლია	<i>Larus canus</i>	LC	

47	თავშავა თოლია	<i>Larus melanocephalus</i>	LC	
48	დიდი თავშავა თოლია	<i>Larus ichthyaetus</i>	LC	
49	მცირე თოლია	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	LC	
50	ყვითელფეხება თოლია	<i>Larus michahellis</i>	LC	
51	სომხური თოლია	<i>Larus armenicus</i>	NT	
52	კასპიური თოლია	<i>Larus cachinnans</i>	LC	
53	ჭრელნისკარტა თევზიყლაპია	<i>Sterna sandvicensis</i>	LC	
54	ალკუნ	<i>Alcedo atthis</i>	LC	

5.2.3. მოზუდარი ფრინველები კოლხეთის ეროვნულ პარკში

	სახეობა / საიტი ქართული	ლათინური	ჭურია	ყულევი	პალიასტი ომი/ფიჩორი
1	მცირე კოკონა	<i>Trachybaptus ruficollis</i>	1	0	0
2	დიდი კოკონა	<i>Pediceps cristatus</i>	1	0	0
3	მცირე ყარაულა	<i>Ixobrychus minutus</i>	1	0	0
4	ეგვიპტური ყანჩა	<i>Bubulcus ibis</i>	0	0	1
5	დიდი თეთრი ყანჩა	<i>Casmerodius albus</i>	4	0	1
6	რუხი ყანჩა	<i>Ardea cinerea</i>	3	3	0
7	ქარცი ყანჩა	<i>Ardea pupurea</i>	1	0	0
8	მცირე წინტალა	<i>Charadrius badius</i>	1	0	0
9	თოლისნისკატრა თევზიყლაპია	<i>Sterna nilotica</i>	9	0	0
10	თეთრფრთეხა თევზიყლაპია	<i>Chlidonia leucopterus</i>	3	0	0
11	ლოყათეთრი თევზიყლაპია	<i>Chlidonia hybrida</i>	4	0	0
12	გვრიტი	<i>Stertapelia turtur</i>	3	4	0
13	გუგული	<i>Cuculus canorus</i>	7	6	5
14	წყრომი	<i>Otus scops</i>	0	0	0
15	უფეხურა	<i>Caprimulgus europaeus</i>	5	2	0
16	ნამგალა	<i>Apus apus</i>	0	6	0
17	ალკუნ	<i>Alcedo otthis</i>	0	0	1
18	კვირიონი	<i>Merops apiaster</i>	5	2	0
19	მწვანე კოდალა	<i>Picus viridis</i>	0	0	1
20	დიდი ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopus major</i>	0	0	3
21	საშუალო ჭრელი	<i>Dendrocopus medius</i>	0	0	1

	კოდალა				
22	მცირე ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopus minor</i>	0	1	0
23	მაქცია	<i>Jynx torquilla</i>	1	1	0
24	ქვიშის მერცხალი	<i>Riparia riparia</i>	0	1	0
25	სოფლის მერცხლი	<i>Hirundo ristica</i>	13	4	3
26	ქალაქის მერცხალი	<i>Delichon urbicum</i>	0	2	0
27	თეთრი ბოლოქანქარა	<i>Matracilla alba</i>	0	0	2
29	ყვითელი ბოლოქანქარა	<i>Matracilla flava</i>	5	7	3
30	გულწითელა	<i>Erithacos rubicola</i>	0	0	1
31	ბულბული	<i>Luscinia megarhinchos</i>	5	4	6
32	მელორდია	<i>Oenanthe oenanthe</i>	1	0	0
33	წრიპა	<i>Tardus phylomelus</i>	2	2	3
34	შავი შაშვი	<i>Tardus merula</i>	5	6	4
35	მომინოსებური ასპუჭაკი	<i>Sylvia nisoria</i>	4	5	1
36	შავთავა ასპუჭაკი	<i>Sylvia atricapila</i>	3	7	4
37	თეთრყელა ასპუჭაკი	<i>Sylvia communis</i>	3	5	1
38	მცირე თეთრყელა ასპუჭაკი	<i>Sylvia Curruca</i>	0	1	0
39	სევის მეჩალია	<i>Lacustella luscinioides</i>	5	4	4
40	ლერწმის მაჩალია	<i>Acrocephalus scitpaceus</i>	1	0	0
41	ჭაობის მეჩალია	<i>Acrocephalus palustris</i>	9	15	14
42	შაშვისებრი მეჩალია	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	2	1	1
43	წენგოსფერი მაჩალია	<i>Iduna pollida</i>	0	0	1
44	ყარანა	<i>Phylloscopus trachilus</i>	1	1	0
45	ჭივჭივი	<i>Phylloscopus collibita</i>	0	0	4
46	ბუზიჭერია	<i>Muscicapa striata</i>	0	1	0
47	მემატლია	<i>Fecidula semitorduata</i>	0	1	0
48	დიდი წივწივა	<i>Parus major</i>	4	3	5
49	შავი წივწივა	<i>Periparus ater</i>	0	0	3
50	ლურჯი წივწივა	<i>Cyanister caeruleus</i>	0	0	3
51	თოხიტარა	<i>Aegithalus caudatus</i>	9	0	2
52	მცირე რუხი ღაჟო	<i>Lanius minor</i>	1	0	0
53	წითელზურგა ღაჟო	<i>Lanius colloia</i>	14	3	0
54	ჩხიკვი	<i>Carrulus glandarius</i>	2	1	3
55	რუხი ყვავი	<i>Carvus cornix</i>	3	1	0
56	მოლალური	<i>Oriolus oriolus</i>	2	5	3
57	სახლის ბელურა	<i>Passer domesticus</i>	4	2	0
58	მინდვირის ბელურა	<i>Passer montanus</i>	2	0	0
59	ნიბლია	<i>Fringila coelebs</i>	5	2	5
60	მწვანულა	<i>Chloris chloris</i>	0	3	0
61	ჩიტბატონა	<i>Cardeulis cardeulis</i>	0	1	0

62	ლერწმის გრატა	<i>Emberiza schoeniclus</i>	2	1	1
63	მეფეტვია	<i>Emberiza calandra</i>	8	1	0

5.2.4. მოზუდარი ფრინველები კაცობურის აღკვეთილში

	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება
1	გვრიტი	<i>Stertapelia turtur</i>
2	გუგული	<i>Cuculus canorus</i>
3	წყრომი	<i>Otus scops</i>
4	აღკუნნი	<i>Alcedo otthis</i>
5	დიდი ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopus major</i>
6	სოფლის მერცხლი	<i>Hirundo ristika</i>
7	ტყის მწყერჩიტა	<i>Anthus trivialis</i>
8	თეთრი ბოლოქანქარა	<i>Matracilla alba</i>
9	გულწითელა	<i>Erithacos rubicola</i>
10	ბულბული	<i>Luscinia megarhinchos</i>
11	ბოლოცეცხლა	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
12	წრიპა	<i>Tardus phylomelus</i>
13	შავი შაშვი	<i>Tardus merula</i>

14	ჭივჭავი	<i>Phylloscopus collybita</i>
15	ჭინჭარაქა	<i>Traglobytr trabloyitrs</i>
16	დიდი წივწივა	<i>Parus major</i>
17	ლურჯი წივწივა	<i>Cyanister caeruleus</i>
18	თოხიტარა	<i>Aegithalus caudatus</i>
19	წითელზურგა ღაჟო	<i>Lanius colloia</i>
20	ჩხიკვი	<i>Carrulus glandarius</i>
21	რუხი ყვავი	<i>Carvus cornix</i>
22	მოლალური	<i>Oriolus oriolus</i>
23	სახლის ბელურა	<i>Passer domesticus</i>
24	მინდვირის ბელურა	<i>Passer montanus</i>
25	ნიბლია	<i>Fringila coelebs</i>
26	მწვანულა	<i>Chloris chloris</i>
27	ჩიტბატონა	<i>Cardeulis cardeulis</i>

5.2. 5. მოზუდარი და გადამფრენი ფრინველების ნუსხა

	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	არსებობის სტატუსი
1	შავჩიჩახვა ღორიხვა	<i>Gavia arctica</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
2	წითელჩიჩახვა ღორიხვა	<i>Gavia stellata</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
3	წითელყელა მურტალა	<i>Podiceps auritus)</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა.
4	დიდი მურტალა	<i>Podiceps cristatus</i>	მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
5	რუხლოყემა მურტალა	<i>Podiceps grisegena</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
6	შავყელა მურტალა	<i>Podiceps nigricollis</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
7	მცირე მურტალა	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	იშვიათად მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
8	ხმელთაშუაზღვის	<i>Puffinus yelkowan</i>	გვხვდება მთელი

	ქარიშხალა		წლის განმავლობაში
9	ხუჭუჭა ვარხვი	<i>Pelecanus crispus bruch</i>	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
10	დიდი ჩვამა	<i>Phalacrocorax carbo</i>	მოზინადრე სახეობა
11	მცირე ჩვამა	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
12	რუხი ყანჩა	<i>Ardea cinerea Linnaeus</i>	მოზინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
13	ქარცი ყანჩა	<i>Ardea purpurea Linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
14	ყვითელი ყანჩა	<i>Ardeola ralloides</i>	გადამფრენი სახეობა
15	წყლის ბულა	<i>Botaurus stellaris</i>	იშვიათად მოზუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
16	ეგვიპტური ყანჩა	<i>Bubulcus ibis</i>	გადამფრენი სახეობა
17	თეთრი ყარყატი	<i>Ciconia ciconia</i>	მხოლოდ გადაფრენისას გვხვდება
18	შავი ყარყატი, იშვარი	<i>Ciconia nigra</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
19	დიდი თეთრი ყანჩა	<i>Egretta alba</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
20	მცირე თეთრი ყანჩა	<i>Egretta garzetta</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
21	მცირე ყარაულა	<i>(Ixobrychus minutes)</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
22	ღამის ყანჩა	<i>Nycticorax nycticorax</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
23	ივეოსი	<i>Plegadis falcinellus</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
24	ჟერო	<i>Platalea leucorodia Linnaeus</i>	იშვიათი არარეგულარულად გადამფრენი სახეობა
25	ბოლოსადგისა იხვი	<i>Anas acuta Linnaeus</i>	მცირერიცხოვანი გადამფრენი და შემთხვევითი მოზამთრე სახეობა
26	ფართონისკარტა იხვი	<i>Anas clypeata Linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
27	ჭიკვარა	<i>Anas crecca Linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
28	თეთრშუბლა იხვი	<i>Anas Penelope Linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
29	გარეული იხვი	<i>Anas platyrhynchos Linnaeus</i>	მოზუდარი მოზამთრე სახეობა. გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში.
30	იხვინჯა	<i>Anas querquedula Linnaeus</i>	მოზუდარი სახეობა. გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში
31	რუხი იხვი	<i>Anas strepera Linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
32	თეთრშუბლა ბატი	<i>Anser albofrons</i>	არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა

33	რუხი ბატი	<i>Anser anser</i>	არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
34	წრიპინა ბატი	<i>Anser erythropus</i>	შემომფრენი სახეობა
35	მეკალოე ბატი	<i>Aser fabialis</i>	გადამფრენი სახეობა
36	წითელთავა ყვინთია	<i>Aythya ferina</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
37	ქოჩორა ყვინთია	<i>Aythya fuligula</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
38	ზღვის ყვინთია	<i>Aythya marila</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
39	თეთრთვალა ყვინთია	<i>Aythya nyroca</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
40	წითელგულა ღერღეტი	<i>Branta ruficollis)</i>	გადამფრენი სახეობა
41	ჩვეულეზრივი კოკონა	<i>Bucephala clangula</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
42	მყივანი გედი	<i>Cygnus cygnus</i>	ცნობილია როგორც არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
43	სისინა გედი	<i>Cygnus olor</i>	იშვიათი, არარეგულარულად გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
44	შავი გარიელი	<i>Melanitta fusca</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
45	შავი ყურყუმელა	<i>Melanitta nigra</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
46	მცირე ბატასინი	<i>Mergus albellus linnaeus</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
47	დიდი ბატასინი	<i>Mergus merganser linnaeus</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
48	გრძელნისკარტა ბატასინი	<i>Mergus serrator linnaeus</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
49	წითელნისკარტა იხვი	<i>Netta rufina</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
50	წითელი იხვი	<i>Tadorna ferruginea</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
51	ამლაცი იხვი	<i>Tadorna tadorna</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
52	ქორცქვიტა	<i>Accipiter brevipes</i>	გადამფრენი სახეობა
53	ქორი	<i>Accipiter gentilis</i>	იშვიათი მოზუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
54	მიმინო	<i>Accipiter nisus</i>	იშვიათი, მოზუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა
55	სვასი	<i>Aegyptius monachus</i>	გადამფრენი სახეობა

56	მთის არწივი	<i>Aquila chrysaetos</i>	მოზინადრე სახეობა
57	მეივანი არწივი	<i>Aquila clanga pallas</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
58	ბეკობის არწივი	<i>Aquila heliaca savigny</i>	გადამფრენი სახეობა
59	ველის არწივი	<i>Aquila nipalensis hodgson</i>	გადამფრენი სახეობა
60	მცირე მეივანა არწივი	<i>Aquila pomarina brehm</i>	გადამფრენი სახეობა
61	ჩვეულებრივი კაკაჩა	<i>Buteo buteo</i>	ჩვეულებრივი მოზუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა
62	ფეხებანჯგვლიანი კაკაჩა	<i>Buteo lagopus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
63	ველის კაკაჩა	<i>Buteo rufinus</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
64	ძერაბოტი	<i>Circaetus gallicus</i>	გადამფრენი სახეობა
65	ჭაობის ბოლობეჭედა	<i>Circus aeruginosus</i>	იშვიათი მოზუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
66	მინდვრის ბოლობეჭედა	<i>Circus cyaneus</i>	გადამფრენი სახეობა
67	ველის ბოლობეჭედა	<i>Circus macrourus</i>	გადამფრენი სახეობა
68	მდელოს ბოლობეჭედა	<i>Circus pygargus</i>	გადამფრენი სახეობა
69	ბატკანძები, კრავიჭამია	<i>Cypaetus barbatus</i>	გადამფრენი სახეობა
70	ორბი	<i>Gyps fulvus</i>	გადამფრენი სახეობა
71	თეთრკუდა ფსოვი	<i>Haliaeetus albicilla</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
72	ქორისებრი არწივი	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	შემომფრენი სახეობა
73	ჩია არწივი	<i>Hieraaetus pennatus</i>	მომომფრენი სახეობა
74	ძერა	<i>Milvus migrans</i>	იშვიათი მოზუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
75	ბორა	<i>Milvus milvus</i>	შემომფრენი სახეობა
76	ფასკუნჯი	<i>Neophron percnopterus</i>	იშვიათი მოზუდარი და გადამფრენი სახეობა
77	ირაო	<i>Pernis apivorus</i>	იშვიათი მოზუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა

78	წითელთავა შავარდენი	<i>Falco biarmicus temminck</i>	გადამფრენი სახეობა
79	ბარი, გავაზი	<i>Falco cherrug cray</i>	გადამფრენი სახეობა
80	ალალი	<i>Falco columbarius linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
81	ველის კირკიტა	<i>Falco naumanni fleischer</i>	გადამფრენი სახეობა
82	შევარდენი	<i>Falco peregrinus brookei sharpe</i>	მოზინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
83	მარჯანი	<i>Falco subbuteo linnaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
84	ჩვეულებრივი კირკიტა	<i>Falco tinnunculus linnaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი, გადამფრენი და არარეგულარულად მოზამთრე სახეობა
85	თვალშავი	<i>Falco vespertinus linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
86	შაკი	<i>Pandion haliaetus</i>	გადამფრენი სახეობა, წარსულში ბუდობდა
87	მწყერი	<i>Coturnix coturnix</i>	მოზინადრე და გადამფრენი სახეობა
91	წერო ტურფა	<i>Anthropoides virgo</i>	გადამფრენი სახეობა
92	რუხი წერო	<i>Grus grus</i>	იშვიათი მცირერიცხოვანი გადამფრენი და შემთხვევით მოზამთრე სახეობა
93	ღალღა	<i>Crex crex</i>	მცირერიცხოვანი მოზუდარი, გადამფრენი და ჩვეულებრივი სახეობა
94	მელოტა	<i>Fulica atra linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
95	წყლის ქათამი	<i>Gallinula chloropus</i>	მოზინადრე და გადამფრენი სახეობა
96	მცირე ქათამურა	<i>Porzana parva</i>	გადამფრენი სახეობა
97	ქათამურა	<i>Porzana porzana</i>	მოზინადრე, გადამფრენი სახეობა
98	პაწაწინა ქათამურა	<i>Porzana pusilla</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
99	ჩვეულებრივი ლიანა	<i>Rallus aquaticus linnaeus</i>	მოზინადრე, გადამფრენი სახეობა
100	თვალჭყეტია	<i>Burhinus oediconemus</i>	გადამფრენი სახეობა
101	ზღვის წინტალა	<i>Charadrius alexandrinus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა

102	მცირე წინტალა	<i>Charadrius dubius scopoli</i>	მცირერიცხოვანი მოზუდარი გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
103	საყელოიანი წინტალა	<i>Charadrius hiaticula</i>	გადამფრენი სახეობა
104	მდრინავი	<i>Charadrius morinellus linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
105	ოქროსფერი მეჭვავია	<i>Pluvialis apricaria</i>	გადამფრენი სახეობა
106	ტულესი	<i>Pluvialis squatarola</i>	გადამფრენი სახეობა
107	პრანწია	<i>Vanellus vanellus</i>	გადამფრენი სახეობა
108	მდელოს მერცხალა	<i>Glareola pratincola</i>	გადამფრენი სახეობა
109	ველის მერცხალა	<i>Pratincola nordmanni nordmann</i>	გადამფრენი სახეობა
110	ზღვის კაჭკაჭი	<i>Haematopus ostralegus linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
111	სომხური თოლია	<i>Larus armenicus buturlin</i>	მცირერიცხოვანი მოზამთრე სახეობა
112	ყვითელფეხა თოლია	<i>Larus cacchinans pallas</i>	იშვიათი მოზუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
113	ვეჟანი თოლია	<i>Larus canus linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
114	წვრილნისკარტა თოლია	<i>Larus genei bremeri</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
115	ხარხარა თოლია	<i>Larus ichtyaetus pallas</i>	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
116	ზღვის დიდი თოლია	<i>Larus marinus linnaeus</i>	შემომფრენი სახეობა
117	შავთავა თოლია	<i>Larus melanocephalus temminck</i>	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
118	მცირე თოლია	<i>Larus minutus pallas</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
119	ჩვეულებრივი თოლია	<i>Larus ridibundus linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
120	სამთითა თოლია	<i>Rissa tridactyla linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
121	ჩვეულებრივი ოჩოფეხა	<i>Himantopus himantopus</i>	გადამფრენი სახეობა
122	სადგისნისკარტა	<i>Recurvirostra avosetta linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
123	მებორნე	<i>Actitis hypoleucos</i>	მოზუდარი და გადამფრენი სახეობა
124	ჩვეულებრივი მეკენჭია	<i>Arenaria interpres</i>	გადამფრენი სახეობა
125	ქვიშაქეცია	<i>Calidris alba</i>	გადამფრენი სახეობა

126	შავჩიხახვა მექვიშია	<i>Calidris alpina</i>	გადამფრენი სახეობა
127	ისლანდიური მექვიშია	<i>Calidris canutus</i>	გადამფრენი სახეობა
128	წითელგულა მექვიშია	<i>Calidris ferruginea</i>	გადამფრენი სახეობა
129	კოკორინა ბელურა	<i>Calidris minuta</i>	გადამფრენი სახეობა
130	თეთრკუდა მექვიშია	<i>Calidris temminckii</i>	გადამფრენი სახეობა
131	ჩიბუხა	<i>Gallinago gallinago</i>	გადამფრენი სახეობა
132	გოჭა	<i>Gallinago media</i>	გადამფრენი სახეობა
133	მეტალახია	<i>Limicola falcinellus</i>	გადამფრენი სახეობა
134	დიდილია	<i>Limosa limosa</i>	გადამფრენი სახეობა
135	ჩიბუხელა	<i>Lymnocyptes minimus</i>	გადამფრენი სახეობა
136	დიდი კრონშნეპი	<i>Numenius arquata</i>	გადამფრენი სახეობა
137	საშუალო კრონშნეპი	<i>Numenius phaeopus</i>	გადამფრენი სახეობა
138	მრავალნისკარტა ტივტივა	<i>Phalaropus lobatus</i>	გადამფრენი სახეობა
139	ტურუბტანი	<i>Philomachus pugnax</i>	გადამფრენი სახეობა
140	ტყის ქათამი	<i>Scolopax rusticola linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
141	კობტა ჭოვილო	<i>Tringa erythropus</i>	გადამფრენი სახეობა
142	ჭაობის ჭოვილო	<i>Tringa glareola linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
143	შავი ჭოვილო	<i>Tringa ochropus linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
144	მერუე	<i>Tringa stagnatilis</i>	გადამფრენი სახეობა
145	მსევანი	<i>Tringa totanus</i>	გადამფრენი სახეობა
146	რუხი კოკორინა	<i>Xenus cinereus</i>	გადამფრენი სახეობა
147	მოკლეკუდა მეზღვია	<i>Stercorarius parasiticus</i>	გადამფრენი სახეობა
148	საშუალო მეზღვია	<i>Stercorarius pomarinus</i>	გადამფრენი სახეობა
149	ლოყათეთრი თევზიყლაპია	<i>Chlidonias hybridus</i>	გადამფრენი სახეობა
150	ფრთათეთრი თევზიყლაპია	<i>Chlidonias leucopterus</i>	გადამფრენი სახეობა
151	შავი თევზიყლაპია	<i>Chlidonias niger</i>	გადამფრენი სახეობა
152	თოლიის ნისკარტა მეთოვლია	<i>Gelochelidon nilotica</i>	გადამფრენი სახეობა
153	მცირა მეთოვლია	<i>Sterna albifrons pallas</i>	გადამფრენი სახეობა

154	კასპიური მეთოვლია	<i>Sterna caspia pallas</i>	გადამფრენი სახეობა
155	მდინარის მეთოვლია	<i>Sterna hirundo linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
156	ჭრელნისკარტა მეთოვლია	<i>Sterna sandvicensis latham</i>	გადამფრენი სახეობა
157	გარეული მტრედი	<i>Columba livia f. domesticus Gmelin</i>	მოზინადრე სახეობა
158	გულიო, გვიძინი	<i>Columba oenas linnaeus</i>	მოზინადრე, მომთაბარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
159	ჩვეულებრივი გვრიტი	<i>Streptopelia turtur</i>	გადამფრენი სახეობა
160	ქოჩორა გუგული	<i>Clamator glandarius</i>	გადამფრენი სახეობა
161	ბუკიოტი	<i>Aegolius funereus</i>	მოზინადრე სახეობა
162	ბაიყუმი	<i>Asio flammeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
163	ყურებიანი ბუ, ოლოლი	<i>Asio otus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
164	ჭოტი	<i>Athene noctua</i>	გადამფრენი სახეობა
165	ზარნაშო	<i>Bubo bubo</i>	მოზინადრე სახეობა
166	წყრომი	<i>Otus scops</i>	მოზუდარე და გადამფრენი სახეობა
167	ჩვეულებრივი ტყის ბუ	<i>Strix aluco linnaeus</i>	მოზინადრე სახეობა
168	ბუხრინწა	<i>Tyto alba</i>	მოზინადრე სახეობა
169	ჩვეულებრივი უფეხურა	<i>Caprimulgus europaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
170	ნამგალა	<i>Apus apus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
171	ალკუნე	<i>Alcedo atthis</i>	მოზინადრე სახეობა
173	კვირიონი	<i>Merops apiaster linnaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
174	მწვანე კვირიონი	<i>Merops persicus pallas</i>	შემომფრენი სახეობა
175	ოფოფი	<i>Upupa epops linnaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
182	მაქცია	<i>Jynx torquilla linnaeus</i>	მოზუდარი და გადამფრენი სახეობა
183	თოხიტარა	<i>Aegithalos caudatus</i>	მოზინადრე და მომთაბარე სახეობა
184	მინდვრის ტოროლა	<i>Alauda arvensis linnaeus</i>	მოზინადრე, გადამფრენი მომთაბარე და მოზამთრე სახეობა
185	მცირე ტოროლა	<i>Calandrella brachydactyla</i>	გადამფრენი სახეობა
186	რუხი ტოროლა	<i>Calandrella rufescens</i>	გადამფრენი სახეობა
187	ქოჩორა ტოროლა	<i>Galerida cristata</i>	მოზამთრე სახეობა

188	ტყის ტოროლა	<i>Lullula arborea</i>	მოზუდარე, გადამფრენი სახეობა
189	ველის ტოროლა	<i>Melanocorypha calandra</i>	გადამფრენი სახეობა
190	მედულუკე	<i>Bombycilla garrulus</i>	გადამფრენი სახეობა
191	მოკლეთითა მგლინავა	<i>Certhia brachydactyla</i>	მოზინადრე და მომთაბარე სახეობა
192	ჩვეულებრივი მგლინავა	<i>Certhia familiaris linnaeus</i>	მოზინადრე და მომთაბარე სახეობა
193	ჩვეულებრივი წყლის შაშვი	<i>Cinclus cinclus</i>	მოზინადრე სახეობა
194	ყორანი	<i>Corvus corax linnaeus</i>	მოზინადრე სახეობა
196	რუხი ყვავი	<i>Corvus cornix linnaeus</i>	მოზინადრე სახეობა
197	ჭილყვავი	<i>Corvus frugilegus linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
198	ლელიანის გრატა	<i>Emberiza schoeniclus</i>	მოზამთრე სახეობა
199	მეფეტვია	<i>Miliaria calandra</i>	მოზუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
205	მეკანაფია	<i>Carduelis cannabina</i>	მოზუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
206	ჩიტბატონა	<i>Carduelis carduelis</i>	მოზუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
207	მწვანულა	<i>Carduelis chloris</i>	მოზუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
208	ჭივჭავი	<i>Carduelis spinus</i>	მოზინადრე სახეობა
208	კულუმბური	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	მოზინადრე სახეობა
209	მთიულა	<i>Fringilla montifringilla linnaeus</i>	მოზამთრე სახეობა
210	სტვენია	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	მოზინადრე სახეობა
211	ქალაქის მერცხალი	<i>Delichon urbica</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
212	სოფლის მერცხალი	<i>Hirundo rustica linnaeus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
214	მენაპირე მერცხალი	<i>Riparia riparia</i>	იშვიათი მოზუდარი და გადამფრენი სახეობა
215	ჩვეულებრივი ღაჟო	<i>Lanius collurio linnaeus</i>	მრავალრიცხოვანი მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
216	რუხი ღაჟო	<i>Lanius excubitor linnaeus</i>	მოზამთრე სახეობა
217	შავშებლა ღაჟო	<i>Lanius minor gmelin</i>	გადამფრენი სახეობა

218	წითელთავა ლაჟო	<i>Lanius senator</i> <i>Linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
219	მინდვრის მწყერჩიტა	<i>Anthus campestris</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
220	წითელგულა მწყერჩიტა	<i>Anthus cervinus</i>	გადამფრენი სახეობა
221	მდელოს მწყერჩიტა	<i>Anthus pratensis</i>	ჩვეულებრივი გადამფრენი და მცირერიცხოვანი მოზამთრე სახეობა
225	ყვითელთავა ბოლოქანქარა	<i>Motacilla citreola</i> <i>pallas</i>	გადამფრენი სახეობა
226	საყელოიანი მემატლია	<i>Ficedula albicollis</i>	გადამფრენი სახეობა
227	ჭრელი მემატლია	<i>Ficedula hypoleuca</i>	გადამფრენი სახეობა
228	მცირე მემატლია	<i>Ficedula parva</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
229	კავკასიური საყელოიანი მემატლია	<i>Ficedula semitorquata</i>	მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
230	მოლალური	<i>Oriolus oriolus</i>	გადამფრენი სახეობა
231	შავი წიწვივა	<i>Parus ater linnaeus</i>	მობინადრე სახეობა
232	წიწკანა	<i>Parus caeruleus</i> <i>linnaeus</i>	მობინადრე სახეობა
233	სახლის ბელურა	<i>Passer domesticus</i>	მობინადრე სახეობა
234	მინდვრის ბელურა	<i>Passer montanus</i>	მოზამთრე სახეობა
235	ჩვეულებრივი რემეზი	<i>Remiz pendulinus</i>	იშვიათი გადამფრენი მოზამთრე ან შემომფრენი სახეობა
236	ჩვეულებრივი სინეგოგა	<i>Sitta europea linnaeus</i>	მობინადრე სახეობა
237	შავთავა ცოცია	<i>Sitta krueperi pelzeln</i>	მობინადრე და მომთაბარე სახეობა
238	ტარბი	<i>Stunus roseus</i>	გადამფრენი სახეობა
239	შოშია, შროშანი	<i>Sturnus vulgaris</i> <i>linnaeus</i>	გადამფრენი სახეობა
240	ინდური მეჩალია	<i>Acrocephalus agricola</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
241	შაშვისებრი მეჩალია	<i>Acrocephalus</i> <i>arundinaceus</i>	
242	ბალის მეჩალია	<i>Acrocephalus</i> <i>dumetorum</i>	
243	წვრილ ნისკარტა ლერწამა	<i>Acrocephalus</i> <i>melanopogon</i>	
244	ჭაობის მეჩალია	<i>Acrocephalus palustris</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
245	ჩახჩახა მეჩალია	<i>Acrocephalus</i> <i>schoenobaenus</i>	შემომფრენი სახეობა

246	ლელიანის მეჩალია	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	
247	ფართო კუდალერწამა	<i>Cettia cetti</i>	გადამფრენი სახეობა
248	მდინარის ჭრიჭინა– მეჩალია	<i>Locustella fluviatilis</i>	გადამფრენი სახეობა
249	ბულბულისებრი ჭრიჭინა–მეჩალია	<i>Locustella luscinioides</i>	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
250	ჭედია–ყარანა	<i>Phylloscopus collybita</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
251	კავკასიური ყარანა	<i>Phylloscopus lorenzii</i>	მობუდარი, გადამფრენი და მობინადრე სახეობა
252	ყვითელმუცელა ყარანა	<i>Phylloscopus nitidus</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
253	მწვანე ყარანა	<i>Phylloscopus trochilodes</i>	გადამფრენი სახეობა
254	ყარანა–მეგაზაფხულე	<i>Phylloscopus trochilus</i>	მობუდარი გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
255	წითელთავა ნარჩიტა	<i>Regulus ingicapillus</i>	იშვიათი მობინადრე სახეობა
256	ბადის ასპუჭაკა	<i>Sylvia borin</i>	გადამფრენი სახეობა
257	რუხი ასპუჭაკა	<i>Sylvia communis latham</i>	მობუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
258	ჭვინტია ასპუჭაკა	<i>Sylvia curruca</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
259	მგალობელი ასპუჭაკა	<i>Sylvia hortensis</i>	გადამფრენი სახეობა
260	მიმინოსებრი ასპუჭაკა	<i>Sylvia nisoria</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
261	ულვაშა წივწივა	<i>Panurus biarmicus linnaeus</i>	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
262	ჭინჭრაქა, ღობემძვრალა	<i>Troglodytes troglodytes</i>	მობინადრე სახეობა
263	გულწითელა	<i>Erithacus rubecula</i>	მობინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
264	აღმოსავლური ბულბული	<i>Luscinia luscinia</i>	
265	სამხრეთული ბულბული	<i>Luscinia megarhynchos</i>	
266	ცისფერგულა	<i>Luscinia svecica</i>	მომომფრენი სახეობა
267	მოკლეთითა მეღორღია	<i>Oenanthe isabellina</i>	გადამფრენი სახეობა
268	ჩვეულებრივი მეღორღია	<i>Oenanthe oenanthe</i>	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
269	მელოტჩიტა	<i>Oenanthe pleschanka</i>	შემომფრენი ან იშვიათი არარეგულარულად გადამფრენი სახეობა

270	შავი ბოლოცეცხლა	<i>Phoenicurus ochrurus</i>	მოზინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
271	ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
272	მდელოს ოვსადი	<i>Saxicola rubetra</i>	მოზუდარი, გადამფრენი სახეობა
273	შავთავა ოვსადი	<i>Saxicola torquata</i>	გადამფრენი სახეობა
274	ჩიჩხინაკი	<i>Turdus iliacus linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
275	წრიპა	<i>Turdus philomelos</i>	მოზინადრე სახეობა
276	ბოლოშავა	<i>Turdus pilaris linnaeus</i>	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა

5.3. ძუძუმწოვრები

ძუძუმწოვრები		
1	კავკასიური თხუნელა	<i>Talpa caucasica</i>
2	გრძელკუდა კბილთეთრა	<i>Crocidura russula</i>
3	რადეს ბიგა	<i>Sorex raddei</i>
4	დიდი ცხვირნალა	<i>Rhynolophus ferrumequinum</i>
5	მეჭელის ცხვირნალა	<i>Rhynolophus mehelei</i>
6	გრძელყურა მლამიობი	<i>Myotis bechsteini</i>
7	გრძელფრთიანი ღამურა	<i>Miniopterus schreibersi</i>
8	მცირე მეღამურა	<i>Nyctalus leisleri</i>
9	ჩვეულებრივი ღამურა	<i>Vespertilio murinus</i>
10	კავკასიური ციყვი	<i>Sciurus anomalis</i>
11	ჩვეულებრივი ციყვი	<i>Sciurus vulgaris</i>
12	ჩვეულებრივი ძილგუდა	<i>Glis glis</i>
13	ღნავი (ტყის ძილგუდა)	<i>Dryomys nitedula</i>
14	სახლის თაგვი	<i>Mus musculus</i>
15	ტყის თაგვი	<i>Sylvimus sylvaticus</i>

16	მინდვრის თაგვი	<i>Apodemus agratus</i>
17	შავი ვირთაგვა	<i>Rattus rattus</i>
18	რუხი ვირთაგვა	<i>Rattus norvegicus</i>
19	ბუჩქნარის მემინდვრია	<i>Pitymys major</i>
20	ნუტრია	<i>Myocastor coypus</i>
21	ჩველებრივი დელფინი	<i>Delphinus delphis</i>
22	აფალინა	<i>Tursiops truncatus</i>
23	ზღვის ღორი	<i>Phocaena phocaena</i>
24	ტურა	<i>Canis aureus</i>
25	მელა	<i>Vulpes vulpes</i>
26	ტყის კატა	<i>Felis sylvestris</i>
28	ტყის კვერნა	<i>Martes martes</i>
29	დედოფალა	<i>Mustela nivalis</i>
30	მაჩვი	<i>Meles meles</i>
31	წავი	<i>Lutra lutra</i>
32	გარეული ღორი	<i>Sus scrofa</i>
33	ევროპული შველი	<i>Capreolus capreolus</i>
34	მგელი	<i>Canis lupus linnaeus</i>
35	კურდღელი	<i>Lepus europaeus</i>

5.4. ამფიბიები და ქვეწარმავლები

ამფიბიები და ქვეწარმავლები		
1	ჩვეულებრივი ტრიტონი	<i>Trituris vulgaris</i>
2	მწვანე გომბეშო	<i>Bufo viridis</i>
3	ჩვეულებრივი ვასაკა	<i>Hyla arborea</i>
4	ტბის ბაყაყი	<i>Rana ridibunda</i>
5	ჭაობის კუ	<i>Emys orbicularis</i>
6	ბოხმეჭა	<i>Angius fragilis</i>
7	მარდი ხელიკი	<i>Lacerta agilis</i>
8	ჩვეულებრივი ანკარა	<i>Natrix natrix</i>
9	წყლის ანკარა	<i>Natrix tessellata</i>

5.5. უხერხემლოები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული უხერხემლო ცხოველების სახეობრივი მრავალფეროვნება (ლიტერატურული მონაცემების მიხედვით)

5.5.1. პარაზიტული უმარტივესები

1. *Tripanosoma rotatorium*
2. *Lancesterella minima*
3. *L. garnhami*
4. *Dactilosoma ranarum*
5. *Plasmodium malariae*
6. *P. reticulum*
7. *Haemoproteus danilewskyi*
8. *H. lanii*
9. *H. columbae*
10. *Leucocytozoon fringillarum*
11. *L. dubreuilii*
12. *L. sakharoffi*
13. *Eimeria acervilina*
14. *E. maxima*
15. *E. mitis*
16. *E. necatrix*
17. *E. tennela*
18. *E. bovis*
19. *E. braaultensis*
20. *E. zurnii*

21. *E. auburnensis*
22. *E. ahsata*
23. *E. intricata*
24. *E. deliesku*
25. *E. scabra*
26. *E. Spinosa*

5.5.2. ბრტყელი ჭიები

1. *Gorgoderia (Pprostodera) dollfusi*
2. *G. (P.) cygnoides asiatica*
3. *G. pagenstecheri*
4. *G. vitelliloba*
5. *Diplodiscus subclavatus*
6. *Opisthioglyphe ranae*
7. *Pneumonoeces asper*
8. *Haematoloechus variegatus variegatus*
9. *H. Variegatus dubininae*
10. *Pleurogenoides medians*
11. *Prosotocus confusus*
12. *Pleurogenes claviger*
13. *Cephalogonomus retusus*
14. *C. europeus*

15. <i>Encyclometra columbrimurorum</i>	59. <i>Dendritobilharzia pulverulenta</i>
16. <i>Telorchis assula</i>	60. <i>Fasciola hepatica</i>
17. <i>Paralepoderma cloacicola</i>	61. <i>F. gigantica</i>
18. <i>Macrodera longicollis</i>	62. <i>Brachylaemus recurvus</i>
19. <i>Opisthioglyphe ranae</i>	63. <i>B. fulvus</i>
20. <i>Clinostomum complanatum</i>	64. <i>Ithygonimus talpae</i>
21. <i>Eucotyle popowi</i>	65. <i>Pseudoleucochloridium soricis</i>
22. <i>Psilochasmus longicirratu</i>	66. <i>Dicrocoelium lanceatum</i>
23. <i>P. oxyurus</i>	67. <i>Eurytrema pancreaticum</i>
24. <i>Stomylotrema spasskii</i>	68. <i>Echinoschasmus perfoliatus</i>
25. <i>Echinostoma robustum</i>	69. <i>Mesorchis denticulatus</i>
26. <i>E. stantschynkii</i>	70. <i>Metogonium yoleagawai</i>
27. <i>E. revolutum</i>	71. <i>Pracotyle italica</i>
28. <i>E. paraulum</i>	72. <i>P. longa</i>
29. <i>E. miyagawai</i>	73. <i>Paramphistomum cerwi</i>
30. <i>E. recurvatum</i>	74. <i>Calicophoron calicophorum</i>
31. <i>E. mordwilkoii</i>	75. <i>liorchis scotiae</i>
32. <i>Hypoderma gnedini</i>	76. <i>Alaria alata</i>
33. <i>H. vigi</i>	
34. <i>Petasiger (P.) exaeretus</i>	
35. <i>P. (P.) megacanthum</i>	
36. <i>P. (N.) jubilarum</i>	
37. <i>P. bilobus</i>	
38. <i>Echinochasmus matevossianae</i>	
39. <i>E. dietzevi</i>	
40. <i>Mesorchis pseudoechinatus</i>	
41. <i>Chaunocephalus ferox orientalis</i>	
42. <i>Brachylaemus fuscatus</i>	
43. <i>Opistorchis simulans</i>	
44. <i>Metorchis intermedius</i>	
45. <i>M. Xanthosomus</i>	
46. <i>Tracheophilus sisowi</i>	
47. <i>Dicrocoelium macrostomum</i>	
48. <i>Brachylecithum attenuatum</i>	
49. <i>Corrigia victori</i>	
50. <i>Platynosomum fallax</i>	
51. <i>Prosthogonimus ovatus</i>	
52. <i>Notocotylus attenuatus</i>	
53. <i>Aplaryngosrtea eornu</i>	
54. <i>Apatemon gracillis</i>	
55. <i>Cotylurus cornutus</i>	
56. <i>Tetracotyle falconis</i>	
57. <i>Diplostomum spataceum</i>	
58. <i>Bilhatziella polonica</i>	

5.5.3. ამფიბიებში, ქვეწარმავლებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში აღრიცხულია ცესტოდები

1. *Nematotaenia dispar*
2. *Ophiotaenia europeae*
3. *Mezocostoides lineatus*
4. *Davainea proglottina*
5. *Raillietina tetragona*
6. *R. echinobotrida*
7. *R. friedbergeri*
8. *Furmanetta pseudoechinobotrida*
9. *Skrjabinia caucasica*
10. *S. cesticillus*
11. *Drepanidotaenia lanceolata*
12. *Cloacotaenia megalops*
13. *Dicranotaenia collaris*
14. *D. coronula*
15. *Diorchis steffanskii*
16. *D. acuminata*
17. *Diploposte laevis*
18. *Microsomacanthus microsoma*
19. *M. parula*
20. *Orlovilepis megalops*
21. *Drepanidolepis anatina*

22. *Fimbriaria fasciolaris*
23. *Retinometra longicirrosa*
24. *R. skrjabini*
25. *Echinolepis cariosa*
26. *Sobolevicanthus gracilis*
27. *Staphylepis cantaniana*
28. *Tschertkovilepis setigera*
29. *Variolepis crenata*
30. *Wardium mathevossianae*
31. *Aploparaksis filum*
32. *A. parafilum*
33. *Dilepis undula*
34. *D. attenuata*
35. *Amoebataenia cuneata*
36. *Parictarotaenia paradoxa*
37. *Choanotaenia infundibulum*
38. *Ch. cingulifera*
39. *Anonchotaenia globata*
40. *Paruterina candelabraria*
41. *Bhabdometra nigropunctata*
42. *Cladotaenia cylindracea*
43. *Tetrabothrium cylindraceum*
44. *Ligula intestinalis*

5.5.4. ფიტო და თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდები

1. *Plectus sp.*
2. *Prismatolaimus sp.*
3. *Aquatides aquaticus*
4. *A. schadim*
5. *Mesodorylaimus sp.*
6. *Eudorylaimus sp.*
7. *Aporcelaimus sp.*
8. *Aporcelaimellus sp.*
9. *Belondira sp.*
10. *Oxydirus sp.*
11. *Mononchus truncatus*
12. *M. sp.*
13. *Sporonchueus sp.*
14. *Babditis sp.*
15. *Cephalobus sp.*
16. *Eucephalobus mucronatus*
17. *E. striatus*
18. *Tylenchus sp.*

19. *Tylenchorynchus sp.*
20. *Merlinius leptus*
21. *M. macrurus*
22. *Nelicotylenchus sp.*
23. *Heterodora sp.*
24. *Aphelenchoides sp.*

5.5.5. ამფიბიებში აღრიცხული პარაზიტული ნემატოდები

1. *Cosmocerca ornata*
2. *Phisocephalus sexsalatus*
3. *Ascarops strongilina*
4. *Bhabdices bufonis*
5. *Oswaldocrusia goezei*
6. *Icosiela neglecta*
7. *Pseudoacathocephalus bufonis*

5.5.6. რეპტილიებში რეგისტრირებული ნემატოდები

1. *Oswalchocruzia goezei*
2. *Neoxymatium caucasicum*
3. *Bhabdias fuscovenosus*
4. *Paraentomelas dujardini*
5. *Hexadontophorus ophisauri*
6. *Entomelas entomelas*
7. *Spinonoura armenica*
8. *Kalicephalus vipezae*
9. *Ascarops strongilina*
10. *Phisocephalus sexsalatus*
11. *Agamospirura minuta*

5.5.7. წყლისა და ხმელეთის რგოლიანი ჭიები

1. *Limnodrilus claparedeanus*
2. *Potamothrix hammoniensis*
3. *Lumbriculus variegatus*
4. *Criodrilus laccum*
5. *Allolobophora jassyensis*
6. *A. caliginosa trpezoides*
7. *A. chlorotica*
8. *A. dubiosa*
9. *Eisenia fetida*
10. *E. rosea*
11. *Helodrilus colchicus*
12. *Dendrobaena faucium*

13. *D. veneta*
14. *D. surbiensis*
15. *D. marinae*
16. *D. hortensis*
17. *D. nassonovi*
18. *D. rubidus tenuis*
19. *Eiseniella tetraedra*
20. *Ocodrilus transpadanus*
21. *Pheretima difrigans*

5.5.8. წყლის მოლუსკები

1. *Melanopsis praerosa mingrelica*
2. *Theodoxus flaviatilis*
3. *Theodoxus pallasi*
4. *Viviparus viviparus*
5. *Physella acuta*
6. *Anodonta cygnea*

5.5.9. ხმელეთის მოლუსკები

1. *Carychium tridentatum*
2. *Succinea oblonga*
3. *Cionella lubrica.*
4. *Vertigo pigmaea*
5. *Truncatellina strobeli*
6. *Truncatellina cylindrica*
7. *Pupilla triplicata*
8. *Orcula doliolum.*
9. *Valonia costata*
10. *Chondrula tridens*
11. *Ena obscura*
12. *Euconulus fulvus*
13. *Oxychilus mingrelicus*
14. *Limax flavus*
15. *Deroceras melanocephalus*
16. *Circassina circassina*
17. *Xerosecta derbentina*
18. *Fruticocampilea narzanensis*
19. *Euomphalia ravergieri*
20. *Euomphalia selecta*
21. *Caucasotachea atrolabiata*
22. *Helix lucorum*

5.5.10. დატოტვილულვაშიანი კიბოსნაირები

1. *Diaphanosoma brachyurum*
2. *Daphnia longispina*
3. *Simocephalus vetulus*
4. *S. serrulatus*
5. *S. Expinosus*
6. *Moina rectirostris*
7. *M. micrura*
8. *M. macrocopa*
9. *Geriodaphnia reticulata*
10. *G. megalops*
11. *G. laticaudata*
12. *G. rotunda*
13. *G. pulchella*
14. *Scapholeberis mucronata*
15. *S. aurita*
16. *Macrothrix hirsuticornis*
17. *M. daday*
18. *M. rosea*
19. *Ilyocriptus agilis*
20. *Eurycercus lamellatus*
21. *Camptocercus rectirostris*
22. *Acroperus harpae*
23. *Peracantha truncata*
24. *Monospilus dispar*
25. *Graptoleberis testudinaria*
26. *Kurzia latissima*
27. *Chydorus sphaericus*
28. *C. latus*
29. *C. barroisi*
30. *Pleuroxus trigonellus*
31. *P. striatus*
32. *P. laevis*
33. *Alona affinis*
34. *A. guttata*
35. *A. intermedia*
36. *Alonella nana*
37. *A. exigua*
38. *A. excisa*
39. *Bosmina longirostris*
40. *Polyphemus pediculus*
41. *Podon polyphemoides*
42. *Leptodora kindtii*

5.5.11. ნიჩაბვეებიანი (Copepoda)

კიბოსნაირები

1. *Calanipeda aquae*
2. *Ectinosoma abrau*
3. *Nitorca lacustris*
4. *Centropages kroyeri*
5. *Oithona nana*
6. *O. similis*
7. *Acartia clausi*
8. *Macrocylopst fuscus*
9. *Acanthocyclops viridis*
10. *A. bicuspidatus*
11. *Mesocyclops leuckarti*
12. *M. oithonoides*
13. *M. crasus*

5.5.12. ცრუმორიელები

კოლხეთის ეროვნულ პარკში რეგისტრირებულია (Kvavadze Er.; Arabuli T.; Murvanidze M., 2008) ცრუმორიელების მხოლოდ ერთი სახეობა:

1. *Daetylochelifer latrelei* (Leach, 1817)

5.5.13. ნემსიელაპიები:

1. *Calopterix mingrelicus*
2. *Lastes barbatus*
3. *L. viridis*
4. *Sympecta fusca*
5. *Platycnemis pennipes*
6. *Ischnura elegans*
7. *I. pumilo*
8. *E. viridulum*
9. *Gomphus flavipis*
10. *Onychogomphus forcipatus*
11. *Aeschna cyanea*
12. *A. mixta*
13. *Anax imperator*
14. *A. parthenope*
15. *Libellula depressa*
16. *L. quadrimaculata*
17. *Orthetrum bruneum*
18. *O. cancellatum*
19. *O. albistylum*

20. *Crocothemis erythrea*
21. *Sympetrum fonscolombei*
22. *S. striolatum*
23. *S. sanguineum*

რიგი Coleoptera

ოჯახი Dytiscidae

1. *Laccophilus hyalinus*
2. *Laccophilus minutus*
3. *Laccophilus poecilus*
4. *Hygrotus impressopunctatus*
5. *Hygrotus inaequalis*
6. *Rhantus suturalis*
7. *Hydaticus grammicus*
8. *Dytiscus dimidiatus*
9. *Dytiscus semisulcatus*
10. *Dytiscus lateralimarginalis*

ოჯახი Carabidae

1. *Oodes helopoides*
2. *Dripta dentate*
3. *Carabus granulatus*
4. *Demetrias imperialis*
5. *Odocanta melanura*
6. *Stenolophus teutonius*
7. *Stenolophus mirtus*
8. *Pterostichus minus*
9. *Poecilus vernale*
10. *Agonum lugens*
11. *Agonum viduum*
12. *Anisodactylus binotatus*
13. *Harpalus rufipes*
14. *Europhilus fuliginosus*
15. *Acupalpus meridianus*
16. *Bembidion nordmanni*

ოჯახი Tenebrionidae

1. *Opatrum sabulosum*
2. *Tenebrio obscurus*
3. *Uloma culinaria*

ოჯახი Lucanidae

1. *Dorcus parallelopipedus*

ოჯახი Scarabaeidae

1. *Aphodius erraticus*
2. *Aphodius luridus*
3. *Onthophagus taurus*
4. *Pentodon idiota*

5. *Blitopertha lineate*
6. *Phylloptera horticola*
7. *Melolontha pectoralis*
8. *Amphimallon solstiatius*
9. *Maladera japonica*
10. *Epicometis hirta*
11. *Oxythyrea cinctella*
12. *Oxythyrea funesta*
13. *Cetonia autara*

ოჯახო Staphylinidae

1. *Paederus riparius*
2. *Paederus fuscipes*
3. *Homocotarsus chaudierei*
4. *Phylonthus quisquiliartus*
5. *Phylarthus famarius*
6. *Phylarthus nigrita*
7. *Cryptobium frasticorne*
8. *Lathrobium brunnnipes*
9. *Lathrobium scutellare*
10. *Trogophiloeus rivularis*
11. *Scopaeus laevigatum*
12. *Oxytelus pumilus*

ოჯახო Hymenoptera

1. *Apis mellifera*

2. *Bombus hortarum*
3. *Murmica sancta*
4. *Tetromorimus caespitum*
5. *Lasius alilnus*
6. *Lasius niger*
7. *Formica sanguinea*
8. *Formica cunicularia*
9. *Formica cinerea*

ოჯახო Lepidoptera

1. *Zygaena cyarea*
2. *Pyrausta aurata*
3. *Gonopteryx rhamni*
4. *Polyommatus acarus*

ოჯახო Diptera

1. *Limna unguicornis*
2. *Paroxyna absinthii*
3. *Sepedon sphegeus*
4. *Tetanocera ferruginea*
5. *Chlorops triangularis*
6. *Elachiptera cornuta*
7. *Millesia crabroniformis*
8. *Erictalis pertiax*
9. *Neoscara floralis*

5.5.14. ჯავშნისანი ტკობები

1. *Achipteria nitens* (Nicolet, 1855)
2. *Acrogalumna longipluma* (Berlese, 1904)
3. *Acrogalumna adjarica longipluma* Murvanidze, Weigmann, 2003
4. *Amerobelba decedens* Berlese, 1908
5. *Arthrodamaeus femoratus* (C.L. Koch, 1840)
6. *Belba sculpta* (Mihelčič, 1957)
7. *Belbodamaeus* sp
8. *Berniniella bicarinata* Paoli, 1908
9. *Berniniella silvatica* (Vasiliu, Calugar, 1976)
10. *Carabodes femoralis* (Nicolet, 1855)
11. *Carabodes rugosior* Berlese, 1916
12. *Ceratoppia bipilis* (Hermann, 1804)
13. *Ceratoppia quadridentata* (Haller, 1882)
14. *Ceratozetes gracilis* (Michael, 1844)
15. *Chamobates caucasicus* Shaldybina, 1969
16. *Chamobates cuspidatiformis* (Trägårdh, 1904)
17. *Chamobates interpositus* Pschorn-Walcher, 1953
18. *Chamobates (Xiphobates) kieviensis* Shaldybina, 1980
19. *Chamobates (Xiphobates) voigtsi* (Oudemans, 1902)
20. *Conchogneta delacarlca* (Forsslund, 1947)
21. *Cultroribula bicultrata* (Berlese, 1905)
22. *Damaeolus ornatissimus* Csiszar, 1962
23. *Dissorhina ornata* (Oudemans, 1900)
24. *Dometorina plantivaga* (Berlese, 1895)
25. *Edwardzetes edwardsii* (Nicolet, 1855)
26. *Epilohmannia cylindrica* (Berlese, 1904)
27. *Eremaeus hepaticus* C.L. Koch, 1836
28. *Eremobelba geographica* Berlese, 1908

29. *Eupelops acromios* (Hermann, 1804)
30. *Eupelops hygrophilus* (Knülle, 1954)
31. *Eupelops occultus* (C.L. Koch, 1835)
32. *Eupelops plicatus* (C.L. Koch, 1835)
33. *Eupelops torulosus* (C.L. Koch, 1839)
34. *Euzetes globulus* (Nicolet, 1855)
35. *Galumna berlesei* Oudemans, 1919
36. *Galumna lanceata* (Oudemans, 1900)
37. *Galumna obvia* (Berlese, 1914)
38. *Globozetes microtus* Shaldybina, 1969
39. *Gustavia microcephala* (Nicolet, 1855)
40. *Hermannella punctulata* Berlese, 1908
41. *Hoplophthiracarus illinoisensis* (Ewing, 1909)
42. *Hydrozetes parisiensis* Grandjean, 1948
43. *Hypocephalus mirabilis* Krivolutsky, 1971
44. *Hypochthonius rufulus* C.L. Koch, 1836
45. *Latilamellobates incisellus* (Kramer, 1897)
46. *Liacarus breviamellatus* Mihelčič, 1955
47. *Liacarus coracinus* (C.L. Koch, 1840)
48. *Liacarus lencoranicus* Krivolutsky, 1967
49. *Liebstadia pannonica* (Willmann, 1951)
50. *Liebstadia willmanni* Miko, Weigmann, 1996
51. *Machuella draconis* Hammer, 1961
52. *Mesoplophora caucasica* Krivolutsky, 1975
53. *Mesoplophora pectinata* Mahunka, 1979
54. *Mesoplophora pulchra* Sellnick, 1928
55. *Metabelba papillipes* (Nicolet, 1855)
56. *Metabelba pseudoitalica* Bulanova-Zachvatkina, 1965
57. *Metabelba pulverulenta* (C.L. Koch, 1840)
58. *Metabelba rara* Bulanova-Zachvatkina, 1965
59. *Metabelbella macerochaeta* Bulanova-Zachvatkina, 1967
60. *Microppia minus* (Paoli, 1908)
61. *Microtritia minima* (Berlese, 1904)
62. *Minunthozetes pseudofusiger* (Schweizer, 1922)
63. *Nanhermannia nana* (Nicolet, 1855)
64. *Nothrus biciliatus* C.L. Koch, 1836
65. *Nothrus palustris* C.L. Koch, 1836
66. *Nothrus pratensis* Sellnick, 1929
67. *Oppia abchasica* Tarba, 1974
68. *Oppia denticulata* Canestrini, 1882
69. *Oppia nitens* C.L. Koch, 1836
70. *Oppiella fallax* (Paoli, 1908)
71. *Oppiella neerlandica* (Oudemans, 1900)
72. *Oppiella nova* (Oudemans, 1902)
73. *Oppiella obsoleta* (Paoli, 1908)
74. *Oppiella similifallax* (Subias, Mingues, 1986)
75. *Oppiella subpectinata* (Oudemans, 1901)
76. *Oppiella tuberculata* (Bulanova-Zachvatkina, 1964)
77. *Oppiella unicarnata* (Paoli, 1908)
78. *Oribatella nigra* Kulijev, 1968
79. *Oribatula tibialis* (Nicolet, 1855)
80. *Oribotritia serrata* Feider, Suciú, 1958
81. *Oxioppioides decipiens* (Paoli, 1908)
82. *Pantelozetes paolii* (Oudemans, 1913)
83. *Parachipteria georgica* Murvanidze, Weigmann, 2003
84. *Parachipteria punctata* (Nicolet, 1855)
85. *Parachipteria willmanni* (van der Hammen, 1952)
86. *Paratritia baloghi* Moritz, 1966
87. *Peloptulus phaeontus* (C.L. Koch, 1844)
88. *Peloribates longipilosus* Csiszar, 1962
89. *Pergalumna minor* (Willmann, 1928)
90. *Pergalumna nervosa* (Berlese, 1914)
91. *Phthiracarus (A.) anonymus* Grandjean, 1933
92. *Phthiracarus (A.) ligneus* Willmann, 1931
93. *Phthiracarus (A.) assimilis* Niedbala, 1983
94. *Phthiracarus (A.) crassus* Niedbala, 1983
95. *Phthiracarus ferrugineus* (C.L. Koch, 1841)
96. *Phthiracarus (A.) globosus* (C.L. Koch, 1841)
97. *Phthiracarus lanatus* Feider, Suciú, 1957
98. *Phthiracarus lentulus* (C.L. Koch, 1841)
99. *Phthiracarus nitens* (Nicolet, 1855)
100. *Pilogalumna allifera* (Oudemans, 1919)
101. *Platynothrus peltifer* (C.L. Koch, 1839)
102. *Protoribates capucinus* (Berlese, 1908)
103. *Protoribates lophotrichus* (Berlese, 1904)
104. *Punctoribates manzanoensis* Hammer, 1958
105. *Punctoribates punctum* (C.L. Koch, 1839)

106. *Punctoribates sellnicki* (Willmann, 1928)
107. *Quadroppia (Coronoquadroppia) michaeli* Mahunka, 1977
108. *Quadroppia quadricarinata* (Michael, 1855)
109. *Ramusella clavipectinata* (Michael, 1885)
110. *Ramusella insculpta* (Paoli, 1908)
111. *Ramusella mihelčiči* (Perez-Inigo, 1964)
112. *Rhysotritia ardua* (C.L. Koch, 1841)
113. *Scheloribates (Topobates) circumcarinatus* Weigmann, Miko, 1998
114. *Scheloribates laevigatus* (C.L. Koch, 1836)
115. *Scheloribates latipes* (C.L. Koch, 1840)
116. *Scheloribates quintus* Wunderle, Beck, Woas, 1990
117. *Scutovertex serratus* Sitnikova, 1975
118. *Sphaerozetes piriformis* (Nicolet, 1855)
119. *Sphaerozetes tricuspoidatus* Willmann, 1923
120. *Steganacarus (T.) carinatus* (C.L. Koch, 1841)
121. *Steganacarus coniuctus* Niedbala, 1983
122. *Steganacarus patruelis* Niedbala, 1983
123. *Steganacarus personatus* Niedbala, 1983
124. *Steganacarus spinosus* (Sellnick, 1920)
125. *Steganacarus striculus* (C.L. Koch, 1835)
126. *Suctobelbella baloghi* (Forsslund, 1958)
127. *Suctobelbella duplex* (Strenzke, 1950)
128. *Suctobelbella forsslundi* (Strenzke, 1950)
129. *Suctobelbella subcornigera* (Forsslund, 1941)
130. *Suctobelbella subtrigona* (oudemans, 1916)
131. *Tectocephus punctulatus* Djaparidze, 1985
132. *Tectocephus velatus velatus* (Michael, 1880)
133. *Tectocephus velatus sarekensis* (Trägårdh, 1910)
134. *Trichoribates caucasicus* Shaldybina, 1971
135. *Trichoribates trimaculatus* (C.L. Koch, 1836)
136. *Xenillus tegeocranus* (Hermann, 1804)
137. *Zetomimus furcatus* (Warburton, Pearce, 1905)
138. *Zetorchestes micronychus* (Berlese, 1883)
139. *Zygoribatula cognata* (Oudemans, 1902)
140. *Zygoribatula exilis* (Nicolet, 1855)
141. *Zygoribatula sphaerisensilla* Djaparidze, 1985

5.5.15. ობობასნაირები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებული უმაღლესი კიბოსნაირებიდან აღსანიშნავია კოლხური ფართოფეხა კიბო (*Astacus colchicus*), რომელიც ძალიან იშვიათი სახეობაა და შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში.

ობობები (Arachnida):

1. *Marpisa radiata*
2. *Mithion canestrini*
3. *Clubiosa stagnalis*

4. *Argyroneta aquatica*

5. *Dolomedes fimbriatus*

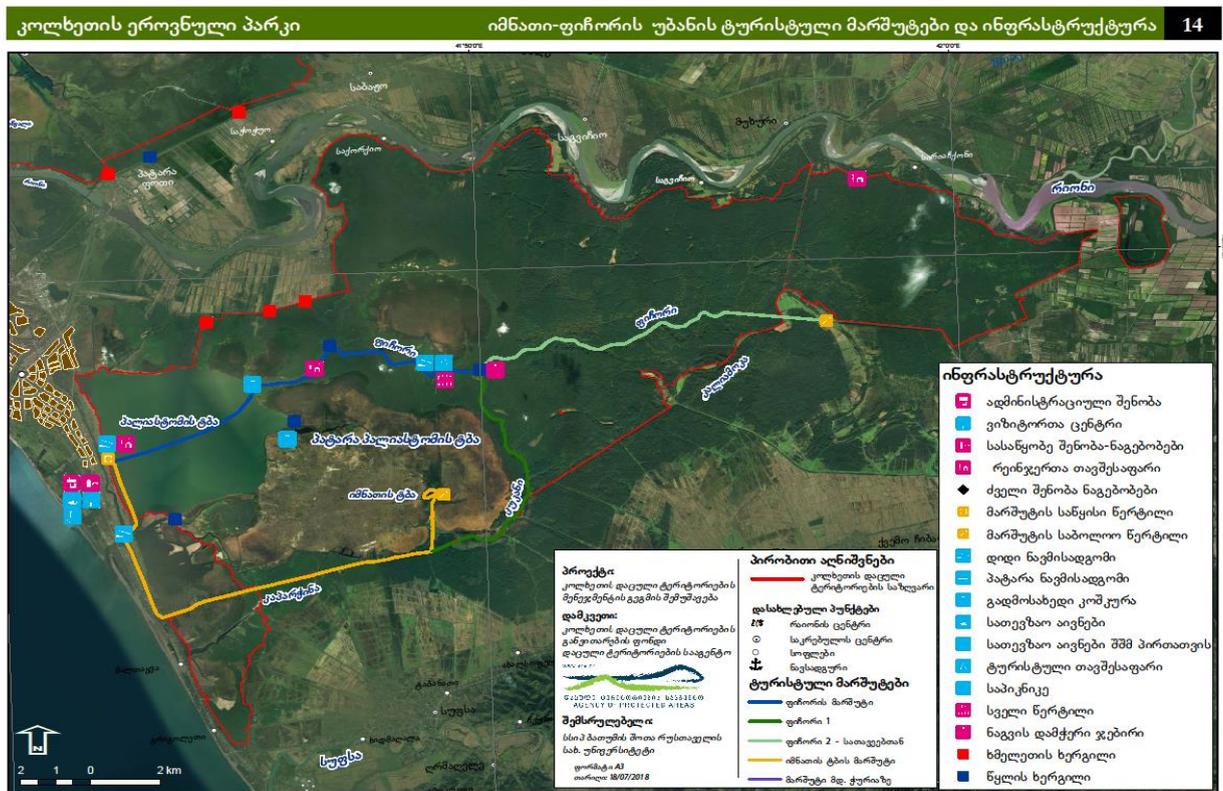
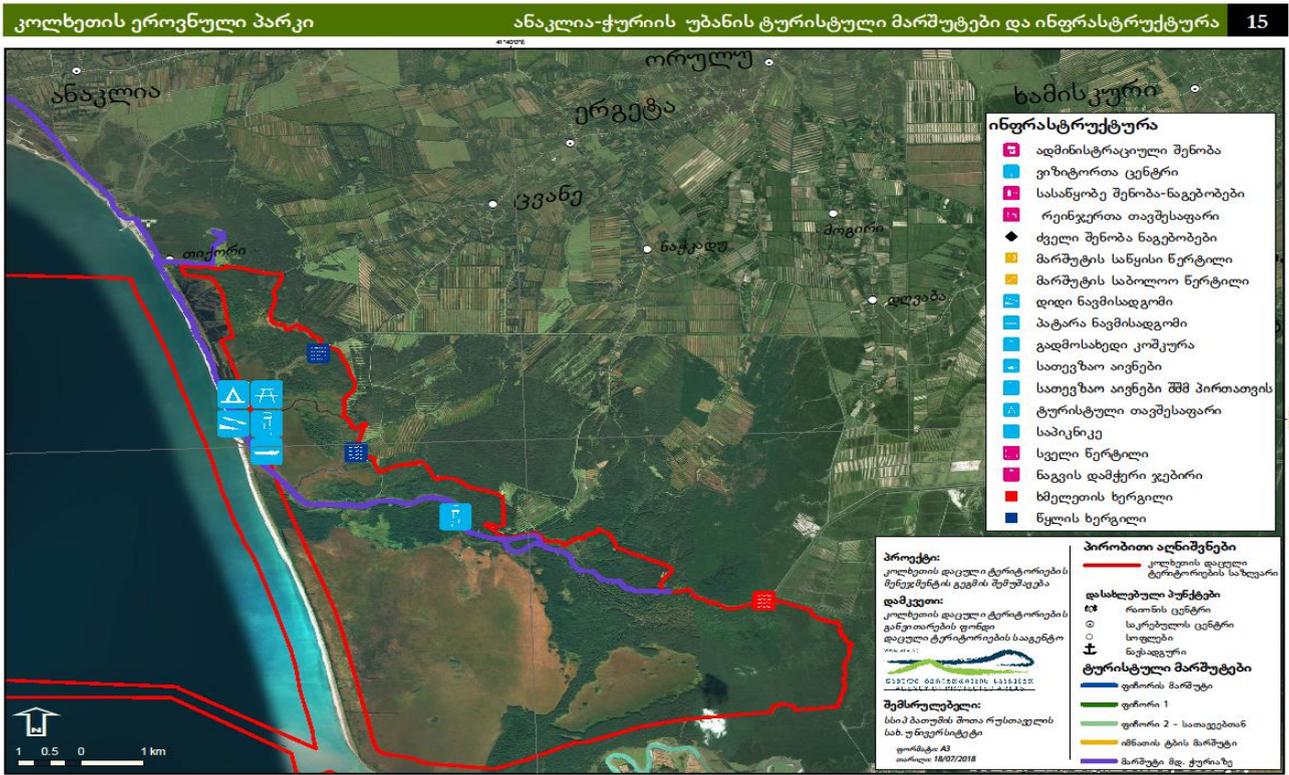
ობობასნაირთა ენდემური ფორმებიდან აღსანიშნავია მეგრული მორიელი (*Euscapius mingrelicus*). იგი ფართოდაა გავრცელებული, თუმცა მისი რიცხოვნობა არ არის მაღალი. შავიზღვის სანაპირო ზოლში გავრცელებულია აგრეთვე იტალიური მორიელი (*Euscapius italicus*).

	სახეობა
ოჯახი	<i>Dysderidae</i>
1	<i>Dysdera martensi</i>
ოჯახი	<i>Linyphiidae</i>
2	<i>Bathypantes gracilis</i>
3	<i>Ceratinella brevis</i>
4	<i>Gnathonarium dentatum</i>
5	<i>Hylyphantes nigrinus</i>
6	<i>Meioneta mollis</i>
7	<i>Microneta viaria</i>
8	<i>Nematogmus sanguinolentus</i>
9	<i>Nerienne clathrata</i>
10	<i>Porrothomma pygmaeum</i>
11	<i>Tenuiphantes mengei</i>
12	<i>Trematocephalus cristatus</i>
ოჯახი	<i>Araneidae</i>
13	<i>Larinioides cornutus</i>
ოჯახი	<i>Pisauridae</i>

14	<i>Dolomedes fimbriatus</i>
15	<i>Philodromidae</i>
16	<i>Tibellus maritimus</i>
ოჯახი	<i>Salticidae</i>
17	<i>Evarcha arcuata</i>
ოჯახი	<i>Salticidae</i>
18	<i>Mendoza canestrinii</i>
19	<i>Myrmarachne formicaria</i>
20	<i>Myrmarachne formicaria</i>
21	<i>Pseudeuophrys erratica</i>
22	<i>Pseudeuophrys erratica</i>
23	<i>Salticus mutabilis</i>
ოჯახი	<i>Linyphiidae</i>
24	<i>Bathypantes gracilis</i>
25	<i>Gnathonarium dentatum</i>
ოჯახი	<i>Clubionidae</i>
27	<i>Clubiona germanica</i>
28	<i>Clubiona stagnatilis</i>

დანართი 6

6.1 ტურისტული ბილიკები

კოლხეთის ეროვნული პარკი ვიზიტორებს 3 ტურისტულ მარშრუტს სთავაზობს:

1. პალიასტომის ტბა

მანძილი: 9 კმ

ხანგრძლივობა: 1 სთ (სანაოსნო-ხორციელდება როგორც პანტონით, ასევე კატერით)

მთავარი ღირსშესანიშნაობები: პალიასტომის ტბა, მსოფლიო უნიკალური იმნათის სფაგნუმიანი ტორფნარი, რელიქტური კოლხური ტყეები.

მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის შესასვლელიდან და გზად შეგვდებათ პალიასტომის ტბის ნაპირების ულამაზესი ხედები. სათვალთვალო კოშკიდან შესაძლებელია რაყებში თავშეფარებულ გადამფრენ ფრინველებზე დაკვირვება, რომელთაგან ზოგიერთი სახეობა გლობალური, კავკასიის და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. იმნათის ტორფნარზე სათვალთვალო კოშკიდან შესაძლებელია ფეხით სიარული იმნათის ტორფნარზე. იმნათის ტორფნარი საზრდოობს ატმოსფერული ნალექებით. აქ სადაც ნახავთ: სფაგნუმის სახეობებს, ხერხას, სამეფო გვიმრას. კოშკიდან შესაძლებელია ფრინველებზე თვალთვალი. ეს ადგილები მნიშვნელოვანი ჰაბიტატია მოზამთრე, მიგრირებადი და წყალმცურავი ფრინველებისათვის.

2. პალიასტომი-ფიჩორი

მანძილი: 18 კმ

ხანგრძლივობა: 3 სთ (სანაოსნო- ხორციელდება როგორც პანტონით, ასევე კატერით)

მთავარი ღირსშესანიშნაობები: პალიასტომის ტბა, იმნათის ტორფნარი, რელიქტური კოლხური ტყეები.

მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის შესასვლელიდან და გაივლის პალიასტომის ტბის ულამაზესი ნაპირებსა და მდინარე ფიჩორის შესართავის თვალწარმტაცი ხედებს. მდინარის ნაპირზე მოწყობილი დასასვენებელი ადგილიდან. ნაპირებზე იზრდება კოლხეთის მუხა, ლაფანი. აქ შესაძლებელია წყლისა და ჭაობის ფრინველებზე დაკვირვება, დუმფარის ე.წ. „ზეწრების“ დათვალიერება, ნაპირთან ახლოს შესაძლებელია ჭაობის კულს დანახვა თბილ და მზიან ამინდში. გვხვდება გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: წყლის კაკალი, წყლის გვიმრა სალვინია, ნაპირებთან ახლოს ხარობს იშვიათი პონტოს ტუხტი. შეიძლება კაიაკებით გასეირნება. მდინარე ფიჩორზე ასევე დაშვებულია სპორტული თევზაობა.

3. მდინარე ჭურია

ხანგრძლივობა: 2 სთ.(სანაოსნო- ხორციელდება კატერით)

მანძილი: 18 კმ.

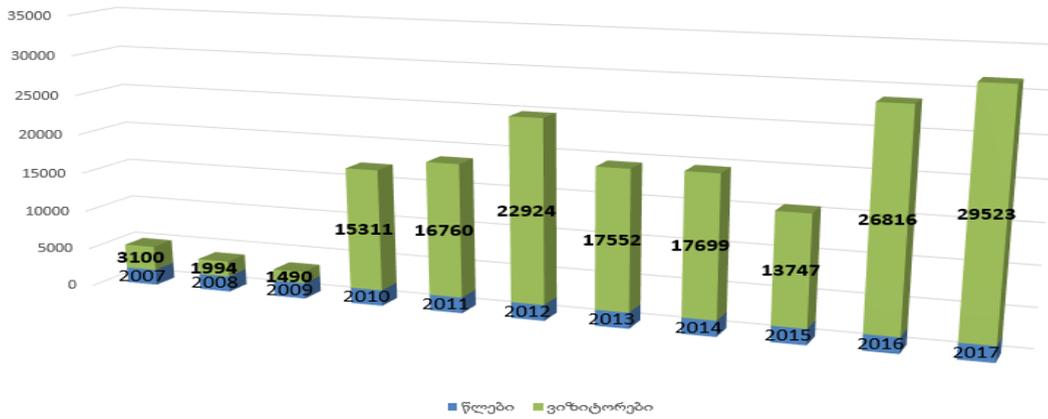
მარშრუტი იწყება ანაკლიის ტურისტული თავშესაფრიდან და აუყვება მდ.ჭურიას. აქ შესაძლებელია ნაპირებზე გავრცელებულ ჭარბტენიან კოლხურ რელიქტურ ტყეებში გავრცელებულ მცენარეებზე დაკვირვება, მხოლოდ აქ არის შემორჩენილი დიდხნოვანი კოლხური მუხები, წყლისა და ჭაობის ფრინველებზე თვალთვალი. აქვე შეიძლება კაიაკებით გასეირნება. მდინარე ჭურიაზე ასევე დაშვებულია სპორტული თევზაობა.

კოლხეთის ეროვნულ პარკში ასევე შესაძლებელია კაიაკებით გასეირნება

(ოქროს ტბა, მდ.ჭურია, მდ.ფიჩორი), ასევე სპორტული თევზაობა და ფრინველებზე დაკვირვება.

6.2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა სტატისტიკა წლების მიხედვით

(2007-2017 წწ)

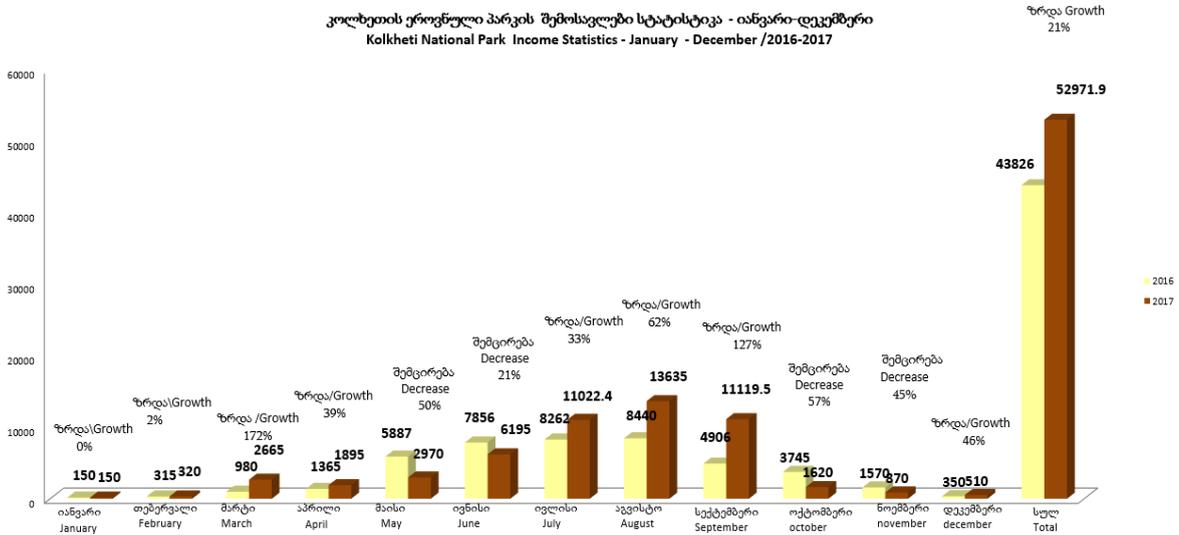

6.3. კოლხეთის ეროვნული პარკის შემოსავლების და ვიზიტორთა სტატისტიკა

2007-2017 წწ.

წელი	ვიზიტორი სულ	შემოსავალი	ვიზიტორი ქართველი	ვიზიტორი უცხოელი
2007	3100	10145 ლ	2800	300
2008	1994	20622 ლ	1994	-
2009	1490	19395 ლ	1022	468
2010	15311	21930 ლ	14067	1244
2011	16760	10285 ლ	15394	1366
2012	22924	9115 ლ	21569	1355
2013	17552	7340 ლ	15907	1645
2014	17699	8745 ლ	15651	2048
2015	13746	24706 ლ	12540	1207
2016	26816	43825 ლ	25161	1655
2017	29 523	52971,9 ლ	26 655	2 868

6.4. 2017 წ. ტურისტული მომსახურეობებიდან მიღებული შემოსავლები

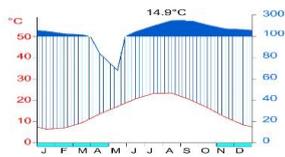

დანართი 7

კოლხეთის ეროვნული პარკის კლიმატოლოგია

კლიმატოლოგია 1957-2006 წლებში შეგროვებული მონაცემების მიხედვით

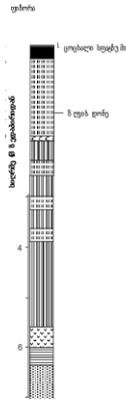
კოლხეთის ეროვნული პარკი

დანართი 8

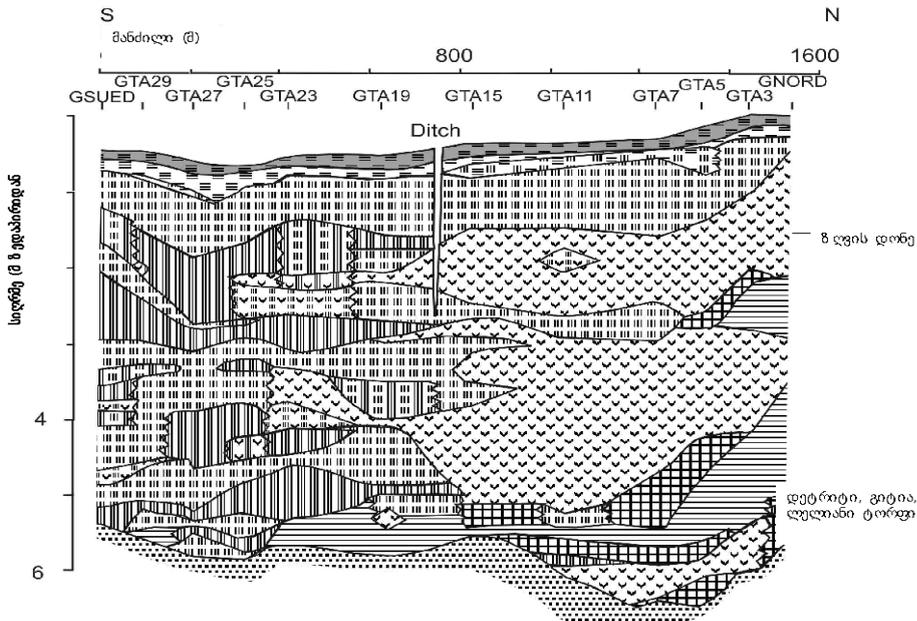
კოლხეთის ეროვნული პარკის ტორფნარების სტრატეგრაფიული ჭრილები

იმნათის ტორფნარის სტრატეგრაფიული ჭრილი ორი ტარნსექტის (დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ და ჩრდილოეთიდან სამხრეთის მიმართულებით) მიხედვით (Haberl et al. 2006).

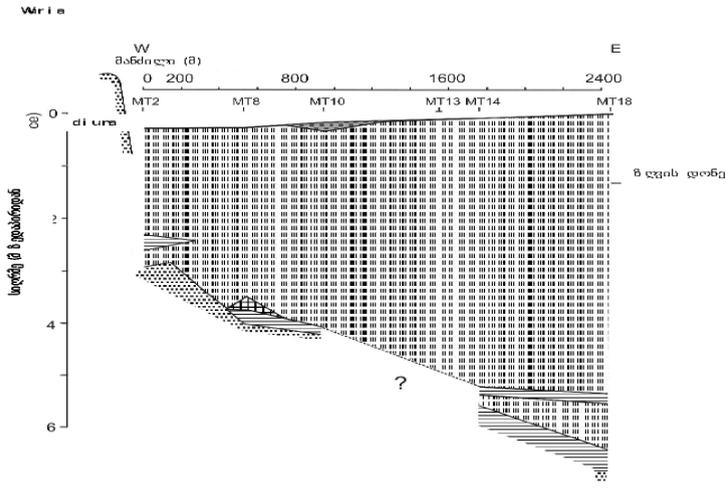

ფიჩორას ტორფნარის ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილი

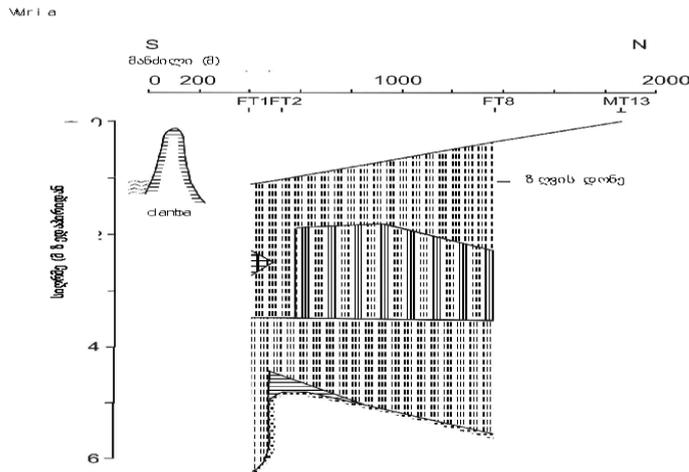
გრიგოლეთი

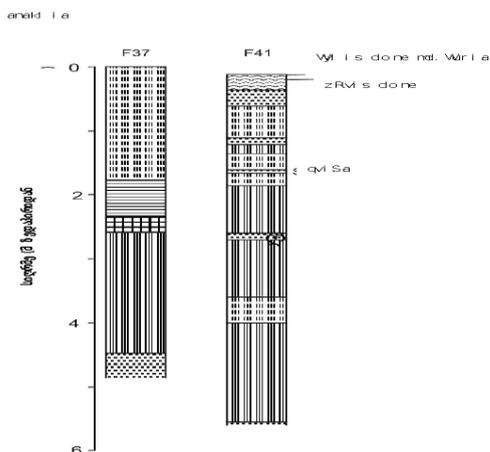
გრიგოლეთის ტორფნარის ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილი

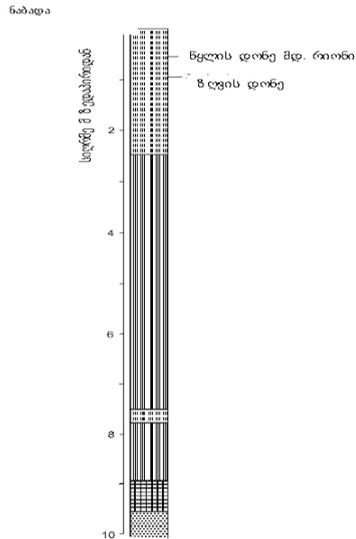
ჭურის ტორფნარის ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილი (ტრანსექტი დასავლეთიდან აღმოსავლეთის მიმართულებით)

ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილი სამხრეთიდან ჩრდილოეთისაკენ

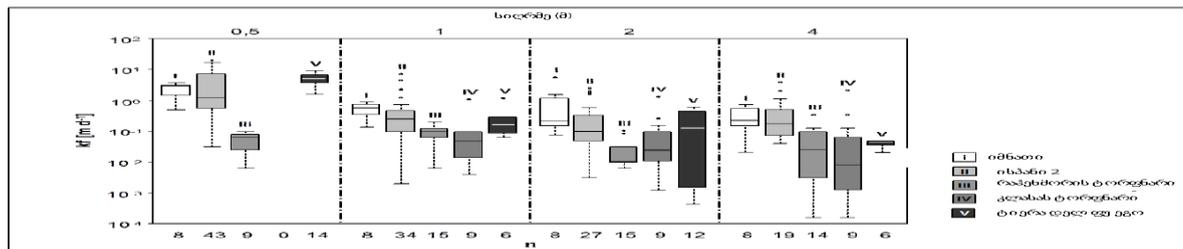
ანაკლის ტორფნარის ტორფის სტრატეგრაფიული ჭრილი

ნაბადას ტორფნარის სტრატეგრაფიული ჭრილი

დანართი 9

წყლის დონის ფლუქტუაცია (მერყეობა) იმნათის ტორფნარში

სურათზე ჩანს ჰიდრავლიკური თვისებების შედარებითი ანალიზი კოლხეთის იმნათისა და ისპანი 2 პერკოლაციურ ტორფნარებში, არგენტინის ცეცხლოვანი მიწის ანდორა ველის ტორფნარში, ირლანდიის კლარას ტორფნარის და გემანიის რაჰემენის ტორფნარებს შორის.

დანართი 10

არქეოლოგიური უბნები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე

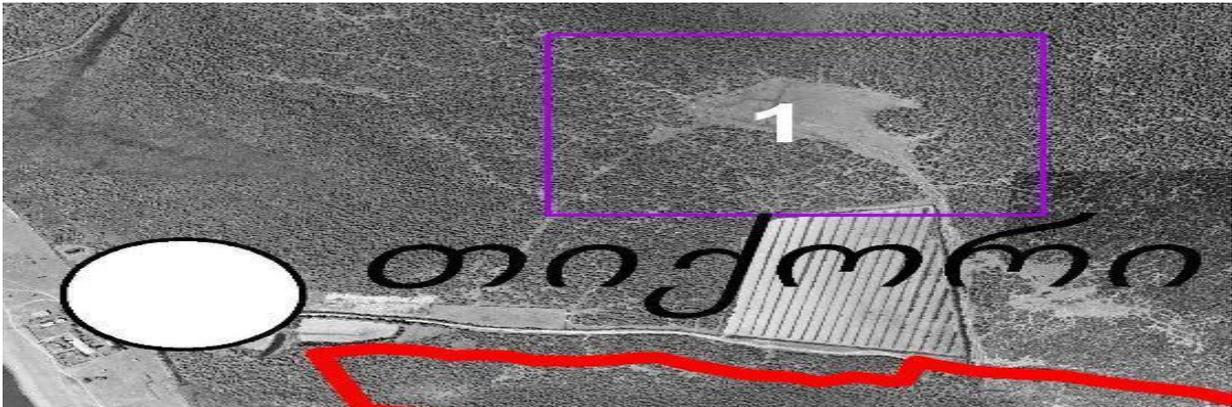
№1 - ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი. ადგილი: სოფ. ანაკლია, უბანი თიქორი, შუხუზი მაქაცარიას ნაყანუ, ორსანტიას ნაკარუ

ობიექტი წარმოადგენს დაცემულ ვაკეზე ამობურცულ ნახევარსფეროსებრი ფორმის 40 მ. დიამეტრისა და 1.8 მ. სიმაღლის ხელოვნურად მოზვიუნულ, ტყით დაფარულ ბორცვს. მას წრიულად შემოსდევს ამჟამად დაჭობებული 10 მ. სიფართის თხრილი. ბორცვს - ორსანტიას ნაკარუს დასავლეთიდან 4 ჰექტრამდე მინდორი - შუხუზი მაქაცარიას ნაყანუ აკრავს, რომელიც მის ირგვლივ არსებულ ტყიან მასივზე შესამჩნევადაა ამადლებული. აღმოსავლეთიდან კი კოლხეთის დაბლობისთვის დამახასიათებელი დაჭობებულული ტყე ესაზღვრება. 2016 წ. ჩატარებული საცდელი - სადაზვერვო ხასიათის არქეოლოგიური

გათხრების დროს მოპოვებული ადგილობრივი და საბერძნეთიდან იმპორტირებული არტეფაქტების ანალიზის შედეგად დასტურდება, რომ ბორცვი აგებული უნდა იყოს ძვ. წ. VI-V საუკუნეებში და სავარაუდოდ წარმოადგენდა იმავე პერიოდის საკმაოდ მჭიდრო დასახლების ცენტრს, რომელიც მინდორში - შუხუში მაქაცარიას ნაყანუს სახელით ცნობილ ადგილზეა ფიქსირებული სადაზვერვო არქეოლოგიური თხრილების მეშვეობით. სავარაუდოა, რომ ანალოგიური დასახლების კვალი აღმოსავლეთით, ტყეშიც დადასტურდეს.

ობიექტის ძირითადი ნაწილი არქეოლოგიურად შესასწავლია.

მოპოვებული მასალა ინახება ზუგდიდის მუზეუმში.

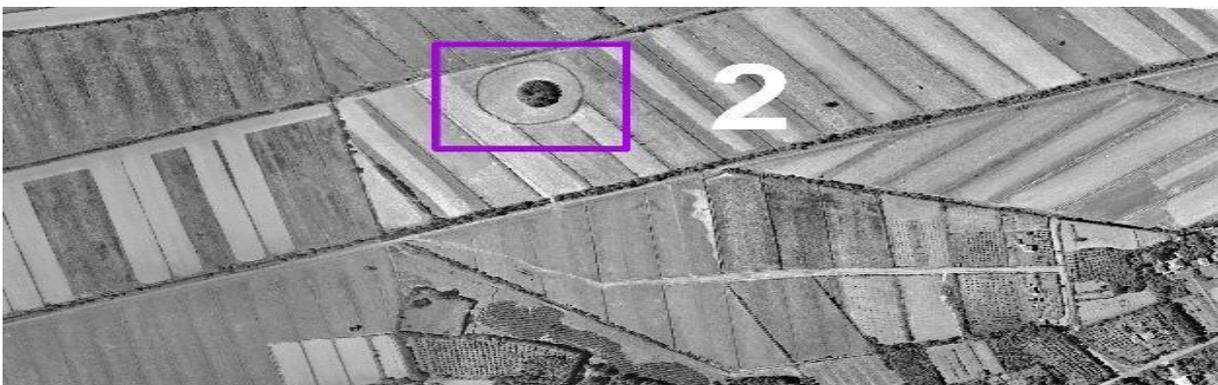

№2 - ცვანეს დიხაგუბუბა

არქეოლოგიური ობიექტი მდებარეობს სოფ. ცვანეში. ცვანედან ზღვისაკენ მიმავალი გზიდან 1 კმ. ჩრდილოეთით. ბორცვს აქვს ნახევარსფეროსებრი ფორმა, გარშემო 10-15 მ. სიფართის არხი შემოსდევს, დმ. 60 მ., სიმაღლე 7, 5 მ.

1979 წ. ჩატარდა მცირემასშტაბიანი საველე-არქეოლოგიური სამუშაოები. საცდელ თხრილში გამოვლინდა ორი კულტურული ფენა. პირველი (ზედა) ფენა წარმოდგენილია ძელურბათქაშიანი ნაგებობის ნანგრევებითა და ანტიკური ხანის ძვ. წ. IV-III სს. დამახასიათებელი თიხის ნაწარმით. მეორე (ქვედა) ფენა დიდი რაოდენობით შეიცავს ნაცარს, ნახშირსა და ძვ. წ. II ათასწლეულის შუა ხანების კერამიკას. ეს ფენა დევს მკვრივ თიხატკეპნილ იატაკზე, რომელიც თავის მხრივ ფარავს ხის ძელებისაგან გამართულ სუბსტრუქციას, რომელშიც უხვად შეინიშნებოდა ხის წვრილი ტოტები.

მოპოვებული მასალა ინახება ფოთის მუზეუმში.

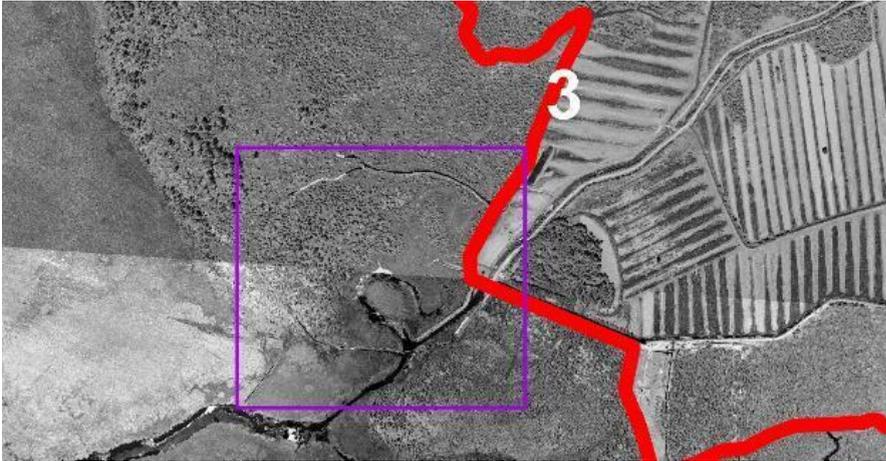

№3 - „ონწყომია“, სოფ. ერგეტა, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

ტორფქვეშა ნამოსახლარი ონწყომია - გაუვალი ჭაობი, 1997 წ. სანაოსნო არხის გაყვანის დროს დაფიქსირდა. დგილის დათვალიერების დროს აღმოჩნდა, რომ ექსკავატორის ციციხვმა ტორფის 1-1,5 მ. ფენის ქვემოდან, ისევე როგორც ისპანშია, ზედაპირზე ამოყარა ხის ძელები, ნახშირი, ბათქაში და თიხის ჭურჭლის მცირე ფრაგმენტები.

ნამოსახლარის თარიღი წინასწარულად ძვ. წ. II ათასწლეულის პირველი ნახევრით, ან მისი შუახანებითაა განსაზღვრული. განსაკუთრებულ ინტერესს ამ ობიექტის სტრატეგრაფიული ვითარება (ტორფის ქვეშ მდებარეობა) იწვევს.

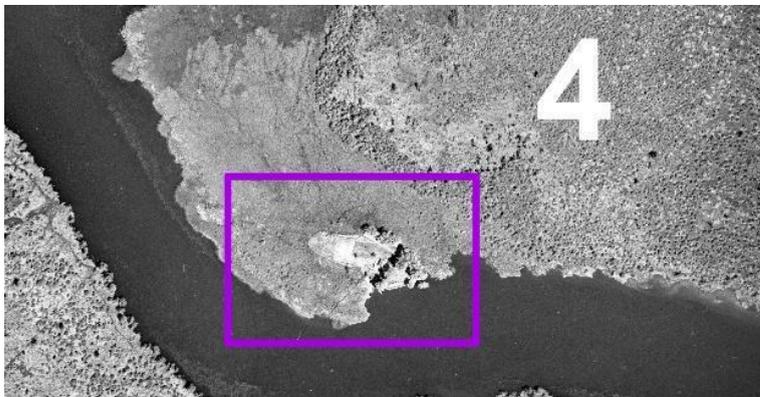
არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№4 - „იროდი სართანას კარე“ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

ნამოსახლარი, ბორცვი-დიხაგუმბუხა სახელწოდებით „იროდი სართანას კარე“ მდებარეობს მდ. ჭურის მარჯვენა სანაპიროზე, შესართავიდან 2 კმ. აღმოსავლეთით. მდინარის მიერ ნაწილობრივია დაზიანებული და კულტურული ფენები ფლატმიც იკითხება. შემორჩენილი ნაწილის მიხედვით არაწესიერი წრიული ფორმა აქვს და მკვეთრი შემადღებით არ ხასიათდება.

1971 წელს ჩატარდა მცირემასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრები. საცდელ თხრილებში დაფიქსირდა ბათქაშიანი მოედნები. აქ მოპოვებული კერამიკული ნიმუშებით ფენა ძვ. წ. I ათასწლეულის საწყისი საუკუნეებით განისაზღვრება. კულტურული ფენები, რომელიც მდინარის ორივე მხარესაა შენიშნული, გრძელდება სიღრმეშიც მდინარის დონეზე დაბლა.

№5 - ყულევი. მდ. ცივის დასახლება

მდ. ცივის დასახლება მდებარეობს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევიში, მდ.მდ. ხობისა და ცივის შესართავიდან 3 კმ. მანძილზე, სამხრეთით, მდ. ხობის ორივე ნაპირზე. არქეოლოგიური ობიექტების არსებობა აქ, ჯერ კიდევ 1885 წ. იქნა შენიშნული, ქუთაისელი მასწავლებლის ნ. შაფრანოვის მიერ. 1945-1946 წწ. არქეოლოგმა ნ. ხომტარიამ აქ რომაულ-ბიზანტიური ხანის დიდი დასახლება - აგურით ნაგები და კრამიტით გადახურული შენობები დაადასტურა, რომლებიც თავის მხრივ ბრინჯაოსა და ადრეანტიკური ხანის ნამოსახლარებზეა გამართული. 2006 წ. აქ შესანიშნავად ნაგები აკლდამა და ორმოსამარხების ნაშთიც გამოვლინდა.

უაღრესად საყურადღებოა, რომ ბრინჯაოს ხანის კულტურული ფენები მდინარის ფსკერზეცაა დადასტურებული

ეს შესანიშნავი არქეოლოგიური ობიექტი თითქმის 5 ჰა. ფართობზეა განფენილი. მისი ძირითადი ნაწილი (99%) პერსპექტიულია და შესასწავლი.

№6 - დიხაგუმუბა

ობიექტი მდებარეობს სოფ. ჭალადიდის ჩრდილოეთ ნაწილში, საჭოჭოუს ტყეში. 40-იან წლების წინ აქ სამოვარი მინდვრები იყო. უფრო ადრე კი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულეზად ყოფილა გამოყენებული.

აქ დაახლოებით 10 ჰა. ფართობზე ოთხი კარგად შესამჩნევი შემადლება (დიხაგუმუბა) შეინიშნებოდა, რომლებსაც გარშემო ჭაობი უვლიდა. ერთ-ერთ მათგანზე (უფრო მაღალსა და აღმოსავლეთით მდებარეზე) 1978 წ. გაიჭრა მცირე ზომის საცდელი თხრილი. მასში 1,5- 2 მ. სიღრმეში დადასტურდა ელინისტური ხანის, ძვ. წ. IV-III სს. კულტურული ფენა. აღმოჩენილ იქნა ადგილობრივი და საბერძნეთიდან იმპორტირებული კერამიკა, ნახშირი და ბათქაშის ფრაგმენტები.

ობიექტის ძირითადი ნაწილი შესასწავლია.

№7 - კადილიონის დიხაგუქობა

ობიექტი მდებარეობს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ჭალადიდის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში, კადილიონის ტყეში, მიტოვებული ჭაბურღილიდან დასავლეთით 1 კმ. მანძილზე. ბორცვი ოვალური ფორმის, 1 მ. სიმაღლის, 40 მ. სიგრძისა და 20 მ. სიგანის შემადგენელია. გამოირჩევა გარემომცველი ტყის მასივისაგან.

1978 წ. აქ გავლებულ მცირე საცდელ თხრილში გვიანბრინჯაოს ადრეული ეტაპის, ძვ. წ. II ათასწლეულის მეორე ნახევრის მძლავრი კულტურული ფენა გამოვლინდა. მოპოვებული არტეფაქტები ხსენებული ეპოქისთვის დამახასიათებელი კერამიკითაა წარმოდგენილი. თხრილში დიდი რაოდენობით შეინიშნებოდა ნაცრის, ნახშირისა და ბათქაშების ფრაგმენტებიც.

არქეოლოგიური გათხრები არ განახლებულა.

№8 - ფოთის აეროდრომი. „ნაჯიხუ“

ფოთის აეროდრომის ჩრდილოეთით, მდ. რიონის დღევანდელი - გასწორებული კალაპოტის სამხრეთ ნაპირზე, დაახლოებით 3000 მ² ფართობზე ზედაპირულად დიდი რაოდენობით იკრიბება რომაულ-ბიზანტიური ხანის კრამიტისა და აგურის ფრაგმენტები. აღნიშნული ფართობიდან 200 მ. სამხრეთით, დაჭაობებულ მინდორში გაყვანილი არხიდან ამონაყარ გრუნტში ზედაპირულად აიკრიფა ადრეანტიკური ხანის (ძვ. წ. V-IV სს.) ადგილობრივი კოლხური და იმპორტული (ბერძნული) კერამიკის ფრაგმენტები.

მდინარის გადაღმა ფლატეში, ფოთის ყოფილი სანერგის ტერიტორიაზე შეინიშნულია დუღაბით, აგურითა და ქვის შერეული წყობით ნაგები კედელი. მოპოვებულია IV-V სს. მთლიანად დაცული ამფორა და თიხის ჭურჭლის სხვა ნატეხები.

ამ მიდამოებშია ლოკალიზებული XIX ს. 30-იან წლებში დიუბუა დე მონპერეს მიერ მიკვლეული „ნაჯიხუ“, რომელსაც ის გვიანანტიკური ხანის ფასისის ნაშთად მიჩნევდა.

ძეგლის ძირითადი ნაწილი განადგურდა XX ს. 30-50-იან წლებში რიონის ხელოვნურად გასწორებული კალაპოტის გაყვანისა და აეროდრომისათვის ასაფრენი ზოლის მოწყობისათვის წარმოებული მიწის სამუშაოების დროს.

№9 - კუნძული კოლიმზარი

მდ. კაპარჭინაში, იქ სადაც კუნძულ კოლიმზარზე გადასასვლელი ხიდია გამართული, ხშირად პოულობდნენ თიხის ჭურჭლის სხვადასხვა ნატეხებს. ჭურჭლის მცირე ფრაგმენტი შენიშნულ იქნა ხიდთანაც, ფენათა სტრუქტურის შესწავლის მიზნით ბურღვის დროს ამოღებულ ნიადაგის კერწში.

მდ. კაპარჭინაზე, ხიდის მიდამოებში, არქეოლოგიური ობიექტის არსებობა უდავოა, მაგრამ მის ხასიათსა და ქრონოლოგიაზე წარმოდგენის შექმნა გათხრების გარეშე შეუძლებელია.

№10 - პალიასტომი, ადგილი „ნატეხები“

პალიასტომის ტბის დასავლეთი ნაპირის ერთ-ერთ მონაკვეთში, წყალშიც და ხმელეთზეც ადგილობრივი მოსახლეობა ხშირად პოულობდა და პოულობს თიხის ჭურჭლის მრავალრიცხოვან ნატეხებს. ადგილის სახელწოდებაც აქედან მოდის.

ეს ადგილი და შესაბამისად ეს ობიექტიც სპეციალისტთა ყურადღების ცენტრში 1983 წ. მოექცა. 1985 წლიდან აქ პერიოდულად ტარდება კვლევითი სამუშაოები - წყალქვეშა არქეოლოგიური გათხრები.

ძეგლი სამეცნიერო წრეებისათვის კარგადაა ცნობილი. მიჩნეულია, რომ მოცემული ტერიტორია ანტიკური და ადრეფეოდალური ხანის კოლხეთის ცნობილი ურბანისტული ცენტრის, ფასისის შემადგენელი ნაწილი უნდა ყოფილიყო. ამის საფუძველი გეოგრაფიული მდებარეობის გარდა აქ მოპოვებული სამშენებლო კერამიკის გარდა (კრამიტი, აგური) სამარხების (ამფორა-სამარხი), მონეტებისა და ცალკეული არტეფაქტების ანალიზი იძლევა.

ძეგლის დიდი ნაწილი შესასწავლია.

№11 - ნადართუს „ნამარნუ“

ნამარნუს სახელით ცნობილი პატარა ბორცვი მდებარეობს რიონის, პალიასტომის ტბასა და რიონ-პიჩორს შორის მდებარე მდ. ნადართუს დასავლეთით 700 მ. დაშორებით. აქ აშკარად შეინიშნებოდა წრიული ფორმის 40 მ. დიამეტრის და 1 მ. სიმაღლის ადგილი, რომლის ცენტრში ამოსულია მრავალწლიანი ტანმაღალი მუხის ხე. ამის გამო ამ ადგილს მუხასაც უწოდებენ.

1970-იან წლებში ბორცვზე გავლებულ მცირე ზომის საცდელ თხრილებში არტეფაქტები არ დადასტურდა.

2003 წ. აქ მეტყვევების მიერ ბულდოზერით გაყვანილ გზაზე შენიშნულ იქნა სამშენებლო ბათქაშის ფრაგმენტები, რაც იძლევა საფუძველს აქ უძველესი ნამოსახლარის არსებობის შესახებ.

ობიექტი არქეოლოგიურად შესასწავლია.

№12 - ნადართუს ანტიკური ხანის ნამოსახლარი

1978 წ. მდ. ნადართუს მარცხენა ნაპირზე, იქ, სადაც მას პატარაღლე უერთდება და სადაც იმ დროს ფოთელი მოქალაქის მოზვა კვარაცხელიას ხის საცხოვრებელი სახლი იდგა, ექსკავატორის ციხვს ჭურჭლის ნატეხები ამოჰყვა. იმავე წელს, კოლხეთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ გავლებულ საცდელ თხრილში დადასტურდა ბათქაშის, ნახშირის, თიხის ჭურჭლის და ხისგან ნაგები შენობის ნაშთი.

მოგვიანებით, 2003 წ. ამავე ადგილზე ჩაჭრილ შურფში 2 მ. სიღრმეში კვლავ იჩინა თავი სხვადასხვა ხასიათის არტეფაქტებმა. მათ შორის ძვ. წ. VI-V სს კოლხურმა და ბერძნული სამყაროს იონური ცენტრებიდან იმპორტირებულმა კერამიკამ.

აქ ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრების ჩატარების შემთხვევაში კლასიკური ხანის ფასისის პრობლემატიკასთან მიმართებაში უაღრესად მნიშვნელოვანი ობიექტების გამოვლენაა მოსალოდნელი.

№13 - წყავა, ოლეგ ლოლუას კარე

მდ. პიჩორის მარცხენა შენაკადის წყავას მარჯვენა ნაპირას, მოქალაქე ოლეგ ლოლუას საცხოვრებლის აღმოსავლეთით, 1 ჰა. ფართობის ოდნავ შემალღებულ ადგილი შედარებით მშრალი მინდორია, რომელიც ერთ დროს იხვნებოდა. გადმოცემით, ხვნის დროს ხშირად პოულობდნენ აგურისფრად გამომწვარ ბათქაშებს და თიხის ჭურჭლის ნატეხებს. ბათქაშის ნატეხები მინდორში გაჭრილ საწრეტ არხებში ამჟამადაც შეინიშნება.

არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№14 - სიმაგრე

სიმაგრის სახელით ცნობილი არქეოლოგიური ძეგლი ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. საქორქიოს აღმოსავლეთ ნაწილში, სიმაგრის უბანშია მიკვლეული და ის სპეციალურ სამეცნიერო ლიტერატურაში კარგადაა ცნობილი.

მდ. რიონის მარცხენა ნაპირიდან დაშორებით მცირე ზომის ბორცვზე, რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობა „ქვიშა რვალიას“ ემახის 1962-1978 წწ. მიმდინარეობდა სტაციონალური არქეოლოგიური გათხრები.

დადასტურდა კარგად შემონახული ჯარგვალური წყობით ნაგები ხის საცხოვრებელი და სამეურნეო ნაგებობების ნაშთი, საყოფაცხოვრებო დანიშნულების თიხის, ქვის, რკინის, ბრინჯაოსა და ოქროს ნაწარმი.

უადრესად საყურადღებოა აქ მოპოვებული ძვ. წ. VI-V საუკუნის როდოსულ-იონური და ატიკური კერამიკის მაღალმხატვრული ნიმუშების აღმოჩენა, რომელიც უშუალო და უადრესი კონტაქტების მოწმობაა კოლხურ და ეგეოსურ სამყაროს შორის, დიდი ბერძნული კოლონიზაციის საწყის ეტაპზე.

აღნიშნულის მიმდებარედ ძვ. წ. VI-V საუკუნეების ვაკეზე გამართული ათეულობით ნამოსახლარია დადასტურებული. უშუალოდ, მდ. რიონის სანაპიროზე კი განვითარებული ფეოდალური ხანის აგურით ნაგები სხვადასხვა დანიშნულების შენობა-ნაგებობების ნაშთია ფიქსირებული.

№15 - საგვიჩიოს ბორცვების ჯგუფი

გასული საუკუნის 60-იან წლებში, როდესაც მუშაობდა დასავლეთ საქართველოს სადაზვერვო არქეოლოგიური ექსპედიცია (ხელმძღვ. პროფ. გ. გრიგოლია) სოფ. საგვიჩიოს სამხრეთით, მდინარეების რიონს და პიჩორს შუა მდებარე ტყეებში მიაკვლია ხელოვნურ ბორცვებს: „ზურგანიში“, „პატარა კონძა“ და სხვ. აღნიშნულ ბორცვებზე მოპოვებულია ძვ. წ. Iათასწლეულის პირველი ნახევრით დათარიღებული ტიხის ჭურჭლის (ადგილობრივი-კოლხური და იმპორტული-ბერძნული წარმოების) მრავალრიცხოვანი ნიმუში.

ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრების შემთხვევაში აქ არაერთი პირველხარისხოვანი ძეგლის დადასტურებაა მოსალოდნელი.

№16 - ჭოლიბა

ადგილი ჭოლიბა ქალაქ ლანჩხუთის ჩრდილოეთით, სათევზე ტბორების ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარეობს. აქ, გასული საუკუნის 80-იან წლებში სადრენაჟე არხების გაჭრის დროს 1 მ. სისქის ალუვიური ფენის ქვეშ დაფიქსირდა 0, 5 მ. სისქის ქვიშის

ფენა, რომელიც უშუალოდ იდო კულტურულ ფენაზე. კულტურული ფენიდან ამონაყარ გრუნტში მიმოფანტული იყო ხის ძელის, ნახშირისა და თიხის ჭურჭლის ფრაგმენტები.

ნივთიერი მასალის შესწავლის საფუძველზე ამ ნამოსახლარს ძვ. წ. III ათასწლეულის შუა ხანებით ათარიღებენ. გეოსტრატეგრაფიულად კი მას ისპანისა და ონწყომის ტორფქვეშა ნამოსახლარებს უკავშირებენ.

არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№17 - „ნამარნუს“ ნამოსახლართა კომპლექსი

ანჯერის სახელწოდებით ცნობილ მინდვრების შუაში შთაბეჭდილებას ახდენს 5 მ. სიმაღლისა და 1 ჰა-ზე მეტი ფართობის ხელოვნური ბორცვი, რომელსაც ირგვლივ 50 მ. სიფართის დაჭაობებული არხი შემოსდევს. შემალღებულია არხის გარეთ მდებარე ფართობებიც. რადგან ბორცვის ზედაპირზე დიდი რაოდენობით კერამიკა და მათ შორის ქვევრის ფრაგმენტებიცაა მიმოხეული, ამიტომ ამ ტერიტორიას ნამარნუს - ნამარნევის სახელით მოიხსენიებენ.

ნამარნუს თავისი კონფიგურაციითა და მასზე მომთავსებული არტეფაქტებით დიდი ხანია მეცნიერთა ყურადღებას იქცევს. სპეციალურ სამეცნიერო ლიტერატურაში ის 1960-იან წლებში ჩატარებული სადაზვერვო არქეოლოგიური სამუშაოების ანგარიშებიდან გახდა ცნობილი. 1980-იან წლებში იქ გათხრებს კოლხეთის არქეოლოგიური ექსპედიცია ატარებდა.

შესწავლილია მხოლოდ ძეგლის 0,5 პროცენტი. გამოვლენილია: გვიანბრინჯაოს ხანის ნამოსახლარის ნაშთი და ცალკეული არტეფაქტები, ადრერკინისა და ადრეანტიკური ხანის დასახლებათა რთული და მასშტაბური სისტემა, V საუკუნის ბაზილიკური ეკლესიის ნაშთი და სხვადასხვა პერიოდის ასეულობით ქვის, თიხის, ბრინჯაოს, რკინის და ოქროს არტეფაქტი.

ნამარნუს ბერძენი გეოგრაფოსის ფსევდო სკილაქს კარიანდელის პერიპლუსში მოხსენიებულ დიდ ბარბაროსულ ქალაქთანაც აიგივებენ - „საიდანაც იყო მედეა“.

ნამარნუს ნამოსახლართა კომპლექსი საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა ნუსხაშია შეტანილი.

№18 - გულეიკარის „ნაეკლესიევი“

გულეიკარის ნაეკლესიევი წარმოადგენს 50 მ. დიამეტრისა და 1 მ. სიმაღლის ბორცვს, რომელსაც გარშემო თვალისათვის შეუმჩნეველი ორმაგი თხრილი შემოსდევს, რომელიც კარგად იკითხება აეროფოტოზე.

არქეოლოგიური ობიექტი აქ პირველად შემჩნეულ იქნა 1998 წ., მაშინ როდესაც უშუალოდ ბორცვის ჩრდილოეთით გაიჭრა 1,5 მ. სიღრმის არხი ბაქო-სუფსის ნავთობსადენისათვის.

მცირემასშტაბიანი გათხრებით დადგინდა, რომ ეს ბორცვი და მისი მიმდებარე ტერიტორიები დასახლებული ყოფილა ძვ. წ. პირველი ათასწლეულის პირველ ნახევარში. ამას მოწმობს აქ მიკვლეული ძეგლები: ნაგებობების ნაშთი და შესაბამისი ხანის თიხის ჭურჭლის (კოლხური და საბერძნეთის სხვადასხვა ცენტრებიდან შემოტანილი) ცალკეული ფრაგმენტები.

ბორცვის დიდი ნაწილი გასათხრელია.

არქეოლოგიური ობიექტი მდებარეობს სოფ. ცვანეში.

დანართი 11. კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ტერიტორიულ-ფუნქციური ზონების საზღვრების კოორდინატები

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრის კოორდინატები:

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	726153.3	4660045	163	726887.8	4663171	325	731999.7	4669430	487	722649.1	4676105	649	721393.1	4685161	811	719312.5	4688035
2	726336.1	4660035	164	726814.1	4663353	326	731829.9	4669337	488	722735.2	4675941	650	721263.4	4685046	812	719267.1	4688017
3	726520.4	4659973	165	726722.6	4663528	327	731686.9	4669442	489	722820.7	4675790	651	721074.9	4684999	813	718505.3	4688277
4	726710.4	4660013	166	726636.5	4663707	328	731550.9	4669548	490	722986.7	4675683	652	720920.2	4684953	814	721210.5	4687563
5	726854.3	4659898	167	726524	4663842	329	731396.4	4669673	491	722967.2	4675495	653	720752.3	4684869	815	734024.4	4673387
6	726956.9	4659750	168	726379.4	4663959	330	731225.2	4669758	492	722777.7	4675475	654	720650.5	4684766	816	737885.6	4672115
7	727078.3	4659603	169	726245.8	4663865	331	731060.8	4669737	493	722650.4	4675408	655	720490.4	4684744	817	738936.2	4671874
8	727129.5	4659411	170	726078	4663800	332	730932.8	4669773	494	722561.5	4675340	656	720300.5	4684758	818	739140.9	4671757
9	727106.9	4659216	171	725918.3	4663815	333	730762.3	4669751	495	722407.3	4675400	657	720118.8	4684837	819	739172.4	4671761
10	727180.4	4659050	172	725826.6	4663961	334	730568.5	4669709	496	722222.1	4675348	658	719951.5	4684947	820	739216.9	4671818
11	727182.2	4658861	173	725648.9	4664010	335	730370.9	4669712	497	722044.3	4675365	659	719764.7	4684981	821	739254.9	4671841
12	727095.2	4658686	174	725530.7	4664073	336	730195.9	4669636	498	721863.8	4675378	660	719579.4	4685028	822	739333.6	4671841
13	727002.8	4658532	175	725407.6	4664184	337	730151.2	4669794	499	721663.9	4675374	661	719409.4	4685105	823	726752.8	4658505
14	726840	4658437	176	725351.2	4664356	338	729971.2	4669798	500	721464.1	4675365	662	719328.8	4684962	824	726833.4	4658484
15	726731.3	4658455	177	725333.8	4664501	339	729862.5	4669839	501	721216	4675400	663	719363.8	4684767	825	726921.7	4658462
16	726595.4	4658547	178	725499.8	4664571	340	729940.1	4669992	502	721212.1	4675492	664	719263.5	4684620	826	727197.2	4658911
17	726463.8	4658692	179	725673.9	4664634	341	729950.2	4670187	503	720226.4	4675524	665	719182.2	4684439	827	727025.3	4659705
18	726336.2	4658810	180	725831.6	4664721	342	729843	4670351	504	719966.7	4675462	666	719103.6	4684256	828	726879.5	4659793
19	726243.6	4658943	181	725949.8	4664855	343	729715.8	4670499	505	719778.6	4675479	667	719022.1	4684079	829	726621.5	4660012
20	726193.2	4659137	182	726098.3	4664928	344	729605.1	4670657	506	719497.6	4676009	668	718824.7	4684092	830	726413.5	4659986
21	726304.2	4659283	183	726275.8	4664994	345	729696	4670834	507	719255.8	4677127	669	718625.6	4684111	831	726368	4659355
22	726313.4	4659431	184	726438.1	4665013	346	729866	4670917	508	719297.9	4677125	670	718426.4	4684129	832	726201.7	4659210
23	726166.8	4659554	185	726589.3	4665050	347	729952	4671056	509	719362.4	4676946	671	718227.3	4684148	833	726286.4	4658817
24	726084.5	4659736	186	726733.5	4665106	348	730079	4671197	510	719538	4676857	672	718035.5	4684195	834	726386.6	4658744
25	725996.5	4659915	187	726882.3	4665188	349	730245.3	4671308	511	719731.7	4676808	673	717849.1	4684264	835	726632.3	4658482
26	725873.3	4660062	188	727061.3	4665196	350	730326.5	4671472	512	719925.2	4676766	674	717652.7	4684302	836	727065.4	4658579

27	726052.6	4660114	189	727243.9	4665210	351	730342.1	4671602	513	720113.4	4676824	675	717456.8	4684341	837	727166.6	4659142
28	731091.9	4669602	190	727425.1	4665183	352	730291.2	4671795	514	720184.2	4677005	676	717309.3	4684468	838	728756.8	4663477
29	731270.4	4669540	191	727535.9	4665253	353	730259.5	4671990	515	720142.5	4677197	677	717255.2	4684660	839	728692.4	4663499
30	731411.1	4669438	192	727682.6	4665320	354	730100.1	4672103	516	720007.8	4677336	678	717017.5	4685632	840	728697	4663513
31	731434.3	4669239	193	727771.2	4665474	355	730055.2	4672265	517	719816	4677380	679	716779.8	4686603	841	728635.8	4663545
32	731391.3	4669056	194	727863	4665567	356	730084.1	4672449	518	719618.2	4677383	680	716688.9	4686930	842	728645.7	4663557
33	731316.1	4668872	195	727890	4665721	357	730071.6	4672638	519	719437.5	4677298	681	716579.7	4687243	843	728606	4663573
34	731259.7	4668685	196	727986.5	4665859	358	730196.7	4672787	520	719276	4677380	682	716386.1	4687735	844	728609.3	4663582
35	731426	4668648	197	728006.4	4666049	359	730235.3	4672982	521	719210.7	4677569	683	715970.4	4688791	845	728761.1	4663496
36	731566.9	4668789	198	727961.8	4666203	360	730276.5	4673099	522	718874.8	4678681	684	716024.3	4688828	846	728771.7	4663495
37	731733.3	4668872	199	727925.7	4666335	361	731742.7	4673267	523	718540.3	4679832	685	716088.9	4692321	847	728787.6	4663506
38	731864.1	4668766	200	727917.4	4666472	362	732740.1	4673336	524	718461.9	4681628	686	716215.7	4692266	848	728799.8	4663505
39	732051.2	4668780	201	727883.2	4666598	363	734132.9	4673388	525	718393.5	4683044	687	716354	4692137	849	728802.5	4663489
40	732143.1	4668614	202	727891.2	4666745	364	734211	4673393	526	716035.3	4683998	688	716412.3	4691994	850	728812.4	4663481
41	732169.1	4668416	203	727898.5	4666907	365	734302.5	4672149	527	716250.7	4683881	689	716719	4691897	851	728809.8	4663459
42	732325.8	4668344	204	727921.4	4667067	366	718549.7	4683038	528	716579.3	4684008	690	716767.9	4691786	852	728803.8	4663445
43	732503.7	4668350	205	728073.2	4667116	367	718678.6	4682947	529	717114.2	4683741	691	716858.9	4691609	853	728789.3	4663464
44	732685.2	4668299	206	728219	4667159	368	718859.8	4682910	530	717226.6	4683675	692	716922.1	4691419	854	728782	4663399
45	732810.3	4668344	207	728386.8	4667220	369	719037	4682882	531	717200.2	4683431	693	716976.9	4691232	855	728842.2	4663431
46	732854.4	4668462	208	728557.3	4667284	370	719225.1	4682861	532	717316.6	4683283	694	716953.1	4691160	856	728794.9	4663431
47	732866.5	4668661	209	728693.1	4667416	371	719388	4682816	533	717378.7	4683101	695	716808.7	4691011	857	728802.5	4663437
48	732929	4668851	210	728838	4667423	372	719536.6	4682705	534	717429.6	4682909	696	716801.1	4690695	858	728764.8	4663387
49	732991.9	4669040	211	728806.8	4667264	373	719571.8	4682773	535	717645.7	4681745	697	716666.3	4690723	859	728760.2	4663359
50	733063.6	4669196	212	728756.9	4667083	374	719650.1	4682676	536	717846.7	4680582	698	716501.2	4690798	860	728826.3	4663442
51	733124.1	4669159	213	728944.7	4667062	375	719776.8	4682580	537	717888.4	4679593	699	716372.7	4690832	861	728830.9	4663434
52	733290.6	4669095	214	729137.2	4667102	376	719914.9	4682459	538	717869	4679007	700	716307.8	4690971	862	728690.7	4663517
53	733483.7	4669045	215	729318.5	4667139	377	720043.3	4682415	539	717719.4	4678215	701	716155.8	4691009	863	728927.5	4663409
54	733682.7	4669056	216	729513.6	4667108	378	720199.5	4682420	540	717516.6	4677690	702	716008.4	4690942	864	729010.1	4663400
55	733882.3	4669047	217	729689.6	4667125	379	720263.1	4682325	541	717242.1	4677163	703	716066.1	4690808	865	729170	4663345
56	734069.3	4669090	218	729870.1	4667164	380	720364.3	4682422	542	717035.7	4676825	704	716129.2	4690630	866	726328.3	4663973
57	734041.2	4668926	219	730000	4667270	381	720489.5	4682363	543	716887	4676716	705	716179.5	4690438	867	726283.2	4663906

58	733858.1	4668859	220	730161.9	4667292	382	720635.7	4682379	544	716095	4676603	706	716247.9	4690255	868	726011.3	4663772
59	733975.5	4668745	221	730342.9	4667347	383	720818.3	4682327	545	707063.9	4675312	707	716354.3	4690086	869	725307.9	4664499
60	734168.5	4668698	222	730321.7	4667372	384	720937.8	4682182	546	707897	4677063	708	716487	4689946	870	725365.1	4664232
61	734172.6	4668865	223	730148.1	4667317	385	721017	4682017	547	708259	4677696	709	716661.8	4689864	871	725419	4664509
62	734054.7	4668934	224	729986.1	4667303	386	720934.1	4681890	548	708468.7	4678247	710	716739	4690015	872	732390.8	4664332
63	734181.4	4668994	225	729818.5	4667237	387	720859.8	4681760	549	708585.9	4678795	711	716782.8	4690121	873	732477.8	4664348
64	734365.7	4669022	226	729641.4	4667195	388	721024.8	4681688	550	708629.4	4679578	712	716871.4	4690069	874	732592.1	4664549
65	734544	4669007	227	729465.2	4667148	389	721108.4	4681671	551	708596.3	4680368	713	716880.1	4689911	875	732641	4664707
66	734728.5	4668970	228	729370.5	4667284	390	721300.3	4681647	552	708436.6	4681336	714	716745.4	4689963	876	732907.6	4664163
67	734877.2	4668884	229	729202.1	4667315	391	721446	4681569	553	708266.5	4682508	715	716829.2	4689822	877	733027.3	4664076
68	735060.8	4668836	230	729017.9	4667261	392	721471.6	4681401	554	708063.2	4683269	716	716685.8	4689693	878	734146.4	4664067
69	735206.3	4668805	231	728844.7	4667247	393	721418.8	4681216	555	707944.5	4683416	717	716529.5	4689692	879	734055.4	4664054
70	735394.8	4668767	232	728967.1	4667339	394	721408.2	4681017	556	707960	4683603	718	716397.7	4689653	880	734279.7	4664094
71	735567.3	4668693	233	728851.5	4667492	395	721403.3	4680839	557	707867.4	4683734	719	716249.4	4689584	881	734433.6	4664206
72	735686.1	4668558	234	728671.5	4667527	396	721415.5	4680656	558	707542.2	4684745	720	716138.1	4689554	882	734844.8	4665037
73	735737.2	4668384	235	728559	4667656	397	721582.6	4680682	559	710260.5	4685409	721	716071.6	4689392	883	734856.7	4665073
74	735768.2	4668205	236	728393.5	4667744	398	721717	4680828	560	711939.8	4685403	722	715938.8	4689376	884	734927.7	4665092
75	735779.5	4668009	237	728216.7	4667785	399	721896.9	4680852	561	714044.7	4685396	723	715839.1	4689540	885	734900.1	4665108
76	735773.7	4667819	238	728052.3	4667836	400	722087.2	4680817	562	715005.1	4684870	724	715738.1	4689644	886	734920.5	4665073
77	735713	4667656	239	727900.4	4667906	401	722253.1	4680920	563	715961.7	4684346	725	715657.4	4689762	887	734939.8	4665062
78	735704.9	4667468	240	727786.9	4668010	402	722430.4	4680926	564	716174.7	4688729	726	715629.1	4689787	888	734997.7	4665097
79	735609.7	4667348	241	727701.3	4668149	403	722611.4	4680916	565	716302.3	4688705	727	715308.3	4690822	889	734956.7	4665049
80	735581	4667153	242	727653.2	4668283	404	722762.5	4680857	566	716458.7	4688624	728	714968	4691762	890	735025.8	4665096
81	735463.2	4666999	243	727609.4	4668397	405	722956.3	4680897	567	716461.5	4688484	729	714833	4692088	891	735049.6	4665093
82	735295.7	4666910	244	727578.7	4668523	406	723119.7	4681011	568	716559.6	4688539	730	715033.6	4692152	892	734996.7	4665034
83	735119.3	4666857	245	727763.9	4668480	407	723279.9	4681129	569	716678.6	4688649	731	714999.8	4692251	893	734994	4665012
84	734929.8	4666831	246	727962	4668476	408	723465	4681204	570	716771.9	4688656	732	715093.3	4692161	894	735008.3	4664999
85	734775.9	4666811	247	728147.2	4668520	409	723644.3	4681254	571	716916.8	4688721	733	715213.8	4692045	895	734915.5	4664863
86	734665.8	4666684	248	728326.6	4668527	410	723703.3	4681194	572	717046.2	4688754	734	715367.2	4692112	896	734946.9	4665296
87	734576.1	4666537	249	728494	4668608	411	723788.4	4681171	573	717113.1	4688627	735	715534.4	4692210	897	735007	4665447
88	734654.9	4666400	250	728680.6	4668632	412	723821	4681065	574	717235.7	4688767	736	715676.3	4692315	898	730400.2	4667374

89	734755	4666266	251	728878.2	4668656	413	724018.4	4681070	575	717331.3	4688796	737	715860.9	4692316	899	730357.2	4667335
90	734778.7	4666085	252	729075.9	4668682	414	724076.8	4681133	576	717428.8	4688869	738	716011.9	4692347	900	730345.9	4667372
91	734831.9	4665917	253	729273.7	4668694	415	724074.1	4681264	577	717540.2	4688796	739	714390.4	4690690	901	730360.5	4667361
92	734941.7	4665775	254	729468	4668714	416	724226.6	4681239	578	717563.4	4688610	740	715021.9	4688795	902	730211.6	4667318
93	734986.4	4665587	255	729654.4	4668754	417	724203.8	4681104	579	717672.2	4688771	741	715680.6	4687126	903	730182.2	4667329
94	734977.2	4665402	256	729806.8	4668880	418	724341.3	4681037	580	717756.5	4688688	742	715986.9	4686175	904	730233.4	4667347
95	735026.4	4665301	257	729898.9	4669027	419	724497.8	4680913	581	717873.5	4688562	743	716065.3	4685783	905	730287.8	4667343
96	735018.4	4665130	258	729923.8	4669187	420	724679.1	4680844	582	717951.4	4688730	744	716351.4	4684438	906	730302	4667379
97	734940.5	4665121	259	730105.9	4669149	421	724878.3	4680862	583	718075.4	4688801	745	715798.4	4684724	907	730383.2	4667366
98	734902.1	4665025	260	730247.5	4669153	422	725077.7	4680877	584	718049	4688632	746	714910.4	4685184	908	730390.6	4667380
99	735042.7	4665069	261	730360.6	4669160	423	725277.3	4680890	585	718089.4	4688445	747	714142.5	4685601	909	730375	4667370
100	734954.7	4664920	262	730488.7	4669283	424	725468.9	4680867	586	718284.6	4688425	748	714161.7	4685572	910	730347	4667384
101	734858.1	4664754	263	730672.5	4669245	425	725591	4680735	587	718461.5	4688371	749	712822.3	4685661	911	730336.5	4667375
102	734765.3	4664681	264	730613.3	4669401	426	725736.3	4680624	588	718483.5	4688184	750	711623.6	4685716	912	730337.9	4667383
103	734693.4	4664549	265	730730.2	4669541	427	725922	4680577	589	718589.8	4688019	751	710183.4	4685781	913	730362.3	4667347
104	734563.3	4664432	266	730863.3	4669648	428	726097.9	4680556	590	718722.7	4687869	752	709046.5	4685553	914	730205	4667350
105	734483.5	4664261	267	735071.1	4672200	429	726206.2	4680636	591	718791.4	4687773	753	707479	4685238	915	730116.3	4667254
106	734366.7	4664125	268	735148.2	4672202	430	726331.7	4680705	592	719010.3	4687803	754	706882.1	4687297	916	730087.8	4667258
107	734173.9	4664087	269	736063.7	4672314	431	726400	4680554	593	719150.1	4687851	755	705759.5	4690444	917	730108.6	4667283
108	733981.4	4664056	270	736461.3	4672358	432	726520.5	4680435	594	719441.2	4688014	756	705220.4	4691910	918	730059.2	4667325
109	732951.1	4664120	271	736920.1	4672381	433	726656.9	4680364	595	719548.8	4687941	757	704530.2	4693510	919	729953.9	4667174
110	732888.7	4664258	272	736932.7	4672077	434	726818.8	4680327	596	719705.4	4687817	758	705981.3	4693468	920	729972.5	4667252
111	732842.3	4664468	273	737768.4	4672095	435	726817.4	4680280	597	719830.4	4687665	759	707780.5	4693415	921	729951.1	4667284
112	732764.4	4664613	274	738868.4	4671791	436	726745.6	4680184	598	719941.4	4687521	760	710179.5	4693345	922	729935	4667253
113	732743.4	4664831	275	738899.9	4671791	437	726750.6	4680032	599	720105.8	4687439	761	713398.8	4693252	923	729896.3	4667253
114	732800.4	4665020	276	739120.5	4671810	438	726684.8	4679874	600	720259.7	4687316	762	714003	4691795	924	729819.9	4667132
115	732906.8	4665188	277	739196.3	4671781	439	726836.6	4679803	601	720396.4	4687172	763	715212	4692090	925	729777.9	4667123
116	732869.6	4665331	278	739349.7	4671208	440	727034.2	4679773	602	720440	4687281	764	715352.2	4692075	926	729712.6	4667218
117	732692.6	4665356	279	739363.2	4670557	441	727001.9	4679634	603	720561.3	4687421	765	715655.7	4692244	927	729682.6	4667227
118	732537.7	4665244	280	739232.2	4670492	442	727091.8	4679535	604	720518.8	4687615	766	716410.7	4691869	928	729720.1	4667123
119	732425.6	4665088	281	739088.8	4670357	443	726990.4	4679366	605	720430.7	4687790	767	716587	4691962	929	729749.4	4667133

120	732540.4	4665032	282	738912.3	4670302	444	726882.5	4679239	606	720312.3	4687939	768	716437.1	4692050	930	729417	4667262
121	732724.4	4665093	283	738807.3	4670137	445	726698	4679218	607	720221.9	4688090	769	716402.6	4692121	931	729395.9	4667131
122	732743.9	4665033	284	738627.5	4670070	446	726610.7	4679044	608	720351.2	4688072	770	716062.2	4692378	932	729411.2	4667179
123	732644.7	4664869	285	738454.5	4669990	447	726581.4	4678850	609	720445.7	4687903	771	715912.2	4692280	933	729574.1	4667144
124	732679.1	4664707	286	738299	4669903	448	726478.6	4678682	610	720584.3	4687763	772	716115.4	4692282	934	729565.9	4667110
125	732602.9	4664680	287	738105.6	4669890	449	726297	4678603	611	720779.7	4687745	773	716162.4	4692324	935	729582.1	4667096
126	732548.5	4664386	288	737908.7	4669891	450	726224.9	4678441	612	720915.7	4687606	774	716276.4	4692213	936	729594.3	4667113
127	732332.2	4664284	289	737740.9	4669827	451	726073.9	4678320	613	721113	4687576	775	715675.7	4689724	937	729642.3	4667131
128	732369.2	4664133	290	737574.1	4669759	452	725899.5	4678358	614	721266.5	4687485	776	715668.1	4689790	938	729324.6	4667319
129	732407.6	4663944	291	737385.6	4669786	453	725810.4	4678237	615	721444.7	4687402	777	715781.1	4689630	939	729215.7	4667123
130	732286.5	4663817	292	737211.9	4669864	454	725674.8	4678145	616	721642.7	4687384	778	715806.9	4689584	940	729163.6	4667112
131	732102.8	4663773	293	737020.9	4669888	455	725516.1	4678035	617	721842.6	4687385	779	715866.5	4689498	941	729199.4	4667101
132	731948.1	4663647	294	736876.9	4669996	456	725348.5	4678003	618	722036.5	4687364	780	715900.7	4689422	942	728813.6	4667082
133	731756.4	4663600	295	736681.1	4670014	457	725192.1	4678036	619	722234.9	4687381	781	716086.9	4689447	943	728919	4667213
134	731557.7	4663594	296	736481.3	4670007	458	725017.1	4678065	620	722376.7	4687329	782	715982.6	4689349	944	728855.9	4667280
135	731360.2	4663563	297	736320.7	4670096	459	724848	4678096	621	722538.1	4687229	783	716040.6	4689362	945	728819.6	4667315
136	731162.2	4663535	298	736139.3	4670026	460	724711.5	4678155	622	722713.1	4687137	784	716327.1	4689615	946	728775.3	4667129
137	730963.6	4663531	299	736004.3	4669889	461	724557.9	4678146	623	722885.9	4687056	785	716751.3	4689750	947	728777.4	4667186
138	730764.5	4663549	300	735887.8	4669742	462	724406.3	4678021	624	723082.7	4687050	786	716573.1	4689675	948	728946.1	4667298
139	730564.7	4663557	301	735703.9	4669736	463	724281.8	4677868	625	723270.2	4687119	787	716787.4	4689988	949	728921.2	4667302
140	730366.4	4663575	302	735516.4	4669734	464	724143.3	4677872	626	723240.1	4686994	788	716783.4	4689917	950	728966.9	4667238
141	730168.4	4663571	303	735326.4	4669712	465	724024.5	4677840	627	723289.2	4686815	789	716851	4689861	951	729005.1	4667075
142	729975	4663533	304	735184.4	4669591	466	723840.6	4677896	628	723400.3	4686658	790	716918.5	4689936	952	728825.9	4667066
143	729781.7	4663482	305	735020	4669497	467	723699	4677846	629	723267.9	4686508	791	716853.3	4689929	953	729106.2	4667091
144	729593.8	4663419	306	734831.3	4669469	468	723554.7	4677725	630	723185.2	4686414	792	716828.1	4689974	954	729104.3	4667289
145	729401	4663401	307	734637	4669509	469	723363.7	4677751	631	723073.2	4685884	793	716906.9	4689984	955	729240.2	4667318
146	729225.1	4663377	308	734473.1	4669450	470	723174.6	4677790	632	722739.6	4685891	794	716784.1	4690041	956	728918.7	4667445
147	729037.4	4663357	309	734311.2	4669349	471	722981.4	4677788	633	722539.6	4685894	795	716820.1	4690070	957	728800.6	4667465
148	728884.7	4663439	310	734178.2	4669202	472	722790	4677743	634	722550.7	4685788	796	716833.3	4690157	958	728706.8	4667404
149	728756	4663509	311	734003.1	4669116	473	722612.9	4677762	635	722464.4	4685655	797	716847.9	4690156	959	728733.4	4667491
150	728597.8	4663585	312	733810.7	4669093	474	722434.6	4677773	636	722339.9	4685669	798	716850	4690129	960	728606.4	4667332

151	728764	4663469	313	733614.7	4669088	475	722271.3	4677792	637	722209.7	4685616	799	716889	4690036	961	728812.4	4667483
152	728733	4663325	314	733417.4	4669100	476	722181.7	4677811	638	722369.7	4685614	800	716560.8	4689893			
153	728601.3	4663176	315	733244.8	4669186	477	722152.6	4677621	639	722317	4685546	801	716696.8	4689885			
154	728459.7	4663049	316	733092.1	4669293	478	722161.9	4677439	640	722224.2	4685571	802	716686.2	4689935			
155	728281.4	4662965	317	733005.9	4669196	479	722148.7	4677291	641	722207.4	4685485	803	715969.6	4690885			
156	728102.9	4662876	318	732924.7	4669067	480	722072.6	4677131	642	722133.5	4685501	804	716044.5	4690996			
157	727907.4	4662881	319	732753.8	4668980	481	722006.1	4676995	643	721995.1	4685492	805	716104.9	4690732			
158	727711.9	4662918	320	732662.8	4669014	482	722130.6	4676843	644	721857.8	4685426	806	716382.6	4690885			
159	727514.5	4662906	321	732608	4669199	483	722245.9	4676684	645	721729.2	4685360	807	716465	4690773			
160	727318.6	4662880	322	732446.1	4669279	484	722355.5	4676525	646	721616.8	4685274	808	716403	4690792			
161	727184.8	4662998	323	732331.6	4669419	485	722428.6	4676366	647	721597.3	4685214	809	716782.3	4690665			
162	727015.1	4663056	324	732182.6	4669445	486	722564	4676273	648	721442.8	4685118	810	716621	4690733			

ბ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მართვადი დაცვის ზონის საზღვრის კოორდინატები:

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	732698.8	4665359	72	733556.2	4669078	143	730276.7	4669087	214	729834.8	4667245	285	729324.8	4668873	356	727568.1	4668696
2	732861.8	4665352	73	733680.6	4669106	144	730238.1	4669168	215	729930.9	4667251	286	729403.7	4668933	357	727503.5	4668694
3	732903.8	4665291	74	733925.3	4669087	145	730168.8	4669154	216	730000.1	4667315	287	729424.3	4669029	358	727474.5	4668621
4	732951.3	4665269	75	734016.2	4669123	146	730092.5	4669162	217	730083.3	4667297	288	729438.9	4669126	359	727465	4668543
5	732876.2	4665145	76	734010.6	4669090	147	730004.1	4669197	218	730165.3	4667324	289	729463.9	4669222	360	727438.4	4668482
6	732650.3	4664903	77	733921.1	4669047	148	729908.8	4669176	219	730247.8	4667354	290	729480.2	4669320	361	727416	4668432
7	732751.9	4664910	78	733821.5	4669047	149	729861.9	4669096	220	730336.9	4667377	291	729513.6	4669414	362	727369.8	4668459
8	732744.2	4664790	79	733721.9	4669054	150	729873.3	4668977	221	730398.7	4667373	292	729569.6	4669496	363	727308.7	4668523
9	732757.7	4664667	80	733622.2	4669050	151	729874.9	4668925	222	730325.6	4667353	293	729640.2	4669566	364	727209.3	4668586
10	732713.5	4664683	81	733522.6	4669042	152	729792.2	4668869	223	730234.7	4667324	294	729716.3	4669628	365	727129.4	4668640
11	732679.2	4664765	82	733424.3	4669057	153	729720.8	4668799	224	730148.3	4667280	295	729787	4669698	366	727045	4668699
12	732647.6	4664828	83	733328.7	4669086	154	729636.8	4668756	225	730070	4667278	296	729868.8	4669747	367	726976.5	4668705
13	732722.6	4664969	84	733230.8	4669094	155	729540.4	4668751	226	729985.9	4667258	297	729920.2	4669804	368	726888	4668720
14	732740.7	4665021	85	733144.8	4669126	156	729450.6	4668708	227	729949.3	4667172	298	727471.2	4670396	369	726827.3	4668751
15	732804.3	4665093	86	733116.7	4669219	157	729353.9	4668684	228	729852.3	4667159	299	727621	4670425	370	726742.2	4668794
16	732734.5	4665090	87	733044.7	4669230	158	729255.8	4668698	229	729768.4	4667131	300	727657.4	4670368	371	726705.9	4668831
17	732649	4665055	88	733081.1	4669139	159	729157	4668687	230	729671.7	4667130	301	727657.4	4670275	372	726638.3	4668836
18	732552.6	4665033	89	733022.9	4669063	160	729057.4	4668682	231	729585.1	4667099	302	727633.3	4670189	373	726577	4668894
19	732464	4665050	90	732973.8	4668982	161	728958.3	4668671	232	729495.1	4667107	303	727671.3	4670118	374	726545.4	4668900

20	732419.5	4665079	91	732943.9	4668887	162	728860	4668653	233	729398.6	4667129	304	727756.1	4670068	375	726516.1	4668867
21	732469.8	4665159	92	732905.4	4668795	163	728761.6	4668635	234	729300.1	4667137	305	727812.9	4670130	376	726362.4	4668873
22	732529.8	4665235	93	732875.5	4668700	164	728662.2	4668634	235	729208.3	4667112	306	727895.8	4670186	377	726340.8	4668910
23	732606.5	4665291	94	732863.1	4668601	165	728537.8	4668594	236	729119.4	4667097	307	727975.7	4670161	378	726322.7	4668939
24	732667.1	4665339	95	732857.4	4668501	166	728475.7	4668611	237	729022.6	4667084	308	728071.8	4670184	379	726299.5	4668947
25	730071.5	4669806	96	732853.5	4668401	167	728391.6	4668563	238	728926.5	4667059	309	728163	4670151	380	726265.4	4668944
26	730165.7	4669791	97	732827.1	4668363	168	728308.3	4668527	239	728827.8	4667065	310	728260.1	4670157	381	726209.1	4668961
27	730209.9	4669713	98	732801.4	4668285	169	728214.5	4668559	240	728759.4	4667100	311	728293.6	4670222	382	726176	4668995
28	730208.6	4669632	99	732716.9	4668276	170	728133.7	4668507	241	728781.8	4667194	312	728313	4670287	383	726038.9	4668978
29	730292.4	4669682	100	732638.3	4668337	171	728042.8	4668472	242	728812	4667282	313	728353	4670363	384	725984.3	4669022
30	730385.8	4669713	101	732539.5	4668336	172	727943.8	4668479	243	728860	4667348	314	728440.2	4670396	385	725952.8	4669124
31	730484.2	4669709	102	732445.6	4668367	173	727844.5	4668490	244	728826	4667437	315	728495.1	4670348	386	725926.5	4669227
32	730583.4	4669709	103	732353.8	4668371	174	727745.5	4668482	245	728744.9	4667444	316	728568.6	4670344	387	725915	4669326
33	730680.9	4669728	104	732275.8	4668362	175	727648.5	4668505	246	728677.7	4667410	317	728549.5	4670281	388	725917.1	4669426
34	730776.8	4669755	105	732187.2	4668382	176	727586.6	4668513	247	728611	4667341	318	728647.5	4670287	389	725929.1	4669524
35	730850.8	4669780	106	732163.7	4668477	177	727586.9	4668443	248	728539.2	4667285	319	728707.7	4670354	390	725951	4669620
36	730945.1	4669764	107	732149.3	4668575	178	727621.3	4668387	249	728447.1	4667265	320	728787.2	4670371	391	725985.7	4669713
37	730987.4	4669698	108	732132	4668674	179	727659.3	4668334	250	728376.9	4667205	321	728855.5	4670311	392	726124.3	4670346
38	731072.8	4669746	109	732081	4668759	180	727639.9	4668275	251	728285.5	4667173	322	728903.4	4670265	393	726300.9	4670402
39	731163.1	4669771	110	731994.8	4668760	181	727683.9	4668214	252	728205.4	4667165	323	728997.9	4670239	394	726866.5	4670408
40	731234.6	4669747	111	731897.4	4668747	182	727707.1	4668132	253	728139.2	4667104	324	728981.1	4670205	395	727491.5	4670388
41	731315.4	4669695	112	731832.7	4668817	183	727761.6	4668072	254	728055.2	4667114	325	728882.7	4670206	396	727475.3	4670421
42	731410	4669666	113	731770.4	4668881	184	727802.8	4668001	255	727973.5	4667111	326	728793.3	4670179	397	727645.3	4670324
43	731490.1	4669608	114	731689.6	4668830	185	727850.7	4667932	256	727915.4	4667050	327	728814.5	4670133	398	727637.2	4670125
44	731562.7	4669539	115	731598.3	4668810	186	727903.6	4667889	257	727892.5	4666972	328	728865.4	4670093	399	732803.8	4665111
45	731604.3	4669452	116	731522.7	4668747	187	727979.7	4667846	258	727745.1	4667195	329	728839.1	4670044	400	732779.9	4665119
46	731700.1	4669435	117	731454.5	4668674	188	728065.1	4667835	259	727664.4	4667361	330	728927	4670020	401	732421	4665051
47	731768.8	4669364	118	731395.7	4668634	189	728150.7	4667803	260	727489.2	4667742	331	729013.6	4670020	402	732829	4665366
48	731841.7	4669342	119	731278.8	4668651	190	728232.7	4667777	261	727369.8	4668043	332	728974.4	4669950	403	732767.7	4665355
49	731928.2	4669388	120	731263.4	4668744	191	728318.6	4667760	262	727369.3	4668107	333	728917.6	4669895	404	732930.8	4665226
50	732014.6	4669431	121	731305	4668835	192	728404.7	4667730	263	727387.7	4668187	334	728905.6	4669856	405	732833.9	4665092
51	732110.6	4669415	122	731332	4668931	193	728481	4667675	264	727513.4	4668409	335	728851.2	4669793	406	732579.5	4665267
52	732191.5	4669456	123	731449	4669158	194	728567.5	4667642	265	727528.6	4668473	336	728826.4	4669721	407	732509.8	4665198
53	732278.9	4669484	124	731423.9	4669108	195	728621.3	4667588	266	727571.4	4668588	337	728762	4669653	408	732448.2	4665037
54	732336.6	4669405	125	731415.8	4669399	196	728688	4667518	267	727655.3	4668631	338	728743.3	4669569	409	734057.2	4669125
55	732378.2	4669315	126	731375.7	4669516	197	728779.2	4667490	268	727754.3	4668641	339	728739	4669477	410	732989.4	4669273

56	732461	4669279	127	731332.6	4669542	198	728867.7	4667483	269	727843.7	4668658	340	728705.5	4669391	411	731409.3	4669453
57	732555.8	4669264	128	731210.5	4669541	199	728934.7	4667413	270	727936.9	4668672	341	728676.1	4669312	412	730694.2	4669257
58	732614.6	4669187	129	731126.7	4669592	200	728966.8	4667322	271	728031.9	4668652	342	728638.2	4669260	413	729876.2	4669154
59	732650.3	4669097	130	731033.5	4669588	201	728889.9	4667278	272	728128.5	4668637	343	728551.2	4669220	414	730149.5	4669131
60	732655.9	4669002	131	730936.8	4669613	202	728859.8	4667238	273	728226.4	4668643	344	728487.6	4669147	415	730205.1	4669196
61	732680.3	4668942	132	730846.4	4669655	203	728943.7	4667232	274	728313.9	4668683	345	728432.1	4669077	416	730619.1	4669250
62	732765.3	4668989	133	730800.2	4669656	204	729033.9	4667270	275	728405.8	4668717	346	728352.7	4669024	417	726394.7	4668848
63	732848.2	4669041	134	730720.1	4669526	205	729123.9	4667302	276	728498.5	4668720	347	728301.8	4668945	418	726454.5	4668838
64	732969.7	4669083	135	730635.1	4669476	206	729218.9	4667322	277	728588.6	4668682	348	728298.6	4668876	419	726101.8	4668974
65	733031.4	4669144	136	730611.8	4669382	207	729302.4	4667318	278	728682.5	4668683	349	728204.9	4668870	420	725937.3	4669177
66	732998.3	4669208	137	730675	4669307	208	729386.2	4667274	279	728777.4	4668709	350	728119.7	4668819	421	728363.6	4668529
67	733010.8	4669296	138	730654.1	4669245	209	729410.5	4667197	280	728869.8	4668741	351	728024	4668797	422	728598.8	4668631
68	733136	4669282	139	730570.1	4669286	210	729483.1	4667149	281	728955	4668790	352	727925.7	4668785	423	731796.9	4669326
69	733172.8	4669224	140	730470.3	4669281	211	729577.2	4667146	282	729043.8	4668836	353	727828.1	4668769	424	731340.6	4668659
70	733259.2	4669183	141	730382.1	4669237	212	729659.7	4667197	283	729134.7	4668871	354	727746.6	4668714			
71	733337.2	4669127	142	730352	4669143	213	729739.1	4667220	284	729225.2	4668873	355	727654.8	4668711			

გ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონის საზღვრის კოორდინატები - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონა მოიცავს კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიის იმ დარჩენილ ნაწილს, რომელიც არ არის განსაზღვრული ამ დანართის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით.

დ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონის ტერიტორია, სადაც დაშვებული არ არის თევზჭერა, გარდა სპორტული და სამოყვარულო და რეკრეაციული თევზჭერისა (ფიჭორის და მისი შესართავის მონაკვეთი).

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	729880.6	4669802	45	729151.5	4668871	89	728343.8	4668693	133	727625.9	4668625	177	727659.8	4668712	221	729125.6	4668922
2	729879.3	4669800	46	729146.1	4668868	90	728321.9	4668684	134	727579.7	4668600	178	727704	4668716	222	729140.7	4668920
3	729883.9	4669780	47	729128.2	4668872	91	728302.8	4668680	135	727560.4	4668562	179	727725.7	4668704	223	729158.2	4668928
4	729867.6	4669745	48	729124.9	4668867	92	728282.5	4668677	136	727570	4668526	180	727792.1	4668710	224	729174.5	4668926
5	729838.2	4669737	49	729114.1	4668863	93	728265.1	4668667	137	727519.1	4668424	181	727849.3	4668720	225	729224.1	4668930
6	729800.5	4669718	50	729080.1	4668849	94	728257.6	4668655	138	727502	4668379	182	727875.5	4668730	226	729253.4	4668932
7	729778.5	4669686	51	729047.3	4668838	95	728238.5	4668645	139	727416	4668432	183	727915.2	4668738	227	729264.9	4668930
8	729743.6	4669653	52	729023.2	4668825	96	728226.5	4668643	140	727462.6	4668536	184	727953.3	4668739	228	729280.4	4668921
9	729696.7	4669605	53	728995.8	4668811	97	728217.3	4668645	141	727464.1	4668538	185	727973.1	4668735	229	729330	4668939
10	729651.9	4669572	54	728975.5	4668801	98	728204.9	4668648	142	727465	4668544	186	728002.1	4668729	230	729357	4668967
11	729638.6	4669566	55	728961.4	4668794	99	728180.4	4668641	143	727463	4668544	187	728025.9	4668724	231	729361.4	4668996

12	729603.4	4669527	56	728934	4668777	100	728168	4668640	144	727460	4668546	188	728053.3	4668717	232	729371.7	4669031
13	729570.2	4669497	57	728888.8	4668759	101	728151.8	4668641	145	727463.4	4668551	189	728066.8	4668709	233	729366.1	4669053
14	729556.1	4669477	58	728870.1	4668741	102	728138.1	4668639	146	727458.6	4668555	190	728086.6	4668699	234	729383.6	4669080
15	729527.7	4669444	59	728861.4	4668742	103	728125	4668636	147	727458.7	4668557	191	728128.7	4668696	235	729389.2	4669135
16	729481.4	4669323	60	728830.2	4668727	104	728124.8	4668636	148	727461.6	4668562	192	728157.3	4668693	236	729401.1	4669151
17	729476.8	4669282	61	728800.8	4668714	105	728113.6	4668633	149	727454.7	4668567	193	728178.7	4668698	237	729410.2	4669194
18	729469.3	4669251	62	728791.3	4668715	106	728113.6	4668633	150	727458.7	4668570	194	728231.9	4668712	238	729422.5	4669253
19	729461.9	4669204	63	728782.5	4668711	107	728092.4	4668634	151	727461.4	4668580	195	728257.7	4668723	239	729436.4	4669303
20	729450.7	4669168	64	728746.9	4668694	108	728085.4	4668638	152	727464.6	4668584	196	728323.2	4668748	240	729446.7	4669364
21	729445.9	4669144	65	728727.4	4668687	109	728064.1	4668642	153	727465.9	4668592	197	728374.4	4668770	241	729460.6	4669410
22	729439	4669129	66	728709.5	4668687	110	728046	4668648	154	727468	4668597	198	728418.4	4668790	242	729478.1	4669440
23	729438.2	4669117	67	728686.7	4668684	111	728037.7	4668650	155	727469.5	4668599	199	728455.3	4668780	243	729495.1	4669467
24	729437.8	4669116	68	728670.5	4668682	112	728026.5	4668654	156	727469.2	4668607	200	728473.2	4668782	244	729494.7	4669476
25	729428.7	4669096	69	728661	4668678	113	728016.9	4668653	157	727474.3	4668620	201	728510.9	4668776	245	729513	4669495
26	729428.7	4669074	70	728655.6	4668672	114	728009.4	4668655	158	727480.6	4668634	202	728527.2	4668768	246	729534.4	4669520
27	729425.8	4669038	71	728644.4	4668668	115	727998.6	4668659	159	727471.4	4668644	203	728554.9	4668756	247	729558.6	4669540
28	729422.4	4669016	72	728622.8	4668677	116	727992.7	4668659	160	727479.5	4668652	204	728574.8	4668752	248	729578.1	4669561
29	729417.3	4668990	73	728604.9	4668679	117	727992.4	4668659	161	727476.8	4668659	205	728583.9	4668744	249	729595.9	4669583
30	729413.5	4668950	74	728580.9	4668683	118	727984.9	4668666	162	727488.5	4668670	206	728608.1	4668742	250	729607	4669600
31	729403.9	4668933	75	728554.2	4668689	119	727969.1	4668670	163	727491.8	4668671	207	728645.8	4668739	251	729640.4	4669624
32	729381.8	4668910	76	728525.3	4668699	120	727929.3	4668672	164	727500.2	4668674	208	728710.9	4668738	252	729653.1	4669637
33	729340.7	4668882	77	728512	4668709	121	727892	4668666	165	727501.4	4668680	209	728753	4668749	253	729662.2	4669645
34	729313.7	4668872	78	728496.2	4668724	122	727879.5	4668655	166	727505.5	4668695	210	728787.9	4668765	254	729687.6	4669662
35	729281.3	4668872	79	728483.3	4668723	123	727861.3	4668658	167	727512.9	4668693	211	728793.1	4668773	255	729719.4	4669696
36	729246.5	4668873	80	728465.9	4668717	124	727843.9	4668658	168	727531	4668701	212	728815.7	4668781	256	729749.1	4669733
37	729234.9	4668874	81	728453.7	4668724	125	727837.6	4668650	169	727545.4	4668712	213	728830	4668792	257	729773.7	4669769
38	729217.9	4668872	82	728453.1	4668724	126	727818.1	4668648	170	727559.9	4668684	214	728863.3	4668806	258	729790.8	4669791
39	729193.4	4668876	83	728420.1	4668719	127	727801.9	4668636	171	727571.9	4668701	215	728886.3	4668817	259	729803.1	4669801
40	729181.4	4668882	84	728393.3	4668714	128	727787.8	4668644	172	727595	4668708	216	728968.1	4668856	260	729827.7	4669801
41	729175.5	4668881	85	728383.7	4668715	129	727762.1	4668641	173	727608.5	4668704	217	728997.1	4668871	261	729858	4669802
42	729166	4668871	86	728369.2	4668709	130	727733.8	4668640	174	727616.3	4668696	218	729047.1	4668894	262	729872.5	4669804
43	729161	4668868	87	728369	4668708	131	727702.8	4668633	175	727620.4	4668696	219	729072.1	4668903	263	729880.6	4669802
44	729155.2	4668872	88	728353.4	4668700	132	727664.2	4668632	176	727636.1	4668709	220	729094.3	4668913			